

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hyperdvlia Mariana

**Berchmans, Johannes
Canisius, Jacobus**

München, 1636

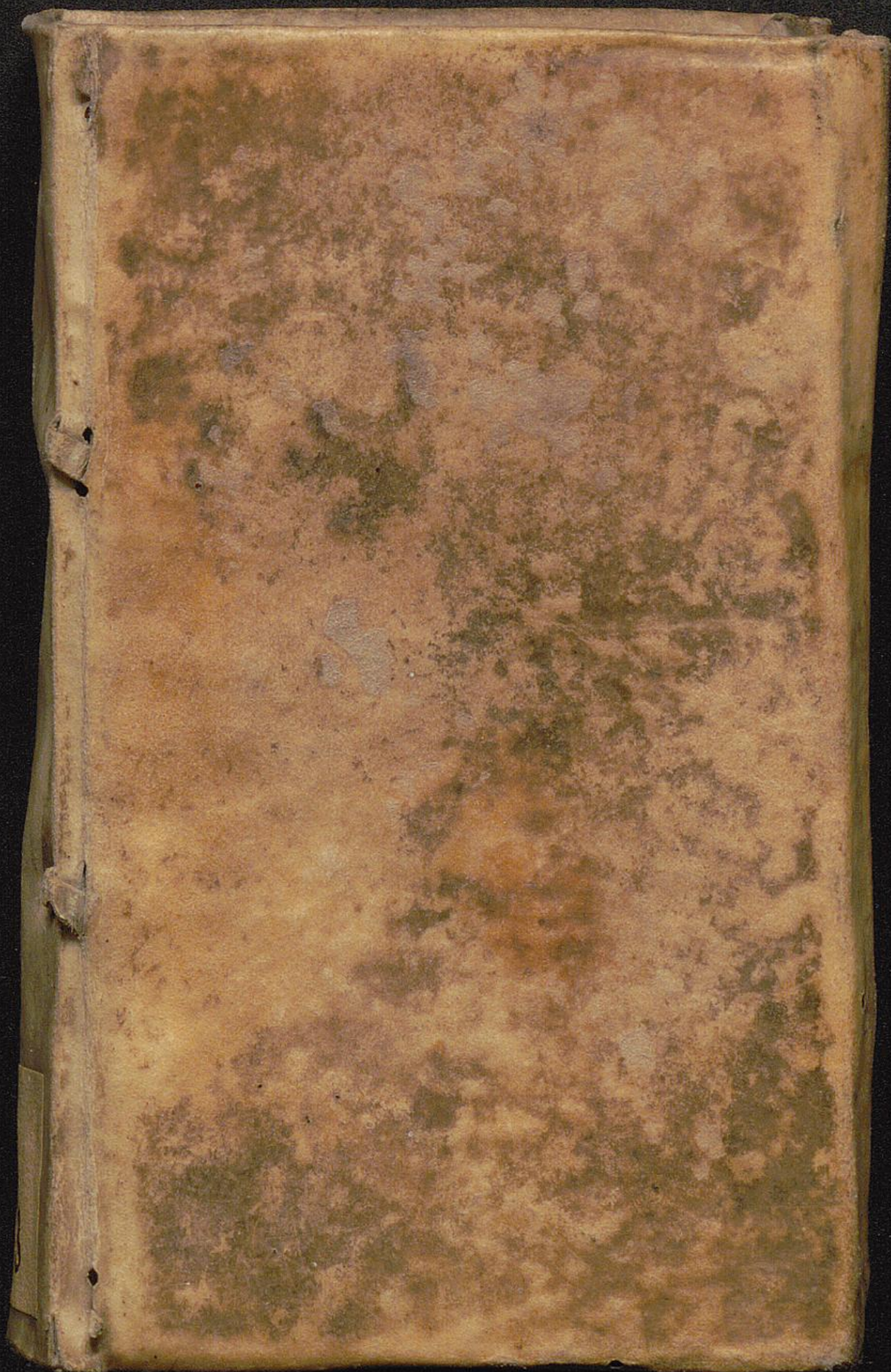

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55266](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55266)

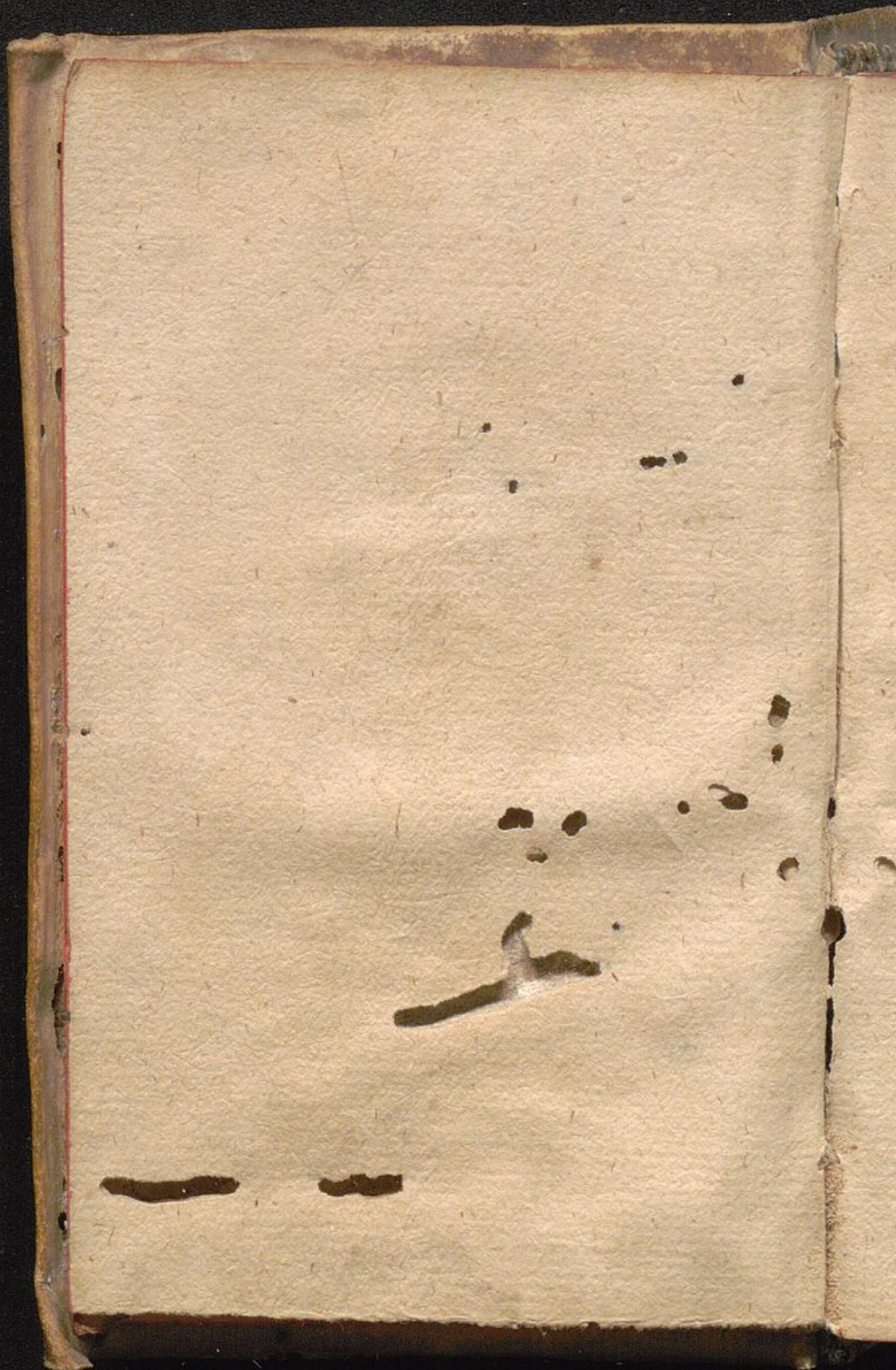

Th. 3253.

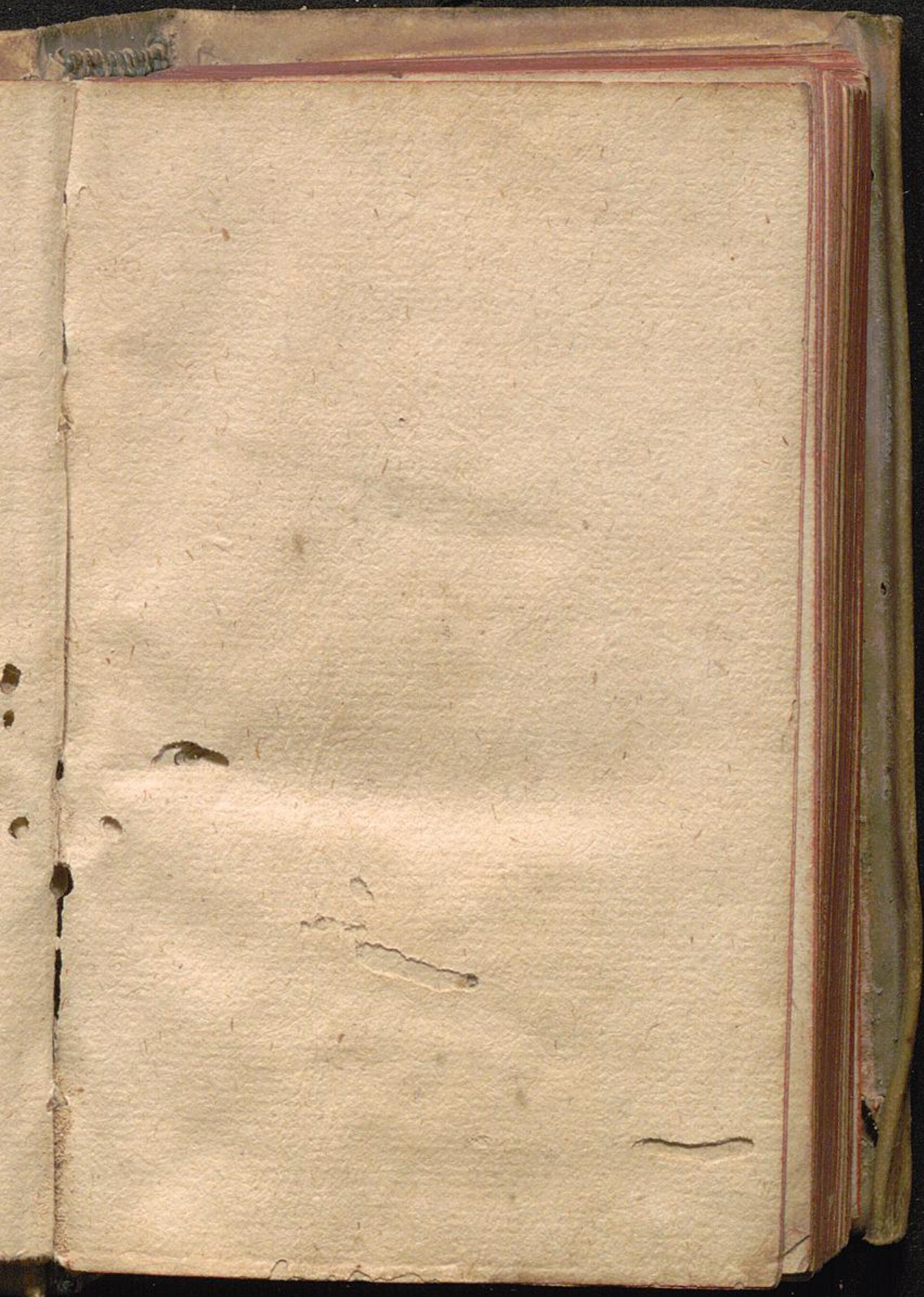

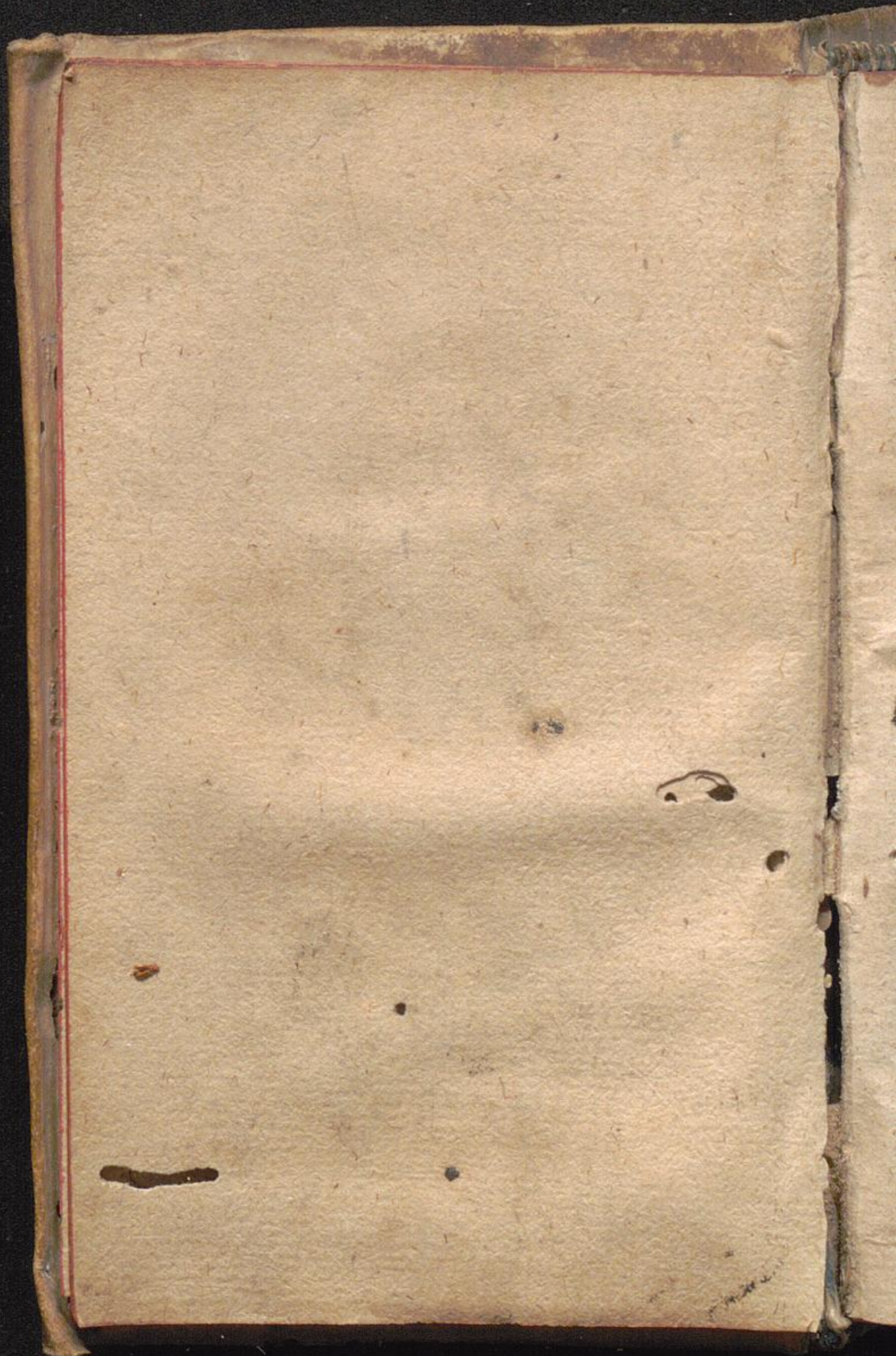

HYPERDVLIA MARIANA

à

IOANNE
BERCHMANNO,

primùm Mariano Sodali, porrò

Religioso Societatis I E S V

exercita,

à

IACOBO CANISIO

eiusdem Societatis I E S V Presbytero

conscripta,

Omnibus deuotis B. MARIAE

Matris Virginis Sodalibus atque Cli-
entibus dedicata.

MONACHII,

Apud MELCHIOREM SEGEN,

M. DC. XXXVI.

*Collegij Societatis IESV
Padiborna 1538.*

WILLIAM M. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

JOHN A. MANNING

Omnibus Deuotis

B^æ M A R I Æ

M A T R I S V I R G I N I S

S O D A L I B V S A T Q V E

C l i e n t i b u s S a l u s

A

Domino & Domini Matre
Sempiterna.

M E R C U R I A L E S viri, So-
dalitates instituere amant
vt collatis in consortium,
opibus suam quisque rem augeat,
amplificet, ornet : At vestrae me-
lioris nimirum notæ Sodalitates
eò pertinent, non vt Fortunæ, sed
naturæ, sed gratiæ, sed animæ o-
pes, nempe virtutes non sordido,

A 2

sed

EPISTOLA

sed liberali, non iniquo sed prorsus æquo, non exili sed ingenti fœnore augeantur. Nam (teste Gregorio Nyss. hom. 11, de Beatitud.) talis diuisio virtutis est, vt & in omnes, qui eam amplectuntur & affectant, diuidatur, & cuiq; adsit vniuersa, inter participantes non diminuta. Nam in terrenarū quidem diuitiarum distributione, qui plus iusto ad se traxerit, iniuriam facit ijs, qui ex æquis partibus socij sunt, socij enim partem minuit prorsus is, qui suam plus iusto auxerit. Spirituales autem diuitiæ idem faciunt quod sol, qui sese & omnibus videntibus imperit, & totus omnibus accedit. Spirituales huiusmodi diuitias, nem-

DEDICATORIA.

pe virtutes in consortium confer-
tis, vt ingenti fœnore aucti, regna
vobis non mortalia, sed immorta-
lia, non caduca sed æterna, non
foli, sed cœli comparetis.

Fuit huius vestræ Sodalitatis
municeps Ioannes Berchmannus
vester socius (vt Hugo loquitur l.
3. de anima) amabilis, omnibus
officiosus, nulli onerosus, deuotus
ad Deum, benignus ad proximū,
sobrius ad mundum; Domini ser-
uus, proximi socius, mundi Domi-
nus, qui Superiora habuit ad gau-
dium, æqualia ad consortium, in-
teriora ad seruitium, qui sic inter
vos Hyperduliâ sua veneratus est
Virginem Virginum, vt multis esse

A 3

possit

EPISTOLA

possit exemplum, fidusque mundo novum, quod antea latuit, at in vestra quoque Sodalitate Parthenia innotuit. Hæc est enim rerum conditio (inquit Ennodius in Vita S. Antonij c. 4.) vt noui hominis mores diuulget inuenta Sodalitas, & qui ignoratur per originem, similibus clarescat affectu. Deprehenditur mens secreta per socios, & cui non licet ad liquidum superuenientis estimare conscientiam, conceditur vt de suis deprehendat externos.

Is ergo Berchmannus, quia Sodalis vester fuit, est, erit, ideò eundem vobis affero, offero, dico, dedico, sicut & me ipse ego vester in
Do-

DEDICATORIA.

Domini Dominaeque clientela So-
dalis, qui pauculas Berchmannicę
Hyperdulia Marianę species vitę
eius exceptas in ordinem digessi,
digestas ad Lectoris Auditorisque
imitationem proposui, propositis
præmia subieci, quo facilius imi-
tatio earum persuadeatur: quis
enim virtutem amplectitur ipsam,
Præmia si tollas? cecinit Satyri-
cus.

Atque hoc munusculum (quod
munes Iani Kalendę suaserunt of-
ferre) si non ingratum didicero
maiusculum nec vnicum parabo,
quod vestro nomini (Deo Deique;
Matre, & vobis fauentibus, adiu-
uantibus, suffragantibus) inscri-
batur. Discupio enim Canisij illius

EPIST: DEDICAT:

qui primus priore sæculo ingens
Mariale scripsit, vestigia, si non æ-
quis, saltem non iniquis passibus
imitari, vobisque meis Sodalibus
gratificari.

Omnium Vestrum Servus

in Christo

IACOBVS CANISIUS
è Societate Iesu.

IOANNES BERCHMANS BELGA

Natus Diestemij 1599. 13. Martij Decessit Romæ 1621. 17. Aug.

Solitus dicere

Hæc tria mihi carissima Cum his libenter moriar.

Ioann. Sadeler fecit.

Gemini Cœlestes
Beatus
ALOYSIVS GONZAGA,
ET
IOANNES BERCH-
MANNVS.

Berchmanne dulcis Aloysij Pollux.
Namq; Aloysius tuus fuit Castor.
Permitte nostris impetum suum Musis.
Inuisa spirat buxus, & suâ sponte
Expergescens lympa, murmurat Cyrrha
Fundoque ab imo bullit arduus Scazon
Quæ tam iocosa, tamq; amœna conuen-
Natura Vestras vagientiu cunas? (xii)
Similius ouum Castoris sui non est
Pollucis ouo, Vestra quam sibi Vita,
Nec eruditè temperata testudo
Sic consonare symmetris solet fidis
Ut Vincat istum, quem gubernat equali
Tenore, Virtus ludibunda concentum.
Symphoniâ fidiore respondent.
Gonzaga Flander, Italiq; Berchmannus.
Sunt

Sunt Viriusque certa signa fortuna
Nil discrepantis, nilq; decolorata.
Idemq; nolle, Idemq; Velle conspirant,
Idemq; pulmo eodem amore respirat,
Idemq; simili morte latus expirat.
Vterq; magna germen Indolis, primo
A calyce cepit provocare Pastani
Prati inquilinos, cinnamitumque fragrare.
Multos pudebat amulos sua fama,
Malig; odoris! inclytiq; Narcissi,
Ut Choris ipsa rettulit, Verecundis
Didicere ab isto Flore basis carpi.
Ac maluissent forsitan esse Berchmanni,
Quam criminosis caulibus superbire,
Atq; folijs impedire cernicem.
Ceu nullus omni de prosapia Maij
Pari puellus emicaret etate.

Vterq; Lololaea castra Bellator
Ingressus, atras aeris potestates
Defulminarunt Viribus lacertosis,
Illudq; pueri perditissimi frustum,
Cui Cupido nomen, aureis armis
Cœsum, fugatum, sauciumq; fuderunt.
Arcu, pharetris, spiculisq; surreptis.
Vterq; solers prouiduq; damnose
Aest.

Aestatis, irruentis in Iuuentutem,
Hyemans incontaminatus & purus
Fædi caloris, atque lubricæ culpæ,
Neutrum Solutas labefecit obscana.
Et ne vel Sino crine Vertice laeso,
Periculorum blanda mater ambussit,
Si quando saeuum fulgurantibus tædis
Venus pudenda frontis improba stella,
Commouit arces improbi Cytheroni
Phaethontis instar cuncta regna miscenti:
Vos congelato perstitistis in campo,
Sanctos Decembres pectorum pati sortes
Et adusque renes frigorum globo septi,
Quàm mite cordis, limpidumq; cristallū?
Quod expetendam præ leporibus Vernis
Excepit æthra candidissimam brumam,
Hausitq; totis Virgines niues labris,
Ningebat autem gratijs, & Arcturo
Diuinioris integerrimi Venti,
Septem trionū more membra perflabant.
Sic Angelorum cælitumq; Belgarum
Genas, colorem, lineasq; seruastis
Dum reliquus orbis ater Æhiops factus
Libidinoso totus igne defluxit,
In vile bustum, corneamq; verrucam.

At

At non amore, non seraphicis flammis
Cessistis ulli; quando Numen aeternum
Striauit beato colla Vestra complexu,
Vterque Vinum funus, Et Velut summo
Rogo cadauer conflagrabat impostum.
Non simile quidquam Roma vidit antiqua
Seu Consulares Scipionis, Et Sulla
Placaret Umbras: siue Iulij fatum
Mirata, torvis manibus attentaret,
Vbi profusa lucis, atque non Vno
Contenta phaebo, plurimos dies emit
Centum talentis, Et super Ducem fudit
Incendiorum sumptibus fatigatum.

O Gloriosi mentis Vnius Fratres!
Nil hac ad ignes comparata sunt Vestros;
Quam seculares striae Gelonorum
Aut Sarmatarum mugientium flabra.
Sic ergo in Vniis frigus Et calor regnant;
Hyems Et aestas implicata sic Viuunt:
Vt pace certa mutuas Vices seruent.

Berchmanne cernis Aloysij Vultum?
Cernis Aloysi dulcis ora Berchmanni?
O Candor oris! o eburnei Vultus!
Quos nec pruina castitate praecellat.
O ardor oris! o corallini Vultus!

Quos

Quos nec Pyropus inuidendus excedat
Ambo decori, floribus pares ambo.
Incedit alter lilijs coronatus:
Alter coronis liliatus incedit.
Et hic & ille nobilem capit palmam,
Suumq; sponsam Daphnidem domu ducit.
Et hunc & istū pulchra (pro Deū!) cingit
Ornatq; felix Innocentia Vestis,
Non inquinata, sed nitens: Et à fonte
AGNOQUE Venit lustrica memor lana,
Nec se Planeta conferant paludati
Trabeasq; iactent, insistasq; lucentes,
Neu fimbriatas astra Ventilent pallas,
Velumq; lacte lactea Via lotum
Neu nuptiales Hesperus togas monstret,
Tanquam ipse solus siderum pusillorum
Ocellus, albā matre natus incedat
Longumq; Syrma soluat in paucamento.
Hae delicate sanctior stola byssus
Qua par coruscum tale fulget indutum
Extinguit omnes solis aurei soles
Lunaq; Lunas, cycladesq; pomposas.
Valete dulces, Vnus Vnicus, Fratres: (nō
Gemelle Berchmāne, & Gemelle Berchmāne

PRO

PROOEMIUM.

IOANNIS
BERCHMANNI
ORTVS, OBITVS,
VIRTVS.

IOANNES BERCHMANNVS Die-
sthemij in Belgis III. Idus Martias
M D X C I X. honestis parentibus na-
tus, sequenti Dominico Prid. Id. eius-
dem mensis, Baptismi mysterijs initia-
tus, seruata vsque ad extremum vitæ
diem intactâ, purâque ab omni morta-
li flagitio prætextâ innocentiae, in Ba-
ptismo acceptæ, etiam in pueritiâ nul-
lam rem vnquam puerilem designare,
sed instar alterius cuiusdam Tobiae gra-
uitatem, maturitatem, verecundiam,
modestiam, pietatem, maximè Maria-
nam, virtutemque omnem porro præ-
stare

stare solitus, Anno à partu Virginis
 M D C X V. initio sui ad Scholas Socie-
 tatis accessus, omni statim contentione
 in Virginis beatissimæ sodalitiū ad-
 mitti precatus, & in id summo omniū
 consensu, & approbatione relatus, om-
 nibus in hac Congregatione, bonita-
 tis exemplum præluere, pro virili con-
 nixus, Anno M D C X V I. annos natus
 X V I I. & medium, Societatem I E s v, at-
 que ex hac Idib. Aug. Anno P. C. N.
 C I D I D C X X I. cælum (uti spes est) in-
 gressus, fuit virtutis omnis, & inprimis
 Hyperdulix Marianæ cultor. Amore
 profectò (qualis filij erga Matrem solet)
 in beatissimam Virginem rapiebatur,
 quam colebat religione tantâ, vt ad cul-
 tum eius propagandum in hanc lucem
 esse editus videretur. Id eò de se consta-
 re in vulgus lærabatur, vt tanto liberiùs
 de eius passim laudibus hoc nomine lo-
 qui posset, vtpote publicus Virginis
 præco.

Innocentem animam placidissimè reddidit Creatori suo manè, Idibus Augusti M DC XXI. qui Veneris dies erat, dimidiâ supra duodecimam horâ, annos natus duos & viginti, menses quinque, oculis in Crucem, quam manibus, vnâ cum Rosario, Regularumq; libro complectebatur, defixis, pronunciatis sanctissimis IESV ac MARIAE nominibus. Defuncti cadauere iam de more curato pollinctoque, adeò in natiuum colorem Ioannes redijt, vt viuo similior, quàm mortuo spirare placidissimèque dormire videretur. Non diu tamen ea species constitit, quin floridus ille oris color in pallorem versus facile ostenderet, priscum formæ decus iam morti in spoliū cecidisse.

Extremâ vitæ suæ Vesperâ cuidam suo commilitoni id fortè interroganti respondit præsentissimū potissimūq; præsidium, quo ad religiosæ vitæ perfectionem adipiscendam, erat adnissus, fuisse amorem, religionemque aduersus

Virginem sanctissimam, quam ingenti
 fiducia solebat Matrem suam appellare.
 Hæc sunt Scribentis verba. Patrona San-
 ctitatis, Sanitatis & studiorum, tu es mea
 Mater, Virgo MARIA. Ita Berchman-
 nus; cuius Mariana pietas, perfectaque
 virtus. subiectis grauissimorum virorum
 testimonijs declaranda; quò nimirum
 Primus Hyperduliam discendi ardor no-
 bilitas sit magistri, vt loquitur S. Amb,
 de B. V. Berchmanni Magistra.

TESTIMONIUM

Eminentissimi Roberti Car-
 dinalis Bellarmini.

Hic Vic Romæ ad D. Andreae degenti
 cum Berchmanni virtus, sed in pri-
 mis eius moribus, velut imagine, expres-
 sa beatissimæ Virginis modestia, Ange-
 licæque Corporis, & animi integritas ta-
 lis, vt etiam alios vel aspectu sui pueris-
 simis castitatis amoribus inflammaret.

rela-

relata fuisset: Singularem profectò gratiam, inquit, Iuuenis (qualis Ioannes erat) valentis ac Spiritus pleni. Et aliàs idem Cardinalis similia de Berchmanno audiens: Priuilegium hoc, inquit, Beatissimæ Matris, non nisi illius ipsius favore potuit seruo ac filio eius impertiri: eidem Cardinali cum formula auctoramenti, quo perpetuum se fore Conceptionis immaculatæ Marianæ vindicem vouerat, indicata fuisset, O rem egregiam, inquit, mirèque adinuentam, inquit, sic fidem Virgini obstrinxisse, scripto etiam sacramento! Equidem credo id ei ab ipsa Virgine instinctum, quæ filium illum suum voluerit à partibus suis stare. Sic Eminentissimus ille Cardinalis non tantum modò scientiâ, sed integritate morum, sanctitatisque famâ per omnes orbis oras celebratus, mihi Iacobo Canisio familiariter, ac de facie notus Romæ; qui auditâ Berchmanni morte, & eximiarum virtutū ornamentis cum lacrymis deplorauit, neque viuo

familiarius se fuisse vsum, neque ægri
inualetudinem cognouisse, neque per
morbum visitasse; vt salutem suam eius
precibus commendaret.

TESTIMONIUM

R.^{mi} IACOBI SECCI
Æthiopici Patriarchæ.

EGo Iacobus Seccus affirmo, familia-
riter me vsum fuisse Ioanne Berch-
manno, Flandro Belgâ, in Collegio Ro-
mano eiusdem Societatis, iuvene insi-
gni vitæ innocentia, animi puritate, mo-
rûmque suauitate. Ob quæ ornamen-
ta sæpius eum appellauî verum seruum
filiûmque Beatissimæ Virginis, quam
ardentissima charitate amabat ac vene-
rabatur. Non rarò etiam sub vltimos
vitæ menses, cum sacro meo ministra-
ret, religioni habere, cæpi, tractari à me
indignè irreligiosèque diuina illa myste-
ria, illo mihi ministrante, quem ob animi
puri-

puritatem, aliarumque virtutum commendationem sciebam Deo acceptissimum esse. Cum in ultimam incidit ægritudinem circa Assumptæ Virginis festum, vtcunq; levis initio esset morbus; per eam tamen opinionem, quæ de eius mihi sanctimonia erat, clarè dixi P. Marco van Doorne iam Collegij Gandauensis Rectori, id verò temporis Romano in Collegio mecum librorum inspectori, Ioannem verosimilius moriturum, non morbi quidem grauitate, sed quod tam castū MARIÆ seruum, ac filium, Deus sibi vindicaturus videretur. Post felicissimam eius mortem tria sacra, quæ defunctis in eadem domo Sodalibus expendantur, ego quidem persolui, non tamen pro morruo feci, sed de Deiparâ, vt gratiam referrem Deo, quòd talem tam innocentem MATRI suæ famulum in cælū transcripsisset. Vertebeam enim mihi in religionem, quasi posthabitarū diuinarum promissionum, si Deo preces, aut sacra pro illius anima persoluif-

fem, in cuius innocentissima vita, tam felici exitu absoluta, nunquam vel minimam deprehenderam actionem, quæ non ex diuinæ legis, aut Regularum nostrarum esset præscripto facta. Neque minus mihi certum est, illum iam in cælis à DEO ingenti cumulatam esse gloriâ, quàm se præsens hisce oculis vsurpasssem. Si autem vniuersas eius virtutes commemorando percurrerem, res ab illo plurimas affirmare possem, quibus censeo in omnibus eum excelluisse. Sed pauca hæc in DEI gloriam ac laudem de tam sancto ac innocente fratre nostro, Societatis alumno, nostrumq; omnium exemplo, iuratâ religiosè Sacerdotis fide putavi fuisse testanda. Hactenus Reuerendissimus Iacobus Seccus, Lusitanus, creatus Episcopus, vt succederet Æthiopico Patriarchæ, qui in eo itinere decessit, & Roma discessurus in Æthiopiam, hoc illi testimonium tribuit.

TESTIMONIVM

Ill^{mi} ANGELI CÆSI,
filij Ducis d' Acqua-Sparta.

Hic virtutem Berchmanni adeò semper suspexit, vt non rarò in Collegij hortum venerit eius obseruandi causa, dum colloquij horâ cum alijs animû relaxaret, simulque illo se spectaculo recreandi, quo omnes vnico campanæ signo audito, sermonibus intermissis, silentio summo, ad suas quisque occupationes in cubicula reuertuntur. Iam nempe id illi maximo solatio erat, cum videre in illo mortis procinctu, tanta animi tranquillitate, tanta alacritate vultus iacentem, ac si æger non fuisset, audire tam placidè loquentem de morte, deque secururâ vitâ. Cuius orationibus cum salutem suam commendasset, inde digressus affirmabat, visum sibi Angelû in eo lecto vidisse iacentem, in quo tam

placidè quiescebar, tam expeditè loque-
batur, vt nec morbi, nedum mortis sen-
sum vllum habere videretur.

Sic Illustrissimus Dux Angelus Cæsus
de Angelo nostro Angelorum Dominæ
deuotissimo.

TESTIMONIUM

P. MVTII VITELLESII
Præpositi Generalis Socie-
tatis I E S V.

Felicis memoriæ frater noster Ioannes
Berchmannus, iuuenis reuera fuit
innocentiâ ac puritate insigni, Angelicis
moribus, pietate admirabili, virtutibus
solidis, ac perfectis, Instituti nostri, regu-
larumque seruantissimus, omnibus qui
vnquam cum eo sunt versati, quocunq;
tempore aut loco per quamcunque oc-
casionem, summi semper exempli, adeo
vt neminem repererimus, qui vnquam
in eoprehenderit vel minimum defe-
ctum

ctum aut imperfectionem. Ita P. Mutius Vitellescus Societati I E S V Præpositus Generalis in epistola, quâ vitæ eius historiam à P. Virgilio Cepario scriptam probat.

TESTIMONIUM

Archipresbyteri Diesthemien-
sis.

Hic cum semel accuratè interiora Ioannis Berchmanni secum reputasset, hoc de eo eximium testimonium dixit: Angelum fuisse Ioannem, in eoq; Angelicam castitatem effloruisse, atque ad summam, dicturos omnes in Ioanne fuisse virtutum omnium thesaurum, Sic Archipresbyter ille.

TESTIMONIUM

P. FRANCISCI PICCO-
lomini.

FVit Berchmanno vir hic olim in Phi-
losophicis scientijs Magister (hodie
à Secretis Societatis IESV) quo cum fa-
miliariter suas diuinarum rerum ratio-
nes eâ re communicare Berchmannus
consueuerat, quod videret illi Patri cor-
di esse, vt auditores sui integritate vitæ
florerent; illudq; studere, ne minus vir-
tute, pietatēque proficerent, quàm stu-
dio rerum Philosophicarum. Hanc ob
rem facultatem à superioribus impetra-
rat (quoties ad Magistri cubiculum ita-
bat) proponendi quæstiones, non so-
lùm de controuersijs studiorum, verùm
etiam de vsu cælestium rerum, quod ille
magna Patris delectatione faciebat, qui
virtutum eius præstantiam admiratus,
gaudebat scilicet, gratulabatūrque tam
sancto discipulo, qui sibi ad pietatem ef-
fer

set incitamento, cæteris collegis exemplo. Hic itaque P. Franciscus Piccolomini, cum post sui discipuli huius obitum in triclinio, ex altiori loco de virtutibus, rebusque ab eo gestis dixisset, deinde testimonium etiam literis consignauit, quo strictim initio vniuersales quasdam, sed momenti magni sententias præmisit; porro speciatim ad eius bonitatem virtutemque descendendo scripsit in hæc verba.

Cum mandatū sit auctoritate Maiorum, vt ea vniuersim in medium proferam, quorum de Beatæ memoriæ Fratris nostro Ioanne meminissem, id verò lubens volensque facio, non tam vt testimonio meo certitudinem, atq; auctoritatē virtutibus eius conciliem, quàm vt specimen aliquod præbeam summæ illius opinionis obseruationisque, quæ semper erga eum fui, suspiciens in terris luuenem instar Angeli de cælo. Et quantum quidem ad animi interiora attinet, quoniam ille (seu demissionis aut in-

structionis suæ, seu pudoris mei causa) eorum participem me esse voluit, illud ante omnia affirmo, triennio, quo Philosophiæ spatia confecit, quoque continenter mecum versatus est, in cubiculum meum quotidie semel aut iterum familiariter ventitabat, nunquam vel publice vel priuatim à me obleruatum defectum ullum quàm leuissimū, sed è contrario modestiam præcipuam perpetuam quadam vultus, morumque constantia adstrictam.

Deinde neminem vidisse me fateor adeò cælestibus rebus imbutum, adeoque facile ac veluti suapte naturam obijcientem se præsentia DEI, & quod maximè admirandum, simul tam præsentem sibi attentumque ijs, quas agebat rebus, & domesticis omnibus ad quæcunque obsequia promptum.

Tertiò nullum id ætatis noui tam capacem arduissimarum cogitationū, aut tanta DEI cognitione atque arte exercendæ religiosæ perfectionis præditum.

Quar-

Quarto, neminem reperi, qui in vulgari communique nostrâ vitâ minus haberet rei vulgaris aut communis, quiq; magis ad viuum exprimeret effigiem verarum virtutum singularisque illius perfectionis, quæ in priscis Religionis nostræ Patribus elucebat; quorum virtas resque gestas nemo, quod sciam, illo exactius conabatur imitari.

Quintò, non solum constantem sese in re semel susceptâ præbebat, sed & noua quæ excogitabat, adiungebat semper sui promouendi causa, prorsus vt cum aliquando ad me referret, quid rerum ageret à primo diei exordio, quantumq; continenter adderet rerum nouarum, liquido ei affirmavi, haud diu ita perseveraturum, si præcipuis solummodo rebus intentus, omisâ illa rerum minutarum curâ non desineret à se animoque suo studijs ita fatigato tot simul alias res tam exquisitè accuratèque exigere. Et euenit certè breui, quod fore prædixeram.

Atque hæc generatim ad Dei

gloriā de seruo eius Ioanne dicta sunt.
 Haftenus de beato discipulo suo Berch-
 manno P. Franciscus Piccolomini, cuius
 in Philosophicis disciplinis ego Iacobus
 Canisius olim Romæ condiscipulus fui.

TESTIMONIVM,

P. THOMÆ MASSVCCI.

Hic vir in Collegio Romano rerum
 sacrarū præfectus in paucis doctus,
 omniumque opinione spectarum vitæ
 integræ exemplar & oculus actuum
 virtutumque internarum Berchmanni
 testis in hanc sententiam scripsit. Obe-
 dientiæ sanctæ imperijs iussus ea scribe-
 re quæ commemorissem de spectatissi-
 mis virtutibus, sanctisque moribus opti-
 mi Fratris nostri Ioannis Berchmanni,
 quanto & è Dei gloria, & è bono nostro
 videbar obstrictior, etiamsi non interro-
 gatus de eo loqui, cuius conscientiae ar-
 cana tractavi extremo vitæ anno ab in-
 cunte

eunte Ianuario Anni M DC XXI. vsq;
ad Augusti diem in quo; vti meritò cre-
dimus è terris ad superos commigrauit.
Per id tempus hebdomadatim semel
aut sæpius ad me ventitabat sui expian-
di causa, singulis verò mensibus, mini-
mum semel rationem reddebat consci-
entiæ suæ, ferè descripto, quo breuissi-
mè adnotata continebantur, quæ habe-
bat indicanda; neque vnquam præscri-
ptum huic rei diem; aut horam, quâ e-
rat confitendum, intermittebat, sed pri-
mus ferè eo accurrebat. Hac fretus co-
gnitione videor securè testari posse. Pri-
mò, nouisse me Iuuenem nullum secun-
dū B. Aloysium Gonzagam (quo cum
vixi egique familiariter vltimo vitæ eius
anno in Collegio Romano) vitâ specta-
biliorem, conscientiam puriorem, aut per-
fectione excellentiorem hoc Ioanne no-
stro.

Secundò, fuisse illi propositum pro vi-
tæ religiosæ scopo, omni omnino virtu-
te excellere, omnem progressum, quem
posset

posset in studijs facere, non alia, quàm maioris gloriæ Dei & lucri animorum causa, atque ad respondendum gratiæ & Spiritui vocationis nostræ.

Tertiò, vsum esse adhunc finem assequendum Regularum nostrarum observatione, instar mediij cuiusdam vniuersalis; qua in re absque omni importuna scrupulorum religione longè erat accuratissimus, vt ne vnā quidem (quantumuis multæ ac variæ sint Regulæ) deliberatè violarit; neque eo solum tempore quo animum eius excolui, sed reliquo etiam quod in religiosa vita duxit; quin imò vniuersæ vitæ cursu, non modò non habuit peccati alicuius mortalis conscientiam, sed nec venialis cuiusquā saltem voluntate admissi. Quæ res refert sanè plurimum, cum arguat seruata ab eo mentis integritatem, quam in baptismo velut candidam vestem induerat, perfectionemque perpetuam, quæ à principio ad extremum vsque virtutū spatia decurrit, quæ prærogatiua pau-

eis quamuis eximiè sanctis est concessa,

Quartò, in seruandis tribus Religio-
nis votis adeo circumspiciebat, vt nihil
vnquam, cuius se hîc accusaret, seu gra-
ue, seu leue reperiret; speciatim verò ca-
stitatis tam rigidus fuit custos, vt cre-
dam eum nec motu vllò contrario, nec
oblato per somnum phantasiæ spectro,
vnquam fuisse stimulatum, quantū qui-
dem colligere possum, habitâ illius tem-
poris ratione, quo præfui eius conscien-
tiæ dirigendæ, cum apertissimus illi sim-
plicissimûsque esset animus; index etiam
minimarum rerum, qualem sibi semper
fore libello scripto promittit : Ero sin-
cerissimus, apertissimus, & sicut aqua
purissima cum Superioribus & Patre
spirituali.

Neque mirum ad tam excelsam puri-
tatis gradū eum adspirasse, cum in tantâ
vitæ innocentia diligentissimè sensus
suos custodiret, constanti temperantia,
perpetuâque sui afflictione; neque men-
tem nisi studijs forte districtam, vlla aliâ,
quàm

quàm DEI contemplatione, rerùmque sanctarum negotijs impediret.

Quintò, è meditationibus quotidianis tantos cœpisse fructus, vt æstimato intellectus eius lumine affectuúmque feruore, quibus ab aurora in vespèrum ad vitæ religiosæ observationem, perperuámque virtutum exercitationem adnitebatur, ego semper existimauerim fuisse eum perpetua gratiæ constantia cõmunitum; hoc est adeo circumseptum præsentè auxilio, opéque diuina, vt integrum illi fere non fuerit desinere penitus cum virtute agere; quo in statu donec è viuis ad immortales transiret, perseuerauit.

Haftenus P. Thomas Massucci, Romæ, mihi Iacobo Ganisio coram de facie notus, vir in Societate IESV præstans, in paucis (vti dictũ) doctus, omniumq; opinione exemplar quoddam spectatæ vitæ, qui Ioanni Berchmanno fuit à sacris Confessionibus, Romanóque Collegio à rerum sacrarum præfectura; qui
pro-

propter easdem causas ob quas sequens
P. Ioannes Baptista Ceccorti potuit, ac
verò etiam obedientiae iussu coactus de-
buit Berchmanni poenitentis ac spiritualis
filij sui virtutibus incorruptum planè te-
stimonium perhibere.

TESTIMONIUM

P. IOANNIS BAPTISTÆ
Ceccorti.

Hic vir (vt neminem fugit) præstan-
ti vitæ integritate, nec scientia tra-
ctandi religiosorum mentes, quàm pe-
ritia rerum cælestium excellentior, qui
Berchmanno sacris à Confessionibus
fuit per biennium quo Berchmannus in
secessu degit, totque iam retrò annorū
spatijs eo loci id munus administrauit,
testimonium in hæc verba de Berch-
manno tulit:

Vt morem geram Superioribus, qui
iusserunt, illud verè de Ioanne (quod ad
interiora quidem illius attinet) affirma-

re possum, non fuisse mihi exploratum
animum vllum maiore puritate ac can-
dore præditum, quàm illius, vtcunque
multorum mentes, ex quo hoc munus
gessi, pertractarim. Visa enim mihi est
mens illa semper aliquid præ reliquis
habuisse prærogatiuæ. Non enim erant
eius peccata huius generis, quæ cum na-
tura sua mortalia sint, tamen vel ob le-
uitatem materiæ, vel coniurationē con-
sensus, venialia vulgo censentur: sed
huiusmodi solummodo erant, quæ &
naturâ suâ venialia sunt & communiter
evitari omnia non possunt, in quæ à
Sanctissimis etiam viris impingitur im-
becillitate naturæ proclinatæ, & huius-
quidem generis leuissima, neque delibe-
rato ab eo commissa, & pauca admodum
ob exactissimam sui custodiam, quâ in-
res suas omnes externas, internâsque vi-
gilantissimè excubabat, perpetuo quo-
dam constantique vitæ tenore, quem
nunquam nisi in melius commutabat
id quod à Spiritu sancto haud dubi-

pro-

proueniebat, qui sanctam hanc animam peculiari quadam gratia possidebat. Errorum suorum etsi minimorum claram habebat cognitionem.

Conscientiâ erat tenerriamâ, non tamen scrupulorum religionibus anxia, aut angusta, ad amissim facta, ut eam depingit S. P. N. Ignatius libello verè diuino Exercitiorum, tractatu aureo de natura Scrupulorum. Quodcunque de perfectione docebatur id omne non solum imbibebat animo, sed re ipsa effectum dabat. Dum ego ex legum nostrarum præscripto Contubernales illos nostros instruerem, notitiâque eis adferrem (quantum satis est) vitæ nostræ religionis ad summa quædam virtutum capita reuocata, secundum normam triplicis viæ, haustam ex ipsis fontibus, summarij maximè nostri communiumque Regularum; Ioannes noster summâ docilitate, diligentiaque hanc meam institutionem excipiebat, nihil vel minutissimum omittendo, plane ut nescirem quid

propriae perfectionis nostrae in eo desiderare praeterea possem. Vnde conficitur perfectionem eius fuisse huiusmodi cuiusmodi describitur in Summario, & Regulis nostris: id quod vnusquisque ita intuebatur, vt etiam certa fide testari posset, quemadmodum ego id significantius affirmo, qui interiore quadam ratione diu cum illo consueui, & communus caelestium gratiarum thesauros deprehendi, quarum plena erat mens illa caelestis, in qua nullam vnquam indomitam propensionem, aut effrenem animi motum obseruaui.

Amabant eum domestici iuxta ac obseruabant perinde vt Angelum paradisi: eaque erat ipse bonitate, vt in nemine vnquam vitium aliquod notare posset, qua ego re summopere delectabar. Externa eius modestia atque habitus qui religionem afflabat intuentibus, imago quaedam erat internae compositionis, quam ipsa nascebatur; quamquam non paulo excellentior erat interna praeparata quam exterius eminebat.

Plu-

desi. Plura de innocentissimo Iuvene non
nfici adfero, quia verba deficiunt volentem
nodi pro merito ac dignitate exprimere eam
io, & existimationem quam de Angelica pu-
isque ritate, innocentiaque tam beati Fratris
testari concepi. Equidem religiosè felicem il-
gnifi lum animum dum è corpore migravit
adam ita discessisse expiatum, vt rectà conuo-
comi larit in cælum, nullo Purgatorio igne,
s de multis meritis cumulatus ob insignem
ns ill Regularum nostrarum observationem,
dom vniuersæque illius perfectionis, quam à
anim nobis exigit ordinis nostri institutum.
ac ob Neque memini vidisse me vnquam ob-
aradi servationem maiorem, accuratioremq;
emin illâ quæ in eo elucebat. Ita censeo asse-
poffet rendæ veritati subscriptus.

Ex Ioannes Baptista Ceccotti Vir (vtri di-
s qu ximus) scientia & sanctitatis famâ cla-
mag rus, mihi que Iacobo Canisio Romæ an-
onisi te annos prope triginta familiariter ac
n no de facie notus. Porro, ne forte quis mi-
ræ e reretur quod hic vir, qui Berchmanno sa-
Plu cris à Confessionibus fuit adeò liberè

secreta Confessionum Berchmanni re-
 uelaret, sciendum est primum à P. Cec-
 coti in hoc testimonio nullas reuelatas esse
 esse res, nisi quæ ad commendationem eius
 virtutis pertinent, quod licitè legitime
 rectèque fieri posse Theologi docent.
 Deinde Berchmannus ipsemet Confes-
 sarijs superioribusque suis potestatem
 fecit syngrapho scripto sua omnia indi-
 candi, & hæc syngraphi verba sunt:
 Do facultatem vt plenè & liberè utar
 hac scientia ex Confessione.

TESTIMONIUM

P. ANTONII SVCQVETII
 qui fuit Ioanni Berchmanno
 rerum Spiritualium Magister.

Religione adductus, cum eum (Berchmannum) in petitione Societatis
 adhuc sæcularem, iussu superiorum ex-
 minarem, videbar mihi primo aspectu

Virg. Cepar. & Herman. Hug.

Vit. eius, pag. 37.

ni. re animique conceptu, Angelum humano
 Cee in corpore videre, quem talem reuera
 elata esse, mox certius apprehendi ubi mentē
 onem eius penitus penetraui. Erat enim sum-
 itime ma eius innocentia, modestia singularis
 ocent rara in agendo suauitas, & quod capue-
 onfel est non humana sed cælestis. Superiorū
 taten erat obseruantissimus; constantissimus,
 indi rerum semel susceptarum, orationi de-
 sunt ditissimus, in qua sæpe præclaris à Deo
 ytaru luminibus fuit cumularus, neque aliud,
 quam DEI gloriam spirabat. Ita ex ani-
 mi sententia restor.

Alterum eiusdem P. Antonij Suc-
 T I I quetij Testimonium ad P. Virgi-
 no lium Ceparium.

Primam partem vitæ fratris nostri Io-
 annis Berchmanni beatæ memoriæ,
 ietar quam Reuer. Vestra diligenter conscri-
 m ex pfit, longè sanè mihi iucundissima acci-
 pecti dit, & haud scio an alia vlla lectio gra-
 ani- Virg. Cepar, C 3 rior.

Et Herman. Hug. Vit. eius pag. 38.

tior. Videbar enim mihi videre denuo
sanctum illum nostrum adolescentulum
inter centum amplius nouitios Schola-
sticos in tirocinio Mechliniensi verian-
tem Angelico suo more, veniebátque in
mentem Sanctorum vestigiorum illius
vitæ, operumq; bonorum, quæ, vt olim
coram inspecta, mirè me rapuerunt, ita
vt nunc iterum narratione Reuerentia
Vestræ audita, me meosque ad imitan-
dum, laudandúmq; DEVM super seru-
suo, incredibile quantum prouocarunt.
Illud affirmo, mi pater, etiam si Superio-
rum meorum iussu, illius regendi, instr-
endiq; prouinciam suscepissem, tamen
ex quo animum eius perspectum habui
eum semper cum admiratione suspexi
se atque etiam nunc DEVM orare quo-
tidie, vt eam mihi gratiam faciat, si no-
eius coæquandi, saltem aliquo vsque a-
sequendi. Et certè pudet me mei, dum
aspicio venerórque in dies magis ac ma-
gis icunculam quandam mihi ab eo re-
lictam, cui discedens inscripsit, se filium

indi-

indignum, me Patrem. Neque verba illa
sine sensu aut rubore legere queo, cum
tanto me interuallo abesse sentio ab ea
perfectione, quam ille tam breui est spa-
cio consecutus. Vereorque ne aliquan-
do Deus illo contra producto, expro-
bret mihi negligentiam ingritudinē-
que meam. Sæpe nunc me ipsum accuso
obliuionis multarum rerum, quas illum
aut religiosè agentem vidi, aut dicentem
audiui, ad gloriam Dei instructionē-
que proximi, denique promouendam
Regularum nostrarū accuratam obser-
uationem, spiritusque fervorem. Et si
enim multa Reuerentiæ Vestræ perscri-
psi, pauca tamen ea sunt, comparatio-
ne plurimorum: quæ ille absque cessa-
tione, aut defatigatione faciebat, cum
nunquam in Religionis operibus, inde-
fessus hic Iuuenis vsurparet languidum
illud: Sat est; aut Non amplius, sed ge-
nerosum eius pectus auida semper, cu-
piditate longius vtiliūque tendebat. Et
vt multa fuerint virtutum omnium ex-

ternarum, quibus eminebat, exempla, longè certè plura fuere interiora animi eiu ornamenta, quæ ille mihi non arrogantia sed morum fiducia apertòq; candore patefaciebat. Quibus exploratis hanc apud me de illo sententiam sum concipere coactus, præuentum fuisse à Domino in benedictionibus dulcedinis, & iam inde electum ab incunabulis, in habitaculum purissimum spiritus sancti, ac deinde eximià semper promptitudine, constantiaque adnixum gratiæ diuinæ, cui ab aurora exorientis vitæ sinu aperuerat mentis quàmque deinceps conseruauerit semper.

Societatem ingressus quamdiu in Belgio degit, viuum fuit perfectumque religiosæ disciplinæ exemplar, & singularis obseruantia speculum. Amplius ob ea quæ vel ab ipso accepi, vel in eo ipsemet vidi, ita semper existimaui, atque etiamnum existimo, perpetuò eum respondisse gratiæ vocationis, absq; omni remissione, aut defectu, semperque inter

nos

nos sanctissime vixisse. Profecto omnium nostrum, qui cum eo viximus, quique eum nouimus, vna semper fuit sententia, vitam inter nos duxisse Angelicam, magna animi innocentia, agendi modestia, suauitate morum, admirabili honestate, tranquillâ viuendi ratione, rerum auspicatarum constantia, absolutâ obedientia, promptitudinēque in seruiendo, singulari prudentia, rerumque gerendarum excellenti seruire spiritus, continenter ob oculos positâ præsentiâ Dei instar Angelorum, qui perpetuò sunt in conspectu Domini. Verbo vno complectar plurima, si dixerò: Benedictio Domini super caput eius, elegit eum Dominus ex omni carne, electo verò dedit præcepta & legem vitæ, circumcinxit eum coronâ iustitiæ, dirigens in exactâ religiosæ vitæ obseruatione, & deinde magnificauit eum, & sanctum fecit eum & induit eum Dominus coronam gloriæ. In hanc sententiam veni de optimo fratre meo, ex ijs, quæ in ipso

obseruavi, confirmantque hæ ferè res :
Communis in eum prouinciæ huius
Flandro-Belgicæ affectus, veneratio, quâ
in eum feruntur ; perfugium orando, in
eo perfugium habent. Admirabitur for-
te id Reuerentia Vestra quod iam dictu-
rus sum, quodque ego apud me non ra-
rò cum admiratione reputavi, neque sa-
tis scio an hucusq; vnquam Sanctorum
vlli euenerit; argumentum haud dubiè
amoris communis in beatum hunc re-
ligiosumque Adolescentem, nec minus
indiciu voluntatis diuinæ in eo hono-
rando, Licer Romæ sit mortuus, nec
multis de vultu notus, eius tamen effi-
gies in æreas tabulas, à duodecim excel-
lentissimis Belgij sculptoribus est incisa;
imagines autem quâ impressæ quâ ven-
ditæ, quâ venales amplius triginta mil-
lia, supra eas, quæ obscuriorū sculpro-
rum cælo, quæque in exteris prouincijs
factæ. Hinc conficio, felicem, beatumq;
hunc iuuenem Deo hominibûsque esse
honori; quorū Religionem Reuerentia
Ve-

Vestra augebit, prodendo res eius gestas, quæ ijs, qui huc vsque ignorarunt, futuræ sint exemplo, ijs verò qui scierint, incitamento ad imitandum, Deique maiorem gloriam procurandam.

Pergat porro Reuerentia Vestra ornare, quem DEVS exornat, & in lucem educere, quem DEVS palam posuit super candelabrum. Ego interea Deum venerabor, vt Reuerentiam Vestram dum scribet, dirigat, eiusque simillimum efficiat. Erunt hi duo, Aloysius & Ioannes duo Reuerentiæ Vestræ filij, Manasses & Ephraim: atque ita spero hunc ultimo genitum, capturū incrementa, fructusq; facturum ad gloriam DEI, & Reu. Vestræ consolationem, vt scio primum natu attulisse Reu. Vestræ obliuionem laboris omnis pro se expensi, quando tantus extitit DEI cultus ipsiusque Sancti veneratio à vita Aloysij euulgata, quam R. Vestra scripsit. Ita DEVS sanctorum animas manifestat terris, quas in cælo honorat. En Pater, quo me traxit affectus.

ctus, qui verbulo meditatus absoluere, bene longas literas scripsi. Condoneat id R. Vestra affectui, aut potius condemnet, qui de Iuvene virtutibus omnibus ornato tam pauca scribens, imbecillitatem ingenij mei magis detexi, quam laudem illius, ut par erat, repræsentavi, obrutus pondere meritorum. Louanij XVI. Aprilis MDCXXIV.

Haftenus P. Antonius Sucquetius tunc tironum Societatis IESV in Flandro Belgica Magister, postea etiam Præpositus Prouincialis, scriptis typo pressis clarus,

TESTIMONIUM

P. THOMÆ BISDOMINI.

Hic vir grauitate iuxta ac doctrina insignis, eximiae in Ioanne Berchmanno perfectionis admirator, dedita operâ aliquando in Ioanne obseruare acutissime cepit num defectus alicuius
com-

compertus, quo à summa illâ perfectione aut interloquendum aut agendum, disputandumue recessisset, reprehendi posset (quibus scilicet in rebus, nisi quis ad amissim perfectus sit, procliuissimus est lapsus) nunquam tamen in eo vel erratum leuissimum, ne aduersus Eutrapelliam quidem obseruare potuit.

TESTIMONIUM

P. PETRI EMMERICI
qui Ioanni Berchmanno fuit in
bonarum literarum discipli-
nis Magister,

HAbebat (Ioannes) innocentiam, puritatemque tam singularem, ut ne nomen quidem nosset eorum vitiorum, ad quæ procliuis ferri hæc ætas solent; nec secus ac pestem amicitias eorum, qui licentiores erant, abhorrebat, ne qua mentem labecula contaminaret, scholisque egressus in studia statim se ab-

abdebat. Nusquam atque in templo frequentior, nec vsquam quàm in toro rarior, Ex quo cultum religionemque in virginem sanctissimam didicerat, ex eo quoque à Virgine videbatur in vicem in curam patrociniùmque susceptus. Cum primum versus Latinos pangere coepisset, permissus à me est pro libitu argumentum sibi sumere, & ille de IESV nomine poëma facere instruit, quo tantam affectuum teneritatem expressit, vthaud obscurum indicium fecerit, aliquando in Societate IESV futurum.

Haftenus P. Petrus Emmericus.

TESTIMONIUM P. CORNELII DE LAPIDE.

ANimaduerti in nostro Ioanne Berchmans Virgineam verecundiam, candorem, modestiam, innocentiam, puritatem. Sæpius audiui è nostris mirari se, si maior in B. Aloysio fuerit, necdum videre se, quid Ioannis addi possit.

possit. Humilitate fuisse insigni, quâ cui-
que cedebat. Omnibus autem Coad-
iutoribus prior caput aperiebat, etiam si
subinde illi non aduerteret, nec eum re-
salutarent. Omnes reuerebatur non tan-
tùm superiores, sed & alios quoslibet
præsertim sacerdotes. Mihi non semel
contigit, ut dum in hieme frigoris causâ
in aulâ vehementiùs ambulare, egóq;
per illam transirem, gressum inhiberet,
illico caput aperiret, immorus vultu de-
misso consisteret, donec pertransissem. A
præceptore eius frequenter audiui, ipsũ
ei singulis mensibus schedulam oratio-
num, & pœnitentiarum pro eo gratitu-
dinis ergo obeundarum obtulisse. Co-
mitate & suauitate omnibus erat cha-
rus. Nunquam audiui qui de eo quere-
retur, vel defectum quempiam notaret,
ut maturus iam cælo videretur. Con-
summatus enim in breui expleuit tem-
pora multa. Vultu semper erat læto &
hilari, sermone candido, incessu veloci,
sed non incitato. Deniq; mores & actus
eius

eius Angelici potius videbantur, quam
humani. Lampades concinnabat mira
sedulitate, eadem crebro seruiebat in
culinâ. Charitatem eius deprædicant
Coadiutores & infirmi, singulos adiuua-
bat, consolabatur, omnibus obseque-
batur, & seruiebat. Feruebat enim spi-
ritu obedientiæ & obseruantia: Regu-
larum valde fuit studiosus. Missus sub-
inde ad me, pulsans cameram, cum à
me audiret: Ingredere; consistebat ta-
citus, mox iterabat pulsum secundò &
tertiò, donec confurgerem, & ad ianuam
accederem, eò quod diceret se illa vice
veniam ingrediendi cubiculum meum
non perijisse.

Crebrò obibat pœnitentias & mortifi-
cationes tum priuatas, tum publicas in
refectorio, vti sæpe vidimus.

Orationi multum vacabat, semperq;
in præsentia DEI versari videbatur.

Diligentiæ eius & studio illustre te-
stimonium dat Præceptor, vt veri Scho-
laris Societatis IESV Collegio Romano

ex-

exemplar exhibuerit, quod utinam omnes imitarentur! sanè in eo uti stella in cælo emicuit.

A prandio & cæna sæpe mecum collocutus in Domino me recreauit, cum non nisi religiosa & spiritualia, præferim quæ ad institutum nostrum cuius erat zelator, spectant, narraret. Sanè paulo ante mortem mecum visitans S. Paulum ad tres fontes, toto itinere non aliud tractauit, vbi & insigne dedit specimen obedientiæ & modestiæ: Cum enim cuperem pergere ad S. Sebastianum ideoque præcederem, ut eum pellicerem ad sequendū, illic ante templum restitit aperto capite, verecundè demissis oculis. In regressu rogavi causam: respondit: Pater mi non veniemus tempori ad mensam, nisi eo itinere quo venimus regrediamur. Regressus cum mox à prandio redire me velle domum putaret, dixit: Reuerentia vestra poterit cum alio socio domum redire, ego enim veniam redeundi non habeo.

D

quare

quare eius causa vsque ad vesperam in vinea mansi. In colloquijs si quid diuersum ab eo sentirem, tacebat, audiebat, acquiescebat.

Eximius fuit cultor B. Virginis cuius se filium vocabat. In morte licet canendi imperitus, bellè cecinit. Monstrare esse Matrem &c. Vni è nostris Concionatori petenti monitum salutis, hoc me audiente dedit: Reuerentia Vestra semper tueatur Immaculatam Conceptionem B. Virginis vsque ad mortem. Inuenta est eius sanguine subscripta scheda, in qua illam se semper defensurum iureiurando confirmat. De eius puritate, & immunitate ab omni peccato mortali per omnem vitam, & à veniali delibato in religione, & à moribus carnis, audiui cum alijs publicè asserentem eius præceptorem in oratione funebri.

Moriturus nullū mœroris, aut Passionis alterius dedit signum (vti nec aliàs vllum tale in eo notavi) resignatus patienti, serenus, hilaris, vti in vita. Paulo

antè

antè quàm sumeret viaticum, secreto ro-
gatus à me, num quid haberet, quod an-
ge et, vel affligeret animum, expansis
manibus & exorrecta fronte ridens af-
feruit : Nihil omnino. Solus deinde cum
solo collocutus, cū ardoribus aestuaret,
poposcit aquam ad abluendū os & ma-
nus; præbui cum pelui, rogauique, num
febri urgeretur, affirmavit, sed ita vt
nullum gemitum, nullum doloris daret
indiciū. Sumpsit deinde syrupum, &
mox petijt à me, vt gratias recitarem,
quasi coenam sumpisset. Recitauī illor
attento, & respondente, mox piè collo-
cuti, cum ei ingererem Iesus meus, amor
meus, & omnia; hilarescens : Ita, ita, in-
quit, IESVS centrum cordis, Deus cor-
dis mei & pars mea DEVS, in æternum.
Et ingeminabat illud quod à R. P. Re-
ctore audierat : Puer meus, noli timere
quia ego tecum sum dicit Dominus, si
transieris per ignem flamma non noce-
bit tibi, & odor ignis non erit in te. Li-
berabo te de manu pessimorū; & eruam

te de manu fortium. Petij num quidā me cuperet; respondit, se petere, vt post die pro se sacrum dicerem. Dixi, & non obtinui, quod ego, scilicet eius sanitatem, sed quod ipse cupiebat, nimirum dissolui & esse cum Christo; nam sub finem sacri animam Deo reddidit. Rursum, ora pro me, inquit, Pater, vt non capiat me nausea dulcium, quæ mihi exhibent; voti fuit compos, nam paulo post ad extrema deuenit.

Morituro se sigillatim nostri commendarunt, petentes monitum aliquod quod cuique dedit tam appositè, vt nonnulli dixerint, non potuisse magis appositè dari, etiamsi conscientia secreta penetrasset.

Tantus fuit externorū ad funus concursus, vt custodes apponi oportuerit; & tamen rapuerunt pileum, crepidas, crucem, rosarium, vestem &c. Videbar mihi videre concursum ad funus S. Alexij. Multi etiamnum petunt eius reliquias, ac non pauci fatentur se per eas bene-

beneficia cælitus consecutos. Verùm pluris apud me est suavis pietatis affectus, qui post eius mortē, totū Collegiū peruasit, quasi eius meritis à Deo afflat⁹.

Ego difficilis sum ad lacrymas, & tamē eius in templo vultū intuens eas cohiberē non potui ideóq; ab eo vultū auerti, vt officiū defunctorum prosequi possem. Crebro menti meæ obuersabatur, videor per diem æque ac noctem eū corā intueri, nec horresco sed potius ad lætitiā, & ad alacrius Deo seruiendū accendor. Nequeo in animū inducere, vt pro defuncto orem, sed opto, vt ipse pro me oret, utque anima mea sit cum anima illius. Viuat anima mea vitā, & moriatur morte Ioannis.

Multi colloquijs de eo satiari non possunt, Det Deus, vt diuina in nobis eius restet memoria, quam intueamur & imitemur.

Iuuenis fuit ætate, sed virtute vir, constans, sempérque sui similis, exactus non scrupulosus, hilaris, non dissolutus;

sed hilaritatem religiosa maturitate
temperans. Tempus adeo habebat in
pretio, ut nunquam esset otiosus, sem-
perque occupatus semper serius. Re-
creationem licet peramoenam & piam
mecum abrumpebat, & antipendio in-
star coadiutoris se præcingens, lucernas
suas adornabat, ne quod tempus studiis
adimeret. Risus eius modicus, sine ca-
chinnis, sales sine dente, gratia sine affe-
ctatione. Præstabat illud Apostoli: om-
nis sermo vester sit sale conditus. Non
memini ab ore eius me audiuisse verbum
otiosum multo minus quod defectum
cuiusquam tangeret. De omnibus bene
sentiebat & honorifice loquebatur.
Nunquam vidi tristem, nunquam iratum
nec tamen in actione erat lentus aut re-
missus: sed acer & expeditus.

Philosophiam totam publicè magnam
cum doctrinæ & modestiæ laude de-
fendit.

Sanctos mirè venerabatur, varios ex
eis delegerat patronos quos alterni-
ter heb-

hebdomadis variabat, catalogum eorū,
& ordinem aliquando mihi recitavit.

Affectus peculiare erga aliquos non
habebat, idem & communis eius erat in
omnes amor. In recreatione primò oc-
currenti se iungebat, eamque crebrò &
libens peragebat cum coadiutoribus,
qui eius spiritum deprædicant.

Magna animo destinabat. Optabat
vivere & mori in castris, adiuuando mi-
lites pro fide certantes, quasi miles, imò
antesignanus Christi.

Mortem suam prædixit, luctamque in
eâ, quàm generosè sustinuit & supera-
uit, ac deinde recuperata loquela quam
amiserat, lætus suspirans ad cælum, pla-
cidè pièque obdormiuit in Domino.
Humi deponi voluit, ibique S. Synaxin
sumpsit, præmisso iuramento se velle vi-
uere & mori in Societate &c. Regulas
Societatis poposcit, dicens, se nunquam
vllam deliberatè transgressum esse. Cru-
cem manu gestabat, cum id non posset,
alius illam ei præferebat, & quocunque

eam ipse inflesteret oculis animoque
 sequebatur. Nonnulli viri graues ad
 scholas vel ad templum ventitabant,
 tantum ut eius modestia & pietate se
 pascere. Mihi ordinariè è scholis de-
 scendenti hilari vultu occurrens, læti-
 tiam adspirabat, & etiamnum sua ima-
 gine mihi obuersante magisque suis a-
 pud D E V M meritis & precibus adspi-
 rat.

Denique mihi aliisque iuge exitit
 virtutum speculum ac stimulus. Vti-
 nam in ultimo & magno Mundi die
 cum illo ad gloriam resurgere, atque
 coram throno D E I & Agni inter illius
 calcaneum, caput leuare merear,
 Amen.

Hactenus P. Cornelius à Lapide Sa-
 crarum Literarum Romano in Collegio
 Professor, quà auctoritate, quà librorum
 vulgatorum multitudine clarissimus,
 Ioanne Berchmanno familiariter (ut
 ipse testatur) vsus, imo intimus.

Itaque ex hisce tam grauium atque incorruptæ fidei virorum testimonijs satis abundèque liquet, quantus Ioan- nem Berchmannum virtutem omnem, sed inprimis Hyperduliam, non tantum- modo docuisse verbis sed & (quod ca- put est) factis. Nam: qui fecerit & do- cuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum. Vtriusque specimen omnino luculentum, variæ, quæ sequuntur, Hyperdulix species da- bunt.

INDICVLVS
HYPERDVLIARVM
MARIANARVM à IOANNE
 BERCHMANNO EXERCITARVM,
 deuotis B. MARIAE clientibus
 ad imitationem propo-
 sitarum.

- I. **HYPERDULIÆ SPECIES**
 B. MARIAM Deiparam virgi-
 ginem singulari charitatis affectu
 complecti.
- II. **HYPERDULIÆ SPECIES,**
 Ob amorem B. Virginis etiam SS.
 Iosephum & Annam diligere ac
 venerari.
- III. **HYPERDULIÆ SPECIES,**
 B. MARIAE Deiparæ Virginis i-
 conī frequenter, reuerenter, a-
 manter oscula libare.
- IV. **HYPERDULIÆ SPECIES,**
 Quotidie officium B. MARIAE
 Virginis recitare.

V. Hy-

- V. Hyperdulix species,
B. MARIAE Virginis iconem a-
nathemate, appensisque iconi vò-
tis, precibus, & corporis afflictio-
tionibus venerari.
- VI. Hyperdulix species,
Ad templa B. MARIAE Virgini
sacra peregrinari.
- VII. Hyperdulix species,
Frequenter ad sacellum B. Virgi-
nis inuifere.
- VIII. Hyperdulix species,
Magna erga B. Virginē tanquam
matrem fiducia ferri.
- IX. Hyperdulix species,
Ad honorem B. MARIAE Virgi-
nis Missas fieri curare.
- X. Hyperdulix species,
Ad honorem Virginis Marianum
psalterium à S. Bonauentura com-
positum orare.
- XI. Hyperdulix species,

Deo, Deiparæque Virgini virginitatem vouere.

XII. Hyperdulix species,

Recitare nouies hanc B. Virgini Encomiasticam : Beata viscera MARIAE Virginis, quæ portauerunt æterni Patris filium.

XIII. Hyperdulix species,

B. MARIAM Deiparam Virginem S. Gabrielis Archangeli verbis salutare.

XIV. Hyperdulix species,

Marianum Rosarium in dies recitare.

XV. Hyperdulix species,

In Angelicam salutationem etiam scripto commentari.

XVI. Hyperdulix species,

Concinnare & orare coronam stellarum duodecim B. Virginis.

XVII. Hyperdulix species,

Quotidie Lauretanæ litanias recitare.

XVII.

XVIII. Hyperdulix species,

Alios ad defendendam B. Virgini
nis immaculatam conceptionem
incitare.

XIX. Hyperdulix species,

Immaculatæ Mariane Conceptionis
defensionem libro scribendo
fufcipiendam vouere.

XX. Hyperdulix species,

Immaculatæ conceptionis Maria-
næ defensionem iurare, & fyn-
grapha suo sanguine fufcripta
confirmare.

XXI. Hyperdulix species,

Ad honorem B. Virginis Carmi-
na pangere.

XXII. Hyperdulix species,

Sabbatha B. Virgini facra ieiunio
venerari.

XXIII. Hyperdulix species,

Die fabbathi B. MARIAE facro
varia pietatis opera ad illius glo-
riam exercere.

XXIV.

XXIV. Hyperdulæ species,

Festis B. MARIAE Deiparæ Virgini diebus SS homologesin & synaxin frequentare.

XXV. Hyperdulæ species,

B. Virginem eligere in literarum studiorumque Præsidem ac Patronam.

XXVI. Hyperdulæ species,

Cum sodalibus in vicem certare de pluribus ac decentioribus titulis in B. Virginem congerendis.

XXVII. Hyperdulæ species,

Ad B. Virginem in ariditatibus ac desolationibus spiritualibus confugere pro remedio.

XXVIII. Hyperdulæ species,

Recitare quot diebus orationem Congregationis, cuius initium est: S. Maria Mater Dei & Virgo &c.

XXIX. Hyperdulæ species,

In B. MARIAE Virginis honorem

coronam Rosariam circum bra-
chium instar armillæ, aut circum
collum instar torquis gestare.

XXX. Hyperdulæ species,

Colere B. M A R I A M Deiparam
Virginem eius imitatione.

HY-

HYPERDVLIÆ SPECIES.

B. MARIAM
DEIPARAM VIRGI-
 nem singulari charitatis
 affectu complecti.

§. I.

B. MARIA Deipara Virgo, est meri-
 to, & singulariter amanda, non eò
 tantum, quòd Christi Domini nostri Ma-
 ter, sed etiam quòd nostra mater, nostri-
 que amantissima sit; nec eò tantum dili-
 genda, quòd amantissima nostri mater
 sit, sed &, quòd secundum Deum, filium
 suum, sit omnino bona. Bonum enim
 teste Philosopho & Angelico Aquinate
 Doctore, est amoris obiectum. Nec ob
 hanc tantummodo causam D E I geni-

Causa ob quas B. V.

trix

singulariter amanda.

Arist. in Eth. S. Th. 1. 2. q. 27.

erix singularem meretur amoris affectum, sed etiam quod generosissima, nobilissima, sapientissima, fortissima; clementissima, mitissima, potentissima, castissima, integerrima, opulentissima, nullo non virtutum genere ornatissima audiat ac sit. Nec ob hasce tantum causas modò memoratas diligere dignissima est Dei Mater, sed etiam quod ab eâ quasi cornucopiæ, omnis in nos affluentia beneficiorum promanarit hodièq; promanet, teste S. Bernardo cum ait : Cuncta nos habere voluit (DEVS) per MARIAM.

Atque has & id genus alias amandæ Virginis causas quam plurimas cum Berchmannus intimè perspexerit, ecquis edisserat, quanto hanc Matrem Virginem amore dilexerit? *Berchmanni*

singularis in B. V. charitas.

Cæterum eius in Virginem singularis omnino charitatis affectus vniuersim vel indeliquet, quod quamplurimis per diem Religionis in eam officijs defungebatur illo præ cæteris repetito sæpius

pius proposito, Virginis adamandæ. Verum enim vero, nemo disertius, clarius, melius explicauerit, quanta charitate Virginem Berchmannus dilexerit, quam Berchmannus ipse, cuius hæ sunt synographæ: Actuabo me sæpe in his actibus, velle me amare B. Virginem etiam per totum Rosarium. *Cepar. p. 84.*

Et: Non sum securus nisi habeam verum, & filialem affectum erga B. Virginem. *pag. 249.*

Et: Si amauero MARIAM, securus sum salutis, & impetrabo quidquid libuerit à Domino, adeoque omnipotens ero. *pag. 158.*

Et: Offeram omnes cogitationes, verba, & opera mea Deo &c. protestando me velle viuere & mori verum filium Ecclesiæ, B. Virginis, & Societatis IESV. *pag. 240.*

Et modum quo sacram synaxin accederet describens: Offeram, inquit, hæc desideria Christo per B. Virginem.

Et sumpto iam sanctissimo Eucharistia

stia

stia Sacramento suos religiosos affectus indicans : Elice, inquit, firmum propositum seruiendi Matri eius B. Virgini.

Item similes pietatis describens affectus, quos inter sacra Missarum solennia Domino eleuato colloquens exprimebat : Petam, inquit, à Christo affectum erga B. Virginem.

Porro matutinas preces suas & exercitia spiritualia recensens : Eliges, inquit, tibi patronum præsentis diei & offeres per manus illius has preces, primò symbolū Apostolorū protestando te velle esse verū filiū sanctæ Catholicæ, Apostolicæ, Romanæ Ecclesiæ; secundo orationem Sodalitatis (cuius initium est: Sancta Maria Mater Dei, & Virgo &c.) protestando te velle esse verum filium B. Virginis; tertio, formulam votorū, protestando te velle esse verum filium Societatis. Deinde proponam quidquid hodie cogitaturus, dicturus, facturus sum, erit purè ad gloriam Dei, vt possim impetrare verum affectum erga B. Virginem.

Rursum suæ pietatis affectus, quibus dum sacrosancto Missæ sacrificio assisteret, vteretur, exprimens : Egreddente, inquit, sacerdote cogita B. Virginem egreddi à Nazareth in Bethlehem cum S. Iosepho, & comitare per iter difficile usque ad Euangelij recitationem. Ad offertorium vide B. Virginem mendicantem hospitium, obstupefce & cor tuum offer; ad communionem statue te ad præsepe cum B. Virgine & ab eâ veniam pete ponendi IESVVM in lecto cordis tui. *pag. 230.*

Quin & in quovis cuiusvis operis eius exordio, singularis etiam in Virginem affectus emicabat, ut ex his eiusdem verbis apparet : O Deus meus, & omnia propono hoc opus facere ad nominis solius tui gratiam, ut tibi maximè placeam, & B. Virginem lætificem. *p. 227.*

Ecce quemadmodum Berchmannus in omnibus suis cogitatibus & actibus semper cum suo Domino, Dominam copularit; quemadmodū nil nisi IESVM

MARIAMQUE spiravit, quemadmodum
vtriusque gloriæ omnia opera sua de-
dicavit.

Sed enim qui MARIÆ tam fuit de-
votus ac memor vivens, nunquid fuit
immemor moriens? Absit. Nam filij
affectus aliàs erga Matrem nat., vis est,
naturalis autem affectus ac motus in
fine velocior est. At Berchmanni affe-
ctus in Virginem, fuit affectus filij, ad-
eoque quadamtenus naturalis, quam-
vis ei non naturaliter, sed divinitus in-
ditus, ac donatus. Quod autem in Berch-
manno fuerit affectus filij ad B. Virgi-
nem tanquam Matrem, syngraphæ eius
quas iam iamque adduximus, satis ab-
undèque testantur. Ergo cum fuerit
Marianus amor in Berchmanno quo-
dammodo naturalis, non violentus,
quid mirum, quod in eo motus hic af-
fectusque fuerit velocior in fine. Videamus
igitur quàm fuerit Marianus eius
affectus motusque sub vitæ mortalis fi-

*Berchmanni Cha- E nem
ritas erga B. V., etiam in morte.*

nem velox & ardens, quia motu calor
ignisque gignuntur. Interrogatus ergo
moriens Berchmannus à non nemine
Societatis IESV presbytero his verbis :
Berchmannus, si mille corda haberes,
nonne Mariam mille cordibus amares?
Respondit : Mille cordibus amarem.
Cúmque idem Societatis IESV presby-
ter eidem Berchmanno diceret : Nunc
oportet amare Christum & B. Virginem,
quam amasti in vitâ, & amabis in mor-
te; Respondit: Quam conatus sum
amare in vitâ & ipsa amabit me in morte.
Cúmque idem presbyter inferret : Et
utrumque amabis in æternum? Berch-
mannus discrete respondit: Ita spero.

Porro iam morti propinquior, Maria-
na tamen charitatis usque memòr, ad
Magistrum suum conuersus, eidem pol-
licitus est, impetraturum se cõmilitibus
& condiscipulis suis omnibus sincerissi-
mum in Virginem Matrem affectum.
Deinde sodalibus suis omnibus ad se
moribundum comiter inuisentibus, nihil

æquè

æquè commendauit vt religiosissimum
(secundum latrnam soli Deo debitam)
in B. M A R I A M Deiparam Virginem
Hyperdulix cultum.

Ad hæc cum iam morte propius ab-
esset: Ne me deferas, inquit, M A R I A, ne
me fallas; filius enim tuus sum, tu scis
quia iuravi. Et: Protestor me velle vi-
uere & mori verum filium B. M A R I A E
Virginis. Et: Nunquam acquiescam
donec obrinuero amorem tenerum er-
ga dulcissimam meam Matrē M A R I A M.

pag. 187. pag. 163.

His & id genus affectibus Berchman-
ni cor (cum iam naturalis calor minue-
ret, sed interea Marianus, diuinusque
augeret) morientis æstuauit.

Deniq; quanta Berchmannus in Vir-
ginem charitate flagrarit, reliquæ omnes
Hyperdulix species, quas deinceps arbi-
trari subiectas licebit, & quibus ipse
Berchmannus eandem pijs. mē venera-
tus est, satis abundeque declarant.

§. II.

Primum Hyperdulie premium

Fuit, mutuus siue reciprocus Magnæ Matris in Berchmannum tanquam filiū charitatis affectus, utpote cuius certissima promissio & oraculum sit: Ego diligentes me diligo. Charitas enim non nisi mutua Charitate compensari potest; adeo pretiosa est. Nam: si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet eam. *Cant. 8. 7.*

§. III.

Alterum Hyperdulie premium.

Alterum Hyperdulie præmiū Berchmanno diuinitus repositum, fuit certa consequendæ Beatitudinis æternæ fiducia, & indubia quidquid à Domino libuisset impetrandi spes ac potentia quodammodo infinita, quemadmodū ipsemet hisce verbis expressit. Si amauero MARIAM securus sum salutis perseuerantiæq; in arrepto religionis statu; impetrabo quidquid libuerit à Domino, adeoq; omnipotens ero. *pag. 158.*

J. I.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Ob amorem B. MARIÆ
Virginis etiam SS. Iosephum
& Annam diligere & vene-
rari.

S.

L.

A Mans non tantummodo amatam,
sed huius omnem quoque cogna-
tionem familiamque amat. Sic Assue-
rus ille ille Rex inclitus, amans Hesteræ,
non hanc solam, sed huius patrum
quoq; Mardocheum dilexit, & ad sum-
mum dignitatis apicem euexit. Neque
hunc solum coniugis amore ductus ex-
altauit, sed omnem quoque eius gen-
tem ab Aman Neci deditam seruauit,
seruatam regiis fauoribus cumulauit;
cumulata, quò se tuerentur aduersus
hostes suos, eosdémque extirparent, im-
perauit. Sic potentissimus ille rex Ægy-
pti

Hester. 8. & 9.

E 3

pti

pti non tantummodo Iosephum totius
 Ægypti Palæstinæq; imò totius Mundi
 Saluatorem (hic enim titulus honoris il-
 li datus) suspexit, sed patrem quoq; eius
 grandæuum Iacob, omneque eius libe-
 ros dilexit, eisq; optimam totius regni
 plagam Gessen dedit excolendam, habi-
 tandamque. Charus nimirum fuit adeo
 Pharaoni Iosephus, ut eius vnus amo-
 re, cognatos quoque eius omnes, affi-
 nes, fratres, sorores, omnemque fami-
 liam complecteretur.

Genes. 41. & 45. Genes 47. & 6.

Ad eundem quoq; modum Berchman-
 nus non solam Virginem impendit a-
 mauit; sed huius etiam cognationem fa-
 miliamque omnem suspexit ac dilexit.
 Itaq; singulari quo flagrabat in B. MA-
 RIAM Deiparam Virginem pietatis &
 amoris affectu, arsit & ad amandum ve-
 nerandumq; sanctissimam eius Matrem
 Annam, sponsūq; Virginis integerri-
 mum ac pueri Dei fidissimum custodem

Virg. Cepar. & Herm. Hug. Iose-

Vit. pag. 163. & 29.

Iosephum, nouissimè & felicissimè imi-
tatus S. Tereſam nouam quodam modo
Ordinis Carmelitani fundatricem, &
(præter alios quàm plurimos domesti-
cos sodales suos quos aliquando cum
Deus ac Deipara annuerint in publicum
proferemus) P. Balthasarem Aluarez,
cui in Vallisoletano Collegio decubenti,
cum Patrum non nemo suggessisset, ut
se S. Iosepho commendaret; respondit;
Optimè dicis; sic enim B. MARIA mihi
mandauit. Nam P. Balthasari in æde
Lauretana oranti, aspectabili specie ap-
paruit Magna Mater, eique erga S. Iose-
phum, pietatem commendauit.

Vid. Baling. Kal.

Porro Berchmannus non tantum ma-
gno S. Iosephum coluit pietatis affectu;
sed & opere, quod eius honori grande
parabat. Nam quam plurima (ut Ce-
parius auctor est) beneficia, quæ fidissi-
mus ille custos, suos in clientes contu-
lerat, varijs è libris collegit.

§. II.

Premium Hyperdulia

Fuit, quod ipse Berchmannus affir-
marit, nullà se vnquam acceptà repulsà
irritum petiti beneuolentiæ discessisse,
ex quo in eorum sese dederat clientelam.

III.

HYPERDULIÆ SPECIES.

B. MARIÆ DEIPARÆ

Virginis iconi frequenter, reue-
renter, amanter, oscula libare.

§. I.

Oscula castaque oscula, pij castique amo-
ris symbola sunt, vt passim diuinus
significat sacrarum codex literarum. Sic
rebus, quas oppidò amamus (si per in-
olitum, sanctumque patriæ morem fas
sit) oscula libamus. Sic Isaac iam senior

Genes. 29. 13. & 45. 14. ocul-

& 48. 10. & 49. 34. Exod. 4. 27.

Luc. 15. 20. Act. 20. 37. Rom. 16. 16.

oculisque caligans à filio iuniore Iacob
 primum petijt osculū, & accepit. Sic idem
 Iacob cognatæ Racheli pro solenni gen-
 tis more osculum libauit, Ita Laban fi-
 lios, & filias iam natu grandes, utpote
 patriarchæ Iacob nuptas osculatus est.
 Ad eundem quoque modum Esau cur-
 rens etiam obuiam fratri suo, amplexa-
 tus est eum, stringensque collum eius,
 & osculans, fleuit. Ita castissimus oni-
 romantes ille Ioseph, osculatus est om-
 nes fratres suos, & plorauit super singu-
 los. Et aliàs, ut expirasse iam patrem suū
 vidit, ruit super faciem eius flens & de-
 osculans eum. Sic Aaron obuiam Moyfi
 germano fratri suo, Numinis iussu pro-
 gressus, osculatus est eum. Sic Moyses
 egressus in occursum Iethro foceri sui,
 osculatus est eum, salutaueruntque se

1. Cor. 16. 20.

E 5

(ver.

2. Cor. 13. 12. 1. Thes. 5. 26. 1. Pet. 5. 14.

Genes. 27. & 27. Oscula non semper in-
 casta, nec illicita, sed ex usu regionis li-
 cita. Genes. 33. 4. Genes. 45. & 15.

Exod. 4. & 27. Exod. 18. & 7.

(verba sunt Codicis diuini) mutuo ver-
bis pacificis. Ita Noëmi osculata est nu-
rus suas Orpham ac Ruth. Sic & Pro-
pheta Samuel osculatus est Saulem. Ita
Dauid & Ionathas in vicem osculari fle-
uerunt. Sic & Absalon cuius ad aulam
paternam ventitanti osculum defixit. Sic
Elisæus, antequam Eliæ vatis obsequio
se manciparet, patri matrique vale di-
cturus, osculum tulit. Ita Raguel iunio-
rem Tobiam generum suum, cum lacry-
mis, quas gaudium expresserat, est oscu-
latus, sicut & filiam Saram cum Tobia
iuniore peregrè præfecturam. Talia de-
nique oscula à superbo Phariseo Domi-
nus ne quidquam desiderauit, talia suis
impressa pedibus à Magdalena suorum
ductæ peccatorum pœnitundine, libenter
admisit. Itaque his atque id genus ex-
emplis edocti (nisi sit alius patriæ mos)

Ruth. 1. 9.

oscu-

1. Reg. 10. & 1. 1. Reg. 20. & 41.

1. Reg. 15. & 5. 3. Reg. 19. & 20.

Tob 7 & 6. & 10. & 11.

Vid. Tho. Sanchez, de Matrim.

oscula non improbantur quæ vel rebus,
vel hominibus amatis figuntur.

Hinc & Berchmannus Virginis, re-
rumque ad eam pertinentium oppidò
diligens, oscula quæ libare nequijt Vir-
gini, virginis imagini piè sanctæque con-
sevit. Solebat arctè admodum (vt lo-
quitur Virgilius Ceparius, qui res ab eo
gestas literis consignavit) sæpiùsque o-
sculari imaginem B. MARIE infantu-
lum gerentis, parieti affixam; decies,
aut duodecies oscula reperebat conti-
nenter, magna oris arridentis hilari-
tate.

Virgil. Cepar. pag. 158.

Videri possit Berchmannus cum ea
Deiparæ Virginis effigie fecisse perinde
ac S. Bernardinus Senensis adolescens
cum aliâ Virginis iconè, quæ Senis
etiamnum in quadam oppidi porta re-
ligiosè servatur.

Vid. Sur in eius Vit. §.

Pet. Reb. in Flor.

S. II.

Primum Hyperdulia premium

Fuit, quod Berchmannus, qui tam pia, tam casta, tam liberaliter oscula Virginis iconi conseuit, plurima inde virtutum gargara messuit. Non est ingrata sui cultoribus B. MARIA Deipara; similis est terræ optimæ, quæ quidquid officij aut obsequij suis à Clientibus accipit, millesimo cum scenore refundit. Nimirum & apud Dominum, & Dominam. Qui parcè seminat, parcè & metet. Et qui seminat in benedictionibus, in benedictionibus & metet. Pietas ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ quæ nunc est, & futuræ.

Ab osculo quod Berchmannus iconi Virginis impressit, etiam incendium Berchmannicæ Charitatis auxit. Osculum enim quod est (vt diximus) amoris symbolum & argumentum, est & illius fomentum. Quid enim? Ergon' ab osculo aspectuque Veneræ imaginis Ieno Terentianus ardeat, & Berchmannus

nus ab osculo aspectuque Virgineæ Marianaëque iconis congelascat? *Sape audiui* (inquit Sallustius ille Crispus Romanâ primus in historiâ) *Q. Maximum, P. Scipionem, præterea ciuitatis nostræ præclaros viros solitos ita dicere, cum maioris imagines intuerentur, vehementissimum animum sibi ad virtutem accendi. Scilicet nouerant non ceram illam atque figuram, tantam vim in se habere, sed memoriâ rerum gestarum; eam flammam egregijs viris in pectore crescere, neque prius sedari, quam virtus eorum famam atque gloriam adæquarit. Ita Crispus, & verè. Nam sicut Veneræ imagines, igne venero, ita Virgineæ Marianaëque icones igne Mariano diuinoque hominum animos populantur.*

Sallust. c. 4. Historiæ Jugurthinæ.

§. III.

Alterum Hyperdulia præmium.

Fuit, quod ipsissima icon Mariana cui
Berch-

Berchmannus pia tot oscula libavit, sacri pignoris ac Lipsani instar hodieque asseruetur, tanquam luculentum posteris Berchmannicæ in Virginem pietatis argumentum, futura etiam, cum IESVS id est salus, & MARIA Mater IESV quæ itidem SALVS INFIRMORVM audit, annuerint, infirmis remedium.

§. I V.

Tertium Hyperdulia premium

Est, quod qui Virginis imaginem tam crebris, piisque osculis veneratus est illius ipsius icon, in mappis passim pingatur, lignis inculpatur, æri, cupro, reliquisque id genus metallis incidatur, incisa chartis imprimatur, impressa verum proponatur, proposita, emptaque osculis, floribus, sertis, monilibus, denique nullo ferè non honoris genere

(quod Dulia sinat, aut suadeat)

colatur.

I. V.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Quotidie Officium B. MARIAE Virginis recitare.

§. I.

Officiosus est amor maximè diuinus & Marianus, qui quidquid officij amatae gratum nouit, eidem liberaliter impendit. Eiusmodi amor inflammauit Berchmannum; inflammatoque persuasit, vt in B. MARIAM Deiparam Virginem officiosus esse totus vellet. Sic volenti nullum officium, quo virginem demereretur excidit, nec illud quidem, quod officium B. Virginis vocant, & certae solennésq; Ecclesiae preces sunt, quibus illa B. Virginē honorat. Atq; hoc officio Magnam Matrem Berchmannus quotidie sibi studuit demereri; hoc illam propitiare; hoc illi placere conatus, egregiè imitatus est (præter alios domesti-

eos sodales suos, quos aliàs volente
Deo Deiparæque in publicum produce-
mus) S. Margaretam Pannoniæ Regi-
nam, quam vel quadrimulam idem Vir-
gini officium impendisse graues aucto-
res memorant.

Sur. Lipoman. Lippeloo. Ribad.

Porro hoc officium ne tunc quidem
Berchmanno excidere singularis eius in
Virginem amor fuit, quo per autumnæ
ferias illi à studijs animum remittere
licuit, teste Cepario, rerum ab illo gesta-
rum conditore, cuius verba sunt: Tem-
pus, quo maximè in Deiparæ Virginis
cultu triumphabat, erat longiusculum
illud vacationum, cum Tusculum in
Vineam itur, quod ipse vniuersum re-
ligioni suæ in Virginem explicandæ, ex-
plendæque consecrasse videbatur. Pedes
egressus vrbe iam inde ab ipso portæ
transitu cum Sodalibus itinerantiū pre-
ces persolvere; tum Deiparæ officium
quod nullo non die recitabat percurrere
re &c.

*Virgil. Cepar. & Her. Hug.
in Vit. pag. 159.*

Ita

Itaque in ipsa corporis relaxatione principioq; lætitiæ suæ, quamvis occupationum scholasticarum tantisper immemor, Magnæ tamen Matris usq; memor & ad eandem versus, hoc Iesæi vatis oraculum meritò potuit vsurpare: Si oblitus fuero tui Hierusalem, obliuioni detur dextera mea; Adhæreat lingua mea faucibus meis si non meminero tui, si non proposuero Hierusalem in principio lætitiæ meæ. *Psal. 136.*

Verum enim vero non contentus Berchmannus hoc officium Virgini verbis tenus impendisse, sensu quoque verborum, Psalmorum Hymnorumq; officio contentorum venerari desiderauit. Quapropter ipsissimo hoc autumnaliū vacationum tempore, Psalmorum Mariano officio contentorum interpretem aliquem sibi quæsiuit, vt Ceparius auctor est, cuius verba subiicio: Tusculi, quoties aliorum in cœtu ambulatum prodibat, si quis sacerdos aderat eruditione, vsûque cælestium rerum clarior,

depenso orationum aliarumque orationum numero, psalmum aliquem è Mariano Officio interpretandum illi proponebat; quo quæstionum genere, rerumque similium argumento occasionem dabat scilicet extrahendi de MATRIA sermonis.

§. I. l.

Premium Hyperdulia

Fuit, quòd Berehmanno Officium obsequiumque, amicitiam Virginis conciliarit. Nam: Officium & obsequium amicos parit. Quantum verò præmium amicitia frui MATRIS DEI?

Cic. in Lelio.

V.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

B. Virginis iconem anathemate, appensisque iconi votis precibus, & corporis afflictationibus venerari.

§. l.

§. I.

Ingeniosus est amor maximè diuinus
& Marianus. Amor hic nil non excogitat, nil non inuenit, quò demereri amantem sui possit. Cernere id est in Berchmanno, qui non contentus, Virginis, quam sic amauit, iconi, tot pia, castaque oscula libare, alijs atque alijs eandem modis studuit honorare

Consueuerat (vrauctor est Ceparius) quoties alijs aut sibi exorare aliquid apud Virginem statuisset, conceptis id verbis in schedio excipere ad hunc fere modum: Si Beatissima Mater hoc mihi impetrauerit tum ego tribus eam cumulo labo rosarijs, aut pares ei preces alias fundam, aut corpus hac illaue mulctabo poena; hasq; syngraphas iconi Virginis (cui supplex aduoluebatur) affigebat.

Virg. Cep. & Herm. Hug. pag 162. & 284.

§. II.

Premium Hyperdulia

Fuit, quòd Berchmannus non rarò Virginis deprecatione, quæ petierat, exorquebat.

HYPERDVLIÆ SPECIES,

Ad Templā B. MARIÆ
Sacra peregrinari.

§. I.

Filij degeneres, aforti, maioribus con-
tumaces, qui sunt nullius bonæ fru-
gis, aut indolis, plerunque Oenopolio-
rum, non paternarum domorum, Sphæ-
risteriorum, non templorum DEO, DEI
paræ, reliquisq; sanctis dicatorum; Scho-
larum, ludorumque non literariorum
sed gladiatoriorum, saltatoriorum &
limina terunt, suos parentes non tan-
tummodo non diligunt, sed etiam de-
spiciunt, resque eorum cunctas contem-
nunt. At ingenuæ indolis, bonæ spei,
frugisque liberi, bene educati, bene mo-
rati, beneficis grati, maiores suspiciunt tan-
parentes non tantummodo observant
sed etiam ædes eorum libenter frequen-
rant,

tant, resque eorum cunctas amant. Nusquam his melius est, quam cum parentibus domi. Nempe talium: optat

Fumum de patris quisque videre focis.

Atque hos Berchmannus imitatus, utpote ingenuus, magnæ spei, bonæ frugis, bene educatus, bene moratus, gratus B. MARIAE filius, utpote à primis pueritiæ annis, præcipuo Beatissimam Virginem tanquam matrem amore cōplexus, oppidò eandem suspexit, impendit dilexit; nec ipsam tantummodò, sed res eius omnes. Hinc adeo libens, & frequens ad aedes eidem suæ Matri sacras inuisit, & puer etiam dum sæpius in collem Asperum, templo Mariano multisque miraculis inclitum, Iusti Lipsij V. C. calamo celebratum (qui horæ spatio, non amplius, Diesthemio, Berchmanni patria abest) Matrem Virginem salutarum perrexir, & silentio meditant, numerantque Rosario preces incessit,

§. II,

Premium Hyperdulie.

Sed quod præmium huiusce pietatis Berchmannus retulit? Mirissimum profectò, Nam Berchmannus quòd ad Angelorum Dominam inuisit, ab Angelo sui custode, fuit in reditu seruatus. Cum circa festum Pentecostes diem Ioanne Freimontio Mechliniensis Ecclesiæ Cathedralis Canonico comitatus pro suo solenni ad Asperū collem, B. Virginē salutatū profectus, Mechliniam repeteret, in reditu, quod iter Arschorum versus, ignorarent, viæ ducem vnū, dein alterū, vtrumque desertorem, malè expenso stipendio, elegere. Ergo errabundi per siluas ibant incerti viarum, quas latrones recentibus insidijs, cædibúsque habuerant infestas. Simul subita tempestas fulmine, tonitrúque concitata aberrantes concitabat. Cùm sic horas aliquot vagi per nemus errassent, tandémque in tramitem tam angustum descendissent, vt vix eque singulari transitus pateret, perculsus Canon-

nonic⁹, defilijs ad pedes, subleuatóq; in equū Berchmanno pedes eum subsecutus est. Vt autem periculorum anxietas flagrantissimas laborantibus subministrat preces, Canonico in mentem venit, salutem tutelari Ioannis Angelo cōmendare, quod plus apud Deum posse preces illius crederet, quem Angeli vice ipse suspiciebat.

Res mira; vix preces fuderat, cum horrendū insonuit tonitru fragore tanto, ut ruere cælum videretur: ac tum ille vibrati fulminis iactum pertimescens, attollens oculos cælo, Deum scilicet propitiabar; cum ecce videt præcipiti rupe deuolui rusticam fæminam, quæ mox specie felis circūuoluebatur pedibus Ioannis, inconditóq; corporis motu, atque ardentibus oculis eum contra intuita, vociferans, collúmque contorquens subito euasit in fugam. Tum repente cōmutata tempestate; serenantiq; luce summe se turris apex, quo tendebant ostendit, Huc ubi peruenére, intelligunt maleficam

eam haud ita procul habitare, quæ
 magicis incantationibus tantam potuerit
 concitasse tempestatem. Quo audito
 Canonicus persuasum habuit, venefi-
 cam illam ab Angelo Berchmanni cu-
 stode (cuius ipse præsidium implorarat)
 ita ad eius pedes fuisse deiectam, ut ni-
 mirum appareret, tam sævæ periculum
 tempestatis, Berchmanni præcipuè me-
 ritis fuisse depulsum.

V I I.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Frequenter ad sacellum B.
 Virginis inuisere.

§. I.

Eodem pietatis affectu, quo Berch-
 mannus frequentavit sacra Mater-
 suæ, MARIAE Deiparæ Virgini templum
 libenter etiam, frequentèrque inuisit ad
 dedicata eidem sacella. Nam cum Romæ

Cepar. & Herm. Hug.

Sit pag. 157.

degeret, sæpius in sacellum ei dedicatū
ibat, nec prius vnquam, nisi eā in sacello
salutatā, ad laxandum colloquijs ani-
mum accedebat, fructum ei nempe reli-
giosæ recreationis oblaturus. Quod cū
semel à mensa redux omisisset, plurimum
fortè colloquentium circulo inter ad-
scendendum circumuentus; quampri-
mum intermissæ salutationis in mentem
venit, è circulo in sacellum salutabun-
dus abiit, statimque officio functus, eò
vnde discesserat, reuertit.

§. I I.

Premium Hyperdulia

Fuit, quod Berchmannus horulam a-
nimo mox à mensa relaxando dari soli-
tam institutis sanctissimis, de DEO, DEI.
paraque colloquijs, non honestè tan-
tum, sed omnino fructuosè semper col-
locarit, multosque non modò merito-
rum, sed & animorum manipulos re-
portarit, vrpote sodalium mentes Ma-
riano diuinæque amore succensas relin-
quens.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Magnâ erga B. Virginem
tanquam Matrem fiduciâ ferri.

§. I.

QVos fideles, prudentes, potentes, amabiles agnoscimus, eis rectè confidimus quemadmodum S. Bernardus Psalmū qui habitat, explicans, & super Angelorum erga nos fidelitate, prudentia, potentia, amore differens sapienter annoravit. Ea propter Berchmannus non nescius Lauretanis in Litanij B. **MARIAM** Deiparam Virginem vocitari prudentissimam, fidelem, potentem Matremque non tantummodo Admirabilem esse, sed etiam Amabilem; hinc singulari erga B. Virginem tanquam Matrem fiduciâ ferebatur, sicut ex subiectis patebit.

Contigit eum Romæ fortè mitti con-

cio.

cionatum die festo aliquo in loca vicina MARIAE de Montibus (nam Societatis IESV alumni, qui scholastici vocantur, quibus nondum concessum est aliorum procurare salutem, Dominicis, festisque diebus conciones, & alibi, & in primis Romæ cogunt, ad tradendam doctrinam Christianam, quos Berchmannus noster quo de sermo nobis est, aiebat similes esse molossis fidelibus, quos heri catena, vinctos domi cohibet, sed festis diebus mitti solutos in forum ad allatrando peccatores) hic in satellitium incidit contentionibus, rixaque egregiè inflammatum; simul alij nonnulli (quibus illuc ludendi cupiditas inceserat) cessuros se loco negabant, iubebantque facessere Berchmannum cum sua quam insistere nitabatur sedeculâ affirmantes constitutum sibi esse ludere, non verba audire.

Berchmannus nullo commutato verbo

F 6

bulo

Cepar. pag. 135.

bulo in proximam Virginis ædem ingressus, orationi sese dedit, moxq; reuersus, atque animo ad dicendum comparato, monitus est à socio, videret ne contumeliam aliquam insignem à petulantissimo illo hominum grege acciperet. At ille socio: Ne dubita, inquit, nam ego de Beatissimæ Virginis ope sic spero, fidoque, vt simul ac me audituri sunt, protinus sint rebus omnibus abstinentes, atque accursuri. Quapropter vt in scamnum suppedaneum ad dicendum surrexit, vix cœpta salutatione Angelicâ, satellites intermisso iurgio; lusores abrupto lusu ad audiendum conuenere, dimissâque concione simul eum omnes in Collegium æquali obseruatione, ac quiete comitati sunt.

Ad eundem Ioannem Berchmannum iam moribundum cum Romani Collegij Societatis I. B. S. V. Rector consolaturum venisset, dixissetque: Mi frater Ioannes inter recitandum sacras officij Canonice preces aduerterunt mihi animum illi

cuius-

cuiusdam Responsorij verba : Puer
meus noli timere quia ego tecum sum
dicit Dominus. Si transieris per ignem
flamma non nocebit tibi & odor ignis
non erit in te. Liberabo te de manu
peffimorum & eruam te de manu for-
tium, auguror in te probatum iri vati-
cinij veritatem; Tum Berchmannus :
Ita auguror, ita spero inquit, sed meri-
tis Beatissimæ Virginis; eadēq; secum
verba reputando, sæpius repetebat, ac
solus cum esset aut à paucis circumses-
sus, suauissimis affectionum piarum ia-
culis cælum petebat, præcipue verò Dei-
param hisce similibusue sententijs allo-
quebatur : Ne me deferas M A R I A, ne
me fallas; filius enim tuus sum; tu scis
quia iuraui.

Ita Berchmannus spem suam secun-
dum Deum viuens moriensq; reposuit
in B. Virginem, imitatus S. Patriarcham
suum Ignatium Loiolam, qui fiduciam
impetrandi quæcunque à Deo petebat
in Virgine collocabat, vt vel ex Asceti-

cis eius commentationibus liquet, in
 quarum fine semper fere singulare col-
 loquium instituit etiam ad B. MARIAM
 Deiparam vt per eam suæ petitionis ef-
 fectum consequeretur; imitatus S. E-
 phræmium in oratione de Virgine, vbi
 negat aliam se secundum DEVM habere
 fiduciam, quàm B. Virginem, quam
 suam tutelam portumque appellat; imi-
 tatus S. Damascenum Orat. 1. de dorm.
 Virgin. vbi B. Virginem spem suam vocat
 & anchoram; imitatus S. Franciscu
 Assisinatem de quo S. Bonaventura: In
 Matre Domini, inquit, post Christum
 maximè fidens, eam sui ac suorum ad-
 uocatam instituit; imitatus S. Bernar-
 dum qui Serm. de Aquæductu: Filioli
 inquit, hæc peccatorum scala, hæc mea
 maxima fiducia est, hæc tota ratio spei
 meæ &c. imitatus denique alios quam
 plurimos quos percensere singulos lon-
 gum fit.

S. Bonau. C. 9. Site.

S. Bern. Serm. de Aqueduct.

§. I I.

Premium Hyperdulia

Fuit, quòd sicuti Berchmannus suis in angustijs omnibus B. Virgini tanquam Matri semper fuit confusus: itâ vicissim ipse tanquam filius ab illa nunquam fuit confusus. Sileat, inquit, Christianus mellifluusque Nestor, misericordiam tuam Virgo beata, si quis est qui inuocatam te suis in necessitatibus sibi meminerit defuisse.

S. Bernard. Ser. 4. in Assumpt. B.V.

I X.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Ad honorem B. MARIÆ
Missas fieri curare.

§. I.

Ingens diuinissimi illius mysterij, siue sacrificij, quod Missam vocamus, vis est ad quæuis tam corporalia quàm spirita-

ritalia Charismata facile impetranda, quemadmodum vel è veteris testamenti sacrificijs, quibus omnibus hoc nostrum Missæ sacrificium præsignatum est, fuerit æstimare. Iudæi quoties iratum sibi cælum sentiebant, quoties aliquod à Deo beneficium impetrare gestiebant, sua sacrificia offerebant, moxque illud placabant, hoc impetrabant. Ita Rex David (ut alios silentio inuoluam) pro pestilentia auertendâ sacrificauit, moxque hanc auertit. Sic summus sacerdos Orontias pro temporali vitâ Heliodori, quâ uis impij & sacrilegi fecit, & quod voluit effecit. Quod si tantum potuerunt figura, plus utique poterit figuratû, nempe sacrificium Missæ; quæ quantas nostris etiam temporibus vel clades auertit, vel à Deo beneficia impetrarit, historia loquuntur. Atque horum, quæ Missæ sacrificio facile obtineri possunt diuinorum donorum Berchmannus probè conscius, cum singulare quoddam à Deo beneficium, vnde suam deinceps vitam

vitam pendere non vanus augur reba-
tur, impetrare gestiret, ad Missam de B.
MARIA faciendam, velut ad anchoram
sacram se conuertit, Itaque cum se di-
uinis instinctibus ad religiosum vitæ
statum vocari sentiret, deque religiosis
ordinibus, quemnam potissimè sibi de-
ligeret, ambigeret, demerendam sibi
Missæ sacrificio singulariter Arcam fœ-
deris B. Mariam Virginem existimauit,
vt ab hac super eo negotio certius ali-
quòd oraculum referret. Quare cum in
peculio paupertinòque ærario haberet
viginti quinque florenos; tres in partes
eos diuisit; vnā pauperibus erogauit;
alteram Louanium misit, vt in æde S.
Petri ad aram Marianam certa sacra fie-
rent; tertiam in Asperum Collem cultu
Virginis & miraculorum gloriâ orbe to-
to celeberrimum, ad exorandam illic sa-
cris totidem Beatissimæ Virginis opem
transportari curauit.

Cepar pag. 19.

§. II.

Premium Hyperdulie.

Sed quodnam pietatis huiusce premium Berchmannus tulit? Id omne, quod animo destinarat feliciter & Missæ sacrificio & MARIAE, de qua facta fuerat Missa, suffragio consecutus est. Nam paulo post manifestum, exploratumque Berchmanno fuit, quod à Deo in Societatem IESU vocaretur. Neque exiguo illi incitamento fuerunt utilitates quas in Belgio Societas longè maximas affert, laboresque, quos in reducendis ad Ecclesiæ castra, fidemque, hæreticis suscipit: maiora denique quæ in vicino Angliæ Regno à Patribus cum sanguinis etiam, vitæque profusione, carcerum durissimorum squalore, tormentorumque acerba perpeffione, tollerari patrarique audiebat. Concepto igitur proposito, Deoque facta sui in Societate consecrandi oblatione, meritum maioris ergò, ac firmitatis, hoc propositum suum voto sanxit. Norat qui animo

eius

eius dirigendo præerat, Berchmannum,
quoties secum de hoc suo decreto tra-
ctaret, solitum promittere curaturum se
evadere in eximie sanctum, quod dice-
ret nempe, fieri non posse, quin tantis
quanta sunt in Societate IESU, præsidijs
ad summam, absolutamque sanctitatem
pertingatur; se verò, quoties ab eius
colloquio discederet, abijisse persuasum,
aliquando Berchmannum sicut dicebat,
sanctum revera fore, quod tanta, cum
id pollicebatur, fidentia constantiaque
esset promittentis. Et quoniam vereba-
tur vocationis beneficium amittere, si
vel tantillum fervor ille relanguisset,
quem tum illi DEVS iniecerat, illum suū
conscientiæ moderatorem solito sæpius
frequentabat omnem noxiam consue-
tudinem subterfugiebat, nunquam sta-
tas preces, solitauæ pietatis exercitia o-
mittebat. Atque ut Beatissimæ Virgini
hoc vocationis beneficium referebat ac-
ceptum, eandem, ut sibi perpetuaret, im-
petrarétque eius persequendi gratiam,

obnixè precabatur. Nec fefellit amantissimum sui clientem virgo fidelis. Berchemannus deniq; omnibus, quæ vel à parentibus, vel alijs, etiam religiosis alijs hominibus, ei fuerant obiectæ, remoris ac difficultatibus generosè superatis, & parentibus quóque, quantum fieri ratione potuit, pacatis, post auditam anno vno Rhetoricam in scholis Societatis IESV (in quibus affirmant eum longè ceteros omnes præiuisse, Græcisque Latinis, seu versu, seu prosa antecelluisse) VIII. Cal. Octobris, Anno Christiano MDCXVI, annos natus septemdecim & mediū, admissu P. Caroli Sebastiani Prouincialis, Mechliniæ in cœnium Societatis IESV ingressus est, Sabbathi B. MARIAE Deiparæ Virgini festo, tot ab eo ieiunijs celebrato (ut postea singulari Hyperdulix specie referemus) primūque eorum extitit, qui e recentibus hisce scholis in Societatem IESV cooptratus est. Ecce quàm pietas sit & omnia utilis, & fructuosa!

X.

HYPERDVLIÆ SPECIES

Ad honorem Virginis Ma-
rianum Psalterium à S. Bona-
ventura compositum orare.

S. I.

Qui perfici in arte quapiam discipulo
alicui huius artis principi assuescit
v. g. in Grammatica, Orbilio, aut Pri-
sciano; in Poëtica, Homero, Maronis,
Nasoni, Tibullo, Propertio; in Rhetori-
ca, Demostheni, Isocrati, Crasso, Cæsari,
Tullio; in Musica, Apollini aut Orpheo;
in Pictoriâ, Apelli, vel Xeuxi; in Statua-
riâ, Mentori aut Praxiteli; in Dialecticâ,
Chrysippo; in Mathematicâ, Archime-
di; in Philosophiâ, Socrati, Platoni, Ari-
stoteli; in Theologiâ S. Thomæ Aquina-
ti; in alijs artibus ac scientijs alijs. Ad
eundem quoque modum, qui Maria-

nam condiscere pietatem gestit, alicui
 pietatis huiusce Magistro se dedit. Talis
 autem fuit S. Bonaventura plerorumq;
 Marianæ pietatis Magistrorum facile
 princeps. Huic ergo Berchmannus ad-
 huc adolescentulus, mox vt in Maria-
 num Sodalitium admissus est, diligenter
 assuevit, dum quotidie proprias B. Vir-
 gini preces è Mariano psalterio (quod
 S. Bonaventura composuit) diligenter
 persoluit.

Cepar. pag. 14.

§. I I.

Premium Hyperdulia

Fuit, quod Berchmannus suam hac
 methodo pietatem mirificè inflamma-
 uit, sibi Reginam cælitum conciliauit
 & Bonaventura tanto Marianæ pie-
 tatis Magistro usus, mirificè
 in illâ profecit,

X I.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

DEO, DEIPARÆQUE
 Virgini Virginitatem vouere.

§. I.

Quisquis rarum, præclarum, pretio-
 sum, speciosum, fragrantemq; flo-
 rem Bisnagrensi apud Indos Regi, Regi-
 næq; offert, magnum vectigal affert. His
 namq; annum ex odoribus floribûsq;
 vectigal pendi solitum accepimus non
 contemnendo quinque millium aureo-
 rum pretio æstimatum. Talis omnino
 flos est Virginitas, & Virgo, de qua Ca-
 tullus in Epithalamio:

*Ut flos in septis secretus nascitur hortis,
 Ignotus pecori, nullo contusus aratro,
 Quæ mulcent aëre, firmat sol, educat imber
 Multi illum puert, multa optant puella;
 Idem cum tenui carptus defloruit Sagne,*

*Nulli illum pueri, nulla optauere puellæ:
Sic Virgo, dum intacta manet, tum chara
suis, sed*

*Cum castum amisit polluto corpore florem,
Nec pueris iucunda manet, nec chara pu-
ellis.*

Virginitas flos est non tantum teste
Catullo pagano, sed & Gregorio Ma-
gno, Christiano, cum ait. Flos est Vir-
ginitas, flos martirium, flos actio bo-
na; in horto Virginitas, in campo mar-
tyrium, bonum opus in thalamo.

Deinde si quis Regi Reginaeque cui-
cunq; inæstimabilem Smaragdum do-
naret, haud dubiè & illorum oculos vi-
nionis virore recrearet, & eosdem gem-
mae pretio ad redhibendam liberali cli-
entulo singularem gratiam suauiter in-
uitaret. At eiusmodi Smaragdus est Vir-
ginitas, seu potius symbolum huius,
quòd hancille suo perenni claro grato-
que virore clarum repræsentet, teste
Pierio Valerio Hieroglyphicor. lib. 4.
pag. 430. C. & quod sponte rumpatur, si
quis

quis hunc fortè circumferens Veneri
operetur.

Denique si quis Regi Reginaeue cui-
cunq; incomparabilem thesaurum do-
naret, utique plus flore, smaragdóque
daret. At eiusmodi thesaurus Virginitas
est. Virginitas, inquit S. Cyprianus lib.
de Virginitate est possessio omnium bo-
norum: nam sicut qui thesaurum pos-
sidet, omnia bona possidet, quæ thesau-
ro comparari possunt: ita cui virginitas
adest, omnia adsunt bona. Virginitas
enim virtus est; virtus autem omnia in
se habet. Nam teste Comico: Omnia
adsunt bona, quem penes est virtus. At
huiusmodi, est Virginitas constans, per-
peruúmque deuota Deo. Grandis vir-
tus est, inquit eruditissimus sanctissi-
músque Dalmatarum, epist. ad Furiam
de Viduit. seruand. & sollicitæ diligen-
tiæ, superare quod nata sis, in carne non
carnaliter viuere, tecum pugnare quori-
die, & inclusum hostem, Argi centum o-
culis (vt fabulæ ferunt) obseruare. Vir-

ginitas laudem, meritumque virtutis
 habet; tum quod facultatem præbeat
 sine impedimento (vt loquitur Aposto-
 lus 1. Cor. 7. v. 35.) Dominum obse-
 crandi, eique melius & perfectius ser-
 uiendi (virgo enim cogitat quæ Domi-
 ni sunt, vt sit sancta corpore & spiritu,
 quæ autem nupta est, cogitat ea, quæ
 sunt mundi, quomodo placeat viro;
 tum quod maius bonum sit nullas car-
 nis illecebras experiri, quam in earum
 experienciâ non inordinate gaudere,
 quod pertinet ad castitatem communi-
 ter dictam, vt rectè Doctor Aquinas 2.
 q. 152. a. 3. tum quod oppidò labor-
 riosum sit, ac arduum, seruare florem
 Virginitatis integrum in corpore sem-
 per ad incontinentiam suis importunis
 moribus solitante; despiciere solatia
 coniugij, consecutura liberorum præ-
 sidia & auxilia aspernari, posticas mun-
 di sannas animo inuicto sustinere, mo-
 destiam summisionem, reliquasque
 id genus virtutes, indiuiduas omnino
 comi-

comites veræ laudatæque Virginitatis. Hinc ea vel eò non communi virtutum moralium choro, sed Heroicarum, quæ sunt insignes animi purgati dotes, accensetur. Itaque thesaurus & omnium possessio bonorum Virginitas est.

Cæterùm huiusmodi florem rarum, præclarum, speciosum, pretiosum fragrantemque; huiusmodi Smaragdum prorsus inæstimabilem; talem Berchmannus thesaurum prorsus incomparabilem, Regi, Reginaq; Cælitum in ipso Smaragdino, ut ita loquar Vernantis ætatis virore, ac flore lubens, volens dedit, dicavit, sancteque per æterni religionem voti penitus addixit. Notatum ab eo reperitur (inquit Virgilius Cæparius in eius Vitæ part. 1. pag. 29.) nuncupasse priuatim tria religionis vota post primum tirocinij annum exactum, ut arctius sese Deo alligaret ad XXVII. Septemb. Anni M DC XVII. legiturq; non modò in schedis manu scriptis, sed

& in chartis typo pressis à pueritiâ voluisse cum Virginitatem suam Deo, ad honorem Virginis Matris.

Porro Berchmannus sicut Virginitatem suam per æterni religionem voluit, lubens volens Deo, Deiparæque consecravit, ita non minori religione, curaque votum reddere allaboravit. Meminerat enim vouentibus omnibus, sibi que imprimis dictum credebatur: Cum votum voueris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, quia requirer illa Dominus Deus tuus, & si mortuus fueris reputabitur tibi in peccatum. Et: Si quis virorum votum Domino vouerit, aut se constringerit iuramento, non faciet irritum votum suum, sed omne quod promisit, implebit. Et: Vouete, & reddite Domino Deo nostro. Et: Si quid vouisti Deo, ne moreris reddere: displicet enim ei infidelis & stulta promissio. Et verò quamuis Virginitatis professio ac deuotio, cuicumque homini antequam

Deuteron. cap 33.

eam

Num. 30. Psal. 75. Eccles. 5.

eam vouerit arbitraria sit, tamen postquam vouerit necessaria est. Sunt enim quædam, inquit eruditissimus, sanctissimusque Hipponensium Antistes, quæ etiam non vouentes debemus; quædam etiam quæ nisi vouemus, non debemus, sed postquam ea Domino promissimus, necessario reddere constringimur. Ananias Deo pecunias vouerat, quas post victus persuasionem diaboli subtraxit. Sed morte mulctatus est, ut recte Magnus Gregorius animaduertit. Si igitur ille mortis periculo dignus fuit, qui eos quos dederat nummos Deo abstulit, quantas dabit in diuino iudicio poenas, qui non pecunias, sed Virginitatem suam, seque ipsum voti religione iam semel, perpetuoque consecratum, per nefarium omnino sacrilegiū aufert Deo. Quamobrem ne quo se Berchmannus

G 5 forte

*S. Augustin. Et habetur 17. q. 1.
cap. Sunt quedam.*

*S. Greg. in Registr. Et habetur 17.
q. 1. cap. Ananias.*

forte sacrilegio impiaret, Virginitatem suam Deo Deiparaeque deuotam, seruare Vigilia, inedia, oratione, corporis afflictatione, reliquaque id genus a seculis, studuit illibatam.

Neque contentus Virgineâ suimet corporis integritate, eandem suis in proximis incorruptam desiderauit. Quapropter inter alia, nullum non lapidem mouit ne quam fortè daret alii ansam prauæ cupidinis ex aspectu sui. Itaque duodecim salutationum Angelicarum recitatione, Virgineam B. MARIAE puritatem meditatus, quotidie eandem fatigabat, ut & ipse sermonum moribusque afflare alijs posset amorem puritatis, omnemque depellere cogitatum castimoniam repugnantem; ut ipse videlicet sui aspectu, omnem humanis mentibus cogitationum lasciuiam depellebat. Quas preces licetis commendatas his verbis faciendas conceperat: Beata Virgo impuras aliorum

rum cogitationes suo aspectu pellebat,
pete & tu, vt tua conuersatione, casti-
tatis amorem ingeneres in alijs, &c.
Quinimò non existimabat se vel esse
vel dici posse filium B. Virginis, nisi vel
accuratissimus esset Vigil, custos, tu-
torque suæ Virginitatis, vt ex hac eius
syngraphâ liquet: Si vis esse filius B.
B. Virginis, zelator esto tuæ castitatis.
Et verò tantus fuit ipse castitatis suæ
zelotes, vt per omnem vitam, nihil
vnquam in eo notatum sit aut gestu so-
lurius aut signis lasciuus, aut verbo
actiue contrarium puritati. Cùmque
esset ingenio alioqui iacundo ac blan-
do, hîc semper seuerissimus extitit. At-
que vt gratia comitatèque alliciebat
omnes: ita singulari morum verecun-
diâ, castitatis amorem in animis (ve
diximus) intuentium excitabat; vide-
banturque ab oculis eius quidam
quasi radij vibrari, quibus aspicien-
tes ad castimoniam accendebar.

Si ipsius verò custodem egit circumspectione, ac seueritate tanta, vt quem lecti locum corporisq; situm, in decumbendo Vesperis semel fuisset sortitus, eundem absque omni motu, seu frigore seu æstus esset, in auroram vsque tenuisse deprehenderetur. Quem morem reliquo vitæ cursu constantissimè seruauit.

§. I I.

Primum Virginitatis Vota premium.

Sed quod fuit huius Hyperdulie premium? Hoc, quòd Berchmannus huius necessitudine religionis votique adstrictus, facilius, compendiosius, commodius Virginitatem, quam D E O Deiparæque vouerat, illibatam seruauit. Nempe qui Gordio alligauit nodo suum pectus præsepi, non tam facile aut Autolyco aut Caco debuit damnum; qui sacrum suum nauigium anchoræ deuinxit, neque Æolo ludibrium neque Nepruno naufragium imputauit. Religionis votique nodus, torques est aureus, quo quisquis induitur, non tam constringitur, quam decoratur.

Verum

Verum enimvero qui voto constrin-
gitur, aliquam pati necessitatem vide-
tur. Sed: Felix, inquit S. Augustinus epi-
stola ad Armentarium, necessitas, quae
ad meliora nos compellit.

§. III.

Alterum Virginitatis Sota praeium

Est, singularis DEI, Deiparaeque Vir-
ginis erga Berchmannum Virginem a-
mor. Plus amat Virgines Christus (ve-
loquitur S. Hieronym. lib. I. cont. Iou-
nianum) quia sponte tribuunt, quod si-
bi non fuerat imperatum, maiorisque
gratiae est offerre quod non debeas,
quàm reddere quod exigaris. Plus igitur
amat Berchmannum Virginem filius
Virginis, quèmq; hic plus amat, nun-
quid illum suo ab amore Virgo Mater
excludat?

§. I V.

Tertium Virginitatis Sota praeium.

Tertium Hyperduliae praeium etiam
in terris redhibitum, est immortalis me-
moriam & apud Deum hominèsq; notu-
tia.

titia, secundum illud Sapient 4. O quam pulchra est casta generatio cum claritate! Immortalis est enim memoria illius, quoniam & apud Deum nota est & apud homines.

§. V.

Quartum Virginitatis vota premium.

In cælis, uti spes, Berchmanno pro Virginitate Deo Deiparæque deuota, iam redditum est, aureola à Ioanne Euangelista, Propheta, Martyre, Apostolo, Virgine Virginibus omnibus prædicta & promissa, nempe nouum canticum, & vici-
nissimus Agno diuino locus, &c. Secundum illud Apocalypsis 14. Et cantabant quasi canticum nouum, & nemo poterat dicere canticum nisi illa centum quadraginta quatuor millia, qui empti sunt de terra. Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati, Virgines enim sunt. Hi sequuntur Agnum quocunque ierit. Hi empti sunt ex hominibus primitiæ Deo & Agno &c.

§. V L.

Quintum Virginitatis Vota promittit.

Prædicto virginitatis voto precibusque alijs à Virgine & Virginis filio non in sui solius, sed in aliorum quoque (quorum non poterat in terris effugere oculos) commodum & gratiam Berchmannus impetrauit, & huiusmodi fuit. Complures qui suam ipsorum experti imbecillitatem, non audebant in vultum cuiusquam intueri, ne concitatis appetitibus commoverentur (quod consilium à sanctioris quoque vitæ magistris laudari consuevit, dum asserunt non licere vel oculo delibare, quod nefas sit animo concupiscere) contrà tamen ab ipso Berchmanni adspectu se vim sensisse contrariam ingenuè fassi sunt. Quique obrutum in eo figebant, non solum non subibant pudicitiae discrimen, sed periculi eius securi, cum delectatione sanati, insuper castas quasdam illecebras, morémque sanctum puritatis in se experiebantur. Multi quoque iurati testimoniū

Cepar. pag. 88.

di-

dixere, se, quoties obuiam ille fieret
veluti sancti cuiusdam interuentu compul-
sos ad animum gestusque compo-
nendos.

§. VII.

Sextum Virginitatis Gota premium;

In aliorum itidem gratiam potius,
sed Berchmanno gloriosum, post mor-
tem collatum videtur esse potestas illa,
quâ multis opem eius implorantibus
& inter manifesta castitatis pericula la-
borantibus Berchmannus ipse suppetias
venit. Etenim sæcularium, religiosorum
que hominum cuiuscunque ordinis
aut sexus plurimi Angelica eius puritate
cognita, cum in grauissima & præsen-
tissima castitatis discrimina subinde in-
cidissent, ne quidquam illis sese explicare
conati, eius tandem ope remedium
inuenere, libidinum suarum ignibus re-
pentè, veluti affusâ aquâ extinctis. Post
eâ verò ad illustrandam Dei, eiusque
seruuli Berchmanni gloriam, accepta
beneficia apud varios professi, testandæ

Cepar. pag 89.

gra.

gratitudinis ergò, aut per se ipsi, aut per
 alios, votivas memoriæ tabulas atque
 anathemata monumento eius suspende-
 re, perpetua dein veneratione, religio-
 néque castissimum iuuenem prosecutis
 vt videatur Beatissima Virgo hunc ser-
 uum suum ac filium Berchmannū non
 modò viuum prærogatiuis, sed & mor-
 tuum prodigijs ornare voluisse.

X I L

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Recitare nouies hanc B. V.
 Encomiasticam : Beata viscera
 MARIAE Virginis, quæ portauerunt
 æterni Patris filium.

S. I.

NOuenarius numerus apud Pytha-
 goræos symbolum, & tessera fuit
 hominis Martij & bellicosi teste Petro
 Bongo cap. de Nouenar fol. 240, & An-

tonio Ricciardo Brixiano Commenta-
riorum symbolicorum tom. 2. v. Nu-
merus nouenarius 15. Nam Pythagori-
ci assignabant Marti & Scorpioni eius
domicilio nouenarium. Cum enim nati
alicuius horoscopum aucupari vellent
nati & vtriusque nomen parentis (reli-
giosè, an supersticiosè nunc hîc non di-
sputo) computabant per singulas lire-
ras, collectamque totius numeri sum-
mam per XII. diuidebant, & si re-
mansisset, I. significabant Leonem; II.
significabant Aquarium; si III. signifi-
cabant Capricornum; si IV. significa-
bant sagittarium; si V. significabant
Cancerum; si VI. significabant Taurum;
si VII. significabant Arietem; si VIII.
significabant Libram; si IX. significa-
bant Martem siue Scorpium, illius (vi-
loquuntur) domicilium; si X. signifi-
cabant Virginem; si XI. significabant
Pisces; si XII. significabant Gemi-
nos.

Sint

Similiter si nosse voluissent domina-
torem Natiuitatis nati, perinde factira-
bant, vt supra dictum. Diuidebant nem-
pe numeri summam per nouenariū sub-
trahendo quoties fieri poterat. Quod si
remanfisset vnitas aut quaternarius, si-
gnificabat solem; si I I. remanfissent, aut
V I I. significabant Lunam; si I I I. signi-
ficabant Iouem, si V. Mercurium signi-
ficabant; si V I. significabant Venerem;
si V I I I. Saturnum significabant, si I X.
Martem portendebant. Itaque Berch-
mannus noster à Pythagoræis (quam-
uis præter intentionem) nouenarium
numerū symbolicum ac mysticum mu-
tuatus, atque hac precatiuncula enco-
miastica & eucharistica, Mariana; Beata
Viscera MARIAE Virginis, quæ porta-
uerunt æterni Patris Filium; quotidie
nouies vsus, numerum Pythagoricum,
mysticum, symbolicum exhibuit; Chri-
stianoque Orbi sese militem Christi bel-
licosum prorsus impavidumque profes-
sus; hac precatiunculâ encomiasticâ, eu-

charisticâ Marianâ, quasi acceptâ celi-
 cus tesserâ in Mundum, Carnem, Tarta-
 ra pugnavit, maximè in Mariomastyga
 Nestorium Hæresiarcham, qui quia B,
 MARIAM θεοτοκον id est Deiparam ne-
 gavit, ideo Berchmannus prædicta præ-
 catiuncula repetita tories, & hæresiar-
 cham Nestorium & eius assecclas confu-
 tavit, & fidei articulum, quo Christum
 Dei filium in Virgine conceptum profi-
 temur, confirmavit, & meritas Virgini
 grates egit; quod mensibus omnino no-
 vem Virgineo utero suo Christum ge-
 stasset inclusum.

§. II.

Premium Hyperdulie

Sed quod huius Hyperdulie præmi-
 Berchmanno repositum? Hoc etiam,
 quod is qui Dei Matrem quotidie non
 tæque quaterque, sed novies Beatam
 prædicavit, nunc ad novem Angelorum
 choros sublatus beatitudinis perfectio-
 ne fruatur, Platoniceis quoque quondam
 symbolis præsignata. Nam novenarius

numerus qui à Platonîcis in animæ constructione ponitur (religiosè an supersticiosè non disputo) perfectionem generatiuam & intellectualium regressum significat; sicut quaternarius animæ processum circa corpus, cum imitatione virium vitalium productiua. Sic Fabius Paulinus Hebdom. lib. 3. c. 3. Ant. Ricciardus Brixianus Comment. Symbolicorum t. 2. V. Numerus nouenarius 19.

X I I I.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

B. MARIAM DEIPARAM
Virginem Gabrielis Angeli
verbis salutare.

§. I.

Cùm S. Mechtildis ordinem S. Benedicti professa aliquando secum di-

H 3 spu-

Laur. Sur. in Vit. Ant. Balingh-

26. Feb. n. 2.

sputaret, quoniam B. MARIAM Deiparam Virginem obsequio eidem gratissimo demereretur, subito aspectabili forma sese Regina Cælitum obtulit, & aureis expressam literis in pectore, Gabrielis Angeli salutationem exhibens: Nemo mortalium, inquit, mihi quidquam obtulit hac Angelica salutatione, quam vides, vnquam gratius. Legerat id forte vel audierat Berchmannus, ideoque hac Gabrielis Angeli salutatione, cuius initium est Ave MARIA; toties Virginem quò gratissimam ei rem faceret, recitatio identidem Rosario, & Marianâ duodecim stellarum coronâ, compellauit, & honorauit. O quoties eius in schediis quæ moriens velut hæreditatem pauperinam, imò diuitem, vtpote spiritalem, Sodalibus reliquit, legere est illud Angelicum imò diuinum Ave! Inter alia extat hæc eius syngrapha: Super vel ante lectum flecte genua, dic ter Ave, primū B. Virgini Lauretanæ ad honorem maternitatis eius, petendo, vt liberet te illa

Virgil pag 124.

nocte

nocte ab omnibus malis somnijs Secundo B. Virgini Aspricollis ad honorē immaculatæ conceptionis ipsius, ut te statim faciat dormire; tertium B. Virgini Hal-
lenfi ad honorem illius instantis (de instanti etiam superioribus adde in quo post mortem suam unita fuit filio suo, petendo felicem successum orationis postridie faciendæ & lætitiā spiritua-
lem &c.

Idem frequentissimus eius Angelicæ salutationis usus ex alijs quam plurimis eiusdē Berchmanni syngraphis abundē liquet, in quib⁹ passim legere & repetita sæpissime hæc verba: Recitabo: Ave.

Mensæ accubiturus prius Angelicam salutationem immaculatæ Virgini repe-
tebat, quā mantile explicaret.

§. II.

Premium Hyperdulie

Fuit, quod Berchmannus, qui toties Angelicam salutationem in Dominæ Angelorum gratiam toties adeoque piē recitavit, ab eadem Angelorum, om-

miūmq; gratiarum domina, hanc etiam
gratiam retulerit, ut Angelus non tan-
tummodo audire sed etiam esse, non
quidem naturā, sed virtute formāque
mereretur. Nam fuit Berchmannus (te-
ste Cepario) specie verè Angelicā, addo
ego: etiam virtute.

X I V.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Marianum Rosarium in
dies recitare.

§. I.

Suauissimam pietatis suæ fragrantiam
Berchmannus longè latèque per Eu-
ropam diffudit. Quid mirum? Rosas
identidem legit, nec à Marianis vnquam
Rosarijs auelli potuit. Hæc ille quoti-
die, magnā religione percurrit, nunc ge-
nibus flexis, nunc stans, alias sedens,
nonnunquam per aulam parentem ob-

Cepar. in eius vit.

am-

ambulans, animo sic in res quas medita-
batur defixo, ut à latere prætereun-
tes, à quibus salutabatur, non adverte-
ret.

§. II.

Premium Hyperdulie.

Recitati nempe toties, tamque fre-
quenter, pieque usurpati Rosarij, fuit,
quòd ex animo iam corpori ipsius
Berchmanni, plurima piorum hominū
Rosaria fuerint admota, quæ sacrarum
instar reliquiarum religiosissime asser-
uantur.

Cepar. pag. 211.

X V.

HYPERDULIÆ SPECIES.

In Angelicam Salutatio-
nem etiam scripto com-
mentari.

§. I.

COepit IESVS facere & docere: Sic
& Berchmannus quæ fecit, etiam
H 5 alios

alios calamo docuit. Itaque modum recitandæ salutationis Angelicæ ex secundo modo orandi, S. P. N. Ignatij Loiolæ scripsit, eumque in septem omnia partes hæc tribuit.

Prima pars.

Ave M A R I A.

Primò adora Mariam, quæ interpretatur Stella Maris; nam polare velut sidus, periculofam vitæ huius navigationem, si attentè inspicias dirigit ad æternæ vitæ portum. Illuminatrix; nam virtutum suarum exemplo solis instar ad bene operandum prælucet. Dominatrix; cuius in superna curia auctoritas est maxima. Secundò, dole quia naufragus in hoc mari, sideris huius dictum non quæris; secundò quia in tenebris ignorantiae merfus, Illuminatricis huius radios non optas; tertiò quia indigens alieno patrocinio supremum huius Reginae cui

Virg. Cepar. & Herman Hug. in eius Vita pag. 279. & seq.

cui nec facultas, nec scientia, nec voluntas tibi auxiliandi deest, patrocinium non desideras; quartò spera ab hac Domina auxilium ad expugnandos hostes spirituales; ab hac Illuminatrice lucem ad te, Deumque cognoscendum; ab hac Stella Maris cursum securum ad portum salutis; quintò, gratias age Deo, & B. Virgini pro his beneficijs, Mariæ nomine comprehensis; sextò pete à Deo, vt velit te duci ab hac stella totius Mundi, illuminari ab hac Illuminatrice totius Mundi, regi ab hac Domina totius Mundi.

Secunda pars.

Gratia plena.

Primò adora B. Virginem, & in illa diuinæ gratiæ plenitudinem, cuius intellectus fidei lumine; voluntas, Charitatis ardore; memoria, diuinorum beneficiorum recordatione; concupiscibilis temperantiâ; irascibilis, quiete maximâ; oculi,

guli, simplicitate columbina; aures, attentione ad Dei vocem; lingua, moderato sermone, gustatus sobrietate; tactus pudicitia; pedes diligentia; manus bonis operibus; conuersatio, virtutum exemplis, & omnia denique plena sunt virtutibus, & donis spiritus sancti. Secundò, dole pauperiorem tuam, qui gratiam, vel reiecis, vel permittis otiosi, quam ob causam miseris plenus, & totus inanis gratia. Tertiò, spera MARIAM precibus, eam tibi, quæ decet, gratia plenitudinem esse concedendam. Quartò, gratias age Deo, qui MARIAM, tanquam vas cælesti plenum rore, exposuit, ut inde gratiam omnes haurirent. Quintò, pete à B. Virgine cælestis huius roris guttam, ut gratus, & amicus Deo sis, stabilis & ditior in dies, post acceptam gratiam.

Tertia pars:

Dominus tecum.

Primò adora B. Virginem. quia Deus maximè est vnita; corpore, in Incarnatione;

gione; spiritu, in intellectu rerum diuinarum cognitione illustrato; voluntate, Deo maxime conformi. Secundo, dolo, quia Dominus à te, vel lethali culpâ ereptus, tecum non fuit semper, vel quia à lethali culpa immunis, Dominū (eius gratiā cuncta faciens) præsentem non habueris. Tertiò, spera per B. Virginem quæ proxima Deo est, summam cum cum ipso vnionem. Quarto, gratias age B. Virgini, quòd Deum à nobis maxime remotum ad nos attraxit. Quintò, pete, vt te absolutè charitatis glutine, Deo vniat, eius sequendo voluntatem.

Quarta pars.

Benedicta tu in Mulieribus.

Primò, adora B. Virginem benedictam primò, in sanctis cogitationibus cordis; secundo, in pijs linguæ verbis; tertio, in operibus ad diuinæ legis regulam consummatis; quarto in animi demissione; quinto, in partu Redemptoris, à quo omnis benedictio in genus humanum deriuata, quibus benedictioni-

H 7

bus

bus Eux maledictiones destruxit, quæ
 præcesserunt primò in eius cogitatâ de-
 fectione; secundò, vocibus ad dæmo-
 nem prolaris; tertio operibus diuini
 præcepto contrarijs; quartò, superbia
 Deo resistente; quinto, peccato ad
 posteros transmissio. Secundò, dole o-
 eas, in quibus natus es, maledictio-
 nes; Primò spirituales, scilicet intelli-
 gentiam excæcatam, voluntatem dis-
 storram, appetitiones effrenas, sensus
 deprauatos; Secundò, corporales, sci-
 licet morbos, egestatem, mortem. Ter-
 tiò, spera te omnem à Deo benedictio-
 nem per B. Virginem impetraturum
 Quartò, gratias age, quòd in nos
 Deo per B. Virginem, tanquam à co-
 pite per collum in corpus multæ ben-
 dictiones transfundantur. Quintò, pe-
 te à B. Virgine, vt ab eius filio iud-
 candus, audias cum electis: Ve-
 nite benedicti &c.

Quinta

Quinta pars;

Et benedictus fructus Ventr̃is tui

I E S V S.

Primò, adora B. Virginem, quæ arbor est vitæ, & Christum IESVM, arboris huius fructum, qui vita nostra est. Secundò, dole, quia animæ tuæ gustari non est suavis fructus hic suauissimus, & dulciores tibi sunt terrenæ voluptates, quàm celestè hoc nectar. Tertiò, spera à B. Virgine animæ tuæ fecunditatem, & à fructu ventris eius fructus vitæ æternæ. Quartò, gratias age, B. Virgini quæ vera terra promissionis est, lacte & melle manans pro fructu nobis producto. Quintò, pete fructum spiritualium copiam, & feracitatem longè maiorem.

Sexta pars.

Sancta MARIA, Mater Dei.

Primò adora in B. Virgine supernam hanc diuinæ Matris dignitatem. Secundò pudeat te vilitatis tuæ coram hac suprema reginâ. Tertiò, spera B. Virginem,

ginem, quæ Deum efficit fratrem nostrum, te in filium accepturam. Quartò, gratias age B. Virgini, quia peperit nobis Redemptorem, & quia personam humanam ad infinitam diuinæ Matris dignitatem euexit. Quintò, pete à B. Virgine DEI Matre, vt te diuinæ voluntati obsequentem reddendo, Filij sui quodammodo Matrem faciat, dicente Domino: *Quicumque fecerit voluntatem patris mei, qui in calu est, ipse meus frater, & soror, & mater est.*

Septima pars.

Ora pro nobis peccatoribus &c.

Primò, adora B. Virginem, quia Patrona nostra est, quia Dei, hominumque conciliatrix, quia diuinorum beneficiorum impetratrix. Secundò, dole quia ex tantæ Reginae patrocínio nullum tuâ culpâ auxilium, vtilitatēque deriuas. Tertiò, spera, te à Deo impetraturum, quidquid B. Virgine causam tuam agente, à Deo petieris. Quartò, gratias age B. Virgini, pro diligenti cura, quæ

nos

nos protegit. Quintò, pete à B. Virgine MARIA, vt velit in suâ clientelâ esse status omnes Ecclesiasticos & Laicos, viuos & defunctos, affines, benefactores, persecutores, denique eos omnes, qui nostras exquirunt preces. Secundò pete, vt impetret nobis nostrorum errorum veniam à DEO; Tertiò, diuinæ voluntati omnium hominum voluntates obsequentes reddat. Quartò, vt vitæ extremo tempore præsens esse velit.

§. I I.

Premium Hyperdulciæ.

Fuit à B. Virgine promissum Eccles. 24. q. 31. Qui elucidant me vitam æternam habebunt. Quæ verba sanctis à Patrib. ac Doctorib. B. Virgini attribuantur. Itaque cùm Berchmannus Angelicam salutationem B. MARIAE propriam elucidarit, promissum sui laboris præmium haud dubiè accepit. Neque enim mentiri Veritatis Mater potest.

Vid. Pet. Ant. Spinell. Thron.

XVI.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Concinnare, & orare Coronam stellarum duodecim B. MARIAE Virginis.

S. I.

Norat Berchmannus noster Regibus, Reginisq; coronas esse nō tantum debiras, sed etiam pergratas. Quare rem gratam Reginae cælitū facturū, Diuerſa Virginis Encomia ē varijs collegit ſcriptoribus, digeſſitq; meditationes in totidem eius virtutes, quarum gratia corollam pertexuit ē tribus orationibus Dominicis, & Angelicis ſalutationibus duodenis, quam appellauit duodecim stellarum imponendam Parthenio uertici. Componendæ huius coronæ occaſionem ſumpſit ex his Apocalypſeos ſacræ uerbis: Mulier amiſta ſole, & in capite eius corona stellarum duodecim

Virg. Cepar. & Herman. Hug. Porro in eius ſit. p. 158. & 159. & 269.

Porro coronā hanc ipsius Ioannis Berchmanni verbis concinātam subiicio.

Finis huius piæ exercitationis est, concipere erga B. Virginem Hyperduliam siue reuerentiam, gratitudinem, spem, eam imitandi desiderium. Ter recitabitur Pater noster ad SS. Trinitatem, duodecies Aue MARIA ad Beatissimam Virginem.

Prima Meditatio.

Primò itaque recitabo Pater, petetur à Patre æterno reuerentia erga B. Virginem, omni honore dignissimam, multas ob causas quæ sunt : prima Electio, ut esset Mater DEI ; secunda, desiderium Patriarcharum, & oracula Prophetarum ; tertia, puritas ab omni labe peccati aliena ; quarta ornamenta virtutum omnium ; quinta, cumulus gratiarum alijs omnibus à DEO concessarum ; sexta, Regina Angelorum & hominum.

Secun-

Secunda Meditatio.

De Virtutibus B. Virginis ergo
DEVM.

Prima, Fides.

Primò, dum Aue MARIA recitatur
petetur à B. Virgine, vt impetret nobis
Fidem, quâ ipsa præcipuè enituit; pri-
mò credendo se Virginem & Matrem
futuram; ita & tu omnia poteris &c. Se-
cundò, plurimi faciendo mysteria fidei,
quæ docuit etiam Apostolos; ita tu plu-
rimi facies eadem mysteria fidei; tertio
tempore Passionis Dominicæ, omni
parte stabilis, & firma permanendo:
& tu perseuerabis tentationū temporum

Tertia Meditatio.

Secunda Virtus, Spes.

Aue recitato, petemus spem, quâ
Virgo maximè enituit. Primò in speran-
dâ æternâ gloriâ, & quidquid à Filio
petebat; tu eadem sperabis. Secundò
in se totam, cum summis premeretur

angustijs, diuinæ prouidentiae com-
mittendo: pendebis & tu à diuina
prouidentia; tertio, in longanimiter
expectandâ gloriâ tantopere à se ex-
petitâ: tu etiam longanimis Dei dona
expectabis.

Quarta Meditatio.

Tertia Virtus, Charitas.

Petimus tertio Aue recitato; Chari-
tatem, quâ enituit. Primo, quia amauit
ab omni proprio commodo aliena: tu
etiam quæres maiorem Dei gloriam
in omnibus; secundo, feruens amore,
& laboriosa, nunquam cessans: tu nun-
quam defatigaberis; tertio, ob amorem
fortis & constans iuxta crucem; tu a-
mabis etiam tentatus; quarto, liberalis,
& se totam cum filio suo communi-
cans: tu offeres te in holocaustum;
quinto, tota diuino amore æstuans, &
languens: tu Deum ardentem amabis ex
toto corde.

Quarta Meditatio.

Tertia Virtus, Charitas.

Petimus tertio Aue recitato, Charitatem, quâ enituit. Primò, quia amantem ab omni proprio commodo alienam: tu etiam quæres maiorem Dei gloriam in omnibus; secundò, feruens amore & laboriosa, nunquam cessans: tu nunquam defatigaberis; tertio, ob amorem fortis & constans iuxta crucem; tu amabis etiam tentatus; quarto, liberalis & se totam cum filio suo communicans: tu offeres te in holocaustum; quintò, tota diuino amore æstuans, languens: tu Deum ardentem amabis toto corde.

Quinta Meditatio.

Quarta Virtus, Religio.

Recitato Aue, peres Religionem, quâ in B. Virgine apparuit, primò in tractando Christi infantis corpore, illud vestiendo, nutriendo, educando, deuotè, reuerenter, diligenter, & familiari cum eodem iam grandiore, consuetudine: tu

imitare in Communione; secundò in oratione & meditatione, MARIA conseruabat omnia verba hæc conferens in corde suo: ita & tu in Meditationibus; tertio, in cæremonijs legis inuisendo templum; tu fac similiter in visendis templis; quarto, plurimi faciendo verba à Filio prolata: & tu in concionibus, quæ audies verba.

Sexta Meditatio.

Secundum Pater noster, ad Filium.

Secundò Pater noster recitato petemus à Filio, qui spes nostra est, vt magna cum spe ad virginem accurramus, quia primò DEVM ipsum ad nos traxit; secundò est aquæductus, per quem facile cælestem aquam in nostros hortos deriuabimus; tertio, Regina est ditissima, & liberalissima.

Virtutes B. Virginis erga seipsam.

Septima Meditatio.

Quinta Virtus Humilitas.

Post recitationem Aue, petemus humilitatem, quâ ipsa, salutata ab Angelo,

desponsata à Patre æterno, in Matrem, electa à Filio, gratia plena à Spiritu sancto, se ancillam dixit. Disce tu laudatus humiliter de te sentire. Secundò inuise Elisabeth, illique seruiuit quasi mensibus tribus. Disce libens te in abiectis muneribus exercere. Tertiò, mysterium Incarnationis celauit, & laudata in Deum retulit laudationem, dicens: Magnificat anima mea Dominum. Disce res plausibiles abscondere, & Deo bona refer accepta. Quarto, seruiuit S. Iosepho, ultimo loco sedebat, ideòque in ultimo loco nominatur in Actibus Apostolorum. Tu noli supereminere, super alios sedendo.

Octaua Meditatio.

Sexta Virtus, Virginitas.

Recitato Aue, pete à B. Virgine castitatem, ipsa enim prima omnium castitatem nouit. Pete ergo, vt eam in te conseruet. Secundò, maximo illam zelo custodiuit: Quomodo fiet istud &c. ideòque domi manebat, ideòque hortus con-

clu-

clusus, & Porta clausa dicitur: pete internorum sensuum custodiam. Terriò, impuras aliorum cogitationes suo aspectu pellebat. Pete vt tuâ conuersatione castitatis amorem ingeneres alijs.

Nona Meditatio.

Septima Virtus, Fortitudo.

Recitato Aue, petemus fortitudinem, quâ B. Virgo enituit, Primò in Christi Domini morte, vt te doceret in tribunalibus, & in diuino obsequio difficultates omnes superare. Secundò in iniurijs à Iudæorum gente collatis: discas iniurias perferre. Tertiò in seruiendo filio suo, omnibûsque Christianis iuuantis, Discas amare labores pro Dei gloriâ, & animarum salute.

Decima Meditatio.

Octaua Virtus, Paupertas.

Aue dicto, pete Paupertatem, quâ B. Virgo enituit, cum paritura Dei filium in stabulum coacta fuit secedere: Et tu

paupertatis effectum experieris libenter. Secundò, cum se omni ope humana destitutam sensit, siue cum fugiendū in Ægyptum, siue cum filium suum morti traditum sequeretur: tu quoque deficiente humano auxilio, innitaris diuino.

Vndecima Meditatio.

Pater noster ad Spiritum sanctum.

Recitato Pater, pete à Spiritu sancto gratum animum erga B. Virginem, cui multum debebis; quia primò, cooperata est nostræ redemptioni, se conformando, patiando, lactando Filio Dei, ei que seruiendò. Secundò, vt mediatrix nostra, peccantes nos Deo reconciliando. Tertiò, quia vt castrorum acies ordinata, insidiantes dæmones fugat, aduersaque omnia à nobis propellit. Quartò vt mater amantissima nostris malis à Deo medelam impetrat.

Vir.

Virtutes B. Virginis erga proximum.

Duodecima Meditatio.

Nona Virtus, Charitas fraterna.

Post Ave, petimus Charitatem quæ in eâ eluxit. Primo, in desideranda quærendâque omnium salute: imitaberis desiderium & studium alienæ salutis. Secundo, in adiuuandis alijs, vt S. Elisabetham, & sponfos in nuptijs Canæ, cum vinum non habebant: imitaberis promptitudinem, quoties seruiendum eris aliorum commodis.

Decima tertia Meditatio.

Decima Virtus, Obedientia.

Aue recitato, petimus à B. Virgine Obedientiam, quâ ipsa excelluit, cum describeretur vniuersus Orbis, obediendo Imperatori Ethnico Mater Dei, vt doceret obedire superioribus non solum bonis, sed etiam dyscolis & malis. Secundo, in Purificatione quærendâ post partum, cum illa lege non esset adstricta, vt te doceret obedire legibus, quibus teneris. Tertiò, obediendo Iosepho spon-

sponso, siue fugiendum esset noctu in
Ægyptum, siue Nazareth redeundum,
siue quid aliud agendum, vt te doceret
obedientiam cæcam erga superiores tu-
os. Quarto, curandò, vt Filij sui præce-
ptis alij obedirent, vt in nuptijs dixit mi-
nistris: Quodcunque dixerit vobis faci-
te; vt te doceret, laborandum tibi etiam
esse, vt ab alijs obediatur Superiorum
mandatis.

Decima quarta Meditatio.

Vndecima Virtus, Misericordia.

Post Aue, petimus à B. Virgine mise-
ricordiam, benignumque animum, quo
prædita ipsa fuit; quia primò, esurien-
tes cælesti pane in filio suo pavit, & eun-
dem dedit infirmorum medicinam, pre-
tium captiuorum &c. Sic tu succurre
miseris, in rebus spiritualibus & corpo-
ralibus. Secundò, eorum miserendo, qui
afflictionibus (quas ipsa dum esset inter
nos, experta est) agitantur ita & tu ani-
mo commouere in alienis necessitati-
bus & miserijs. Tertiò, accepta à filio
dona

dona cælestia nobiscum liberalissimè communicauit; ita tu, quæ gratis accepisti, da. Quartò, dicitur Mater Misericordiæ, quia in cælo pro peccatoribus exorat: ita tu fac similiter in orationibus tuis.

Decima quinta Meditatio.

Duodecima Virtus, Modestia.

Recitato Aug. petemus à B. Virgine modestiam, quâ illa tum in conuertendo, tum in colloquendo fuit exornata. Primò, à S. Dionysio Areopagita tantî habita fuit, vt visam B. Virginem tanquam DEAM adorasset, nisi fide prohibitus fuisset. Secundò, cum hominibus rarò, & de rebus tantum necessarijs loquebatur; & tu cum Deo sæpissimè orando, & contemplando. Tertiò, nihil temerè effundebat, singula verba expendebat, vt verissimè dictum sit à S. Luca quòd in corde suo omnia conferebat. Voces illius erant vtilis, vt in Incarnatione verbi, in sanctificatione S. Ioannis Baptistæ, in nuptijs Canæ. Erant pu-

dicæ, ad suam Virginitatem conseruandam : Quomodo fiet istud? Humiles! Ecce ancilla Domini. Humanæ & misericordes in salutatione Elizabeth & in nuptijs, Vinum non habent. Laudantes DEVM : Magnificat anima mea Dominum &c. His dotibus verborum B. Virginis consideratis, petes ab eadem vt suis precibus eam tibi loquendi rationem impetret, quâ eius voces sanctissimas exprimas imitando.

§. I I,

Premium Hyperdulie

Est, quod hoc Ioannis exemplo, scriptoq; plures plurimum in Mariana pietate promouerint, hodièque promouent, ac porro quoque promoturi sperentur. Alterum est, quod Ioannes pro corona quam B. Virgini concinnauit, & orauit, singularis nunc gloriæ diadema te sit in cælo coronatus. Nam: *Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti. Et qui ad iustitiam erudiunt multos quasi stelle in perpetuas æternitates.*

Daniel 12. 9, 13.

HY.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Quotidie Lauretanæ Litanias recitare.

§. I.

A Mor amatæ rei laudes, titulos, encomia amat, ideoque hæc & libenter & frequenter non tantum cogitatus, sed crebris quoque sermonibus usurpat. Atque hæc inprimis Berchmanno causa fuit, ob quam libenter, ac frequenter, imò quotidie Litanias Marianas Lauretanæ recitavit. Nimirum præstantibus suæ Matris B. MARIÆ Deiparæ titulis, qui Lauretanis Litanijs continentur, gaudebat, hos diligenter velut ad libellam rationis expendebat, quid quoque significaretur examinabat, secumque disputabat.

§. II.

§. I I.

Premium Hyperdulia

Fuit, quod Berchmannus priuatum
 Lauretanis in Litanijs quotidie Marianis
 laudibus titulisq; assuescens, postea pu-
 blicitus etiam (vt alibi dicimus) cum
 suis æqualibus in gloriosum poruerit
 descendere certamē, quo victoria penes
 eum stetit, qui pluribus B. MARIAM ti-
 tulus cumulasset. Itaq; semper ille victor
 ingenti merito, nunquam victus disce-
 sit, animosque æqualium amore B. Vir-
 ginis, accensissimus ipsemet, accendit.

X V I I I.

HYPERDULIÆ SPECIES.

Alios ad defendendum B.
 Virginis immaculatam con-
 ceptionem incitare.

§. I.

Solenne mortalibus est, vt, quod cre-
 dunt, amant, propugnant, etiam ab
 alijs

alijs amari, credi, propugnari defendiq;
cupiant. Fuit id quoque solenne Berch-
manno, qui non contentus immacula-
tam B. MARIAE Deiparae Virginis con-
ceptionem credidisse, dilexisse, defende-
re pro virili suo studuisse, voluit hanc
etiam ab alijs credi, diligi, defendi.
Quæ res adeo ei fuit cordi, ut, cum iam
morte propius abesset, quamvis lethum
rerum omnium Lethen, oblivionemq;
inducat, tamen immaculatae Conceptio-
nis Marianæ non obliuisceretur, sed, ut
hæc ab alijs etiam crederetur, diligere-
tur, defenderetur, nullum non ruden-
tem expedire, nullum non remum mo-
vere, nullum non velum pandere nite-
retur. Itaque P. Iosephum Copponi So-
cietatis IESV concionatorem Presbyte-
rum adhortatus est (quamdiu per Eccle-
siæ auctoritatem liceret) immaculatam
Virginis Conceptionem constanter è
suggestu tueretur, Ita Virgilius Ceba-
rius, Hermannus Hugo, Cornelius à La-
pide sacrarum literarum in Romano
Col.

Collegio professor his verbis: Vni è nostris Concionatori petenti monitum salutis, hoc me audiente dedit: Reuerentia semper tueatur immaculatam Conceptionem Virginis vsque ad mortem. Ita Berchmannus immaculatam Conceptionem Virginis vsque ad mortem credidit, amauit, defendit, defendendam alijs quasi lampada tradidit, & eius quod ab alijs flagitauit pulcherrimum planè exemplum præiuit. Nam in Conceptionis purissimæ fide, dilectione, defensione, propugnatione & propagatione paulo post animam purissimam exhalauit, & in Virginis purissimæ manu consignauit.

Porro sacerdos ille quem modò memorauimus, quamuis ad immaculatam Conceptionem Virginis defendendam sponte animi ardens ferretur, Berchmannus tamen ei quamquam currenti addere suorum calcar verborum non dubitauit. Norat enim quod ....

*Acer est ad palmæ per se cursurus honores
Si tamen instiges, fortius ibit equus.*

Ouid. in Pont.

§. I I.

Premium Hyperdulia

Fuit, quòd ei bono omni, quod P. Iosephus Copponi in immaculata Conceptione Virginis defendenda concionando promouit, Berchmannus monendo communicauit, vt verè cum Iessæo vate dicere posset: *Particeps ego sum omnium timentium te.* *Psalm. 118.*

X I X.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Immaculatæ Marianæ Conceptionis defensionem, libro scribendo suscipiendam vouere.

§. I.

Quæ reuerentiùs amamus, quæque sæpius vsurpamus, esse munda desiderare.

deramus; Ita diligimus, quibus quotidie
vtemur, palatia, pocula, vestimenta, et
iam calceamenta, etiam viridaria, etiam
penuaria, etiam equilia, sed hæc omnia
esse munda volumus, aut talia esse cre-
dimus, cum nostris quoque oculis ali-
quid fidimus. Quod si quis fortè rebus
hiscenostis, quas sic amamus aliquam
aspergere maculam moliatur, merito
defensionem paramus, nosque vel re
nostras maculare conantibus & impu-
gnantibus, repugnamus. Ita fecit Bertho-
mannus ille, qui passim B. Virginis filius
audiit, seque talem quoque nominare
non dubitavit. Ille ingenui indutus mo-
rem filij Magnam Matrem MARIANAM
Deiparam Virginem quoniam eximie
dilexit semper, ac suspexit, eandem sine
genitali labe conceptam credidit fuisse
semper immaculatam non suis tantum
modo oculis, id est acribus suimet in-
genij argumentis, sed & gravissimis
sanctissimorum doctissimorumque ra-
tionibus confusus. Excellentissimam

nem.

nempe de immaculatâ (verba Ceparij sunt) de B. Mariæ Virginis Conceptione habebat opinionem, neque humilior de ea loquebatur, quàm sentiebat.

Cepar. & Hug. pag. 161.

Porro veritus ne fortè (vt est homo singulas in horas harumque momenta mutabilis, & amata relinquere pernix, cum teste Iobo c. 14. nunquam in eodem statu permaneat) veritus inquam, ne forte pijsissima hæc de Mariana Conceptione sententia in animo suo varieret, nutaret, aut mutaret, voluntario æternoque per religionem voto sese deuinxit, obstrinxitq; sacramento, si quos aliquando libros esset editurus primum ingenij sui partum fore de immaculata B. MARIAE Virginis Conceptione; dicebatque se libri dispositionem iam animo concepisse quam tenèrè decreuerat; adeoque huc omnia conferebat quæcunque huius argumenti apud antiquos Patres scriptoresque alios legendo comperisset.

Extremo vitæ anno conceptâ signâ
tâque veluti quadam auctoramenti for-
mulâ Beatissimæ Virgini coram Augu-
stissima Eucharistiâ sese in hæc verba
obligauit : Ego Ioannes Berchmannus
indignissimus Societatis IESU filius, tibi
filióque tuo, quem hîc præsentem in
Eucharistia veneror, polliceor me per-
petuum fore assertorem, vindicemque
Immaculatæ Conceptionis tuæ nisi di-
uersè fuerit ab Ecclesiâ definitum.

Ioannes Berchmannus.

Porro quamuis huic voto suo facere
satis, morte præuentus, nequirit, nihil
tamen peccauit, etsi scriptum sit: Vo-
uete & reddite Domino DEO vestrum.
Nam vel ipso pagano Tullio suffragan-
te: Voluntatem rebus in omnibus spe-
ctari conuenit; quæ consulto facta no-
sunt, in eis fraudem esse non oportet.
Imò maximam apud DEVM Deiparâ
que virginem vel solo suo voto deside-
rióque meruit, & haud dubiè impetra-
uit. Hinc & ab Angelis cæleste Christi

recens nato genethliacum concinenti-
bus, pax (quā nihil melius amicis He-
bræi norant precari) hominibus bonæ
voluntatis promissa. Apud mortalem
Iudicem sæpe facto voluntas æstimatur;
at apud immortalem cæli Præto-
rem, cordis & oris arbitrum, opus quamvis
grande, munus quamvis eximium, præ
bona voluntate vilet. Pia voluntas om-
nium actuum piorum forma, norma, re-
ctissimaque amussis est. Ideo & paganus
canere Propertius ausus :

Quod si deficiant vires, audacia certè

Laus erit, in magnis & soluisse sat est.

Et Naso. Eleg. 4. Pont. 3. libri.

Ut defint vires tamè est laudanda solutus,

Hac ego contentos auguror esse Deos.

*Hec facit, ut veniat pauper quoque gra-
tius ad aras,*

Et placeat calo non minus agna boue.

Et 4. Pont. 1.

*Et qui quam potuit dat maxima, gratis
abundè est,*

Et finem pietas contigit illa suum.

K 2

Nes

*Nec quæ de parvâ pauper Dÿs libat acerrâ
Thura, minus grandi quam data lan-*
ce, Valent.

Agnâq; tam lactens, quàm gramine passa
Phalisco

Victima, Tarpeios inficit icta focos.

Et Iacobus Billius Poëta Christianus:
Antholog. Sacr.

Non semper Verè est felix impleta Voluntas
Cùm sæpe iniustis sint mala Vota animi

Recta igitur cupiens etiam si nō sit adeptus

Persistendo tamen Velle bonū, bonus est.

At prauus quod fert animo si non habet
actū, (tineat,

Tam miser est, quàm si, quod cupit, ob-

Indq; suos fines procedit quæque Voluntas,

Nec Varijs meritis arbiter æquus abest

Corda regens, Vires tribuens, peccata re-
mittens,

Mitis subiectis, implacidus tumidis.

Itaque bona voluntas, quæ redigi
nequit in actum, totius operis, quod
destinabat habet meritum. Nam: quid
quid vis, & non potes, factum Deus
com-

computat, inquit Magnus Augustinus.
Quia (utidem loquitur alibi, huius sui
dicti rationem reddens) DEVS conquæ-
rit, cor inspicit intus, testis est, iudex,
approbator, adiutor, coronator; suffi-
cit ut offeras voluntatem. Corde lau-
das, corde benedicis, corde in ara con-
scientiæ victimas sacras imponis, & re-
spondetur tibi: Pax in terrâ hominibus
bonæ voluntatis.

Denique:

Si scelus intra se tacitum qui cogitat Gl-
Facti crimen habet; (lum

Quanto magis:

Virtutem intra se tacitam qui concipit Gl-
Facti premium habebit? (tam

Dubio procul omni Berchmannus
piæ voluntatis suæ præmio non est fru-
stratus; multo minus voti non impleti
maculam contraxit. Fuit enim condi-
tionatum; quia Berchmannus DEO Dei-
paræque vouerat, se librum pro Maria-
næ Conceptionis immaculatæ defen-
sione scripturum, si tamen aliquando

libros aliquos esset editurus, & quidem
tunc illud opus Mariale primum futu-
rum. Sed enim nullos libros, morte oc-
cupatus, scripsit, eoque Deipara volun-
tatem pro libro computavit, & non im-
pleta conditione votum non obligavit.
Itaque ubi non est obligatio, ac debiti
præstandi, non agnoscitur peccatum
debiti non exoluti.

§. I I.

Premium Hyperdulie

Verum enimvero cum Berchmannus
non habeat vllum voti conditionati
impleri peccatum, reliquum est ut dis-
ciamus an aliquid acceperit huius Hy-
perdulie suæ præmium. Quandoque
idem ille Virginem sine macula con-
ptam defendere voluit, illa suo clien-
tibus mutuatam & omnino gratam vicem
posuit, singularemque eius etiam dum
in terra degentis, non modò vigilans
sed etiam dormientis tutelam gessit,
vel minimam à pravo cupidine tirul-
tionem, nedum maculam patere

maximè ex quo priùs semper, quàm dormitum iuerat, Angelicam illi salutationem persoluiſſet, ad honorem Conceptionis eius immaculatæ. Sed illius verba potiùs, quæ literis mandata reliquit, in medium proferamus: *Circa castitatem*, inquit, *de die per Dei gratiam, & auxilium Beatissimæ Virginis, nullum sensi motum; noctu ter vel quater in somno; ac tum sentio me quasi ab aliquo excitari, ab eo tempore quo ante cubitum cæpi dicere Aue MARIA ad honorem immaculatæ Conceptionis Beatissimæ Virginis.*

Haftenus ipse Berchmannus. Et cum eò sanè conuenit, quod & P. Thomas Massucci (qui per id tempus confessionibus eius audiendis vacabat) testatus est,

Berchmannum neque per somnum turpibus villis cogitationibus fuisse concitatum.

HYPERDVLIÆ SPECIES

Immaculatæ Conceptionis
Marianæ defensionem iurare, &
 syngrophâ suo sanguine subscri-
 pta confirmare.

S. I.

Sanguis symbolum fœderis est. Fœ-
 dus enim apud veteres tum Roma-
 nos, tum Græcos non nisi fuso pecudis
 sanguine percutiebatur. Hinc & (v-
 nonnullis placet) fœdus dicitur à porca
 siue aliâ pecude fœdè crudeliterque
 Fœciali siue Patre Patrato cæsa, cuius
 mors optabatur ei, qui prior pacem
 fregisset. Ideo & Mantuanus vates:

— *Et cæsâ figebant fœdera porcâ.*

Vid. Liv. 1. Decad.

Hinc etiam fœdus apud Hebræos
 Be.

Berith, vox cognationem habet cum vocabulo, Bathar, id est dissecuit, per medium diuisit, à dissectione pecudum & execrationibus, quæ pangendis in foederibus adhibebantur. Itaque fuso cuiuspiam animalis sanguine foedera olim sancita sunt. Et ideo sanguis, ut symbolum foederis, etiam apud Hebræos usurpatum. Hinc & Magnus Hebræorum Legislator ille Moses Exod. Cap. 24. Sumptum sanguinem resperfit in populum & ait: Hic est sanguis foederis quod pepigit Dominus vobiscum. Et propheta Zacharias Dominum alloquens: In sanguine foederis tui emisisti vinctos tuos. Idem significat Apostolus ad Hebræos passimque in diuino codice est reperire.

Horum non nescius Berchmannus, foedusque æternum cum Virgine iecturus, syngraphâ suomet sanguine subscriptâ sese perpetuū immaculatæ conceptionis Marianae Vindicem, assertorem defensorémq; iurauit. Porro quam-

pis Virgilius Ceparius, huiusque rei interpres Hermannus Hugo sanguineæ illius syngraphæ in vita Berchmanni non meminerint, disertis tamen id verbis ait Cornelius à Lapide, Societatis IESU Theologus, & sacrarum literarum Romano in Collegio professor, in testimonio, quod Berchmanno reddidit his verbis: Inuenta est syngrapha eius sanguine subscripta, in qua illam (Immaculatam Conceptionem Marianam, quia de hac loquitur) sese semper defensurum iureiurando confirmat. Ita Cornelius, utique oculatus huius sanguineæ syngraphæ à Berchmanno signatæ & iureiurando confirmatæ testis.

O iuramentum salubrius, pientius, sanctius eo, quo se vel Herodes olim in crudele parricidium, vel remerarij homunciones hodie in illicitam priuatarum leuiumq; offensiuncularum vindictam tam facile obligant, suasque animas foedè impiant, foedius Orco mancipant.

O san-

O sanguinem prænobilem defœc-
tum, purum, purissimæ assertorem Con-
ceptionis, à Berchmanno generosius, sa-
nius, sanctius profusum in intemeratæ
Matris Virginis obsequium, quam quæ
Catilina impius prodegir in Iuimet in-
teritum, & coniuratis propinauit in pa-
triæ excidium; vel plerique mortalium
in vernante vel autumnante phleboto-
miâ minuunt in suum subinde detri-
mentum; vel præcipitis iræ duellantes,
priuatis in litibus ac rixis illicitè spar-
gunt in suæ famæ, vitæque dispendiū,
vel Necromantæ nefarij sceleratissimè
prodigunt in sui corporis animiq; exi-
tium, perque subscriptam suomet cruo-
re syngrapham nundinatione impijs-
sima, non tantummodo in seruitutem
sed in æternam quoque mortem sese
stygi venundant.

§. I I.

Tertium Hyperdulia premium

Est, quod Iessæus vates pollicitus cum

cecinit : Laudabuntur omnes qui iu-
rant in eo, &c. *Psal. 62.*

§. III.

Alterum Hyperdulie premium

Est, quod hoc eodem sanguine, quo
Berchmann^{us} syngrapham MARIANÆ
Conceptionis immaculatæ propugna-
tricem concinnauit, ab omni veniali
quoque macula mundatus omnino vi-
deatur. Nam: omnia pænè in sanguine
(vt loquitur Apostolus ad Hebræos scri-
bens) secundū legem mundantur, & si-
ne sanguinis effusione non fit remissio.

§. V I I.

Tertium Hyperdulie premium

Est, quod hoc sanguine suo tanquam
lapide Philosophico omnia suæ Maria-
næ pietatis opera in purum putūque
aurum verterit Charitatis. Sanguis enim
symbolicè lapidem philosophicum si-
gnificat, & hoc, aurum fit, teste Auicen-
na & Ricciardo Brixiano Commentat.
Symb. to. 2. *Auicenna In tractatulo*

Brixian. f. 2. Symbol. Comment. p. 184

§. V.

§. V.

Quartum Hyperdulie premium

Est quod hac suæ syngraphæ rubrica
suiq; sanguinis purpurâ legislator (nam
rubricam legemque condere legislato-
ris est) & Rex (nam purpura Regium
insigne est) & Reginae Cælitum spon-
sus factus videatur, sic ut hæc illum tan-
quam Sephora filium his affari verbis
possit: Sponsus sanguinum tu mihi es.
Berchmannus enim filius Virginis au-
dijt.

Exod. 4. 26.

§. V I.

Quintum Hyperdulie premium.

Est quod hæc ipsa syngrapha Berch-
mannico sanguine Virgine, in honorem
Virginis signata, tanquam sacrum lipsa-
num reuerenter hodièque asseruetur,
ægrorum multorum saluti (si DEVS
Deiparaque annuerint) o-
lim profuturum.

HYPERDVLIÆ SPECIES,

Ad honorem B. V, Car-
mina pangere.

§. I.

QVos amamus, laudare desidera-
mus; quos laudare desideramus,
nullo non dictionis ac scriptionis gene-
re ornamus, alij prosâ, alij vorsâ ora-
tione. Extat non vna Panegyris ad Prin-
cipes mortales olim dicta. Extant &
Encomiastica carmina ad eosdem dire-
cta. Sed nunquid non pari vel amplio-
ri honore digni, Christus Augustus, &
Augusta Mater eius MARIA, nostri
Principes immortales? Profectò. Itaque
non prosâ tantum, sed vorsâ etiam ora-
tione literis & linguis omnium merito
prædicandi. Factum id eximie à multis
oratoribus, ac poëtis, & vtriusque Nu-
mini multis encomijs litatum. Et verò
nomi-

nominatim parentatum fuit Hymnis à
S. Hierotheo Magnæ Matri simul hanc
posuit mortalitatem. Laudata porro à
varijs omnino carminibus Heroicis, E-
legiacis, Lyricis, à S. Gregorio Nazian-
zeno, Sedulio, Hermanno Contracto,
Petrarcha; Baptista Mantuano; Auito,
Sanazario, Vida, Agricola, Philippo
Menzelio, Mureto, Benzio, Iosepho An-
chietà, Iacobo Pontano, Matthæo Ra-
dero, Iacobo Bidermanno, reliquisque
id genus etiam ætatis nostræ cycnis. Ho-
rum olorum volatibus inuitatus, ho-
rum cantibus delinitus ac prouocatus
Berchmannus, ne quid in amore Maria-
no cuiquam concedere videretur, etiam
ipse pennam mouit, & inter alia Hym-
num cuius initium est Salve Regina,
versibus conscripsit.

Virgil. pag. 15. part. 1.

S. II.

Premium Hyperdulie

Fuit, quòd hunc ipsissimum Berch-
manni Hymnum poeticiis numeris ad-
stri-

strictum quidam ex Collegis eius dum
 Mechliniæ studeret (qui animum dein
 appulit ad religiosos Præmonstratenses,
 & iam tum certam adeo de Berchmanni
 sanctitate opinionem conceperat) reli-
 giosè sacri instar pignoris afferuet ad
 omnem posteritatem perennaturū for-
 tasse certiùs quàm illud poëma Lyricū
 Venusinæ Lucernæ olens, de quo ve-
 riùs, quàm de suo Flaccus nomine
 Berchmanni canere liceat:

*Exegi monumentum ære perennius,
 Regaliq; situ Pyramidum altius,
 Quod non imber edax, non Aquilo im-
 potens,*

*Possit diruere, aut innumerabilis
 Annorum series, & fuga temporum.*

Euge Berchmanne! Non tantum tui
 carminis, sed & nominis memoria erit
 sempiterna.

*Semper honos nomēq; tuum laudēque
 manebunt,*

*Cantantes sublime ferent ad sidera cynthi.
 Utinam plures sint similes tui, qui Par-*
 che.

thenia & Virginea legere & scribere
malint quàm Venerea Apuleiana, Ovi-
diana, à quibus incauta subinde iuuen-
tus miserè accenditur impurisq; igni-
bus accensa ad ignes deuoluitur sempi-
ternos.

X X I I.

[HYPERDVLIÆ SPECIES.

Sabbatha B. Virgini sacra
Ieiunio venerari.

§. I.

SABBATHA B. MARIÆ Virg. festa
sunt. Hinc Ecclesia Catholica Romana
quemuis Sabbathi diem, imò quouis
Sabbathi die Virginem; singularibus Ca-
nonicis precibus quas Officiū B. V. in
Sabbatho vocant itemq; singulâri Missâ
religiôsâq; à carnibus abstinentia vene-
ratur. Henricus II. Angliæ Rex quouis
Sabbatho ab hora IX. in diem Lunæ
proximum, vt & singulis Deiparæ pro-
festis iustitium Anglis indixit.

Rogerius in Histor. Angl.

Lu-

Ludouicus II. Galliarum Rex die Sabbathi, ab hac mortali vita ad immortalitatem migrare discupijt, votique compos factus felicissime obiit, & ad immortales abiit Anno Christiano MDCCC LXXXIII. Mensis Augusti penultima in die Sabbathi.

B. Beneuenta S. Dominici tot religiosorum virorum Virginumq; Patris tot discipulorum discipularumque filia, alumna, discipula, quoduis Sabbathum pie coluit, ideoque noctu Sabbathum præcedanea cælestis symphonia delitio inundata est.

Balingh. in præf. Cal. Mar.

Neque mortales tantummodo, sed etiam immortales hoc eodem Sabbatho die Virginem singulariter venerati sunt. Angeli enim teste Nauarro in Manuali de Oratione, singulis diebus Sabbathi solennissimam hanc Encomiasticam, cuius initium est: Salve Regina &c. referuisse decantatam, verba eius sunt: Facta est olim in Ronca nostra valle Sabbathi.

Nauar. c. 29.

ba-

bathis solitam ab Angelis cantari apud
quendam fontem, qui inde fons Ange-
lorum dictus est &c.

Anno Christiano 10 ccc xc. in Hi-
spania sub creperam vespere lucem, su-
per quodam Serrati montis antro, quo
recondita erat icon Mariana, delapsa cæ-
lo visa sunt ardere lumina auditique
concentus Angelorum.

Balingh. in proem. Cal. Mar.

Anno Christiano 10 c lx. officium
B. Virgidis à S. Ildefonso, deuotissimo
eiusdem Virginis Mysta compositum
fuit, quod & ipse suis met auribus Ilde-
fonsus Officij huius Mariani scriptor &
auctor vsurpauit, suauissimè pijsimèq;
ab Angelis decantatum. *Id. Ibid.*

Meritò igitur studiosus Angelorum
æmulus Berchmannus (vtpote, qui
dum viueret etiam dum in terris, An-
gelus audiit) Sabbathino inprimis ieiu-
nio (quod Angelorum cibus est teste
Chrysostomo) Angelorum Dominam
veneratus. Nam etiam antequam Reli-
gio;

giosum statum complecteretur adble-
scens simul in Marianum sodalitiū
omnium approbatione Sodalium rela-
tus est omnibus Sabbathi diebus aliisq;
beatissimæ Virginis Mariæ perugilijs,
ieiunio eandem Virginem coluit.

Sed & aliàs sæpissime in domus an-
gulos dispersa, abditæque ientaculi fru-
sta reperta sunt, quibus ille in gratiam
Virginis genium suum defraudaret, imi-
tatus planè S. Nicolaum Tolentinarem
Sabbathis omnibus solo pane frigidâq;
contentum; imitatus est S. Elizabetham
Lusitanæ Reginam, Anno Christiano
CIO IDC XXV. ab Urbano Papa V. san-
ctorum Syllabo canonicè insertam, imi-
tatus S. Didacum Franciscanæ familia
Religiosum pluresque id genus deuoti-
simos B MARIAE vernas, quos recen-
sere longum, & reperire est passim in
sacris sanctorum fastis, nominatimque
in Antonij de Balinghem Mariano Ca-
lendario dilaudatos.

§. I I.

Primum Hyperdulia premium

Fuit, quòd Berchmannus hoc suo ieiunio ad honorem Virginis piè suscepto fieri meruerit, cum Apostolis lucerna super candelabrum posita, imò cum Baptista Ioanne lucerna lucens & ardens. Nam teste Petro Chrysologo serm. 8. Quod oleum lucernæ est, hoc ieiunio pietas. Sicut lucernæ lumen olei pinguedo succendit, & moderato pastu facit illud ad totius noctis solatium per-lucere: Sic pietas facit splendere ieiunium & ad totum radiare continentie claritatem.

§. III.

Alterum Hyperdulia premium

Fuit, quòd Berchmannus hoc suo ieiunio, Angelorum, vt diximus, cibo, facilius Angelicam suam castitatem, defenfarit, & conseruarit, virtutumq; genus omne sibi compararit. Nam suffragante Chrysologo eodem: Ieiunium sci-

L

mus

Serm. 12. m. & Serm. 32. m.

mus esse Dei arcem, Christi castra, mu-
rum spiritus, vexillum fidei, castitas
signum, sanctitatis tropæum; Ieiunium
est singulare sanctitatis aratrum, col-
corda, eradicat crimina, euellit delicta
vitia subruit, charitatem serit, copiam
nutrit, parat innocentem messem.

§. I V.

Tertium Hyperdulia primum

Fuit, quòd Berchmannus solenniter
Sabbatho ieiunans, in Societatem le-
sv hinc militantem & illic triumphan-
tem Sabbatho admissus sit.

X X I I L

HYPERDVLIAE SPECIES

Die Sabbathi B. M A R I
sacro, varia pietatis opera
ad illius gloriam exer-
cere.

§. I.

Natus Sabbatho Berchmannus :
Sabbatho denatus terræque man-
datus, meritò diem sibi natalem, & B.
MARIAE Virgini (quam Matrem ipse
suam vocitare amabat) sacrum, magna
religione veneratus, in eo, præter so-
lenne ieiunium, multa alia pietatis o-
pera exercuit. Nam Virginis honori
Sabbathinis diebus per homologesin a-
nimum expiabat, infima culinæ mini-
steria obibat, aliasque corporis afflicta-
tiones adhibebat.

Virg. Cepar. & Herm. Hug. Sit.

pag. 161. & 147.

Extrat eius syngrapha his verbis ex-
pressa : Diebus Sabbathinis lauabo
scyphos in culina in honorem B. Virgi-
nis. Et alia his verbis : Omnibus die-
bus Sabbathinis aliquid loquar in re-
creatione de B. Virgine, & Dominicis
diebus de Venerabili Sacramento.

§. I I,

Premium Hyperdulie.

Sed enim qui diem Sabbathi tam pie coluit, quid præmij, vel à Deo, vel à Deipara Virgine retulit? Præter alia etiam hoc, quòd in ipsis Sabbathinis diebus à Deo Deiparaque multis mirisque omnino fauoribus & Charismatis fuerit inundatus. Itaque ut alia omittam beneficia ab eo cælitus accepta, quodam Sabbathino die (is erat X V. Cal. Ianuar. Anni Christiani C I O I O C XXI.) tam fuit ingens illum perfundentis diuinæ vbertas dulcedinis, consolationumque cælestium vis, ut eam nec dissimulare diutius, neque præterire possem quin literis ita consignaret.

Die Sabbathi X V I I I. Decembr. misit mihi Dominus fluuium pacis; ut mirandum non sit, tot patres fratresque (qui eum norant) in odorem diuinorum aromatum (quibus ille inter orandum perfundebatur) cucurrisse, lubentissimèque audiuisse, tam suauiter narran-

tem,

sem, quanto cor eius Dominus cælestis
torrente dulcedinis inundaret.

X X I V.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Festis B. M A R I Æ Deipa-
ræ Virgini diebus S. Homolo-
gesin & Synaxin frequen-
tare.

§. I.

Nullo non die Dominus & Domina,
à quibus in dies, non vno benefi-
cio afficimur, diligenter omnino, pièque
colendi; sed festis vtrique diebus, vtrique
diligentiùs & pientiùs. Ita quotidiano-
rum ab vtroque perceptorum benefi-
ciorum probè memor Berchmannus e-
git, sed sacris Domino, Dominaeque die-
bus diligentius ac pientiùs. De diebus
Domino consecratis dicere quid egerit,
nunc nostri non est instituti. Cæterùm
festos Dominae dies singulari semper re-
ligio-

ligione veneratus est. His enim, ut alia
omittam, sacra etiam homologesi ani-
mū expiabat, diuinoq; epulo recreabat.

§. I. I.

Premium Hyperdulia

Fuit, quòd Berchmannus his ipsis die-
bus Dominæ sacris vberiore diuinorum
charismatum torrente sit inundatus.
Neque enim liberalissimum DEVS aut
benignissima mater eius à quoquam
mortalium sese vincì liberalitate, vel
benignitate sinunt.

X X V.

HYPERDVLIÆ SPECIES,

Ad Marianum Sodalitium
quamplurimos pellicere.

§. I.

BOnum, quo maius, meliusque est
eò se magis alijs communicat. Hinc
summum bonum (DEVS) est summè
sui communicatum, quemadmodum
loquitur S. Dionysius Areopagita Lute-
tiæ Episcopus, & Martyr.

Huius

Huius non ignorans Berchmannus etiamdum adolescentulus, simul in Marianū sodalitiū admissus est, non contentus methodo hac B. MARIAM Deiparam Virginem coluisse, bonum, quo gaudebat ipse, studuit & alijs communicare. Quapropter insigni suā industria suauissimāq; consuetudine, quam plurimos non è suis modò commilitonibus, coæuis, popularibus, sed reliquis quoq; seminarij publici alumni ad idem sodalitiū pellexit, dicere solitus, se illis affici præcipuo potentioris amoris affectu, quos nosset Matri sanctissimæ singulariter esse deuotos.

§. II.

Premium Hyperdulia

Fuit, quòd Berchmannus quamplurimas animas animarū conditori, seruatori, Redemptorīq; lucratus sit, dum Parthenium in sodalitiū (vbi B. MARIA Deipara adeo feruenter colitur) tot socios allexit. Nam cultus Magnæ Matris virginis, tessera indubia salutis.

B. Virginem Eligere in literarum studiorumque Præsidem & Patronam.

§. I.

QUod Pallas olim fuit Paganis, id est hodie B. Virgo Deipara Christianis. Fuit illa sic dicta, quod Pallantem giganta necavit; at Christiana Pallas stygium contrivit giganta, cui à Deo nostram Palladem præsignante dictum. Ipsa conteret caput tuum. Illa fabulosa Iouis, hæc veri Numinis filia. Illa nata fuit armata; hæc dicitur terribilis ut castrorum acies ordinata. Illa dicta ab Homero depopulatrix ciuitatum; hæc dicitur ab Ecclesia Catholica victrix hæresum. Illa immanissimam domuit beluam cognomine Ægida; hæc vitiorum monstra. Illi scutum tribuitur à Poëta

Gen. 3. 6. 15. Cant. 6. omni

omnino pellucidum, multis anguibus
 implicitum; huic pro umbone vigilan-
 tia, pro angue seu dracone (qui videt
 acutissimum) prudentia minimè hebes
 assignatur. Illi noctua, volucris in me-
 dia cæcæ noctis caligine acutum videns,
 sacra; huic solertiam etiam medias inter
 errorum noctes oculata. Illi assignata
 cuspis; huic ingenij acumen. Illi vis om-
 nis fingitur à Ioue communicata; huic
 à Deo potestas omnis impertita, quò
 verè queat dicere: Omnia possum in
 eo, quem genui; sicut Apostolus: Omnia
 possum in eo, qui me confortat. Illi tri-
 buta fuit cresta & galea; huic comitas
 & moderatio, veluti animi ornamenta.
 Illius cassidi insidebat gallus gallina-
 ceus, temporum horarumque præcen-
 tor; huius capiti spiritus sanctus Prophe-
 tarum doctor. Illa fuit formidabilis V-
 ranomachis; hæc Theomachis. Illi cre-
 ditæ clauēs urbium & domorum; huic
 etiam celestium thesaurorū. Illa Poëtico
 proxima Ioui, secundum illud Venusinit

Philip. 4. 13.

L 5

Pro-

Proximos illi tamē occupavit Pallas honor vers
Hæc verissimo proxima Numini. Inco fus
lumis tam diu respub. & ciuitas cense grōs
batur, quam diu Palladiū, Palladis nem ara,
pe simulachrum seruabatur; sic tam diu re ve
felix speranda respub. quam diu in ei tem
Marris Virginis viguerit Hyperdulia prop
Probè norant id Tholosani proceres, qui Forc
simul Christianis fuere sacris imbuti, perie
templum, quod habebant in vrbe sua men
principalissimū, & Palladi antea sacrum, gini
postea B. MARIAE Deiparæ Virginis, ve dem
rissimæq; Musarum Præsidi dedicarunt. F
Nam cum primū, inquit Stephanus For rum
catulus, illuxit & inualuit splendor veri B. V
tatis Christianæ, Tholosani proceres, spe sed
ciosum tectorio inaurato fanum, antea men
Palladi consecratū, Mariæ Virginis con mo
sultissimè transcripserunt, tum quia Pal riū
las Virgo ex Iouis parentis cerebro nata deb
figatur, tū quia consilio, & opibus ab Ma
undè fortunet mortales; Et MARIA Vir & l
ginitatē obstupēdam retinuit, & in Del ter
Opt. Max. mente ante solem & tempore gni

Lib. 1. de Gall. Imp. & Philos. ver-

honor versabatur, & auream nobis ætatē pror-
Inco fus reduxit, ac partu mirifico miseros, æ-
cenle grósq; prosperavit. Est autem ædes au-
s nem rara, satis opaca, & sancto quodā, horro-
am diu re venerabilis, quia Mineræ solitū erat
u in el templa Doricè construi, & sine delitijs
rdulia propter virtutem. Haftenus Stephanus
res, qui Forcatulus lib. 1. & 2. de Gallorum im-
mbuti perio & philosophia vbi templū modò
be sua memoratum prius Palladi, dein B. Vir-
acrum, gini sacrum, & Pantheo Romano, iti-
gini, ve demq; Mariano verustius esse docet.

Fuit igitur priscis Musarum, litera-
us For rumque præses ac Patrona Pallas; hodie
r veri B. V. MARIA; non cuspide, vt illa Pallas,
es, spe sed acumine ingenij instructa. Illi com-
ancti mentitiæ, profanæ, paganæ Palladi, ne-
i con mo Poëtarum ingenium, nemo sapien-
ia Pal tiū sapientiam verè debuit, quanquam
o nati debere falsò credidit. At B. V. MARIAE
ous ab Matri sapientiæ, plurimi & ingenium,
ia Vir & sapientiam debuerunt, & debent. Fa-
n Del terur id B. magnúsque Albertus, S. ma-
mport gnique Thomæ Aquinatis Magister, fa-
ver cetur

tetur id modo memoratus M. Albertus
 discipulus, fatetur S. Bernardus Clara
 uallis Abbas, mellifluus Ecclesiæ Do
 ctor; fatetur Hermannus cognomen
 Contractus ex prænobili & illustri Co
 mitum de VVeringen prosapia ori
 dus, in Philosophia, Astronomia, Geo
 metria, Arithmetica, Musica, Poësi, li
 guarum Germanicæ, Latinæ, Græcæ
 Hebraicæ, Arabicæ peritiâ nemini se
 cundus; fatetur Hermannus Ordine Do
 minicanus, natione Germanus, ministrus
 Ecclesiastes; fatetur S. Hermannus Con
 fessor, cognomento Ioseph, B. MARIAE
 dictus olim sponsus; fatetur Guilielmus
 Eyselin, id est Ferreolus, iuuenis integ
 rimus, Mindelhemio Sueviæ oppido
 riundus, in Rothensi Cœnobio ad en
 ditionem, virtutemque omnem doctr
 religiosæ Norbertinorum familiæ decus
 B. V. MARIAE Deiparæ obsequio in

Ioan Trithem. l. 2. c. 84.

de Suis Illustrib. Ord. S. Bened.

Chron. Ferdinandi à Castell.

Sur. 7. April. Rad. in Bau. S.

primis deuotus. Faterur B. Hermannus
 alter Dominicanus. S. Hyacinthi Poloni
 sanctorum syllabo à Clemente VIII.
 Ponr. Max. Canonicè Anon M D XCIX.
 adscripti coæuus, à S. Dominico Romæ
 in Cœnobium S. Sabinæ cum eodem su-
 sceptrus, infusâ per miraculum scientiâ,
 & eloquentiâ donatus. Faterur S. Elzea-
 rius Gallus Ariani Comes, Virgineus S.
 Dalphinæ maritus, ipsius Sapientiæ Ma-
 tris magisterio vsus. Faterur Anonymus
 Sueffionensis armenti custos, primùm
 rudissimus, postea munere Mariano eru-
 ditissimus, à S. Antonino memoratus.
 Faterur Henricus Delsom Societatis Ie-
 su religiosus mirabili memoriâ & intel-
 ligentiâ à B. Virgine impertitus, pridie
 SS. omniū, Anno Christiano M DC XV.
 piè defunctus. Faterur Alexander Ber-
 tius, Medicæus, Florentinus, patri Nico-

Ant. Balingh. 17. April. n. 6. laq

Vit. Elzeary c. 14. Sur. 27. Septemb.

S. Antonin. tit. 16. c. 14. §. 2.

Maiol. colloq. 4. Canicular.

Burghes. c. 28. Sodal. Parthen.

lao Bertio posthumus, matris Violant
 Mediceæ curâ ad omnem virtutem fo
 matus, suis etiam in literarum studijs
 gregiè propitiâ Matrem sapientiæ
 pertus. Faterur Thomas Sanchez Socie
 tatis IESV Theologus, natione Hispa
 nus, patria Cordubensis, domo nobi
 ob celeberrima de Matrimonio opera
 Clemente VIII. Pont. Max. eximie la
 datus, ab omnibus omnium Ordinum
 hominibus, ob egregiam religiosamque
 pauperiem, incredibilem abstinenciam
 indefessosque labores, pro viri sancti
 cultus, Cordubæ ad S. MARIAE Deser
 tæ ab impeditioris linguæ vinculo ab
 solutus, beneficio Matris Virginis
 gulari sapientia (quam suis in volumi
 nibus exhibuit) donatus. Faterur An
 nymus Toletanus, patre mercatore
 nitus, mercûriali negotiationi destina
 tus, sed coram Virginis iconè prostratus
 & ibidem diuinæ sapientiæ donum co

Ioan. Crombecius in lib. de

studio perfectionis.

Nieß. V. Sapientia.

Anno 1598

fecto

fec
mi
tus
cen
Fra
log
pri
log
ni
fer
nis
ag
ill
M
lit
tus
tas
qu
ti
tal
ac
M
D
qu

secutus, in Societatem I E S U facile ad-
missus, porro multa sanctimoniâ orna-
tus, Romæ sacrum diuinumque Codi-
cem laudabiliter interpretatus. Fatetur
Franciscus Suarez Societatis I E S U Theo-
logus, & Theologorum sui ævi facile
princeps, quoties in implicationes Theo-
logiæ nodos incidisset, eosdem B Virgi-
ni explicandos proponere solitus, & non
semel in ambulacro publico, ante Virgi-
nis effigiem procumbere, eidem grates
agere, de eâ, quam diuinitus acceperat,
illustratione visus. Anno Christiano
M. D. C X I I. à Paulo V Pontif. Max:
litteris ad eum datis in hæc verba lauda-
tus: Diligimus te in Domino, & Chari-
tas nostra erga te semper augebitur,
quoties audierimus te semper diligen-
tius, maiorique cum fœnore negotiari
talenta, quæ ab æterno patrefamilias
accepisti. Et rursus anno Christiano
M. D. C X V I I. scribere porro perge ad
Dei sanctæque honorem Ecclesiæ, in
qua ita excellis. Nouimus enim quanta

Burghes. c. 20.

sic

fit ponderis auctoritas tua ad eradicanda zizania, quæ inimicus homo sergere consuevit. Id ipsum quoque Iustus Lipsius æuo suo, literaturæ politioris cellus fatetur in hæc verba : A prima adolescentia D. Virginis amorem, cultum indui, eamque patronam mihi & ducem in periculis, & molestiis, in omni vitæ cursu elegi. Etiam in studiis & si quid accuratius pangendum, aut dicendum publicè esset, ubi famæ vel memoriæ res agebatur, precibus & votis ad eam iuisse me fateor, & felici verè successu. Hi, pluresque alij (quos Deus & Deipara annuerint, aliquando in lucem proferemus, sub titulo Auroræ Musis amicæ) & ingenium & sapientiam, secundum DEVM, Dei matris, tanquam sapientiæ sedi, Præsidi, patronæ debent, & debere fassi, sub eiusdem patrocinio mirissimos in studiis literarum progressus fecere.

Lips. de Virg. Hal. c. 1.

Hosce tales, tantosque heroas Berni

man-

mannus imitatus, etiam ipse B. V. MARIAM Deiparam sibi suarum literarum præsidem, patronamque elegit in hæc, quæ repetere indentidem amabat, verba: Patrona sanctitatis, sanitatis & studiorum, tu es mea Mater, Virgo Maria.

Cepar. pag. 157.

§. I I.

Premium Hyperdulie

Non frustra Berchmannus B. V. MARIAM Deiparam sibi, suisque literis, ac studiis præsidem, patronamque elegit, sed vberimum huius electionis fructum tulit. Admonitus enim examinatum sese iri de vniuersâ Philosophiâ ad XIX. Martij, Anno Christiano M. D C. X XI. præparauit extemplo sese, & quo felicius atque ex animi sententiâ auspicius examen succederet, deprecatricem B. Virginem elegit, cui vnam coronam Rosariam sese recitaturum, aliâque pietatis opera patraturum promisit. Itaque, ut in examine comparuit, tantâ felicitate, dexteritatêque quæditorum verba

M

omnia

omnia repetijt, nihil vt suggerendum haberent, nec ipse verbum traheret, aut omitteret eorum, quæ illi intexuerant argumentis. Quare non solum summo omnium consensu, sed & maximâ laudem commemoratione lectus est ad tuendas publicè ex vniuersâ Philosophiâ Theses. Quæ Prouincia cum illi imponeretur, eâdem se curâ, studioque ad eam obeundam comparauit. Vnum præterea addebat, quo faciliè liquebit, quàm procûlab omni honoris ambitione, aurâque populari haberet animum, qui non tam doctrinam, quàm virtutem, vnicum doctrinæ decus affectabat, nimirum consuluit conscientiæ Prædictum (qui illi quôque à Conscientiæ secretis erat) foret ne è maiore Dei gloria efficere omni conatu, ne publicè philosophicas quæstiones tueretur, an potius, quod sibi munus iam impositum erat, nullâ recusatione susciperet, nec no. Atque ille iam ex vnâ dicti Patris sententiâ pendebar, haud dubiè facturum quic.

quicquid ille suasset. Sed is quidem
modestissimâ iuuenis continentia læ-
tus, ne omnino tamen intercederet, vl-
lumue obijceret impedimentum, ad-
hortatus est. Quo auctore publicas de
vniuersâ philosophia theses publicè
propugnauit. VIII. Idus Iulias anni
M. D. C. XXI. non minore ingenij,
quàm modestiæ, eruditionisque laude,
præsentem semper animum exhibens,
respondensque alacriter, atq; è formulâ
semper hac: Nego, concedo, distingo,
explico; responsis interdum inferens
breues exceptiunculas: Verbi gratia,
Nego, & do instantiam; in explicando
non fusus, sed adstrictus, & clarus; lon-
gioribus verborum explicationibus non
prius respondens, quàm vel à magistro,
vel ab ipsomet collecta. Quin & eodem
anno postrid. Non. Aug. à studiorum
moderatore iussus disputandi causa ad
Græcorum Collegium ire, in quo pro-
positæ de philosophia erant quæstio-
nes, postpositâ valetudinis curâ obtem-

peravit. Hic primæ illi (qui postremam
semper ambiebat) in disputando daretur
sunt, loco Doctoris cuiusdam, qui abe-
rat contra dictum. Tantâ verò con-
cinnitate, tantâque ingenij, scientiæque
probatione argumentatus est, ut pluri-
mum eius dissertatione delectati, ob
coniunctam cum insigni modestiâ gra-
tiam, totam ferè disputanti concesser-
int horam. Tanti est habere suarum li-
terarum studiorumque Præsidentem, B.
Virginem Mariam sapientiæ matrem.

Néque in grauioribus tantummodo
scientijs, sed in politioribus quoque
Musis ac literis Berchmannus B. MA-
RIAM, tanquam suorum studiorum
Præsidentem Patronamque semper bene-
uolam, & propitiam expertus est. Hinc
tantos in Grammaticæ studijs habuit
progressus, ut breui & post se relinque-
ret æquales, & reliquos qui ætate, sci-
entiâque præcellebant, assequeretur, vel
semel rem aliquam audiuisse, vel legisse,
se, ut eam memoria retineret, retene-
râ.

támque memoriter pronuntiaret, id scilicet satis Berchmanno erat. Ita in memoriâ eius vel leuiter lecta, auditâq; infidebant. Hanc ob rem cum Magistro tam esset Charus, vt prodigij causa ipse eum celebraret, aliisque proponeret in exemplum; nonnunquam ita ab eo apud patrem est collaudatus, vt is gaudio perfusus, & Clerici veste Berchmannum (quam diu ille optauerat) prætextæ instar honoraret, & in contubernium traderet Domino Petro Emmerico Præmonstratensi Religioso, Templi B. Virginis Diesthemij, per id tempus Curioni, qui plures domi iuuenes erudiebat, cuius conuictu triennium deinde Berchmannus usus est

Néque in Grammaticis tantummodo studijs, sed in Poëticis etiam literis eandem literarum laborumque suorum Præsidem B. M A R I A M, beneuolam, adiutricem, propitiâque sensit. Hinc & vt aliquam ei gratæ mentis tesseram reponeret, Eucharisticam illam, solen-

némque & ab Ecclesiâ Catholica receptam ubique Antiphonam cuius initium est : Salve Regina &c. numeris adstrinxit, & memoriam beneficiorum Marianorum maximè inter humaniorum literarum studia perceptorum æternitati (qua fieri licuit) consecrauit, quemadmodum alibi dictum.

Porro quamvis Berchmannus plurimum suæ Patronæ patrocinio in his & grauioribus studijs promouerit, non tamen vigilijs, laboribusque ullis perpercit. Utendum scilicet in hisce literis, non tantum velo, quod Æolus id est spiritus impleat, sed etiam labore proprio, & impigro remigio, quod nostrasmet manus exerceat. Nam
Non iacet in molli Veneranda scientia lecto,

Illæ sed assiduo parta labore veniunt.
Itaque Berchmannus non temperauit sibi quin liber aliquis super mensa ad legendum esset præstò. Quin imò noctes totas sine somno traducebat in studijs.

Cepar. pag. 8. & 9.

dijs, sciendi cupiditate; ac si qua per diem cum hero prodeundi necessitas coëgisset, libellum vnà secum conferre, temporis vindicandī causa, solitabat, Sic Sic

——— *Labor omnia vincit*

Improbis. Sic Berchmannus vti potest verbis ad studiosum quemuis, quibus Æneas ad Iulum:

Disce puer Virtutem ex me Verūmque laborem.

XXVII.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Cum Sodalibus inuicem, certare de pluribus ac decen-
tioribus titulis in B. Virgi-
nem congerendis.

§. I.

DVrabile haud est quod requie alter-
nâ caret. Hinc Themistius. Omne
M 4 illud

illud, inquit, quod caducum & mortale, & naturæ imbecillioris particeps est, duabus his maximè rebus indigere cernimus, intermissione scilicet perpetui laboris, & curâ aliquâ, prouisioneque ne aliquando euadat deterius. Quare eodem modo, & animum nostrum cogitemus relaxationem ac quietem desiderare. Et Lucianus: Mos, inquit, est athletarum, ac eorum, qui summâ diligentia corpus exercent, non modò bonæ habitudinis, atque exercitationis rationem habere, verùm etiam tempestiuæ remissionis, quàm maximam vigiliæ exercitationis partem interpretantur. Idem literarum (& virtutum) studio sis conuenire duco, vt post multa se animum relaxent, eumque ad laborem postea suscipiendum, vegetiorem comparent. Ita plures sapientes non tantum consuluerunt alijs, sed etiam ipse fecerunt. Apollo sapientiæ præses habetur.

Orat. 7. Hortat.

Initio, lib. 1. Hist.

bitus, quondam Cirhara tacentem suscitare Musam solitus est. Inter infantes equitavit ipse in arundine Agesilaus Rex, & Socrates vel Apollinis oraculo æui sui sapientissimus omnium pronuntiatus. Achillem, Vatum maximus, curas fidibus resoluisse refert, Ludit in turba puerorum nucibus Æsopus Senex. Miris sapientia Lælij Ostracismo per subcisiuas horulas oblectatus est. Magnus ille literatorum Mæcenas, & Cæsar Augustus interdum totius imperij curis se subducere, & pilæ lusibus exercere consueverant, ut & Porcius Cato Senator, Domitianus, Claudius Verus Imperatores. Sapiens erat Plinius iunior Imperatoris Trajani præceptor, qui tamen; ut in vita, inquit, sic in studijs

M 5   pul.

Symmachus lib. 3. Epist. 74. f.

Ian. in monoslich troch.

Cic. in Orat. Horat in art.

L. Domit Brusson. p. 249. Lib 8. Ep 21.

pulcherrimum & humanissimum existimo seueritatem, comitatémq; miscere, ne illa in tristitiam, hæc in petulantiam excedat, qua ratione ductus grauiora opera lufibus, iocisq; distinguo. Sapientior Plinio, reliquisq; supra memoratis fuit Gregorius Nazianzenus, qui quemadmodum se recreauit, in hæc verba scripsit: Inambulabam ego solus vergente iam in occasum sole. Locus porro in quo spatiabar maris ripa erat; soleo enim fere huiusmodi oblectamentis labores resolvere, ac relaxare; quandoquidem nec perpetuam contentionem nervus ferre potest, sed laxari nonnunquam arcus cornua oportet, si quidem rursus intendendus sit, ac non sagittario inutilis tum futurus, cum eo vtendum erit. Inambulabam igitur, atque ita pedibus ferebar, vt oculi, maris aspectu fruerentur. Haftenus Gregorius Nazianzenus, quo sicut & omnium aliorum prædictorum sapientissimus extitit S. Ioannes Euangelista, Mar

tyr, Apostolus, Virgo, Vates, utpote
 ab ipsissima sapientia, nempe Christo
 Domino intimis sapientiæ disciplinis
 imbutus. Hic aliquando reprehensus,
 quod grandævus ac iam depontanus
 Senex cum auicula tempus falleret,
 iussit Aristarchulum reprehensorem,
 arculum quem humeris gerebat, ali-
 quoties tendere. Tetendit ille, sed
 arcus, seu potius huius neruus remi-
 sit. Cūque hunc rursus intendisset,
 & ne remitteret, veritus fuisset, Aristar-
 chulus se facturum negavit. Interroga-
 tus causam, respondit arcum, seu po-
 tius huius neruum continua intensione
 ruptum iri. Cui mox Ioannes: Et nos,
 inquit, interdum cum alijs honesto exer-
 citio relaxamur, ut maioribus deinde
 viribus orationi & ieiunio insistamus.
 Nimirum;

*Vires instigat, alitque
 Tempestiva quies, maior post otia Virtus.*

Ioan Bapt. Fulgos. l. 8. c. 8.

Stat. l. 4. Sylu.

Est enim, inquit Symmachus familiare
virtuti, delinimentum exercitij sensibus
admouere, vt feriarum requie laboris
fastidium tergeatur

Symmach. lib. 3. Ep. 23. § 74.

Hos tantos Heroës modò memora-
tos, ac imprimis S. Ioannem, Ioannes
Berchmannus imitatus subinde animi
à curis subduxit, tensumque arcum, ne
fortè rumperetur, ex vsu Ordinis sui
relaxauit. Sed quo genere lusus usus?
Nunquid pila, sicut Cæsar, Mæcenas, Ti-
cinius, Galba? Nunquid latrunculis ut
Nonius, Publius & Paulus? Nunquid
disco, vt Phæbus? Nunquid Ostracismo
vt Lælius? Nunquid vetera legibus alea
vt Imperatores, Claudius, Verus? Nun-
quid 12. scrupis & calculis, vt Scæuola
Nunquid muscarum venatu, vt Domi-
tianus Imperator? Absit. Aquila non
captat muscas, Berchmanni lusus, re-
creatio delitiūque fuit B. Maria, hanc
cogitare & hanc loqui gestijt, huius
principio recreationis suæ obliuisci ne-

Brusson. Gbi sup.

quis

quijt, dicere eidem fortean subinde solitus cum Ieffæo vate: Si oblitus fuero tui Hierusalem, obliuioni detur dextera mea: Adhæreat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui, si non proposuero Hierusalem in principio lætitiæ meæ, Hæc Hierusalem Berchmanno fuit Mater Virgo, super hac differere recreationis tempore, summa fuit illi recreatio. Nam si fortè relaxationis tempore, inquit Ceparius, aliquem Virginis amantiorem incidisset, mirè hoc lusus certamine delectabatur, uter pluribus decentioribusq; titulis Deiparam compellasset, ipse an alter, ipse sanè pulcherrimos congeribat, reliquisque præ inopia silentibus, facundâ celeritate novos copiosissimè cumulabat, vt hora eum prius, quàm copia defectura videretur.

§. I I.

Premium Hyperdulie.

Sed quid hoc tam pio lusu Berchmannus noster lucratus? nunquid num-

morum, famæq; inopiam, temporis iacturam, tristem metanæam? nequaquam, sed nominis æterni lauream letissimam, inuictam nobilissimæ victoriæ palmam & secundum hanc Triumphum gloriæ non in arce Tarpeia, non in Romano Capitolio finiendum sed (vbi spes) in arce stellatâ, cælestique curia semper duraturum.

X X V I I I.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Ad B. V. in ariditatibus & desolationibus spiritualibus confugere.

§. I.

Mellilega apis, cum siti aret, vel ad melliginem, quæ cælo depluerit amat, libandam; vel ad antelucanum defæcatumque rorem hauriendum, alveo erumpit; vel ad florum calyculos

ma.

matutino nectare irroratos, exugendos, leuandamque sitim properat. Ceruus etiam sitibundus ad limpidos aquarum fontes festinat. Aridus denique infans, matris vberibus inhiat, quæ si differantur, suspirat, vagit, eiulat, dum sitim niueo dulcique vberis nutritij alueo expleat. Similiter Berchmannus, quamvis tot diuinitus cumlatus delitijs, tot à Virgine beatissimâ recreatus voluptatibus, subinde tamen haud exiguâ spiritus siccitate aridus, desolatus, omnique mentis luce nudus destituebatur. Non ea re tamen aut demittebat animum, aut orandi, suue ad virtutem exercendi constantiam remittebat, sed perseuerabat infractus, mentemque sacris concitabat carminibus feruentibus Deum Deiparamque interpellans clamoribus: Redde mihi læticiam salutaris tui: Emitte lucem tuam, & Veritatem tuam. Et certè quâvis Berchmannus continuo diuinorū vberū pastu lacteq, assuefactus,

acer-

acerbissimum haberet huiusmodi ariditatis dissertationisque sensum (vt non nemo summa eius commiseratione commoueretur, quoties suum illum statum dolenter ei explicabat) in maximis tamen hisce siccitatibus, summa semper potitus est animi pace, ac tranquillitate, nullo vnquam eius voto dissentiente cum diuinæ voluntatis nutu. Sic enim dicebat. In desolationibus magnam sensi quietem animi.

Verum enimvero quid nam Berchmannus adeo, aridus, sitibundus, omni solatio, spiritalique luce destitutus egit? vt hanc siccitatem suam leuauit? Nunquid non mellilegæ & argumentosa volucris instar ad cælestem melliginem libandam conuolauit; Nunquid non ad antelucanum, defæcatumq; Marianum rorem hauriendum suæ spiritali solitudinis alueo erupit? Nunquid non ad illius floris, qui dixit: Ego flos campi; Calyculum matutino nectare irroratum, exugendum, sitimque suam le-

uan-

mandam properavit? Nunquid non ad
instar cerui sitientis ad limpidos aqua-
rum fontes festinavit? Nunquid non
vti B. MARIAE filius in ariditate sua
spiritali, maternis vberibus inhiauit?
Profecto, hinc dicere solitus est necessa-
rium cuilibet esse certum aliquem per-
fugij locum, quo velut in asylum se ré-
ciperet, subitis aduersisque rebus; nul-
lum autem tutiorem esse sinu & pallio
Reginæ cælorum.

Rogatus igitur quibus aduersus ari-
ditates animi vteretur remedijs; respon-
dit: orare, occupare me; patientia, si-
nus & gremium B. Virginis.

§. I I.

Premium Hyperdulia

Fuit, quòd à B. Virgine (de quâ dici-
tur à Catholica Ecclesiâ: Speciosa facta
es, & suavis in delitiis tuis sancta DE
genitrix) tam liquidis cælestium con-
solationum voluptatibus pastus sit, vt
planè quiuis intelligeret eum Magnæ
Matris sinu, delirijsque foueri & cælesti-
bus

bus Angelorum Reginae vberibus recreari. Enimvero subinde eo habitu apparebat, ut Deo plenus esse non obscure videretur.

X X I X.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Recitare quot diebus orationem Congregationis, cuius initium est: Sancta MARIA Mater DEI & Virgo &c.

§. I.

INter alias urbaniores, civiliores, elegantiores politioris aulae caeremonias, & officiosiores loquendi formulas, illa suavissima, elegantissima, modestissima, officiosissima, amænissima, gratissima, & ad demerendos hominum animos aptissima est, quâ quis se non tantummodò amicis in obsequium, sed etiam in servitium alacriter offert. Sic apud plerâsque nationes, cum quis aliquid

quid ab amico petit, mox alter (nisi sit omnino bardus, exsensus, fungus aut rupex, Bæotum in patria crassoque sub aëre natus, aut nisi merum rus oleat, aut in caula non in aula natus sit) in vicem respondet: Sum paratissimus imperio vestro famulus; sum promptissimus nutui vestro Verna; sum deuotissimus dominationi vestræ seruus, imo mancipium. Sic nostri Teutones, Hispani, Galli, Itali, Britanni, Pannoni, Boëmi, Scythæ, reliquique populi respondent, & eiusmodi politioribus cultioribus, elegantioribus loquendi formulis non tantummodo amicorum animos facillimè demerentur, sed etiam suauissimè populantur. Norat id probissimè Berchmannus, qui (ut erat officiosissimus cultissimus, politissimus cælestis aulae palatinus) quo Augustissimam cæli reginam facillimè demereretur, eidem sese quotidie in perpetuum non tantummodo obsequium, sed seruitium etiam obtulit in hæc verba: Sancta MARIA

Mater

Mater Dei, & Virgo, ego Ioannes Berchmannus te hodie in Dominam, patronam, & aduocatam eligo, firmiterque statuo, ac propono, me nunquam derelicturum, neque contra te aliquum vnquam dicturum, aut facturum, nec commissurum, vt à meis subditis aliquid contra tuum honorem vnquam agatur. Obsecro te igitur suscipe me seruum perpetuum; adsis mihi in omnibus actionibus meis, nec me deseras in hora mortis meae, Amen.

§. II.

Premium Hyperdulie

Habuit Ioannes Berchmannus **M A R I A** Deipara quod voluit, implusquam voluit; ille voluit, vt hæc ei suis in omnibus actionibus præse adesset; Habuit Berchmannus etiam plus quam voluit. Nam suis in omnibus actionibus non tantummodò præsentem habuit, sed præsentissimam quod eius opem semper suis in actionibus omnibus sensit. Voluit Berchmannus susci.

suscipi in perpetuum Dominae seruum;
 Plus obtinuit, quam voluit. Nam non
 tantummodo in eius seruum, vernam,
 famulum, sed in perpetuum eius etiam
 filium susceptus est. Rogavit Berch-
 mannus Dei Matrem, ne se desereret in
 hora mortis. Impetrauit abunde, quod
 rogavit. Nam non tantummodo non
 deseruit Mater filium, sed moribundum
 desolatūque miris solatijs, delicijs
 gaudijs inundavit; Ideoque Berchman-
 nus quemadmodum speravit, tam sua-
 uiter, feliciter, hilariter ad agenda perpe-
 tuum Hilaria expiravit.

X X X.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

In B. V. honorem coronam
 Rosariam circum brachium in-
 star armillæ, aut circum col-
 lum instar torquis ge-
 stare.

N

9. 1

§. I.

Multos numerat aula mundi Torquatos, qui colla torquibus aureis, argenteis gemmeis ornant, imò venerant. Nam vel vnicus vnio, terræ nutat, cum auro superbiam iungit, subinde multis agrorum iugeribus, totis regnis præponderans, nec funtamentis demandandis, nec parietibus moliendis, nec fastigijs sustinendis, ne tectis densandis necessarius, solum præ stuporem ædificare nouit, quia tectur ut niteat, subdolè substruitur ut lateat, anxie foratur ut pendeat, & munitum auro lenocinium præstet. Ceterum hos inter mundialis aula Torquatos eminuit ille, qui postquam Gaium ad Anienem occiso torquem detraxerat, porro Torquatus apud posteros auctor meruit.

Verum enim verò quemadmodum in aula mundi, sic in aula cæli. In horum censu quò referri Berchmannus posset, cum

vum

vum torquis genus à Rosis, sacris nempe precibus Mariano Rosario contentis mutuatus est. Marianum illi Rosarium non tantummodo pro armillâ, sed etiam pro torque fuit. Nam somnum capere amabat Rosario circum brachium conuoluto in morem armillæ militaris, quod extremâ vita suspensum è collo (primos Ordinis sui duces imitatus) torquis instar portauit, seque hoc torque tanquam germanâ Marianæ pietatis tesserâ, pium cælestis aulæ Palatinum ostendit militarique armillâ circum brachium indutus sese fortissimum Christi militem sub sanctissimo gloriosissimæ crucis labaro stipendia meritum declarauit. Nam teste Iob: Militia est vita hominis super terram.

Cepar pag. 16.

Vid. Nicol. Orlandin, in hist. soc.

§. 11.

Premium Hyperdulciæ

Fuit, quod (cum torques à torquendo nomen acceperit) non quidem suas

ceruices pio Rosacei torquis ponder
 aut onerarit, aut grauarit, aut torser
 sed stygium & (quemadmodum eum
 diuinus codex appellat) tortuosum
 colubrum; omnesque huius affectus
 impijssimos hæresiarchas Mariomaga
 gas; nec hæresiarchas tantummodo
 etiam nostri temporis hæreticos p
 modum vniuersos. Hunc torquem
 niam hæresis, vt veritatis orthod
 hostis, non æstimauit, ideo eum Be
 mannus illi detraxit, suæque appen
 ceruici, pectus ornauit, Matrem
 Virginem honorauit, gloriosissim
 non hostis Galli ad Anienem, sed
 draconis ad stygem domitor, et
 pugnator, debellator, victor,
 triumphator.

X X X I.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Colere B. M A R I A M Dei-
param Virginem eius imi-
tatione.

S. I.

Ei quod quisque diligit, similis esse
egestit. Nam similitudo, teste Philoso-
pho, mater est amoris, & amor, similitu-
dinis. Hinc &, vt est in paræmia: similis
simili gaudet. Et, Graculus graculo adsi-
det. Et, Conuolitant volucres similis
quas pluma colorat. Itaque quod est in
auibus, reliquisque id genus brutis ani-
mantibus, magis est in hominibus. Hinc
& amicitia pares similésque accipit aut
facit, vt auctor est Sapiens Romanus:

Scilicet ingenys aliqua est cōcordia iunctis,

Et seruat studij fœdera quisque sui.

Rusticus agricolā, miles fera bella gerentē

Rectorem dubia nauis puppis amat,

N 3

In

In omnibus his similitudo diligitur
quæ fortissimè amantes amatis vnit,
niuersimque amicos inuicem connectit
& plusquam adamantino nexu deuincit.
Contra: Dissimilitudo morû, distantia
vitæ, & ingenia contraria, suffragantur
eodem Sapiente Romano soluunt amicitiam.
Hinc &:

Oderunt hilarem tristes, tristémq; iocosi

Sedatû celeres agilem gnauiûmq; remissos

Ergo quemadmodum quisque sui dissimiles odit, ita similes diligit, dilectisque
si non sit, similis fieri cupit. Quare cum
Berchmannus B. MARIAM Deiparam
Virginem, vt vidimus efflictim dilexerit,
quid mirum, quod eidem quadam
tenus similis esse desiderarit? Quadam
tenus, inquam; quia,

*Non possis oculo quantum contendere
Lyncæus,*

*Est quadam prodire tenus, si non datur
Soltra.*

Sed enim, quî Berchmannus Virginem
similis esse studuit? Nunquid amplius
dine

dine potestatis, altitudine dignitatis, supremâque secundum Deum celsitudine & gloria Maiestatis? Absit. Nam quemadmodum Virginis filius, sic & Mater Virgo: Gloriam suam alteri non dabit. Berchmannus non studuit huic similis esse similitudine potestatis, dignitatis, Maiestatis, sed Marianæ Imitatione virtutis; de qua Franciscus Arias Societatis I. E. S. V. Theologus præclare scripsit, at Berchmannus hanc imitationem non tantum calamo, sed etiam exemplo præclarius expressit.

§. I I.

B. V. humilitas in Silibus laboribus.

Fuit B. Maria Virgo Deipara eximiæ humilitatis. Hinc ad quotidianas foeminarum occupationes libenter sese demisit: Non abnuat adsidere colo, leni pedum plausu rotulam versare, teneris lanea ac linea manibus fila ducere, telas texere, textas lixiuio decoquere, doco-

Etas solaribus radijs oppanders, fontibus
 crebro rigare, candefacere, candefactam
 vel sacerdotum, vel inopum visibus im-
 pendere, vel suæmet domus utpote
 pauperis necessitatibus attribuere, quo
 nempe B. Iosepho suppetias ferret ad
 annonam quotidianam facilius compe-
 randam, teste S. Basilio in hæc verba
 Consentaneum veritati arbitror, B. Vir-
 ginem, & S. Ioseph, cum pauperes, ut li-
 quet ex præsepi fuerint, & rerum neces-
 sariarum penuriâ laborarint, corporali
 labore vitam tolerasse. Nec dubium est
 IESUM ter benedictum ad declarandam
 subiectionem, obedientiamque paren-
 tibus debitam, eorum exemplum secu-
 tum.

B. V. Summissio in Vestibus.

Neque ad hos tantummodo, & id ge-
 nus alios reliquarum mulierum labo-
 res, & concinnanda vilia omnino vesti-
 menta se B. V. demisit, sed vilibus etiam
 (quamvis Regio esset oriunda stemma-
 te) indui non erubuit. Nam vestes eius

non

non tincti, sed natiui coloris erant, qui color omnium vilissimus, & simplicissimus est ut auctor est S. Epiphanius probans id argumento veli quod in capite B. V. gestavit, eiusque sæculo inter nobilissimas sanctorum reliquias asseruabatur.

B. V. Demissio in obeundis abiectis mediastinorum munij.

Neque Humiles tantummodo propriasque servorum servarumque vestes concinnauit & induit, sed servam quoque ancillamque sese nominavit, & egit. Luc. i. Nam: MARIA (inquit S. Bernardus) totâ alacritate montana conscendit, ut Elizabeth ministraret. Et: Feruebat siquidem in querendâ gratiâ Charitas, splendebat in carne Virginitas, humilitas in obsequio eminebat.

B. V. Summissio in confesso.

Neque ancillam Domini tantum sese dixit & egit, sed etiam ultimum inter servos & servas ancillâsque Domini locum mirabili ambitu sibi vendicavit.

N 3

Nam

Nam cum cælum iam Dominus inscendisset, & Apostoli cum centum & octo hominibus Christo deuotis Hierosolymitanum cænaculum, in quo Dominus supremum cœnatus fuerat, reperijissent. B. Lucas eos ait vnanimiter in oratione perseuerasse cum MARIA, matre Iesu. Vltimò à S. Lucâ nominatur B. MARIA Virgo Deipara, quoniam, haud dubiè vltimo hîc loco confedit. Ita S. Bernardus cuius verba sunt: Legis in Actibus Apostolorum quòd redeuntes à Monte Oliueti vnanimiter perseuerabant in oratione: Qui? Si fortè MARIA adfuit nominetur prima, quæ super omnes est tam filij prærogatiua, quàm suæ primæ legio sanctitatis. At MARIA quoniam maior erat, humiliavit se non modò omnibus, sed & præ omnibus. Merito facta est nouissima prima, quæ cum prima esset omnium, se nouissimam faciebat. Meritò super Angelos exaltata est quæ & infra viduas, & poenitentes, in

S. Bern. de Verb. Apocal. signum.

fra eam, de qua eiecta fuerant septem
dæmonia, ineffabili sese mansuetudine
inclinauit. Ita Bernardus.

B. V. humilitas in celandis

Dei donis.

Denique B. Virgo suas operationes
bonas, dotesque diuinas sapienter occu-
luit. Nam ab Archangelo Gabriele visi-
tata, didicit ab eodem plurima, omnino-
que diuinissima myſteria; audiit ab eo-
dem ſua quam maxima encomia; in-
comprehenſibile arcanum Numinis hu-
manos artus induti, Virgineo in utero
celebrauit; & tamen hæc tanta DEI
charismata aliâque innumera beneficia,
ipſos triginta tres annos celauit, nulliq,
mortalium manuſtauit, ne quidem
Zachariæ, quamuis Sacerdoti, & ſangui-
ne iuncto, nec Elizabethæ, quamuis co-
gnatæ. nec ipſi quidem S. Iosepho quam-
uis ſponſo, & ad omnia aliàs tori virgi-
nâlis myſteria admiſſo, & eo quidem
tempore, quo ſuprema neceſſitas id ex-
torquere videbatur, hoc eſt, cum tantus
cum

eum pavor inuasisset, ut de deserenda clanculum Virgine cogitaret. Quod si tali personæ opportunā adeo occasione, sua charismata diuinitus accepta communicare detrectauit, quanto minus alijs communicarit? Itaque occasiones omnes sedulò euitauit ne fortè suam vel auctoritatem vel dignitatem, quā tanquam Dei mater in terris summā pollebat, pandere mortalium cuiquam cogeretur. Sic cum Nuptijs in Cana Galileæ celebratis vnā cum filio interesset, vehementerque optaret deficiente vino, verecundiæ sponsorum consuli, nec auctoritate maternā, nec vlla imperij significatione, sed præsentem inopiam, modestissimis tantummodo verbis diuino filio indicauit his verbis: *Vinum non habent.*

Berchmanni Summissio in occultandis operibus bonis.

Porro quā fuerit Berchmannus huius Marianæ summissionis (quæ reliquarum Christianarum virtutum quædam

dam quasi basis est) studiosus, & in occultandis operibus suis bonis ingeniosus, vel vnico hoc eius stratagemate planè Christiano, quod dum politioribus adhuc literis operaretur, designauit, colligi potest. Nam quolibet Veneris die sub tenebras Vespertinas, nè à quocquam nosceretur, plantis nudis viam, quâ sanctæ Cruci supplicatur, per varia Stationum loca, in memoriam sanctissimæ Passionis obibat; quod vt Religiosius secretiusque faceret, soleas infernè succiderat calceis, vt dum plantas solâ saxorumque asperitate affligeret, rectis supernè pedibus, obuiorum oculos falleret.

Berchmanni Summissio in Vilibus laboribus.

Subijcio & aliud submissionis facinus vnde vitam religiosam Berchmannus est exorsus. Nam simul is cum alio quodam iuvene in Societatem IESV receptus est, proximè tironum domum, cum vidisset è Socijs quendam excolendo

do horto intentum, comiti: & nos, inquit, certè non possumus melius, quam ab animi demissione, charitatèq; vitam religiosam auspicari; hortumq; ingressi statim cum socio operi se dare coepit. *Berchmanni humilitas & latitia in suis lacernulis opprobrijs &c.*

Ad eandem animi demissionem pertinet, quod Berchmannus sui ipsius iugatione, contumelijsque gaudebat, laceras pannosàsq; vestes amabat, publice reprehendi, vilibus applicari operibus exoptabat; suas sibi culpas coram alijs exprobrari flagrantissime cupiebat, quæcumque syllabum aliquem superiori affert; ab his illisue, ecquos in se naufragi aduertissent, exquirebat, tristabatur, si nullos abs se notatos fuisse responderent: & quaternos sibi animaduertentes, Censorum instar, apponi aliquando impetrauit, qui perpetuò in illum intecti, commonefacerent, si quid virij obliuissent. Atque horum vnus cum de uisissima rei prætermissione semel etiam

admonuisset, etiamsi tum quidē Berchmannus maioris charitatis officio distributus, rem illam omittere necessario debuisset, gratias tamen cumulatissimas admonitori retulit, trium Rosariorū numeratione repræsentatā; eundemq; orationum numerum se ei in posterū toties persoluturum spondit, quoties errati alicuius reum comperisset; quo lucri sanctioris compendio inescatus alter, acerrimis eum oculis passim confectatus ne minimæ tamen noxæ culpam in eo unquam deprehendit.

Berchmanni demissio in Vilibus officijs.

Vilissima domus officia singulari voluptate administrabat. Frascaram missus, ad subseruiendum cæremonijs hebdomadæ sacratioris, mox ultro domesticis gradibus expurgandis operam dedit; cæterorum post se aduentantium calceos, luto, sordibusque aspersos clanculum exterisit, rogatusque à quopiam (quem fallere non potuerat) cur id fecisset,

Cepar. pag. 142.

cisset, modesto risu responsum declina-
uit. Extra dies geminos, quibus hebdo-
matim in triclinio operam suam loca-
bat, cum binos præterea à Ministro sibi
concedi flagitasset, obtinuit scilicet, am-
pliusque inedia diebus omnibus ad au-
ferendam vesperi mensam aduentabat.

Incredibile, est quantâ sollicitudine
partitis sibi mensis seruirebat. Nam, vi-
oculis parcissimè indulgeret, illud tam-
sagacissimè providebat, ne quid defice-
ret accumbentes. Illis verò haud paulo
ministrabat libentius, qui publicis de-
functi laboribus serius in triclinium ve-
niebant. Sub initium finemque seruien-
di ad orandum in genua se submittebat.
postremus ferè ministrorum triclinio
excedere consuetus. Porro deprehensus
à Rectore inseruire mensæ frequentius
cum id ei vetaretur, tam alacriter deserviebat
quàm promptè antea ministrarat. No-
mo Scholasticorum illo frequentior au-
publicas in triclinio poenas de seipso
sumebat, aut demissionis mortificatio-
nisque

nisque specimen dabat. Septimanis singulis pannosa lacernâ aut veste suâ genus aliquod humilioris exercitationis publicè edebat, salubri multorû exemplo. Atque ut leues hasce contumelias duceret, non eo tamen negligebat dicere solitus singulari se toties dulcedine perfundi diuinitus, quoties Patrum, Fratrumque accumbentium pedes exoscularetur, quos ambabus ille manibus, non sine amoris cuiusdam significatione prensabat.

Mariana Berchmanni modestia in statu, sessu, incessu.

Omniis perpetuò & loci & meliorum rerum decus honorémque deferrebat, studebátque seu statu, seu sessu seu incessu, decedere semper unicuique, non minore observantiæ significatione, quàm si singuli maiores eo fuissent, quod scriptis hisce verbis expressit: Geram me cum fratribus meis, ut servum decet, & vile mancipium?

Hinc multis collegarum contuberna-

Cepar. pag. 83.

○

lium-

liumque subortus repente per ora
borum coli se honore tanto ab eo
spicerent, cuius obseruantiam non
aulica vrbantate expressam, quam
ligiosæ demissionis profectam studi
intelligebant. Ille verò etsi esset in om
nibus honorandis prolixus, nunquam
tamen per excessum effusus quenquam
præter sacerdotes, aut Patris, aut Reue
rentiæ titulo appellauit, sed fratris aut
Magistri, si disciplinas profiterentur.

Omnes prior semper aperto capite
salutabat; quod tam procul omni simu
latæ vrbantatis suspitione faciebat,
ex vero beneuolentiæ modestiæque
su prodire omnes sentirent.

*Mariana Berchmanni humilitas
in verbis.*

Atque his & id genus factis Ber
mannicæ humilitatis etiam verba co
sonabant, quemadmodum vel ex
eius syngrapha liquet: Mouet me
consideratio; Ego in Societate seruus
omnium esse debeo, non dominus, et

Christus Dominus non venerit ministrari sed ministrare, & Beatissima Virgo MARIA sese esse gloriatur ancillam? Geram igitur me cum Fratribus meis omnibus, vt seruum decet, & vile mancipium.

Hinc & alia eius syngrapha de Mariana, religiosâque eius humilitate sic habet: Diebus Sabbathinis lauabo scyphos in culinâ in honorem B. Virginis. Et rursus: Extirpanda mihi est superbia si MARIAM adeo humilem Christi ancillam opto habere Matrem.

Et: Eligam mihi patronam, quæ in virtute contrariâ mirè excelluit, hæc erit mihi Beatissima Virgo MARIA.

*Mariana Berchmanni summissio
in scriptis.*

Coronidis loco non possum non adungere quisnam fuerit Berchmanno de humilitate sensus, quemadmodum eam definierit; quos eius Actus Motiua. Media, Exempla proposuerit, verba eius hæc sunt:

H V M I L I T A S

Definitio.

Est animi inclinatio ad contemptum sui, orta ex cognitione sui, per quam homo DEO se subijcit, & hominibus propter DEVM, seu ob aliquam bonitatem à DEO illis communicatam.

A C T V S.

1. Amare nesciri & pro nihilo reputari, spernere sperni, cupere sperni, querere sperni.

5. Subijcere se DEO, & hominibus cum magna promptitudine.

3. Nihil vnquam facere, aut dicere, vt propriam inde laudem referas.

4. Sufferre iniurias & verba dura.

5. Amare, & gaudere, quod defectus tui per alios alijs aperiantur.

6. In verbis ostendere humilitatem & non excusare se.

7. Omnes meliores & superiores re-ducere.

Mo.

MOTIVA.

1. Christus talis fuit, & dixit: Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.
2. Beata Virgo talis fuit, & dixit: Ecce ancilla Domini &c. Et: Respexit humilitatem ancillæ suæ.
3. Humilis omnia impetrat, & habet claves thesauri Dei: Oratio humiliantis se &c.
4. Quantum se quis humiliat in terra, tantum gloriæ habebit in cælo.
5. Maximi honores, & laudes, sunt Vanitas.

MEDIA.

1. Cognitio propriæ vilitatis & infirmitatis, & defectibilitatis in corpore & in anima.
2. Humiliatio frequens.

Exempla.

1. B. Franciscus Borgia abdicato Ducatu se subscribebat: Franciscus peccator, & cum socius eius quadam nocte ei in faciem expueret, non aduertens ipse.

ipse, nullum locum viliorē sua facie reputabat.

2. Primarius quidam Alexandrinæ ciuitatis filiam obsessam habebat; Patres eremi ob humilitatem eam liberare nolunt: puella obsessa cuidam sancto senisportam ementi, alapam infligit, ille aliam maxillam præbet, diabolus abscedit, & liberatur.

5. Cuidam Iuueni sancto diabolus apparet dicens: Ego sum Gabriel missus ad Ioannem & ad Virginem. Respondet: Vide ne ad alium missus sis; nam ego dignus non sum ut Gabriel ad me veniat. Diabolus confusus fugit.

§. III.

B. V. & Berchmanni modestia.

Fuit B. Virgo perfectissimum quod modestiæ exemplum. De ea namque S. Ambrosius scribit his verbis: *Nihil in oculis (B. MARIAE) nihil in verbis procax, nihil in uerecundum. Nihil in gressu fractior, non in cessu solutior, nihil in voce petulantior, Et ipsa corporis species mulat*

*mulacrum fuerit mentis, figura probita-
tis. Et S. Damascenus: Honestus ei erat
Vestitus, gressus gravis ac sedatus atque
ab omni mollitie remotus &c.*

S. Damascen. Orat. 1. de Nativit.

Cæterum quantus Marianæ mode-
stia imitator fuerit Berchmannus, disce-
re est vel ex eo quod hanc virtutem
non calamo tantum, sed viuissimo et-
iam expresserit exemplo. Post eius mor-
tem reperta fuit scheda sic de modestia
ab eo scripta: Modestia virtus est, quæ
motus omnes animi corporisque cum
honestate ac decencia moderatur. Eius
virtutis actiones continentur Regulis à
B. P. Ignatio de modestiâ scriptis, Inci-
ramenta quæ ad eius obseruationem
inuitant, ista sunt: Primum, imitari
modestiam, verecundiâque B. Virgi-
nis, quæ adeò his virtutibus excellebat,
vt eâ conspectâ dixerit Dionysius Areo-
pagita, nisi aliter per fidem esset edoctus
pro Deâ illam fuisse veneraturum.

Secundum; S. Ignatius multis lacrymis, quæ de modestia reliquit præcepta septies irrigauit.

Tertium; Immodestus iniuriam facit Passioni Christi, qui nostram scilicet immodestiam membrorum suorum omnium cruciatibus expiauit.

Quartum; Immodestus, Matris nostræ societatis pudorem onerat, laetitiam corrumpit, formamque commaculat.

Quintum; Dei vnde quaque præsentia, modestos continere nos debet.

Sextum; modestiâ, singularem quandam gloriam singulis membris nostris conciliamus.

Septimum; S. Franciscus Xauerus, quod adolescens inter æquales, gregalesque suos saltu libenter se, impigre exercens aliquando corporis agilitatem sibi placuisset, brachia coxasque acutissimis funiculis constrinxit, ut ei mirum condolerent, cum pedes etiam conficeret iter.

Octauum; S. Tecla sententiam capitis expectans, nunquam oculos attollere voluit præ modestiâ, verita circumstantes intueri.

Nonum; Religiosus quidam coactus vado flumen transmittere dum pedes nudare præ verecundia trepidat, prodigiosè in alteram se ripam transportatum sensit.

Denique Beatissima Virgo per visum puellæ Musæ apparens cum insigni beatarum Virginum cœtu, quem Musa imitari cupiebat, eam iubet abstinere risu, iocis, aliisque cœpundijs puerilibus, polliceturque, post triginta dies cum eodem Virginum agmine redituram, ut comitari cupientem vnâ secum deducat. Puella grauitatem induit, mores componit, morbum post quintum & vigesimum diem contrahit. Trigesimo Beatissima MARIA Virgo iisdem puellis stipata reuertitur. Musa eius recreata aspectu; venio Domina, exclamat, ecce Domina venio, simulq; animam expirauit.

O s

Hisce

Hisce præsidijis atque artibus Berchmannus ad summam modestiæ excellentiam oculorumque imperium nitebatur; nec minore studio reliquorum membrorum dominatum gestuum, vestitusque decentiam, omni loco ac temporum occasione procurabat, nihil ut mirum sit, adeo eius modestiam, Mariæ modestiæ lineamenta viuè referentem, cunctis admirationi fuisse, tantisque à virtute illa laudibus etiamdum puerum fuisse commendatum. Sic Ceparius de puerili Berchmanni modestia, quam porro semper (ut idem Ceparius loquitur) præstitit adeo perfectè ut aliqui dicerent scriptas à S. Ignatio modestiæ Regulas, si interijssent, vel in Berchmanno denò potuisse reperiri. Adeo modestiæ ipsius imaginem præ se ferebat. Aiebant alij, etiamsi cælestis aliquis genius humana carne vestitus, hominis membra induisset, non fuisse maiorem modestiâ usurum. Tanto ad eam studio Berchmannus incubuerat, ut & summo

in gradu obtineret. Quod verò certius perfectissimæ laudis huius argumentū, quàm quod commilitones ei nomen imposuere Patris Modesti, ac Modestissimi, tantæque eum voluptate spectare sint soliti per atrium transeuntem, redeuntēque è schola ut eo spectaculo sapius retinerentur? denique cum positas de Philosophia quæstiones extremo studiorum cursu propugnaret, quidam ex ipso Theologicæ scholæ limine (in qua disputandum erat) in cathedra stantem conspicati, iucundè inter se capita conferentes: Heus, aiebant, Theses tuebitur Modestissimus Pater noster; quin horâ vnâ alterâque capimus voluptatem eius intuendi?

*Mariana Berchmanni modestiæ
fructus.*

Nec immunis fuit hæc Marianæ modestiæ imitatio. Nam (quemadmodum Ceparius loquitur) intentissimam hanc curam qua se Berchmannus oculosque suos in officio tenuit, quâ verecundiam

Cepar. pag. 83.

O 6

sem

semper præstitit, tam insigni castitatis
 prærogatiuâ DEVS cumulauit, ut vitam
 omnem, obscœnis animi corporisque
 moribus egerit expertem. Quod orna-
 mentum tanto profectò est æstimabi-
 lius, quanto inter homines rarius, nec
 vulgò, nisi illis (neque tamen omnibus)
 concedi solitum, qui mortalibus perpe-
 tuò culpis per singulare DEI præsidium,
 immunes vitam omnem innocentissi-
 mē traduxere. Ac de mentis vacuitate
 ita enunciauit domestico cuidam pa-
 tris alioqui rerum suarum laudator:
 Ego inquebat Dei Virginisque benefi-
 cio, non memini me vnquam cogitatio-
 ne vllâ impudicâ oppugnatum; contra
 verò quàm maximè abhorreo à re qua
 libet contraria castitati. Quàm autem
 auerso fuerit animo ab omni obscœni-
 tate, vel eò intelligi potest, quòd cum
 ad legendas suasu Ceparij, Confessiones
 S. Augustini ob præclarissima quædam
 opusculi illius lumina, inflammatusque
 affectus abductus esset, mox ille offensus

lectione noxiarum (in quas Augustinus
præceptis ruerat impetu adolescentiæ) ad
eundem c. vestigio venit, & : Pater, in-
quit, non sapit mihi lectio Confessionū
S. Augustini; quo intellecto, vt in poste-
rum lectione abstineret, Ceparius im-
perauit.

Neque verò sola illi mens erat in-
honestis cogitationibus vacua, sed &
corpus omnis lasciuia expers, quod
Ceparius illius ipsius affirmatione di-
dicit, qui extremo Decembri, Anni
c. 1000 xx. redditurus eidem vtpote
superiori, progressus sui rationem, vt le-
gibus moribusque in Societate IESV re-
ceptum est, id aperte indicauit, quod sin-
gulari Beatissimæ Matris beneficio ad-
scribebat, quæ sui non modò vigilan-
tis, verum etiam dormientis tutelam
suscepisset, ex quo prius semper quàm
dormitum iuerat, Angelicam illi saluta-
tionem persoluisset in honorem imma-
culatæ Conceptionis.

Eximio huic Angelicæ puritatis orna-

mento, quod Berchmannus Marianæ modestiæ imitatione promeruit, etiam alia accessit prærogatiua. Nam quotquot obrutum in hoc modestissimo iuvene figebant, non solum non subibant pudicitiae discrimen, sed periculi eius securi, cum delectatione sanati, insuper castas quasdam illecebras, amorémq; sanctum puritatis in se experiebantur. Complures etiam iurati testimonium dixere se quoties obuiam fieret, velut sancti cuiusdam interuentu compulso ad animum gestusque componendos.

§. I V

B V. & Berchmanni domestica sanctæque solitudo.

S. Ambrosius de B. MARIAE Deipharæ Virginis imitatione differens: Quanta, inquit, in vna virgine species virtutum emicant: Secretum verecundiae, vexillum fidei, deuotionis obsequium, vitæ intra domum &c.

Quibus verbis S. Ambrosius indicauit B. Virginem domesticæ sanctæq; solitudinis

dinis amantem fuisse. Quapropter ut in hac etiam tam sancta domesticæ solitudinis ascesi Berchmannus haud degener sanctissimæ Matri filius quadantenus esse similis posset, etiam dum puer colludentium Collegarū circulis dexterè subduxit sese, abdiditque in Musæum ad legendum, aut orandum; planè ut sæpius moderatores duxerint eum cubiculo extrahendum ad lulum; ne studio, orationibusque crebrioribus mentem fatigaret. Neque tamen Sodales, quibus iucundissimus erat, offendeantur, si secum non luderet, quod & virtutem eius nossent, & ob sanctitatis studium abstinere eum lusu existimarent. *Cep pag. 4.*

Mariana, domestica, sancta q3 Berchmanni solitudo.

Atque huius sanctæ solitudinis non tantummodò puer, sed æuo quoq; iam maturior, summus semper extitit amator. Nam fidus cubiculi sui custos, non sine necessitate prodibat, dicere solitus: Societatis operarium cum in cubiculo

Cepar. pag. 136.

deli-

delitescit, debere in lucem protrahi desiderio procurandæ alienæ salutis; cum verò iam prodijt ad opem animis proximorum impendendam debere rursus reuocari desiderio cubiculi, ne scilicet diuturniore solitudine torpeat, aut effusâ nimium consuetudine elanguescat. Reperiunturque crebrò in schedulis eius scriptis hæc repetita verba: Amabo cellam.

Quoties eiusdem sui cubiculi contubernalis in cubiculum reuertebatur perpetuò erectus in pedes aperto eum capite salutabat. Nunquam ipse in cubiculum redibat, nisi expresso Crucis signo, lustralique aspersus aquâ & breui de genibus oratione dictâ. Quàm diu intrò in cubiculo versabatur, mensæ adstans, aut adsidens tantâ degebat quiete, ut nunquam vel momento grauis fuerit contubernali. Adeo sancta fuit eius solitudo.

§. V.

B. V. & Berchmanni obedientie.

S. Mechtildis, quæ diuinâ reuelatione cognouit, quibus virtutibus B. Virgo præstiterit, scripsit eam inde ab infantia patri matrique vsque adeo in omnibus obsequentem, & morigeram fuisse, ut nulla vnquam re eos offenderit aut contristarit. Quin & S. Ambrosius de B. Virginis obedientia differens commendat eius deuotionis obsequium, aitque eam nec vultu parentes læsisse, nec à propinquis dissensisse, sed omnibus (quæ fas erat) assensisse morémque gessisse. In qua virtute, quò sanctissimam Matrem suam Berchmannus haud degener filius, quàm proximè imitaretur etiam dum puer ad Curionis Diesthemienensis (cuius conuictu Berchmannus triennium usus est) obsequium adeò se finxit, ut eum parentis loco veneraretur, eiúsque lateri perpetuò affixus, vix ad parentis domũ, etsi haud longè distantem, nisi perrarò digrederetur. *Mech. de arcan, lib. 7. c. 5.*

Cepar. pag. 4.

Porro

Porro tam promptè alacritérque moderatoris sui verbis obtemperabat, ve (quod quidam grauis omnino sacerdos dixit) videretur Angelus esse Tobia, ad quæuis accipienda imperia expeditus.

Cepar. pag. 13.

Aliquando ab hero suo Canonico Louanium Mechliniâ (quod iter duodecim milliariū est Italicorum) mittebatur à viatico satis instructus. Ille pedibus iter emensus, negotio administrato, Mechliniam eodem die reuersus est, confecto celerrimè viginti quatuor milliariū spacio, nullo aut Louanij, aut per viam cibo, potuue gustato, aut tempore vlllo viatici nomine expenso. Erat eius hero domi canis, nationis Anglicanæ; quem cum in aquestrem venationem educa et, ostenso panis frusto docebat transnare flumen, tantillâq; mercede fatigare sese, obseruare nutum, a iussis herilibus obedire. Hinc discere solebat Berchmannus, quàm alacriter obediendum Deo sit, æterna nobis premia

Cepar pag. 15. § 18.

nia pollicenti. Ideoque semper internis
DEI vocibus morem obsequentissime
gessit, neque vnquam diuinis imperijs
repugnauit, sed sanctis inspirationibus
aurem promptissime accommodauit.

Porro sic dicto audiens, sic studijs erat
additus, vt vix aut à superiore, aut à Ma-
gistro fuerit vel leniter inflectendus, ne-
dum reprehendendus, quæ omnia iura-
tus affirmauit superior eius P. Petrus
Emmericus. *Cepar. part. 10.*

Et verò obedientiæ virtutem amabat
vnicè, eoque nomine S. Ignatium Loio-
lam Fundatorem Societatis IESV magis
etiam diligebat, quod tam præstantem
de eâ epistolam scripsisset censebatque
in rebus minimis studio maximo obe-
diri debere, quò intelligerent superiores,
quanto in pretio mandata sua habe-
rentur; quoniam vbi res minimæ accu-
ratè absolutèque seruentur, ibi res ma-
gnas haud dubiè maiori quoque curâ
administrari.

Atque hanc in rebus etiam minimis
obe-

obedientiam præstitit Berchmannus non solum superioribus sacerdotio insignitis, sed quibusvis etiam Adiutoribus laicis, hoc inter cætera decreto sibi præfixo: Humiliter, & cum magna alacritate in omnibus, quæ frater meus sacrosancta præcipiet, obediam ut Christo.

Cepar. pag. 266.

Loquebatur aliquando facta sibi potestate, cum externo intra Collegij limen, quando alius ad eum quoque aliquid loquendum superuenit. Huic aperte Berchmannus necessarium esse respondit, prius à Rectore facultatem colloquendi petere, eaque impetratâ, se fecit, ad colloquium esse reuersurum.

Si quando tirocinij tempore ægre habere sensisset, tamen obediendi studio ad consuetam surgendi horam, minime sese lectulo corripiebat, mox, copiam superiore factâ, si opus foret, in lectulum reuersurus.

S. VI.

*Religiosa B. V. & Berchmanni
Paupertas.*

Fuit etiam B. M A R I A Deipara voluntariae speculum omnino pulcherrimum paupertatis. Nam primò desponsanda (sic enim mysterium Incarnationis decebat) noluit eligere sponsum (quamvis nobilitatis ergò, quam sic deperit ac suspicit Mundi vanitas, posset) hominem locupletem & copiosum, nobilisue opificij gnarum, sed vnicum S. Spiritus instinctum secuta, sponsum sibi deuinxit, vitæ quidem sanctimoniam inclitum, & claritate generis eximium (erat enim Regia stirpe Davidis oriundus) sed tamen conditione pauperem, officio fabrum lignarium, qui quotidianum manuarum arte victum comparabat, sic, ut opus, ipsam quoque sanctissimam Virginem, operam in linificio & lanificio coniungere, ut supra dictum.

Idem voluntariae, religiosæque paupertatis studium in gloriosissimi patris
P sui

sui, si singula expendantur, mysterio de-
clarauit. Egressa est Virgo de Nazareth,
Iosepho comitata; sed ô quantam rerum
omnium inopiam illo in itinere perpe-
si sunt! Quæ loca, quæ hospitia illis
patuere? quàm multa illis necessaria de-
fuere? vt in Berthehem peruenere, nul-
quam hospitium reperere. *Non erat*
(inquit Euangelista) locus in diuersorio.
Erat ibi diuersorium adulteris & homi-
cidis, Virgini autem speculo sanctitatis
& arcæ DEI sacratissime non erat, cuius
causa erat, quod essent pauperes, & que-
les erant, tales apparebant. De hac pau-
pertate Virginis in diuino partu sur-
Cyprianus in hæc verba differit: Nulla
inquit, domus ambitio, nisi reclinato-
rium in stabulo, mater in fœno, filius in
præsepio. Tale elegit fabricator Mun-
di hospitium, huiusmodi habuit de-
cias sacrae Virginis puerperium. Panni
culi pro purpura, pro bysso, & ornatu
regio, lacinia congeruntur, genitrix e-

S. Cyprian. Serm. de Natiuit.

obstetrix, & deuorani dilectæ soboli
exhibet clientelam. Pedissequas sub-
stantia familiaris non patitur, manci-
piorum obsequia, sumptus tenuis, &
inops mensa excludit. Sanctus etiam
Bernardus hanc paupertatem conside-
rans. Nasciturus, inquit, Dei filius cu-
ius in arbitrio erat, quodcunque vellet
eligere temp⁹, elegit quod molestius est,
præsertim paruulo, & pauperis matris
filio, quæ vix pannos haberet ad in-
uoluendum, præsepe ad reclinandum.
Atque hæc tanta tamque arcta Virginis
pauperies non fuit coacta, nec aliqua ne-
cessitate, quemadmodum fit alijs pau-
perculis mulierculis, suscepta (aliàs enim
virtutis nomen haud mereri potuisset)
sed voluntaria, sponte suscepta, amata,
exoptatâq; *S. Bernard. Serm. 3. de Nat. suæ*

Idem religiosæ paupertatis luculen-
tum planè dedit argumentum in Purifi-
catione suâ, quadragesimo post glorio-
sum partum suum die in templo facta.
Nam lege Mosaica cautum erat, vt mu-

lier, quæ peperisset masculum, quadragesimo die se sisteret in templo, ibique agnum pro filio in holocaustum; columbam verò, vel turturam offerret pro peccato; si ob inopiam, offerre agnum nequiret, cum altera vel columbâ, vel turture agnum commutaret. Porro ex Evangelicâ constat historia, Virginem non agnum cum columba vel turture, sed geminas columbas, seu binos turtures obtulisse, non studio avaritiæ, sed amore paupertatis. Nam si satis ei fuisset ad agnum coëmendum peculij, dubio procul omni, sicut in omnibus perfectissimè legi parère conabatur, sic in hoc quoque re paruisset; sed ut pauperum quæ diligebat exercebâtque pauperum sacrificium obtulit pauperum. Nam quamvis ingentia Magis à Regibus munera suscepit, nihil tamen in suos, aut nati recens filij usus reservavit, sed omnia in egenos erogavit. Ita S. Bonaventura cuius verba sunt: Quid de auro illud factum putas quod erat sic magni val-

S. Bonan. de Vita Christi c. 9.

ris? Nunquid Domina reſeruauit ſibi
vel depositum fecit? vel nunquid emit
domos, agros, & vineam? Abſit; non
curat de talibus paupertatis amatrix.
Zelans ergo fortiter pro paupertate, &
intelligens filij voluntatem tam intus
docentis, quàm foris ſigna oſtendentis,
quia vultum fortè auerſabat ab auro, &
vilipenderat, totum infra paucos dies
pauperibus erogauit. Vnde quando in-
trauit templum non habuit, vnde agnū
emeret, quem offerret pro filio, ſed emit
turtures, vel columbas. Imò poſt anasta-
ſin aſcenſumque diuini filij in cælum,
B. Virginem eleemoſynis Chriſtianorū
venerabilis Beda viſitaffe putat : Di-
ſtribuebatur, inquit, vnicuique, prout
cuique opus erat, vt illic etiam B. Mariæ
tanquam matris eius portio poneretur.
Sic Beda.

Religioſa Berchmanni pauperies.

Porro quantus Marianæ Paupertatis
huius imitator fuerit Berchmannus in-
de colligi poteſt, quòd enitebat in eius

Cepar. pag. 138.

P 3

cu-

cubiculo quidam paupertinæ inopia
splendor, nec librum nec rem vllam non
necessariā apud se habebat; quin palim-
psesti cuiusdam gypsatas tabellas, tan-
quam superfluas domus Ministro resti-
tuebat.

E Belgio Romam profectus, cingu-
lum visum sibi aliquanto quàm aliorū
præstantius, vestium curatori seruandū
dedit, sumpto alio viliori: Imaginibus
quoque, quas bono numero (ve disce-
denti datæ erant) attulerat, se abdicauit,
ijs solum retentis, quibus illi sua nomi-
na inscripserant, qui preces eius flagita-
bant; atque his quoq; haud grauati cum
rogaretur, se nudauit; quin omnes dein-
de vel è Belgio, vel à Ciuibus suis dono
acceptas, Rectori offerebat, eiusq; ad o-
stium, si abesset relinquebat; quem eius
morem vel hoc signo habebat explora-
tū. Quod autem aliquando vnam è char-
ta icunculam fratri alicui prius dedisset,
quàm à superiore (qui non reperienda-
tur) facultatem impetrasset, etiam si quis
dem

dem & petendæ postea facultatis proposito, & opinione facillimi consensus eam donauisset, reliquo tamen vniuerso vitæ tempore factum deplorauit; identidem se culpæ illius apud Rectorem accusans; quam ne obliuio deleteret, memoriæ ita commendauit: semel vnam imaginem dedi alteri non prius petita facultate. Etiam si, vt dictum, petendæ facultatis haberet voluntatem, & crederet donationem à Superiore approbatum iri. Die quodam rara cum animi lætitia dixit, se Dei gratiâ, nihil iam habere, ne imaginem chartaceam quidem; & si quid reliquum habuisset, protinus allaturum fuisse ad Rectorem. Quanquam non modò non haberet, sed nec habere quidquam cupiebat; sic omni vacabat creatarum rerum cupiditate. Sæpiculè ab eo scriptum reperitur, nulli rei animum habuisse affixum, sed omnibus expeditum. Amore quodam singulari religiosæ Paupertatis quam primum

manè luce hiberni solis ad studendum poterat uti, lucernulæ suæ lumen extinguerebat.

Re qualibet, quæ utenda ei dabatur, facillimè erat contentus, nec unquam doloris ullo signo minus sibi satis factum esse ostendebat; quin petendis necessarijs verecundum se domesticis opifibus præstabat. A Patre quodam ad Cardinalem Bellarminum adductus, cum rogaretur deinde domi, nihilne ei Cardinalis dedisset, nihil dedisse respondit, neque etiamsi obtulisset fuisse accepturum; quo responso ad Cardinalem relato laudatus ab eo fuit, narrante, eandem fuisse B. Aloysij conditionem, qui pauperimus esse gestiebat.

Toto contubernij separati tempore non alia crucis imago in eius oratoriolo fuit, quàm è rudi vilique ligno, acramento picta, altitudine palmæ, ante quam orabat prostratus.

Ad ægri, morientisq; lectulum, parietis affixa erat chartacea imago Virginis

Infantulum IESVLM brachio comple-
xæ, nec absimilis altera haud procul
muscoli mensâ.

Rosario utebatur ebenino, sed obso-
leto, nec integro; præstantioribus quæ
subinde offerebantur, repudiatis, ne-
gans altero se egere, quam diu vile il-
lud suum haberet.

Optabat res vetustas sibi utendas da-
ri tanquam pauperi, & pro suo in pau-
pertatem affectu, ipsas chartæ, in qua
scribebat oras implebat, literis in angu-
stum, parsimonix studio, compressis.

Magna servabat curâ res vsibus suis
datas, dicebâtque nos similes esse debe-
re statuis, quibus fûsque deque est, an
novo an vetere induantur vestimento,
an nudæ sint, an ornatae.

Idem religiosæ paupertatis studium
Berchmannus in miscellis moralibus
suis decretis ac placitis, quæ sua manu
descripta moriens reliquit, eximie de-
claravit in hæc verba: Contentus ero
vobis communibus.

Nunquam petam facultatem generalem dandi vel accipiendi.

Nihil tenere in cubiculo superfluum.

Magnam habere curam vestium meorum, & earum rerum, quæ vsui meo destinantur.

§. VII.

B. V. & Berchmanni Castitas.

Fuit B. MARIA Deipara nitidissimum integerrimæ castitatis speculum, imo princeps intaminatæ Virginitatis æternæ signana. Sit vobis, inquit S. Ambrosius Virgines allòquens, tanquam in imagine descripta Virginitas, vitæque B. MARIE de qua velut in speculo refulget species castitatis & forma virtutis. Virgo erat non solum corpore, sed etiam mente, quæ nullo doli ambitu sincerum adhiberetur affectum. Et S. Anselmus de Excellentia Virginis differens: Virgo, inquit, tenera, & delicata, regali stirpe progenita, & speciosissima totam intentionem suam, totum amorem suum, totum

Lib. 2. de Virginib.

S. Anselm. de Excell. B. M. V. c. 4.

studium suum ad hoc intendit, ut corpus, & animam suam Deo virginitate perpetua consecraret, Sciebat enim quod quanto sanctius eam seruaret, tanto sublimius ei qui omnium castissimus, imò qui ipsa castitas est appropinquaret. Quibus è verbis Anselmi colligere est B. MARIAM, Dei Matrem, non tantum fuisse Virginem, sed suam quoque virginitatem per æterni iuramentum voti consecrasse. Quod ipsum S. Bernard. Virgini colloquens per apostrophem in hæc verba confirmat: ô Virgo prudens! ô Virgo deuota quis te docuit Deo placere Virginitatem? Quæ lex quæ iustitia, quæ pagina veteris testamenti vel præcipit, vel consulit, vel hortatur in carne non carnaliter viuere, & in terris Angelicam ducere vitam? vbi legeras Beata Virgo: Sapientia Carnis mors est? Et: Curam carnis ne feceritis in desiderijs? vbi legeras: De Virginitate præceptum Domini non habeo

S. Bern. Hom. 3. de B. V.

con;

Rom. 8. Rom. 13.

consilium autem do? Tu verò non
 cam præceptum, sed nec consilium, nec
 exemplum, nisi quod vnctio docebat te
 de omnibus, & sermo DEI viuus & ef-
 ficax ante tibi factus est magister, quia
 filius; prius instruxerit mentem, quàm
 induerit carnem. Christo ergo deuotè
 te exhibere Virginem, & nescis, quòd
 ipsi exhiberi te oportet etiam matrem.
 Eligis in Israhel esse contemptibilis, & ut
 illi placeas, cui te probasti, maledictum
 incurrere, sterilitatis. Fuit igitur ex sen-
 tentia S. Bernardi B. MARIA Deiparens
 non tantùm Virgo, sed etiam Deo deuota
 ta, imò Virginum DEO deuotarum
 prima.

Quantus autem fuerit Berchmanni
 Marianæ Virginitatis imitator, vel in
 constet, quòd (vt in singulari Hyperdylia
 huius specie fusius etiam explicamus)
 legatur non modò in schedis et
 manuscriptis, sed & in chartis typo pre-
 sis, à pueritiâ vouisse eum virginitatem
 suam Deo ad honorem Virginis Mariæ
 Reli-

Reliquum accuratissimum tuendæ con-
servandæque Virginitatis eius studium
loco supra memorato pluribus executi
sumus. Nunc ad alias virtutes proce-
damus.

§. VI.

B. V. & Berchmanni patientia.

Fuit B. MARIA Christi genitrix qui-
bus suis in afflictionibus, doloribus, cru-
ciatibus ærumnisque suis patientissima.
Nam non vanè ab Ecclesiâ Catholicâ,
Regina martyrum audit. Vnde Sophro-
nius: Beata, inquit, DEI Genitrix quia
in ea parte passa est, quæ impassibilis ha-
betur, ideo (vrita fatear) quia spiritua-
liter & caro eius passa est gladio passio-
nis Christi, plusquam martyr fuit. Vn-
de constat quia plus omnibus dilexit,
propterea & plus doluit in tantum, ut
animam eius totam pertransfret & pos-
sideret vis doloris, ad testimonium exi-
miæ dilectionis. Ita Sophronius, qui
rectè B. Virginem quovis martyre plus
passam

B. V. martyr & martyrum Regina.

passam significat. Nam martyres in se tantum passi sunt, quia se infra Christum dilexerunt; & patientissima virgo fuit in ipsomet Christo passa, nempe propter id, ob quod passus & Christus, quem multo flagrantius, quam seipsam diligebat. Vnde S. Anselmus B. MARIÆ colloquens: Verè, inquit, pertransiuit animam tuam gladius doloris, qui tibi & maior fuit omnibus doloribus cuiusvis passionis corporis. Quidquid enim crudelitatis inflictum est corporibus martyrum, leue fuit, aut potius nihil, comparatione tuæ passionis. Et S. Ildesonus: Quando Dominum, inquit, in cruce pendentem vidit, tunc plus quam martyr fuit, quia in animo non minor amoris, quam doloris gladio intus vulnerata est, paratâque stetit ad poenam quamlibet excipiendam, si percussor manus accessisset, quæ nimio amore dum vulnerata, testis extitit Saluatoris & pio mœrore in animo cruciatum sustinuit passionis.

Cæterum hos & id genus dolores, cruciatus, æumnasque, quas Sophronius, Ildefonsus, aliique Patres memorant, non tantum patienter, sed etiam (qui perfectus consummatúsque patientiæ gradus est) hilariter B. Virgo tulit, teste S. Ignatio martyre in epistola ad Ioannem: Virgo, inquit, sacratissima Maria in persecutionibus & afflictionibus, quas in hac vita habebat, gaudebat. Ita sese habuit Virginis patientia; ac hanc quam bene, dextrè, viuèque imitatus est Berchmannus?

S. Ignat. Epist. 1.

Is etiamdum puer à pueris iniurias referre non expauit. Neque puer tantummodo iniurias illatas, sed æuo quoque maturior tulit. Tulit autem? imo suas quasi cupedias omnino singulares, nullum non genus corporeæ, & spiritalis afflictationis exambiuit ore semper composito ad hilaritatem, alacritatemque, adeo ut eum aliqui S. Hilarium, alij S. Lætum facerè appellarent. Nec

Cepar p. 13.

in.

interuallo placidus erat, & rursus ex
 placido turbidus, sed perpetuo tenore
 blandus, etsi illi natura non ignavi san-
 guinis, spiritusque generositate ferue-
 ret. Sui ipsius subiugatione, contume-
 liis que gaudebat, laceras pannosque
 vestes amabat, publicè reprehendi, vili-
 bus applicari operibus exoptabat; ge-
 stiebat quoque asellum suum (ita cor-
 pusculum vocabatur) abs se aliisque fati-
 gari. Talis tamque hilaris fuit patientia
 Berchmanni viuentis & valentis; sed
 qualis fuit morientis? Nullus ab eius
 febribus æstuantis ore fuit auditus
 gemitus, aut questus; non inculcavit
 quam strati duritiem, capitis vertige-
 nem, totius corporis lassitudinem,
 machi nauseam, palati siccitatem, g-
 turis ardorem, flammam hepatis, fugam
 recessumque animi: Quinimo simul
 denunciaturum fuit, ut sese Eucharisti-
 viatico ad iter æternitatis comparare
 nunciij huius collo se circumplicau-
 strinxitque complexu, significans quæ-

to animi gaudio perfunderetur. Contra commotus Administer in tantam se demisit tristitiam, ut erumpentibus identidem singultibus vocem in verba formare non posset. Berchmannus verò illi animum erigebat solando, hortandóque non patienter modò sed alacriter ferret, &: Quin inquit, læti nos nos lætho cōparamus? certè iucundiores nuncium, maioremque lætitiā nunquam mihi poteras attulisse. Porro morbus corpori quidem, sed non animo Berchmanni quietem adimebat; quippe mens eius altam cum Deo colens pacem, arduas identidem præces in cælum iaculabatur. Rogatus an legi sibi aliquid iuberet: Caput, inquit, ex Aloyſij Gonzagæ historia. Cū in lectionis cursu huc ventum esset, ubi narratur, nullum ab Aloyſio per longinquitatem morbi impatientis animi signum datum esse; ille ad Christum cruci affixum versus: Domine, inquit si (quod memini) impatientiā fortè peccaui, ignosce. Audito

Q.   dein-

deinde quod accepto mortis nuncio, hymnum, Te DEVM laudamus, recitasset, conatus imitari, rogauit adstantes, sed vt iuuarent, adiutusque recitauit.

Hactenus explicata paucis Berchmani patientia, nunc subiicienda eiusdem de virtute patientiæ sententia, sed non nisi verbis ipsius.

P A T I E N T I A.

DEFINITIO.

Est virtus, quâ mala huius sæculi quo animo sustinemus, ita vt propter illa non immoderatè turbemur, aut tristemur, ne aliquid minus honestum aut decorum admittamus. *Cepar pag. 267*

A C T V S.

1. Nullum exterius impatientiæ signum dare.
2. Excludere à corde omnem perturbationem, displicentiam, tristitiam, multo magis desiderium vindictæ iam minimum. *(Domini)*

3. Omnia aduersa accipere de manu Domini.

4. Perferre omnia patienter, promptè.

Exeritena

MOTIVA.

1. Christus adhortatur: In patientia vestra possidebitis animas vestras.
2. Pax nostra debet esse in multâ patientia.
3. Patientia est corona omniû virtutû.
4. Per patientiam sumus admirabiles hominibus, eosque conuertimus.

MEDIA.

1. Gratia Dei.
2. Amor Dei.
3. Spes præmij.
4. Exemplum Christi.
5. Cognitio propria.
6. Assuetudo in patiendô.

EXEMPLA.

1. Quidam Christianus ab Infidelibus, multis iniurijs appetitus, rogatusque: Quid miraculi fecit Christus tuus? Hoc, inquit, quod ego istas iniurias vestras æquo animo feram.
2. Quidam monachus ab alio monacho inuido orbatus oculo, patientiâ suâ illum conuertit.

Q 2

3. Quis

3. Quidam Eremicola casu à Venatoribus sagitta percussus, sagittam extrahi non est passus, sed diu illam tenuit ob patientiæ exercitationem.

4. Mulier quædam plagam vermibus plenam patientissimè ferebat, audiuit hoc S. Dominicus, accessit ad illam, petijt vnum ex vermibus, noluit dare; tandem conditione vt restitueret, dedit; ac ceptū dum manu tenet, in margaritam conuertitur, eum nolente socio, eidem reddidit, & promissis stetit, & in vmem redijt.

§. I. X.

*Religiosum B. V. & Berchmanni
Silentium.*

Hactenus de patientia Berchmanni nunc reliquas eius virtutes ad imitationem B. MARIE Virginis expressas exequamur.

Fuit B. MARIA DEI Genitrix tantamquam virgo prudentissima tempestiui silentij tenax. Hinc S. Epiphanius apud Nicephorum: Erat, inquit, MARIA perquam

Niceph. l. 2. cap. 23.

quam affabilis, pauca admodum, eaque necessaria loquens. Et Petrus Damianus de Mariano silentio ad cælestem paranympheu seruato differens: MARIA, inquit, audito Angelicæ salutationis mysterio, solitum modesti silentij rigorem renuit; & licet ipsa intra se discutere non posset, qualis esset ista salutio, verbis tamen inquirere superfluum deputauit. Imò: Quamdiu, inquit, Rupertus Tuitiensis Abbas, filius hominis manere debuit minoratus paulo minus ab Angelis, serè tam diu fuit B. Virgini tempus tacendi & tam diu tacuit, tam diu in silentio fuit, velut hortus conclusus, vbi autem gloria & honore coronatus est filius hominis resurgendo, & in cælum ascendendo, vbi sedet ad dexteram Patris, ex tunc B. Virgini fuit tempus loquendi, & hoc amicis, id est sanctis Apostolis, & talia loquendi, qualia prius portare non potuissent. Adeo altum, tempestiuumque fuit silentium

Ser. 3. de B. Virg.

Q. 3

Vir.

Rupert. lib. 2 in Matih. c. 2.

Virginis Matris, ac quemadmodum id
Berchmannus imitatus?

Berchmannus suauissimis hinc moribus hilarique naturæ indole ornatus, inde abductus in sese, silentij disciplinæ non tam Pythagoricæ aut Areopagiticæ quàm Christianæ, religiosæque amant nec facilitate modestiam, nec seueritatem beneuolentiam diminuebat.

Interrogante quodam, qua ratione silentij lex perfectè seruari posset; Ego ratione facio, inquit, summissè salutem quem per viam offendo; tum si quid vult, paratissimum offero, si quid interrogat, interrogatū audio, verbulo respondeo, & vel alterū adijcere caueo.

Porro vera locutum Ceparius adest, cuius verba sunt: Tam erat incedendo circumspectus, vt nullum videret, quam ab eius ore verbum sit exceptum, quod non aut necessariò, aut vtiliter honestè fuerit pronunciatum. Iuuenis erat verborum parcus, eaque quæ parè utebatur, seriò erant præcogitata.

præterque ad limam vocata, quàm ad linguam.

Nunquam ne leuiter violasse silentij legem visus; neq; in Collegio eâ legis indulgentiâ vsus, quâ paucis obuiû appellare fas est. Atque hoc nomine mirû videri possit (cum adeò esset abstinens sermonis, & in se abductus) tam citò, tamq; accuratè didicisse Italicam linguam, ut (quò pertingant pauci) proximè quoq; accederet ad rectam eius elocutionem. Nonnemo condiscipulorum pro sua in Berchmannû insigni opinione facultatè à Maioribus obtinuerat, cum eo res omnes, consiliâque sua conferendi. Hic quoniam non rarò, cum silendum esset, ad eius cubiculum ventitaret, breuissimè si fieri posset, ab eo dimittebatur; si longa res foret, differebatur in horam colloquio designatam. Romam in Collegiû venerat Pater quidam, qui Berchmannû nuper Laureti notum, de more complexus, diutius morabatur sermone: at ille : Non licet mihi inquit,

Q 4

Pater

Pater hoc, quo silendum est tempore,
sermonem longius extrahere; at si gra-
tum fuerit, ibo petiturus loquendi co-
piam, quâ factâ mox redibo. Abijt, mox
rediit, Patrémque egregio obseruantia
exemplo recreauit iuxta, atque instruxit.

§. X.

*B. V. & Berchmanni gratitudo erga
DEVM & homines.*

Nihil est grato animo honestius, om-
nes hoc vrbes, omnes e iam ex barbaris
regionibus gentes conclamant. In tanta
iudiciorum diuersitate agendas esse gra-
tias bene merenti, omnes imo ore affir-
mant. In hoc discors turba consentien-
néque hæc tantummodo, sed sapientis-
sima quóque virtutisque omnis ama-
tissima, Dei parens. Hæc enim secu-
dum Christum præ reliquis mortalium
maximis à Deo ter Opt. Max. beneficio
cumulata, maximè studuit esse ei de-
grata, non corde tantum sed etiam ore.
Hinc à S. Elizabeth prædicata Dei in-
ter, mox in actionem gratiarum pa-
rum

rumpens cecinit: Magnificat anima mea
 Dominum; Et exultavit spiritus meus
 in Deo salutari meo; Quia fecit mihi
 magna qui potens est. Verè ô Domina,
 Dominus magna tibi fecit, ideòque & tu
 Dominum magnificans, non finis con-
 senescere apud te diuinorū memoriam
 beneficiorum. A te cultissimam, elegan-
 tissimam, officiosissimam hanc meritas
 Deo grates agendi formulam accepi-
 mus: DEO GRATIAS. Quid melius &
 animo geramus, & ore promamus, &
 calamo explanemus, quàm DEO GRA-
 TIAS? Hoc nihil dici breuius, nec audiri
 lætius, nec intelligi gratius, nec agi fru-
 ctuosius potest. Ita semper ore, semper
 corde, Deiparens meritas Deo gratias e-
 git; egit, quia referre nequijt. Nam Gra-
 tias inquit S. Augustinus agere Deo pos-
 sumus, referre non possumus. Gratias
 igitur Deo egit, quantas potuit. Cum
 enim gratia tanta referri non potest,
 quanta debetur, habenda tamen tanta
 est.

Q 5

S. Augustin. in Psalm. 47.

est, quam maximam capere animus potest. At animus eius fuit ingens, adeoque gratiæ, quas animo cepit, ingentes fuere, imò, secundum Christum maximæ, quas Deo ter Opt. Max. pro beneficijs maximis non tantummodò habuit, sed etiam egit.

Néque tantum Deo gratias egit, sed etiam parentibus, quibus pro beneficijs acceptis, in vicem reposuit obedientiam, obseruantiam, reuerentiam, honorem, amorem; néque in parentes tantummodò, sed in omnes homines, à quibus vel minimum beneficium accepit, grata fuit. Nam cum gratitudo omnium virtutum laudatissima, & MARIA sit omnium illarum Dominus (sicut eius filius eandem dominus) et quis solam gratitudinem ei defuisse suspicetur?

Sed & Berchmannus in hoc genere honestatis excellere studuit, utpote impiger Marianæ virtutis omnis imitator. Semper enim pro susceptis à Deo beneficijs

ficijs gratus esse conatus est, maximè pro beneficio vocationis. Nam tantis illi pectus circumfluebat lætitijs cum vel secum reputaret. se Deo in Religione seruire, vt subinde in cubiculo agendis Deo gratijs vacans, in risum suauissimè solueretur. Quod verò reddendis pro tanto vocationis beneficio gratijs se imparem longè sentiret, sanctorum suorum tutelarium gratiam interponebat; dolebátque submissimè, tam insigni se DEI munere non satis respondere. Quin etiam ardore tanto religiosi status bona apud exteros commendabat, vt eius amplectendi cupiditate nonnullos inflammaret. Diem exordiri amabat cum actione gratiarum, excitatorémque consueta nobis formula, Deo gratias, apprecantem resalutabat liberalius verbo vno: semper Deo gratias.

Cepar, pag. 29. Cepar, pag. 142.

Nihil operis auspicabatur, quin id inciperet ab actione gratiarum hisce verbis concepta: O Deus meus & omnia, cum omnes creaturae seruiunt, gratias agere diuinæ bonitati tuæ, quod me usque in hanc horam conseruare dignatus sis, & propono per gratiam tuam hoc opus, & omnes reliquas huius diei & totius vite actiones facere ad nominis solius tui gloriam, vt tibi placeam.

Cepar. pag. 226.

Subinde per singulas diei horas, pro vt ei meditanda mysteria inciderant, meritis Deo grates hisce verbis agebat: O bone IESV, tu pro me flagellatus es, quid retribuam tibi pro tantis doloribus? *Cepar. ibid.*

O quoties suis in meditationibus spiritualibus sibi inculcat hæc verba Gratias age Deo; Gratias age. Dic: Magnificat. Dic: Laudate dominum omnes gentes &c.

Cepar. pag. 231. 237. ibid. 239.

242. 279. 280. 281. & seq.

Solec

Solet lethum lethalisque morbus (secundum sui nominis erymon) rerum prorsus omnium, ne dum beneficiorum memoriam abolere. Nec tamen hic illa in Ioanne aboleuit. Nam cum lethali supremâque ægritudine prostratus iaceret, morbus quidem corpori, animo non item quietem ademit. Quippe mens eius altam cum Deo colens pacem, ardentes in cælum preces identidem iaculabatur. Rogatus ergo subinde, quid gemitu tanto suspiraret: Gratiarum, inquit, Deo ago pro beneficio Vocationis. Itaque vltimus vitæ eius actus (nam mortalis hæc vita, quid est nisi comædia?) fuit actione gratiarum conclusus.

Sed enim qui tam fuit gratus erga Deum, tanquam Patrem, nunquid ingratus fuit erga B. MARIAM, quam semper agnouit, obseruauit, & amauit, vt Matrem? Nequaquam, Nam qui præscripta legit, satis abundeque quam gratus in hanc magnam Matrem fuerit, in-

telligit. Hinc & eius in meditationibus
 hæ voces extant: Gratias age B. Virgini
 pro beneficijs Mariæ nomine compre-
 hensis. Et: Gratias age B. Virgini, quod
 Deum maximè remotum ad nos attra-
 xit. Et: Gratias age B. Virgini, quæ ve-
 ra terra promissionis est lacte & melle
 manans, pro fructu nobis producto.
 Et: Gratias age B. Virgini, quia peperit
 nobis redemptorem, & quia personam
 humanam ad infinitam diuinæ Matris
 dignitatem euexit. Et: Gratias age B.
 Virgini pro diligenti cura, quâ nos
 protexit &c. Néque verbo tenus, &
 ore, sed multo magis corde & opere be-
 neuolentissimæ, & liberalissimæ suæ
 Patronæ Berchmannus gratus esse pro-
 curauit. Hinc tot eidem species Hyper-
 duliæ, quas partim diximus, partim di-
 cemus, officiosissimè exhibuit. Certe
 si gratus dicitur, qui aliquid pro eo
 quod acceperat reddidit, Berchman-

Cepar. pag. 279.

Cepar. pag. 281. Id. pag. 283.

Ibid pag. 184.

nus audire gratus in B. Virginem merebitur, qui tot Hyperdulæ species pro susceptis ab ea beneficijs reddidit. Deinde si gratus dicitur, qui bono animo beneficium accepit, utiq; Berchmannus quoque gratus in B. Virginem fuisse dicendus, quia beneficia sibi à B. Virgine collata, bono animo suscepit. Nam si ultra facere non potuit, gratus est, amar, debet, referre gratiam, quâ fas cupit. Quicquid ultra desideras non ipsi deest. Artifex est etiam, cui ad exercendam artem instrumenta non suppetunt. Nec minus canendi peritus, cuius vocem exaudiri fremitus obstrepentium non sinit. Volo referre gratiam, post hoc aliquid superest, non ut gratus, sed ut solutus sim. Sæpè enim & qui retulit gratiam, ingratus est, & qui non retulit, gratus. Nam ut omnium aliarum virtutum, ita huius ad animū tota æstimatio redit. Hic si in officio est, quicquid defuit, fortuna peccat. Fuit ergo Berchmannus in B. Virgine Dei matrē gratus.

Sed

Sed qui fuit in magnam Matrem tam gratus, nunquid obliuisci potuit alterius matris suæ, Societatis IESV? Præterquam quòd eius existimationem, famamque viuens egregiè auxit, etiam moriens eiusdem probe recordatus, ait: Gratias habeo dulcissimæ Matri meæ Societati IESV, ob maxima mihi indignissimo collata beneficia. Nec minori gratæ mentis affectu prosecutus est Patres spiritus sui. *Cepar pag. 176.*

Porro cum spirituales inter Patres merito sit & S. Angelus Custos ac Tutelarior computandus, videamus an & huic aliquam vicem gratam reposuerit. Huic enim verò non tantummodò obseruatiam, reuerentiam gratamque acceptorum beneficiorum memoriam reposuit, sed eidem se singulos in dies officiosissime commendauit in hæc verba: Angele sancte, Deo dilecte, qui me tuæ beatæ curæ ab ortu meo commissum perpetuo protegis, illuminas, regis; Ego te Patrum veneror, custodem amo, tuæque

Cepar. pag. 285.

me deuotioni subijcio, ac prorsus trado gubernandū. A te ergo per Iesum Christum peto suppliciter, vt me, quamuis ingratum, & contra tua monita agentem, ne deseras, sed benignus errantem dirigas, ignorantem erudias, iacentem erigas, afflictum soleris, periclitantem libereres, donec in cælum ad æternam felicitatem perducas, Amen.

Secundum S. Angelum custodem Tutelarémq; , tanquam sui patrem spiritus inprimis agnouit Berchmannus SS. Ioannem Euangelistam, & Ignatium ac Xauerium tum nondum auctoritate Pontificiâ in album indigerum relatos, beatôsque Aloysium & Stanislaum, horum singulis singulos per hebdomadam dies consecrabat, quibus certa honori cuiusque obsequia dedicabat, eorum cōmendatione repræsentans apud Deū actiones omnes suas, quod ex scriptis illius intelligitur. Hos inter Patronos teneriore quodam sensu atq; amore complectebatur Aloysium Gonzagam, suū

vt.

utpote Religionis vinculo fratrem, in quo fiduciam liberius collocabat. Nunquam in ædem sacram veniebat adoraturus SS. Eucharistiam, quin deinde ad B. Aloysij Sacellum (in quo sacra eulipsana condita sunt) venerabundus accesseret. Compendio contractam vitam eius adiunctis virtutibus, prodigiisq; ritè approbatis circumferebat, eiusque honorem multas afflictionunculas, & Religionis cultus dedicabat. Reperio in schedis xxv. Maij Anno M D C X X I. oblaras ab eo centū exercitationes humilitatis Deo Aloysij honorem, quodq; illustrioris generis, studio contendebat, se eius redere quàm simillimū, vitæ, virtutumq; expressione. Et certè ea fuit plurimorum quæ seculariū, quæ religiosorum opinio fuisse eum imaginē quandam B. Aloysij eoque viso, alterum visum Aloysium existimasse. Quo die sacræ huius reliquie sacello Virginis in novum sacrumq; sacellū illatæ sunt xvi. Cal. Iulias, Anno M D C X X, dum in ordinem tributæ Pe-

tres

tres Fratresque supplicantium more per
templū incederēt, eaq; in pompa Berch-
manno fors obtigisset gestandi candelab-
ri, P. Iacobus Crucius Assistens Italiae,
in aurem P. Theodoro Busæo Assistenti
Germaniæ hæc verba insusurrauit: Ille
videtur mihi alter quidam esse Aloysius.
Nec iniuria ita iudicasse videbitur, æsti-
manti res ab eo gestas. Secundum hos
sanctos sui spiritus Patres agnouit Berch-
mannus Generalem Soc. IESU Præposi-
tū Mutium Vitelleseū, cuius se præsen-
tiam prius, quàm moreretur desiderare
dicebat; cum ad faustā eius imprecatio-
nem obtinendam, tum ad gratias refe-
rendas curæ in se paternæ, perendāq;
veniam offensarū, Pater Generalis nihil
ignoscendum esse dictitans, aspersum, si-
gnatūque lustrali aquā, bono animo
esse iussit, cui solennioribus festis sche-
dam afferebat, in qua certum oratio-
num poenarūque (quas pro eo pen-
deret) numerum oppignorabat.

Verum

Verum enimverò qui tam gratus
 Magnæ Mariæ Virginæ, & pa-
 tribus spiritualibus, nunquid ingratus
 fuit Gertrudi matri carnis suæ? Ne-
 quam. Etiam huic, sicuti alibi me-
 ramus beneficia pro beneficijs ab ea
 scepis reposuit, seque ei gratū ac pi-
 planè filium exhibuit, quemadmodum
 & Patri.

Probè nôrat Berchmannus tanquam
 Philosophus illud magni philosophi
 (qui per antonomasiam philosophus
 appellatur.) Magistris, dijs & parenti-
 bus, non potest reddi æquiualens. Pro-
 quoque legerat, intellexerat, didicerat
 altaque mente reposuerat illud
 ignobilis Satyrici:

*Dij maiorum Umbris tenuem, & sine
 uere, terram,*

*Spirantēsq; crocos, & in Urnâ perpetuū
 Qui præceptorem sancti voluere parenti
 Esse loco* —

Legerat, intellexerat, retinuerat hæc
 id genus alia de Magistris ac Præcep-
 tibus

ribus sapientum dictamina Berchmannus, & ideo, quemadmodum parentibus, sic etiam suis Magistris ac præceptoribus sese gratum semper exhibere conatus est, quando reliquorum defectu sensuum etiam memoria quamvis fidelis hebescit. Præceptores suos lethalem circumstare lectulum suum conspiciatus: Gratias, inquit, ago præceptoribus meis, Patri Francisco Piccolomini, Patri Tarquinio Galluzzi, Patri Horatio Graffio pro impenso in me tot laborum officio. Cumq; Mathematices Professor, itidemque Berchmanni præceptor ad eum iam moribundū venisset, Berchmannus eius collum tenerè amplectens: Hac nocte, inquit, in mentem mihi venit tantæ tam prolixæ charitatis vestræ in me; argumento sit schedium à me dictatum. Gratias habeo pro omni (quam docendo me suscepisti) molestia, ac labore. Professor lacrymans, & ingenua abruptim prouolutus, veniam à

R

Berch-

Cepar. pag. 176,

Cepar. pag. 188

Berchmanno petijt, quod non eâ, quâ
 par erat charitate, affectuque eum esse
 profecutus; neque exemplo eius
 quantam debuerat perfectionem fuisse
 prouocatus, contenditque, uti, cum
 cælo degeret, orandi sibi eximiam in-
 petrarer facultatem. Berchmannus ut
 erat egregiè demissus, & maximè in be-
 neficos gratus ægerrimè nimirum talis
 Sacerdotem, eumque præceptorem iac-
 re sibi aduolutum, anxiamque sollicitudinem
 ut sese erigeret, obrestatus, facturum
 pud Deum quod perebat, pollicitus est.
 Hos eosdem præceptores suos eximiam
 gratæ mentis affectu complexus, per
 ipsam per diem bis minimum, quod
 die orabat. Illi verò à quo Philosophia
 docebatur, extremis vitæ mensibus scilicet
 dam ineunte ferè mense in cubiculo
 afferebat, quo certum orationum
 narumque (quas pro eo per illum me-
 sem pendere) numerum oppignerat.
 Præterea magni omnino faciebat doctri-
 nam præceptoris sui, omnesque e-

opinionēs non solum tuebatur ipse, sed & Collegas ut id quoque facerent, adducebat. Ad aliorum Professorum scripta nunquam diuertebat, vixque etiam oppugnari sententiam Magistri sui patiebatur; qui sensus eius cum publice notus esset, subinde nonnulli Patrum, praesente Berchmanno per iocum, sententiae alicuius auctoritatem eleuabant, ut Berchmannus ad tuendam eam (qua erat animi alacritate, promptitudine, gratitudine) acriter se obiectaret. Ad haec nunquam de Magistri dictantis velocitate questus est; sed si quod ei verbum transiliendum fuerat, aut a schola, si permitteret tempus, reponebat e proxime assidentis libro, aut domi petita a superiore facultate, e Collegae cuiuspiam codice excerptum restituebat. Si audiret dictanti Magistro grauem esse excitatum ab aliquo strepitum, vultus indicio id aegre se quoque ferre ostendebat, ut auctores admoneret, quietemque conciliaret. Porro praepceptorem suum

honore longè maximo observabat, neque triennij tempore, rem ullam (quæ meritò ei displicere posset) aut factò, aut verbo admisit, apud omnes non nisi honorificentissimè de eo locutus. Quoties ad Magistri cubiculum ibat, dubiorum proponendorum causa, si intro adesse aliquem percepisset, foris ipse expectabat, aliòque egresso, ingrediebatur oculis demissis, nec in eum intuens, quòd iam nosset scilicet; quem alloquebatur, habitòque honore, aperto manebat capite, dùm iussus operire, regebat quidem, sed novam quàmque proposita quæstione, denuò nudaret, regebatque; (ut si bene moratus fuisset adstaret patri) quòd inter loquendum quoque cum superioribus tenebat. Tum dubitationes Magistro proponebat Latino semper sermone; ac si prima statim explicatione responsionem non caperet, post exiguam cogitationis mortuam, modesto cum risu, apertè simpliciterque respondebat: Verè Pater non intellexi. At quando assequi ebarur eundem

dem, sed tamen propositæ abs se quæ-
stioni iudicabat non esse penitus allatam
lucem, ne contendendi studio videretur
Magistri sententiam oppugnare velle, ad
eum modum respondebat, ac si suo vi-
tio tenuitatis tenebras nondum pene-
trasset, quibus discussis, mox reddito in-
clinati capitis honore discedebat. Itaq;
gratior fuit Berchmannus Nerone, Tra-
ianôq; Imperatoribus, quorum hic pro
magisterio paucorum dierum consula-
tum Iuniori Plinio, ille Lucio Annæo
Senecæ mortem reposuit. At Berchman-
nus suis præceptoribus nihil tempora-
lis, sed multum spiritualis honoris re-
posuit, & accepta beneficia, vt ferti-
lis ager facere amat, cum multo fœno-
re refudit.

Neque præceptoribus suis veluti toti-
dem parentibus tantummodò gratus
fuit Berchmannus, sed omnibus omni-
no beneficiis ac proximis. Hinc iámque
moriturus; Gracias inquit, do Patri Mi-
nistro, Fratribusq; valetudinis meæ cu-

ratoribus pro insigni eorum erga me beneuolentia; Gratias ago omnibus, qui exigui huius morbi tempore me inuaserunt.

Non quivis huiusce genij aut ingenij est, ut gratias aliquas suo siue monitori siue censori (præsertim si sit acer) debere sese fateatur. Berchmannus tamen in suos etiam censores & monitores quamvis acres, & acerbos gratus esse conatus est. Itaque cum quaternos sibi animaduersores (qui censorum instar essent, & perpetuò in illum intenti commonefacerent, si quid vitij observassent) à suis superioribus impetrasset; atque horum vnus cum de leuissimæ rei præremissione semel eum admonuisset. Etiam si tum quidem Berchmannus maioris charitatis officio districtus, rem illam necessario omittere debuisset, gratias tamen cumulatissimas admonitori retulit, trium Rosariorum numeratione repræsentatâ; Eundemque numerum orationum se ei in posterum toties persolu.

soluturum spondit, quoties errati al-
licuius reum comperisset; quo luci fan-
ctioris compendio inescatus alter, acer-
rimis eum oculis passim confectatus, ne
minimæ tamen noxæ culpam in eo vn-
quam deprehendit. Adeo fuit Berch-
mannus in suos censores & animaduer-
sores (quos mundus, tanquam Momos
auersatur) officiosus & gratus.

Cæterum quo die contubernium iu-
niorum deseruit, attulit Patri, qui eorum
præfuerat moribus schediolum quod-
dam plenum asperitatibus, orationibus-
que ab eo gratitudinis ergò persoluen-
dis, obtestatus sibi monita discedenti
daret, quæ salubria sibi in posterum fo-
re censeret.

Solent tristitia annunciantes annuncia-
tis esse non valdè chari, (vt videre est in
Ioabo Polemarcho Daudis, & Achi-
maâ) sed Berchmanno non item. Quid
enim tristius mortis nuntio? Berch-
mannus huius nuncium charissimum
habuit. Nam valetudinarij curator pul-

su venarum explorato, cum vix micam
deprehendisset, ad Berchmannum: Nil
hinc, inquit, tibi Pater Rector iniunxit.
Nam è re facturus mihi videris, si cras
manè sacro te pabulo recreaueris. An
vt viatico, excipit Berchmannus?
viatico ait alter. Nam parum affulgent
spei video. His auditis Berchmannus
tanquam iucundissimis acceptis nuntiis
recreatus, curatoris se collo circum
plicauit, strinxitque complexu, significans
quanto animi gaudio perfunderetur.
Contra commotus administer in
tantam se demisit tristitiam, vt erum
pentibus identidem singultibus, vocem
in verba formare non posset. Berch
mannus verò animum illi erexit solan
do hortandoque, non patienter modò
sed alacriter ferret; Certè iucundior
nuntium inquit maioremque lætiti
nunquam mihi poteras attulisse. Adeo
se gratum Berchmannus exhibuit etiam
mortis nuntio. Et quid mirum? Cum
se cuius benefico exhibere gratum co

natus

natus sit. Hinc firmissimum hoc eius decretum: Pro aliquo beneficio ab homine accepto, dicas ei: Deo gratias, Dominus sit, vel erit merces.

§. XI.

B. V. & Berchmanni Temperantia.

Fuit admiranda B. Virginis temperantia, quæ maximè (ut S. Ambrosius loquitur) istarum passionum restinguit ardorem quæ primum sobrietate, atque moderatione animū temperat, mentem informat, deinde etiam deliciarum abstinentiā restinguit habenas corporalis ferocitatis; huiusmodi inquam temperantia in B. Virgine singulariter emicuit. De qua differens modò memoratus Ecclesiæ Doctor: Quid exequar, inquit, ciborum parsimoniam, officiorū redundantiam; alterum ultra naturam

R s

super

S. Ambros. lib. 1. de S. Iacobo

& Vita beata agens.

S. Ambros. lib. de Virginib.

superfuisse, alterum panem ipsi naturae
defuisse? Illic nulla intermissa temporis
hic congregari ieiunio dies. Et si quan-
do reficiendi successisset voluntas, cibum
plerumque obuius, qui mortem arceret
non delicias ministraret. Dormire (an-
do ego, etiam esse, siue comedere) non
prius cupiditas, quam necessitas fuit
Ita S. Ambrosius de temperantia B. Vir-
ginis.

Quid Berchmannus Virginis filium
Nunquid non etiam in hac virtute simi-
lis esse magnae Matri conatus est? Pro-
fecto. Nam dici omnino non potest
quam fuerit modicis escis, potationi-
busque contentus Berchmannus. Non
prius unquam mensae recordabatur,
quam audito signo triclinij admoneretur;
Neque unquam portionis, aut com-
mestionis immoderatae conscientiam
habuit.

In triclinio precatione religiosè per-
actâ, aliquanto post spatio, quam accu-
buisset, quiescebat immotus, nihil quod
attrin-

attingebat; sed mox porrectâ in mensam manu, illatum cibum instar communis cum Deo lancis in frustra carpebat, lautioribus Leo partibus asseruatis; statimque, quàm citò missus alter inferebatur, lancem appositi prius ferculi dimittebat, rarus eo interuallo tutius vescendi necessitatem definiri, quàm appetentiæ insatiatae arbitratur.

Affirmabat per vsum, tractumque temporis, temperantiam paulatim acquiri posse; se verò, ne ientandi assuetudine obstringeretur, coepisse ab initio suscepti tyrociniij, detrahere quotidie aliquid buccellatim de cibo consueto, ad assuefaciendam lentè appetentiam, differendamque in prandij tempus; atque hac viâ didicisse abstinere.

Dicere amabat, aduersus tria præcipuè vitia Religiosis dimicandum esse; acediam, superbiam & gulam; acediam feruore, superbiam submissione, gulam temperantiâ superari.

Certè, magnæ illi cum intemperantiâ
ini-

inimicitia intercessere; adeoque eam Cinde
 stitatis hostem, & earum, quibus cond eo se
 oratio solet deliciarum corruptionem vt in
 pellabat; dicere consuevit, nullam re vigilat
 (secundum impudicitiam) offendit geba
 ligiosis seculares magis, quam si eoniuiem
 ingluuiem videant proiectiores, aut tisque
 antequam de cibo, & potu saepius loque opin
 tes. Atque haec literis verba commenda acci
 uit: Vitium gulae est immoderata cibo vigo
 rum appetentia, eiusque vitij actus sus tus c
 frequens de cibis cogitatio, ac sermo N
 studium communium, studium exqu san
 torum, edendi ratio inconcinna, cum ter v
 mia auiditate, ac celeritate coniuncta adh

Ipsa sane modeste admodum videretur
 batur, moderati semper cibi, parca qua
 portionis, sed abstinentiae fere immo mu
 ca, ut vix parabili victu ad explenda rali
 turae desideria defungeretur. non

Nunquam a mente surrexit, quin e me
 rum, quae sibi fuerant appositae reliq ni
 quidpiam fecisset. At quoniam floren tia
 sresenteque primum adolescentia

turæ vberioris nutrimenti indiga, sub-
inde, appetentiam illi extimulabat, ille
eo sensu vexatus incusabat se scilicet
vt intemperantiæ reum, acriterque in-
vigilans in se quærebat, neque intelli-
gebat optimus iuuenis, non tam inglu-
uiem esse, ac quandam appetentis, egen-
tisque naturæ necessitatem. Atq; illâ suâ
opinionē constrictus, plus sibi semper
accidebat, subtrahebatque in dies, vti
vigore naturæ paulatim extincto, peni-
tus contabuerit.

Nullò vnquam quantumvis specioso
sanctitatis titulo adduci potuit, vt præ-
ter vulgare obsonium quicquam in cibū
adhiberet, dicebatque se sperare Deo
cordi fore, vt communia non nocerent;
quando ijs vteretur, ne discederet à cō-
muni vsu. Eriam si verò stomachus natu-
raliter à quibusdam (vt à Caseo, quo
non vescabatur) abhorreret, eo ta-
men ita abstinebat, vt nihil sibi oppo-
ni eius loco sustineret. Hinc sequen-
tia eius exarata manu extant decreta :

Nimis

Nimis delicatè se habere displicet. Cogitandum mihi est debere me etiam cum corpore meo alere Christum, scilicet mortificatione. Itaque nunquam mensa recedam, nisi me in aliquo mortificauero. Hinc & in illa lethali, summaque ægitudine, cum sentiret, quocumque medicorum arbitrio iuberetur, ea refocillandis instaurandisque viribus adhiberi medicamenta, atque armata cuiuscumque pretij forent, religiose accipere cœpit, id sibi abundè superfluum esse. Et Patri cuidam? Meus, inquit, morbus pretiosus est; nimirum modè subquestus, quòd medicorum iussu, turpiora palatui medicamina, maiori cuiuspiam pretij adhiberentur quam infirmo.

Cepar. pag. 262. & p. 254. Cep. pag. 18

Haud dubia singularis temperantia reffera est, si quis multorum milliarum leucarum uespacia ieiunus decurrat, currat Berchmannus, nulla cibi, nulla potionis stilla refectus, & quidem

Cepar. pag. 15

adhuc in sæculari vitâ, feruentèque, & maximè famelicâ, sitientèque iuuenta constitutus. Nam aliquando ab hero suo Canonico Louanium Mechlinia (quod iter est duodecim milliariū Italicorum, missus, & à viatico satis instructus, ille pedibus iter emensus; negotio administrato Mechliniam, eodem die reuersus est, conlecto celerrimè viginti quatuor milliariū spatio, nullo aut Louanij, aut per viam cibo, potuue gustato, aut teruncio viatici nomine expenso.

Temperantiæ est moderatis appetentiam ieiunijs frenare. Frenauit Berchmannus. Hinc sæpissimè in domus angelos dispersa, abditæque ientaculi frustra reperta sunt, quibus ille (cum nondum bullam posuisset) in gratiam B. Virginis genium suum defraudabat, & vel à prima pueritia sabbati diebus omnibus, alijsque peruigilijs virginis ieiunabat extra statam Societati teriæ sextæ inediam.

Cepar. pag. 147.

§. XI.

§. XII.

*B. V. & Berchmanni morum maturitas
& grauitas comitate condita.*

S. Ambrosius in altero de Virginibus libro, de Virgine Virginum differens Virgo, inquit, erat, non solum corpore, sed etiam mente, quæ nullo doli ambitu sincerum adulteraret affectum. Corde humilis, verbis grauis, animo prudens, loquendi parcior, legendi studiosior. Nihil toruum in oculis, nihil in verbis procax, nihil in actu uerecundum. Non gestus fractior, non incessus solutior, non vox petulantior, ut ipsa corporis species simulacrum fuerit mentis, figura probitatis. Hæc tenus Ambrosius de virginis grauitate comitate condita. Hanc in B. Virgine suspexit Berchmannus, ideoque eius quandam similitudinem suis moribus exprimere conatus est. Nam quantum uis puer, nunquam rem ullam (quæ

Cepar. pag. 3.

admodum supra memorauimus) puerilem designauit, sed instar alterius cuiusdam Tobiae, grauitatem, quam animo tenero praeceperat semper praestitit. Nam & in pueritia eius enituit semper senilis quaedam maturitas actionum, puero fere immatura, tantaque erat sermonis parcitas, ut non nisi interrogatus responderet, ac tum quoque praefinito. Admirabantur in eo omnes incredibilem morum cum insigni specie coniunctam suauitatem, modestiamque tanta bonitate mixtam. Non dedignabantur Iuuenes nobilissimi cum eo consuetudinem contrahere; quin & honorabant, quantumuis natalium fortunarumque obscuritate inaequalem. Si forte solutior sermo aliquis inter comilitones incidisset, atque ipse forte interuenisset, statim aut silebatur, aut ipse pudore suffusus discedebat, perinde ut de Senensi Bernardino narratur.

S

Per

Cepar. pag. 7. 12. Cepar pag. 31.

Per omnem vitam nihil vnquam in eo notatum, aut gestibus solutius, aut signis lascivius, aut verbo, actuue contrarium puritati aut grauitati; Cū esset ingenio alioqui iucundo, ac blando, hīc semper seuerissimus extitit. Ac ut gratiā comitatēque alliciebat omnia ita singulari morum verecundia, castitatis amorem in animis intuentium excitabat; videbanturque ab oculis eius quidam quasi radij vibrari, quibus inspicientes ad castimoniam accendebant. Sui ipsius verò custodem egit circumspeditione ac seueritate tanta, ut quies lecti locum, corporisque situm incumbendo, vesperi semel fuisset solutus, eundem absque omni motu, seu frigus seu æstus esset in auroram retenuisse deprehenderetur. Quem morem reliquo vitæ cursu constantissimè seruauit.

Erat non accersita in eo grauitas nec mixta leuitate alacritas, sed hilaritates etiam maximas, risumque suum

semper submissionis cuiusdam temperatione miscebat. Vnumquemque magna affabilitatis dulcedine, gratiaque alloquebatur, ac licet in agendo serius esset, & grauis, id graue tamen nemini erat, sed iucundum gratumque. Nunquam audire vel per iocum illudere vili, aut irridere, nunquam explodere quenquam, aut verbis lacerare, nunquam queri, aut doloris alicuius sensu à quoquam se fuisse laesum significare, efferuescere nunquam, nedum irasci, aut vocem solito contentiorem aliquando mittere, etiamsi vicens ei esset natura, spiritibusque concitata. Si quis eum laudaret, vidisses non inflari, nec efferri, sed honesto suffundi rubore. In culpam vocatus, aut reprehensus non se dabat mœrori, sed demittebat submissè animum gaudentem potius, atque acquiescentem, nullâque perturbatione commotum. Non deieciatur aduersis, aut vllis à seruiendo Deo difficultatibus im-

S 2

pe

Cepar. pag. 93. Cepar. ibid.

pediebatur; quin potius diuina nix
ope, animos addebat alijs, incitabat
que. Actus promptus erat, non anxius
Occasiones agendi neque celeritate
mia anteverrebat, neque cunctationi-
bus, socordiaque corrumpebat; Denique
que in rebus omnibus splendor quor-
dam Religiosæ grauitatis, & integritatis
emicabat, qui tantam ei venerationem
concitabat apud omnes, vt vulgo non
nisi summa reuerentia & approbatione
de eo loqueretur.

Neque apud æquales tantummodo
sed etiam superiores eundem grauitatis
tenorem comitate temperatum præse-
tulit

Nam quâ in opinione eum superiores
habuerint, intelligi potest, quod cum ne-
cesse esset creari ex ipsis nouitijs (quos
inter Berchmannus tum censebatur) v-
num aliquem, qui reliquis tironibus
quodammodo præesset, eosque in ex-
terna disciplina duceret, ac suum cuique
munus partiretur, quique instar socii

vicariam quandam operam commodaret ipsi Magistro nouitiorum; id munus scilicet detulerint Berchmanno. Quod ille tantâ omnium approbatione gessit, vt nemo vnquam sit repertus vel e centum amplius nouitijs (quorum capita sensebatur) qui de eo quereretur. Quin etiam in posterum si quando aliquem e successoribus eius deprædicare vellent, vt Magnum, dicere solitabant: Videtur alter esse Berchmannus.

Quicumque eum aut videbant, aut cum eo versabantur, Angeli instar suspiciebant. Ac semel aliquis coram, vt ingenuo eum rubore perfunderet, narrabat; quo tempore beatissima Virgo miracula in Aspero colle perpetrare cepisset, eodem quoque tempore, insigne vnum fecisse Diesthemij; vbi Angelus quidam humana carne vestitus apparuisset, (digito ad Berchmannum intento) qui specie, moribusque Angelus audiebat.

Enimverò eam semper oris hilaritas, alacritatemque præ se ferebat, eum aliqui S. Hilarium, alij S. Lactantium facere appellarent. Nec interuallo placidus erat, & rursus ex placido turbidus, sed perpetuò tenore blandus, et si natura, non ignavi sanguinis spiritus generositate ferueret. Nonnulli solo eius aspectu ad virtutes accendi ferebantur, & quid nescio diuinum oculi vultu, totoque è corpore emicare, cælitibus quàm mortalibus similior debatur. Nam fuit Berchmannus statura iusta, constitutione sanguinea, constantissima humorum temperantia, carnosus lacertorum toris, specie Angelica, colore candido & rubore luto, ampla illi erat frons, tantæque pilorum densitas, ut pili palpebraeque gredinem imitarentur. Oculos habebat acerrimos, lucidissimosque, sed per eos honestate, suauitateque plenos terram perpetuò deiectos. Semper quietæ manus, compositæ ante pedes.

Cepar. pag. 35. & 203.

Incessus neque tardus neq; concitatus, sed moderatè grauis. Totius corporis habitus adeo ad grauitatem, comitatèmq; factus, vt obuios obstupesceret, componeretque. Quin multi videnti cupiditate capti, resistebant etiam, hærebantque ad eximium illud honestissimæ maturitatis decus intuentum. Ad summam dici potest tam puro præstantique animo corpus à Deo datum fuisse, quod forma, & aptitudine cum animi pulchritudine certaret, quodque ipsa corporis species simulacrum fuerit mentis, figura probitatis.

Et verò quid mirum Berchmannum tantam morum maturitatem comitate conditam spirasse, qui iam dudum suauissimæ grauitatis & maturitatis leges sibi diligentissimè obseruandas præscripserit in hæc verba : Vide ne vlli vnquam sis grauis, & nulli in Societate molestus, sed potius omnium sis recreatio. Et: Caue, ne id quod tibi displicet

S 4

in

Cepar. pag. 252. Et pag. 261.

In alijs, etiam in naturalibus, vnquam
 facias. Verbi gratia: Tarditas & languor
 in moru displicet. Libertas in loquendo
 etiam de spiritualibus displicet. Contra
 dictio frequens displicet. Nimis delicatè
 se habere displicet. Libertas in con-
 uersando displicet. Modus conuersandi
 ironicus displicet. Ferre manus posteri-
 gum displicet. In platea retro respicere
 & liberè, displicet; Facile mouere caput
 displicet. Cachinnari, clamare alta vo-
 ce, immoderatè ridere displicet. Lætitia
 exterior, coniuncta cum magna obser-
 uantia placet. Manus iunctas ante
 ctus habere, placet. His & id genus
 placitis Berchmannus suauissima mo-
 rum suorum grauitati moderabatur.

Denique hanc morum maturitatem
 grauitatēque, comitatēque non
 tantum modo viuens, sed etiam mor-
 ens, & iam iamque expiraturus spi-
 uit. Tunc enim illud hoc in genere
 animaduersum fuit, Berchmannum
 signiter aliqui demissum model-

verecundiâque eximium, qui non maiores modò, sed infimos quòsque reuerbatur, néque aliàs facile cuiquam (nisi intimâ familiaritate coniuncto) documenta vlla tradidisset; vespérâ supremâ, tanta libertate locutum, tanquam fuisset potestatem habens. Et certè ea erat tum loquentis grauitas, vt quiuis facillè intelligeret, non tam illum, quam Deum, eius verbis loqui.

§. X I I.

*B. V. & Berchmanni in colloquijs
pys instituendis diligen-
tia.*

Mens Dei plena non nisi pia, diuinâque eructat eloquia. Vnde colligere est beatissimam Dei parentem, Dei, diuinæque gratiæ plenam, piorum de rebus diuinis colloquiorum diligentissimam fuisse. Nam cum de mundo non esset, omnes de rebus ad mundum pertinentibus

tibus sermones abhorrebat. Hinc filius
eius adoptivus Ioannes Apostolus de
mundi amatoribus differens : Ipsi de
mundo sunt, inquit, & ideo de mundo
loquuntur, & mundus eos audit.

At Virginum sanctissima de mundo
non fuit, sed præ Apostolis (utpote
postolorum regina) de mundo electa,
ideoque piorum colloquiorum studio-
sissima. Hanc, ut & in hoc genere Bertho-
mannus imitaretur, frequentissima, pi-
sima, religiosissima apud suos sodales
colloquia instituit. Certè colloquij con-
cessi tempore (ad quod vnà cum ceteris
semper accedebat) de Deo, de rebus
religiosis, ac sanctis, nec alijs, verba fa-
ciebat; Et tanto quidem sensu, ut hæc
ei recreatio, quàm maximè frui posset
facile esse videretur.

Contigit eum aliquando inter collo-
quendum dicere valetudinem suam
molestiâ tentari, affligique posse, si non
reperisset, cum quo de Deo sermonem
instituisset.

Quan-

Quanta autem & vi, & gratia de di-
 uinis rebus loqueretur, vel eo colligi
 potest, quod grauissimi Patres affir-
 ment, sensisse se Berchmanni sermoni-
 bus aut ad pœnitentiam commoueri,
 aut ad amorem Dei inflammari am-
 plius atque ipsa oratione, alijsque, quæ
 obibant exercitijs religiosis. Habebat
 nimirum singularem cum in dicendo
 venustatem, tum in persuadendo vim,
 utque erat vrbaniſſima ſua affabilitate
 omnibus charus, nemo non ei defere-
 bat, vt quâ ferè collocutione eum de-
 lectari ſcirent, eò ſe vtrò inclinarent.
 Ambitioſius namque eius neceſſitudo à
 multis experebatur, quam ipſe cuius-
 quam congreſſum, colloquiumq; quæ-
 reret, qui omnium promiſcûe ſocietati
 ſeſe inferebat. Si illis fortè, qui inferio-
 res erant, aut humiliora ſtudia tracta-
 bant, ſeſe adiunxiſſet, tum ſua quaſi
 dam, nec moleſta auctoritate de rebus
 pijs ſermonem ordiebatur ipſe, nec in-
 vitè reliqui obſecundabant. Si maiorū
 cir-

circulis accepisset, simplici quodam candore, singularique gratia, subiiciebat idoneam sermonis materiam, quam illi scilicet arriperent; atque ita quod intenderat animo, obtinebat. Scriptum reliquit, non nisi semel & iterum toto illo tempore, quo Romano in Collegio degit; laborasse, ut dissertationis piæ ansam inferret; nec illud quidem cuiusquam recusantis culpa, sed ipsa magnitudine circuli collecti, in quo eundem diutius produci sermonem difficile videbatur. Qua re & ipse plerumque, quam duorum triumve sodalium cæterum, via qualibet inter colloquendum refugiebat, & alijs, ut vitarent, persuadebat.

Professores scholarum simul forte a prandio obambulantes in horto, Berchmannum eminens aduentantem conspexerunt, ex compacto atque animi gratia simularunt, se colloqui de rebus belli. Berchmannus compositis ante pedibus manibus, vultu in terram demisso, cum

ijs silens utique ambulabat; ac tum demum illi subridentes, patientia eius recreari, ingenuè scilicet professi sunt, ad militiam se ioco & de industria auertisse sermonem, protinùsque vnde abierant, in dissertationem rerum cælestium rediére.

Multum operæ ponebat in sylva, seu copiâ quadam colligenda diuinarum rerum, quas inter colloquendum in commune proferret. Si quid rarum, exquisitumque in concionibus, aut lectionibus publicis, aut priuatis adhortationibus, aut lectione super mensa audiuiſſet, aut etiam legiſſet ipse apud sacros auctores, scripto adnotabat. Sed duæ res præ cæteris in hoc studio longè præstantiores fuère; prima quod superiorum auctoritate, cum seorsim in contubernio degeret, inter sodales illos suos instar Academiolæ cuiusdâ religiosæ instituerit (vacationû diebus, quibus in Vineam itur rusticatû) quam ille non Academiâ, sed colloquia religiosa vineæ appellabat.

Interdiu igitur ad horæ spatium, in porticum aliquam, aut apertum rugurionem quodpiam conueniebant. Hic virtus aliqua proponebatur plurium sententiæ selecta, de quâ conuentu proximo erant dissertaturi. Proximis comitijs actum de fraterna charitate, de modestia, de humilitate, de custodia sensuum, de sua ipsius abnegatione, de oratione, de tolerantia, de sancta animi alacritate; nam hunc ab eo descriptum ordinem fuisse constat. Tum vni alicui eorum dabatur prouincia, hanc illamque virtutem definiendi, indicandique, si quæ regula, quod maiorum decretum eam præciperet, eiusque faceret mentionem. Alius aliquis referebat, qui virtutis illius actus interni, externique possent exerceri. Huic cura erat adducendi incitamenta, quæ ad amplectendam virtutem inuitarent. Illi erat munus impositum dicendi, quæ ratione ac via, quibus item medijs ad virtutem obtinendam pertingeretur. Illi denique cautio erat adferendorum exemplorum.

emplorum, aut testium, qui hac illaue
virtute floruiſſent. Quilibet ſeſe ad im-
poſitam provinciam ſtrenuè per hebdo-
madam præparabat, dièque feriato in
vineam coibant loco conſtituto, deque
rebus propoſitis ſimpliciter breuiterq;
conſabulabantur. Sub finem permitte-
batur unicuique quæſtiones de pertra-
ctata virtute ponere: quibus expeditis
ad vitiorum fugiendorum tractationem,
eodem ordine procedebatur. Viguit id
inſtitutum etiam poſt Berchmanni mor-
tem, vigetque. vt audio, uſque huc, Né-
que aliò hæc ſpectabant, quam vt ſeſe
mutuò ad virtutem accenderent, & à vi-
tijs auocarent, ſimulque materiam col-
ligerent rerum idonearum, quibus quam
plurimos colloquendo iuuarent. Repe-
riuntur autem perſcripta à religioſiſſi-
mo Iuene omnia, quæ iam dictis in
conuentibus ſuo tempore fuere per-
tractata.

Altera eiſdem conatus induſtria fuit,
quam ſui præcipue cauſa adhibebat,
per-

perpetua diligentissimâque lectio Constitutionum, legum, Annalium, Historiarumque Ordinis nostri; rerum item sanctis Societatis viris, aliisque gestarum. Hæ, tantæ eius erant delitiæ, ut aliquando Cepario diceret: Mea delectatio sunt, Regulæ, Exercitia ac vitæ nostrorum Beatorum. Has igitur legebat cum ipsius sui instituti causa, tum ut ijs penitus imbutus, nihil eorum ignoraret.

Quantum verò ipse ab hoc suo studio sibi promitteret, vel inde conici potest, quòd inclinatâ iam vitâ ab adolescentem quodam Polono interrogatus de ratione traducendi ritè temporis, quod colloquio quotidie indulgeret, ita responderit. Si vis sermones pios facillè, felicitèque colloctionibus aspergere, legito Historias, & Annales Societatis nostræ; hæc quippe res, cum propriæ nobis sint, omnibus quòque perplacent; quorum equidem tantam meâ causa siluam collegi, ut nulla prope

pe dissertatio, cuiuscunque demum argumenti incidere possit, cuius non exempla semper aliquor ex ipsis Societatis rebus adferre possim.

Præterea confecerat sibi syllabum Martyrum virorumque sanctitate illustrum Ordinis nostri quorum anniuersarios dies magna eorum, quibus cum loquebatur oblectatione celebrabat. Obseruatumque est, quoties per aulam Collegij (in quo eorum imagines propositæ sunt) pertransiret, aperto semper capite ijs habuisse honorem. Tamen erat accuratè instructus in primordijs, progressu, vniuersoque Societatis nostræ statu, vt non legisse modò, sed etiam scripsisse historias, Annalésque eius videretur, assererentque grauissimi Patres, qui sæpius de Societatis rebus differrentem audierant, nunquam sibi reperi- tum alium, qui aut maiorem earum rerum cognitionem haberet, aut maiore affectu de ijs loqueretur, aut loquentes audiret.

Necque

Neque mirum est Berchmannum tam frequenter, libenter, constanter, ardentius de rebus spiritualibus ac pijs locutum cum talia loquendi dudum sibi sanctissimum præfixerit & non vnum decursum De pluribus sit satis vnum altissimumque verbis eius expressum, quod ita se metiptum allocutus: Sit tibi con-honor Societatis; sit tibi cordi modestia & in recreatione loqui de rebus spiritualibus: Non erubescere; quærere loqui de rebus spiritualibus. Omnibus diebus Sabbathinis aliquid in recreatione loqui de B. Virgine, & dominicis de venerabili sacramento.

Denique e meridiana congressione colloquio (vt etiam spiritalium colloquiorum fructus addatur) aiebat Berchmannus se novos spiritus colligere reliquum spatium diei; Vespertina autem colloquutione ad instigandam ardentius meditationem, commotionemque diei sequentis Quare videtur sibi diuinitus instinctos fuisse Patres qui

qui sextis comitijs Generalibus horæ illius geminæ remissionem, non leuibus rationum machinis oppugnatam constanter retinendam censuissent, quando tantos in ea fructus existere sentiatur.

§. X I V.

B. V. & Berchmanni Fides.

Credere aliquid vt Dei legem, diuinamque reuelationem ex iusta credendi ratione, firmoque motiuo, virtutis est, & quidem summæ. Quo verò ea, quæ creduntur sublimiora sunt, & ab humano ingenio sensuque remotiora (quemadmodum sunt Christianæ Religionis mysteria) hoc, fidei virtus, qua talia creduntur, præstantior, Deo gravior, merito maior, præmio dignior. Hinc Magnus Leo: Magnarum inquit, hic vigor mentium est, & valde fidelium lumen animarum, incunctanter credere, quæ corporeo non videntur intuitu.

Huiusmodi vigore, huiusmodi lumine prædita fuit Magna, imo maxima,

Aug. de Stil. cred. c. 1.

S. Thom. 22. q. 82. a. 9.

Opti-

Optima Dei Mater & Virgo MARIA,
 quæ non credidit friuola friuolis mor-
 uis, vt credidere pagani (Nam de quolibet
 horum dici verè potest : Qui facit
 credit, leuis est corde) sed credidit
 iusta credendi ratione, firmoq; mori-
 uo credidit sublimissima & ab humano
 intellectu, sensuque remotissima Chri-
 stianæ Catholicæ fidei mysteria. Credi-
 dit ineffabile SS. Triados mysterium
 lege naturæ tam reconditum, in scriptis
 Mosaicâ adeo paucis cognitum. Perpe-
 xit illud in diuino Codice adumbratum
 prophetarum oraculis reuelatum. Cla-
 rius à Gabriele Archangelo expo-
 situm, qui & personam Patris, à quo
 sus fuerat, & Filij (cum dixit Filium
 tissimi in utero eius conceptum in)
 S. Spiritus, memorauit, disertèque totum
 mysterium eius opera perfectum in pre-
 nunciauit. Credidit æternum Dei ve-
 rum, naturalem nempe Dei filium, e-
 dem diuinitate cum patre & Spiritu sa-
 cto præditum, naturam humanam a-

sum
 illar
 mu
 & id
 inte
 xa fi
 quæ
 reru
 tran
 huic
 hibu
 à B.
 es q
 in re
 Ver
 stini
 perc
 cipio
 A
 fidei
 lim
 gat
 adm
 & c
 sum

sumpturum. Credidit se virginem esse
illam à Deo electam, in qua sacratissi-
mum hoc mysterium perficeretur. Hæc
& id genus alia à sensibus remotissima,
intellectu difficillima, firmissimo inni-
xa fidei motu credidit B. Virgo prius,
quàm mundo Euangelium promulga-
retur, & antequam filium miracula pa-
trantem suis oculis vsurparer. Atque
huic Marianæ fidei illustrissimum per-
hibuit testimonium S. Elizabeth, cum
à B. Virgine salutata respondit. Beata
es quæ credidisti, quoniam perficientur
in te ea, quæ dicta sunt tibi à Domino.
Verè felix, beataque, imò (vt S. Augu-
stini verbis utar) beatior fuit MARIA
percipiendo fidem Christi, quàm con-
cipiendo carnem Christi.

Ad virtutē fidei pertinet etiam eiusdē
fidei Confessio, ab Apostolis equidem o-
lim exhibita, sed in Christi Passione, ne-
gata. Cæterum beatissima mater, quem
admodum perfectissima fuit in fide, sic
& constantissime in eiusdem fidei con-

T

fessio.

fessione duravit, filiôque etiam in cruce
 cem fixo fidelissimè adhæsit, cum discipuli
 puli illo relicto, desertoque omnes fugis-
 gissent.

Talem tantâmque B. Virginis fidei
 Berchmannus etiam studuit æmulari
 quemadmodum vel ex his eius medi-
 tionis verbis colligere licet: Dum Ave
 Maria recitatur, petetur à B. Virgine,
 impetret nobis Fidem, quâ ipsa præ-
 pue enituit. Primò credendo se Virgi-
 nem, & Matrem futuram; ita & tu
 nia poteris &c. Secundò, plurimi facies
 do mysteria fidei, quæ docuit etiam
 postolos; Ita & tu plurimi facies
 steria fidei. Tertiò, tempore passionis
 Dominicæ, omni ex parte stabilis, &
 ma permanendo; Ita & tu persevera-
 tempore tentationum.

Sacratissimum Eucharistiæ myste-
 præ Sacramentorû reliquis meritò
 pellari Sacramentum fidei potest, quod
 in hoc maximè fides exerceatur, si
 stus in eo præsens credatur & colatur
 quo

quo (quemadmodum S. Bernardus loquitur) Christus tangi potest, sed affectu, non manu; voto, non oculo; fide non sensibus; tangi potest manu fidei, desiderij digito, deuotionis amplexu, oculo mentis. Porro sic præsentiissimū in hoc Sacramento Christum credidit, coluitq; & quidem frequentissimè, pijsimè, religiosissimè. Hinc cum Nouitium adhuc Societatis ageret, toto tirocinij sui tempore quotidie minimū septies augustissimum Eucharistiæ Sacramentū visitabat, ac dum è templo discederet vicarios sibi in reditum surrogabat, beatos Aloysium Gonzagam & Stanislaum Kostkam. Cūq; Nouitios plures hoc prouocasset exemplo salutandi sanctissimam Eucharistiam, post factum Conscientiæ examen vespertinum, non leuem ex eo accipiebat voluptatem, dicebātque in historijs sanctorū huius ferè æui hæc duo abs se notata, cultum nempe erga sanctissimam Eucharistiam & Religionem erga Deiparam virginem.

T a

Néque

Néque Nouitius tantummodo, sed etiam postquam tirocinio emerfit, eandem colendi sanctissimum Eucharistiae mysterium consuetudinem constantissime, atque usque lethalem agriuationem, quæ eum lectulo affixit, obsecrauit.

Atque hanc erga SS. Eucharistiae mysterium fidem, quamuis quotidie exhibuerit, maximè tamen probauit, diebus, quibus dominico corpori communicabat. Itaque Eucharistiam percipiturus hoc sibi decretum præscripserat. Persistam in actibus fidei, & charitatis & incipiam aspirare ad Christum dicendo : Quis mihi det te fratrem meum sugentem vbera matris meæ &c. Quem admodum desiderat cervus ad fontes aquarum &c. Sitiuit anima mea ad Deum fontem vivum &c. Veniat dilectus meus in hortum suum. Offeram hæc desideria Christo per B. Virginem & cogitabo illum respondere : Ego vram & curabo eum; Et dicam huiusmodi

Cepar pag. 238.

litera

liter : Domine non sum dignus &c. In manus tuas Domine commendo spiritum meum. Corpus Domini nostri Iesu Christi custodiat animam meam in vitam æternam Amen. Statim ac recepisti, alicui actum fidei, nimirum credere te hoc, quod habes, esse verum filium Dei, & B. Virginis. Tum cum omni humilitate quæras ab illo : Vnde hoc mihi, vt dominus meus veniat ad me? Gratias agam per breuem orationem vocalem, & petam, vt idem patroni mei faciant; Tum offeram illi corpus & animam meam, aliquod munusculum in particulari, verbi gratia, mortificationis; Tum vota mea illa renouando; Demum firmum propositum seruiendi Matri eius B. Virgini. Deinde conuertam me ad Deum Patrem, petens aspiciat in faciem Christi sui, & per sacra vulnera eius petam, vt supra, omnia.

Finiam rursus gratias agendo, & veniam petendo, quod tam malè illud tractarim, dicam : Laudate Dominum

omnes gentes, &c. Ecce quot fidei actus
elicit, cum dominico corpori commu-
nicaret! Néque hos fidei actus tantum-
modo elicit valens ac viuens, sed mori-
tò sæpius & pientius moriens. Hinc
moribundus toties exclamauit; Credo
Domine, Spero Domine, Amo Domine

Cepar. pag. 198. § 200.

Cumque ad virtutem fidei pertinet,
ut diximus, eiusdem fidei confessio,
hac etiam Virginem imitari gestiit. Hinc
moriens diuinissimo se viatico refecto-
rus, cum sacram sacerdos hostiam dig-
ris teneret, improuiso, sed magno ani-
mis spiritu (sciens corde credi ad ius-
tiam, ore autem confessionem fieri ad
salutem) in hæc verba prorupit: Pro-
testor hinc esse verum filium Dei Patris
omnipotentis, & beatissimæ semper
Virginis. Protestor me velle viuere
mori verum filium sanctæ matris Eccle-
siæ Catholicæ, Apostolicæ, Romanæ.
Protestor me velle viuere verum filium
beatæ Mariæ Virginis, Protestor me velle

le viuere & mori verum filium Socie-
tatis.

Atq; hanc Orthodoxam fidem Berchmannus non tantummodo viuens professus est, sed eidem quoque moriens mordicus adhæsit. Nam cum ægritudine lethali decumberet, & Collegij Romani Rector viso illo tanto, tam insolito concursu, non Fratrum modo, sed & sacerdotum in genua sese abijcientium petentiumque ab eo se cruce signari, iubueritus ne malus dæmon gloriolæ alicuius inanitate inflatiores ei fortè spiritus faceret, egredi cubiculo iussis, qui aderant, Berchmannum sic admonuit: Mi frater duplici potissimum tentationum genere salutem tuam petere dæmon hoc tempore posset; Fidei nimirum, & inanis gloriæ agitatione. Maeste igitur animo aduersus vtrūque armatus fortiter decerta. Tum Berchmannus: Deum veneror, mi Pater, equidem aduersus fidei oppugnationes satis mihi armatus videor; Contra vanæ

gloriæ assultus, si qui euenerint iam iam
egregiè me communiuit spiritualium
rerum Præfectus.

Denique cum supremos iam vitæ
mortalis halitus duceret, huius ortho-
doxæ, Catholicæ, Apostolicæ fidei su-
memor (quamuis alias omnium aliarum
rerum mortalium immemor) aliquo-
ties exclamauit: Credo Domine, Spero
Domine, Amo Domine. Ita dixit, ita
xit, suoque Domino fidelis, in domino
feliciter obdormiuit, moriensque ope-
ratus iustitiam, per fidem inferorum re-
gna vicit, & adeptus repromissiones
giorum ora leonum obturauit, perennis
impetum ignis extinxit, tartarei aciem
gladij effugit, de infirmitate conualuit,
fortis in extremo factus bello, castra
vertit exterorum, potius regno cælorum.

S. X I V.

B. V. & Berchmanni Spes.

Spes in Deum defixa nascitur ex di-
uina bonitatis, & misericordiæ notitia

secundum

secundum illud Iessei Vatis oraculum :
Speret Israel in Domino, quia apud Do-
minum misericordia, & copia apud
eum redemptio. Quare cum B. Virgo
clarissimam, plenissimam, eminentissi-
mam habuerit diuinæ bonitatis, & infi-
nitæ misericordiæ notitiam, & experi-
entiam, Christum quoque non tantum-
modo redemptorem suum, sed natura-
lem etiam filium agnouerit, eumq; præ-
sentem suismet oculis vsurparit, non
potuit non firmissima in Deum spe, cer-
tissimæque fiducia prædita fuisse.

Cæterum hanc adeo certam, firmam-
que beneficiorum à Deo obtinendorum
spem præstat conscientie puritas, qua
quis millies mori mauult, quam vel le-
uissimè offendere Deum. Hinc Ioannes
Apostolus: Si cor, inquit nostrum non
reprehenderit nos (id est, si scientes, vo-
lentes nullis peccatis nos impiauerimus,
quorum nos meritò conscientia accuset)
fiduciam habemus ad Deum, & quic-
quid petierimus, accipiemus ab eo.

Eadem spes fiduciaq; operū bonorū
frequentatione, mira capit incrementa.
Hinc Apostolus : Qui, inquit, bene mi-
strauerint, gradum bonū sibi acquirunt
& multam fiduciam. Quæ cum ita sit
consequens est beatissimæ Virgini mi-
ximam, certissimā, firmissimāq; spem
fuisse, cum fuerit & omnis peccati pur-
& bonis operibus iugiter intenta.

Hanc spem, fiduciāq; Magnæ Ma-
tris exprimere Berchmannus eius filius
egregiè conatus est. Nam cū claro me-
tis integerrimæ obtutu, perennes diu-
initatis & misericordiæ fontes per-
xisset, animūq; ab omni grauioris pec-
cati maculā emaculatum præstare
studuisset, & improbo labore bona
per opera accumulare contendisset,
rito singularem de diuina bonitate spe-
cepit. Et quidem Magnæ Matris
emplo. Hinc suis in meditationibus
Berchmannus : Aue recitato, inquit,
temus spem, quā B. Virgo maximè
tuit. Primo in speranda æterna glo-

Cepar. pag. 271.

& quicquid à filio petebat; tu eadem sperabis. Secundò in se totam, cum summis premeretur angustiis diuinæ providentiæ committendo; pendebis & tu à diuinâ providentiâ. Tertiò in longanimitate expectanda gloria tantopere à se expetitâ; Tu etiam longanimis Dei dona expectabis. Et alibi : Pater recitato, petemus à Filio, qui spes nostra est, ut magna cum spe ad Virginem accurramus, primò quia Deum ipsum ad nos traxit; secundò est aquæductus, per quem facile cælestem aquam in hortos nostros deriuabimus; Tertio est Regina ditissima, & liberalissima. Indubia Theologicæ spei tesseræ est, cum quis ad Deum confidenter suis in necessitatibus recurrit. Id enim uerò fecit Berchmannus, qui suam spem non in gratia humana, sed diuina misericordia ac bonitate totam collocavit, quemadmodum in rebus ab eo gestis, à Cepario Italicè conscriptis liquido est videre.

Cepar, pag. 272.

Atque

Atque hanc spem quam vivens vi-
 uam, firmam, certam, solidam semper
 exhibuit, moriens non amisit. Hinc
 tali iam morbo fractus, & lectulo
 tenus, cum à Romani Rectore Collegij
 suam perire, & in precibus ad Deum
 fusis sanitatē flagitare iussus fuisset, pa-
 lō post ab eiusdem Rectore Collegij
 dicit: Mi Berchmanne frater inter re-
 tandum sacras officij Canonici preces
 adverterunt mihi animum illa cuiusdam
 Responsorij verba, quæ quadrare in re
 videntur: Puer meus noli timere. quia
 ego tecum sum dicit Dominus. Si, res-
 fieris per ignem, flamma non nocet
 tibi, & odor ignis non erit in te. Liber-
 bo te de manu pessimorum, & eruam
 de manu fortium, auguror probatum
 in te varicinij veritatem. Tum ille: In-
 spero, respondit, sed meritis beatissimæ
 Virginis: Eadēque secum verba rep-
 tando sæpius repetebat; ac solus cum
 esset, aut à paucis circumfessus, suavis-
 mis affectionum piarum iaculis exul-
 pere

pētebat, præcipuè verò Deiparam hiscè;
similibusue sententijs alloquebatur: Ne
me deseras MARIA, ne me fallas, filius
enim tuus sum, tu scis, quia iuravi.

Hanc denique certam, firmam, soli-
dāq; spem diuinarum promissionum
veritati nixam Berchmannus quemad-
modum viuens exhibuit, ita moriens
suis sodalibus egregiè probauit. Nam
cum suprema virium debilitate fractus
non obscure magnis Berchmannus pas-
sibus ad vitæ metas iam properaret, Ro-
mani Collegij Rector ad eum ingressus
ad exercendos varios virtutum actus,
Berchmannum sententijs hiscè breui-
bus, quibus alias solitus erat per hunc
modum prouocauit: Doleo Domine;
Credo Domine, Spero Domine, Amo
Domine. Atque in hac spe singulariter
constitutus, in pace in idipsum dormiit;
& requieuit.

S. X V I.

*B. V. & Berchmanni Charitas
erga proximos.*

Fuit beata Dei Mater Virgo, perfectissima consummatæ norma Charitatis proximis debitæ. De hac S. Bonaventura differuit in hæc verba: MARIA charitatem proximi ore faciebat. Ipsa enim est, de qua dicitur apud Lucam: Et factum est, ut audiuit salutationem Mariæ Elizabeth &c. Charitas inquam proximi salutationibus & alijs charitativis locutionibus semper fouenda est. Væ eis qui propter odium, salutationem proximo negant. Et quid enim requirit, eam ad officium charitatis festinare cogebat, nisi charitas, quæ in corde eius feruebat? Væ ergo tardis ad opus charitatis. Ita S. Bonaventura de charitate, quam Mater Virgo proximis exhibere dignata.

S. Bonav. in spec. B. V.

Huius maternæ pulchræ quæ dilectis imitandæ studio Berchmannus

census mirè proximum dilexit. Quod
vel hinc colligere licet, quod examen ac-
curatum particulare de proximi charita-
te formarit in hæc verba : *Examen par-*
ticulare de charitate proximi

Cepar. pag 247.

Primò; patienter ferre defectus fra-
trum, & facere vnum actum charitatis.

Secundò; Neminem iudicare, & face-
re duos actus charitatis.

Tertiò; De omnibus bene sentire, &
facere tres actus charitatis.

Quartò; Compati alijs, & facere
quatuor actus charitatis.

Quintò; Congaudere & congratulari
quando alijs res bene succedunt, & fa-
cere quinque actus charitatis.

Sextò; Ero benignus, & obsequiosus,
& facere sex actus charitatis.

Septimò; Semper excusare fratres in
animo meo, & apud alios, & facere
septem actus charitatis.

Octauò; bona & placida verba dare,
& facere octo actus charitatis.

Porro

Porro cum Examen hoc, quiddam
theoricum spiret, videamus nunc, quæ
nam fuerit huius theoriæ praxis. Itaque
hoc vniuersim de Berchmanni charitate,
qua proximos diligebat, dici verè debet,
quod pacem colebat adeo sanctè, ut
nunquam cum aliquo contendere
auditus; Si verò qua in domo sodales
suos audisset cum aliquo rixam simula-
temue suscepisse, ab eorum protinus so-
cietate discedebat. A socijs autem, qui
eum in sinu gerebant non solum dilige-
batur, verumetiam in tanta veneratio-
ne habebatur, ut ab eo semoneri, regi-
perinde permitterent, ac si summam
eos auctoritatem obrinuisset. Tantum
potest, polletque virtus, ubi ad plurimum
existimationem dimanauit.

Ex eadem charitate profluxit, quod
Berchmannus esset seuerissimus sui cen-
sor, acerrimûsque aliorum defensor, et
cere identidem sibi solitus: Cauebo
hi sedulò à iudicando alios, nec aliorum
in rebus immiscebo. Si quid excusar-

Cepar. in miscell. pag. 255.

le occurret, compatiar, me inspiciam, & de facto recitabo pro emendatione vel Aue, vel simile. Et: Fac habitum in excusandis alijs in visceribus Charitatis. Et: Valde lubentem me præbebo in concedendis dictatis, & similibus, & charitatem custodiam vt pupillam oculi.

Cepar. pag. 259. 255. 149.

Eadem Charitate duce Berchmannus alijs quæcunque commodiora libens cedebat, & quoties rogabatur pro alijs orare, paratissimus erat, aliorumque se precibus in vicem commendare solebat.

Atq; hanc in proximos charitatē maturior ætas in Berchmanno non tantummodò nihil minuit, sed etiam vehementer auxit. Hinc non solum (quando ei per hebdomadam id munus obtigerat) mensarum analecta sportulis seruata, ad portam lætus pauperibus erogabat, sed quoties is, cui ea cura, aut æger, aut occupatus aberat, vel indicasse id Berchmanno sufficiebat, vt promptissimè aduolaret, eratq; vulgo perfugium omnium

ad id gentis officia ambiciosissime suscipienda, si quis impeditior suam ei vicem demandasset.

Charitatis est, & quidem singularis, non tantum miseras aliorum vices misereri, sed etiam ad pœnas pro reis exoluendas sese offerre. Fuit huiusmodi charitas in Berchmanno, qui, quoties eumque Rector vtebatur eo ad denunciandam alicui pœnam pro admisa culpa, ille in genua prouolutus, ut sibi pro reo pœnam liceret luere supplex precabatur. *Cepar. pag. 27.*

Quod si fortè Rectorem exorare non licuisset, tum ille tam dextrè aptequam fonti denunciabat, ut qui pœnam grauatè subiret, nemo vnquam fuerit inuentus.

Magnæ charitatis est proximorum corporibus opitulari, maioris etiam eorumdem animis, ne pereant, operam nauare. Tali charitate flagrauit Berchmannus ardentissimus animorum Deo suo liberandorum zelotes. Hinc linguam Gal

licam (cuius antea ignarissimus fuerat) ita didicit diligenter, ut in triclinio sæpius Gallicè se concionatus. Quam linguam didicisse se narrabat, ut obeundis Societatis muneribus magis esset idoneus, & ne vel vnius animæ damno esset imperitia eius linguæ, quæ tam familiaris est Flandriæ vniuersæ.

Cepar. pag. 34.

Earundem animarum Christo lucrandarum studio accensus, multus erat in memorandis religiosorum Societatis IESV Patrum missionibus ad laponem & Chinas, earumque postremam expectere ipse se ostendebat, ac si quæ inde de religione noua adferebantur primus sodalibus indicare ad eorum consolationem festinabat.

Adeo ingenti ardebat zelo iuuandi domesticos omnes, nec minori charitate ferebatur in salutem exterorum, atque ut secundis aliorum successibus mirè lætabatur, ita dolebat aduersus, nec minor cum proximi, quam sui sollicitudo exercebat.

V 2

No-

Novitius quidam propositi pæn-
tens, viam explorabat abeundi. Ipse
genua se aduoluit dubitantis, obtell-
tur, dies aliquot maneat; interea socii
solicitat, ut pro eo Deiparam deprecetur;
& constantiam nutanti videtur im-
petrasse.

*Berchmanni Charitas erga No-
uitium Ordinis.*

Eadem charitate, quâ prædictum No-
uitium, etiam scholasticum in suâ voca-
tione vacillantem retinuit. Res ita se ha-
bet. Festo fortè die scholasticus aliquis,
feruentissimo Leonis fidere, sub ipsum
meridiem egredi parabat; addubitant
P. Minister quem ei comitem iungeret.
Berchmannum tandem designauit. In
in cubiculo repertus coronam rosariam
voluere, nihilo segnius, quàm rogaba-
tur operam comitandi addixit, priorque
alterum ad ianuam præuenit, qui eum
tantis cæli caloribus ad Carthusianorum
cenam

*Eiusdem Charitas erga Scholasti-
cum Soc. Iesu. Cepar. pag. 116.*

cœnobium longè sanè à Romano Collegio abduxit, ibique vocato Monasterij Priore, cum eo seorsim in cubiculum secedente Berchmannum duorum à se cubiculorū spatio interclusum reliquit. Mox cœnobio cum eo egressus Berchmannus disertè hæc socio verba infregit: Existimas, prò dolor, mi frater, ignorare me quid negotij intro gesseris, at ego plus nimio id habeo exploratum. Tu de deferenda vocatione tua agitas; at non ita eueniet: Ego pro te tam crebris Deum fatigabo precibus, vt respicere eam non valeas. Hic ille deprehensum sese sentiens, obstupuit scilicet; Et quoniam cū Cœnobiarcha iam sic conuenerat, vt ille ad Rectorem in Collegiū hac de acturus veniret, quando nempe ipse Collegio abesset; Berchmanno persuadere conabatur, vt lectionis audientia obtentu ad Professorum domum rantisper secum digrederetur. At obnixus Berchmannus: Non, inquit, sed in Collegium reuertamur. Quò cum per-

uenisset, aliam mentem recepit, viuitque
etiamnum in Societate IESV probissimam
opinionem viri, atque operæ strenuissimæ
fama, quam secundum Deum cælestis
que reliquos Berchmanno debet. Atque
hunc, similemue Charitatis affectum,
non vni tantum, alterius socio, sed
vniuersim cunctis maximè hospitibus
impendit. Nam si quem Societatis ho-
minem in plateis fortè conspiceretur,
protinus suauis alacritatis beneuolen-
tiæque significatione salutabat, cætera
licet ignotum, neque ad hoc tempus
visum: rogatus à socio, quid tantam
ignotos præ se ferret affabilitatem, re-
spondit: Quia fratres mei sunt. Eaque
familiaritate cum Patribus fratribusque
exteris domi versabatur, ac si pridem
omnes noti, familiarésque fuissent.
Quoties aliqui Societatis homines lon-
giquis è mundi partibus aduentabant
ad complectendos eos pro more Socie-
tatis

*Berchmanni Charitas aduersus ho-
spites & ignotos. Cepar. pag. 112.*

tatis, diligentissimus aderat, eorūque quibus cum fortè tunc loquebatur, colloquio tantisper abdicato, ad id officij alacer aduolabat, quod iam inde ab Apostolorum memoriâ natum seruatumque à priscis Monachis, ac viris Religiosis, illi amplexum pacis appellabant. Id verò faciebat vultu hilari, capite aperto, ac decenter prono, submisso ad terram corpore; opinatus sub hospitis persona se Christum accipere affirmantem: Qui vos recipit, me recipit. Hunc morem filios suos edocebat Magnus ille Occidentalium Monachorum Patriarcha S. Benedictus præscribens hanc legem: Venientibus siue discedentibus hospitibus inclinato capite, & prostrato omni corpore in terrâ. Christus in eis adoretur, qui & suscipitur. Hac cogitatione Berchmannus hospites Societatis ex more complectebatur, aiebátque sibi quidem iucundissimum futurum fuisse, si venientibus & abeuntibus iisdem, signum aliquod

ere datum fuisset, quo audito omnes ad
ianuam descenderent, complectendo
monstrandæque charitatis ergò; dice-
solitus sibi: Quando vides aliquem
Societate alterius Collegij, reuerere
lum vt Angelum.

Cepar. pag. 261.

Singulari ferebatur affectu in Ad-
tores Societatis IESV Fratres, quibuscum
magna quoque iucunditate versabatur.
Nam cum ad alios indifferenter accede-
ret, ad hos sub colloquendi horam
studio conferebat, quòd cum illis pro
suâ simplicitate, candoreque videretur
liberius de cœlestibus rebus agere possent
sensusq; in meditatione perceptos cum
fructu effundere. Hos quoties vel emi-
nus prætereuntes vidisset, statim nuda-
to capite salutabat, etsi in vicem illi lon-
gitudine interualli saluantem subinde
non obseruarent. Ipsi verò quod sancti-
tatis cuiusdam adolescentis opinionem de
eo comprehendissent, & consuetudine
eius expetebant, & fidenter etiam,
cum

cum eo loqueretur, ab eoque instruerentur ad se inuitabant.

Et quidem etsi per concessæ collo-
tionis tempus, fruendi eius copia defui-
set, cum fortè ad obeunda diebus festis
templa facultatem impetrassent, Berch-
mannum sibi comitem dari à superiori-
bus exorabant, atque ipse cubiculo euo-
catus facilitate magna, ingenuaque cha-
ritate eis obsequebatur, nec per viam
nisi diuinis de rebus verba faciebat.

Conspicatus aliquando collo-
tionis tempore, quendam solitariè stan-
tem, Patri cuidam quocum agebat :
Quid ni, mi Pater aiebat, ad bonum il-
lum Fratrem sine socio stantem, ad al-
loquendum, recreandūq; accedimus?
Aliàs frequenter duobus simul Adiuto-
ribus fratribus visis, ipse tertium se ad-
miscebat, officij præstandi causa; aliorū
suorum Collegarum Societate non in-
urbanè desertā, qui studio eius approba-
to, mox inter sese: Fateri deniq; necesse
est, Iuuenem hunc reuera esse sanctum.

Dici non potest quanta eos charitate eum ægri essent habebat. Sæpius visebat per diem, cælestibus, nec iniucundis colloquijs recreabat: æstate feruentioribus horis, aquam eis è fontè recente hauriebat, ori refrigerando propinabat, lavandis manibus affundebat; atque vt eorum corpora reficiebat aquæ recentis frigore, sic animos accendebat, recreabaturque ardente illa charitate, quâ promptissimè illis seruiebat.

Diebus veneris quando **M**ortatio domi haberi solet, lubens à cæna, quæ dicta erant ijs repetebat, quotidie verò historiam de beatissima Virgine afferebat. Cùmque illi exploratum haberent, quâ ferè horâ venire soleret, magno eius desiderio opperiebantur aduentum lætisque iactabant: Iam mox aderit Berchmannus ad historiam narrandam. Et si quando impeditus ad horam forcè non venisset, ministrum domus exorabant, vt venire eum iuberet; adeò præsentia illius consolari se sentiebant.

Quo.

Quotidie ad ægrorum lectulos visebat promiscuè ab ingressu nosocomij exorsus, eosq; solabatur diutius, qui (quod rariùs visebantur) maiore solatio indigebant. Ex cubiculis, vbi maiores deprehendebat visitantium cætus, breuissimè excedebat, ad eos, quorum lectuli nullo consortio cingebantur. Quoniam autem per contagionis metum eâ visitandi licentiâ per dies aliquot, domesticis fuerat à superioribus interdictum, Berchmannus, qui visendi officio defungi pro more, non poterat, ab ægrorum curatore diligenter quærebat, ecquî singuli valerent. Cùmque rursus eos adeundi copia à superioribus facta fuisset, sæpius visebat per diem, cælestibus nec iniucundis colloquijs recreabat.

Berchmanni Charitas aduersus agros

Vniuersim. Cepar. pag. 114. Ep. 115.

Atque hanc tantam charitatis prolixitatem non ægris modò, sed valentibus quoque præstabat, quoties obsequium

suum poscebatur, vixque pronuntiatis
 verbis promptus, hac similiue forma
 respondebat: Effectum dabo, mi Pater,
 & lubens. Si laboraret Pater Minister de
 socio, quem adderet egredi cupientibus
 Berchmannus vnicum eius erat perfu-
 gium, obtemperabatque semper, nullo
 commutato verbo. Ac quia semel à stu-
 dijs ad comitandum auocatus (cum
 tuendis fortè Philosophiæ thesibus ar-
 dentius incumberet, temporeque ege-
 ret) senserat aduersus imperium inter-
 nam quandam obluetationem, & in pre-
 sens quidem, nullo dato signo, comita-
 tus fuit, sed mox domum reuersus ad
 suum illum animi motum aduertens
 diebus aliquot singulare examen adhi-
 bere, maturas præterea considerationes
 insumere, donec paulò post partam ean-
 dem diuina ope sui ipsius victoriam
 sensit.

Peractis Philosophiæ disputationi-
 bus sæpius eo Minister ad egrediendum
 utebatur, siue quòd vacuus nullo illo
 prom-

promptior esset, aut magis præstò; Eug-
nitque subinde, ut vix cum vno aliquo
regressus domum, cum altero egredi in-
beretur. Ac semel flagrantissimis æstatis
caloribus, ter, quaterue die vno foras e-
gressus, cubiculi eius contubernalis vi-
cem Berchmanni miseratus: Obsecro
te, mi Frater, inquit, vide etiam atque et-
iam quid agas, neq; per imprudentiam
pecces, aut certè in morbum te calores
isti conijciant. Tum ille placidè: Mi
Frater, ait, prudentiam ego moderato-
ribus relinquo; obedire mea solius cau-
tio est.

Eandem charitatem etiam in re mi-
nima, non minimo Berchmannus exem-
plo præstabat. Non iuuabat eum lusus,
sed magis differendo, disputandòq; ca-
piebatur. Tamen vacationum diebus
(cum Scholastici in vineam eunt) si à
quoquam ad ludendum inuitaretur, ijs
horis, quibus fas est vel trudiculis lude-

V 7

re,

Eiusdem Charitas in minimis.

Cepar, pag. 122.

re, quibus in oblonga mensa per angustum fornicem, mobilēque sphæram eburneæ pilæ traijciuntur, vel laminis, faxisue missilibus, quæ ad signum propositum manu traijciuntur, colludebat, ut alijs solâ charitate ductus gratificaretur.

Quemcūque recēns aduentantem admittebat in societatem lusus, etiam si perdendi certus fieret, imperitia accedentis. Nunquam in lusu aut verbis contendebat, aut vocem clamosiorem edebat, seu dextrè caderet iactus, seu sinistrè. Si vincebatur, statim genibus flexis Angelicæ salutationis sponsionem victoribus persolvebat; Si victor erat, neque insolenter gestiebat, neque victis insultabat. Quæ omnis adiunctarum rerū collectio lulum (rem alioqui genere suo mediam atque indifferentem) erigit in præstantiâ actionis bonæ ac laudatæ.

Iam verò sicuti amavit omnes Religiosos homines, in primis Societatis Iesv filios,

Eiusdem Charitas erga Societatem.

filios, suosque in Christo fratres, ita & Matrem tenere omnino, piéque dilexit. Nam Berchmannus propter augustam illam existimationem, quæ ei de Societatis instituto ac moribus iam nata erat, hanc quoque de eâ apud se sententiam statuebat: Societatem nimirum tam bonis esse legibus vinctam, tam aptè constitutam ex præscripto Evangelicorum Consiliorum, ut si nos ad amissimæ communis eius vitæ accommodaremus, si ordinem, si leges eius teneremus, non solum in viros sanctos ac perfectos, verum etiam ad ipsum virtutum omnium culmen gradumque editissimum perfectionis, re nullâ aliâ adhibita evaderemus. Atque utinam verissimum id esse intelligerent cultores omnes vitæ Religiosæ, qui sæpè non contenti sanctorum suorum fundatorum legibus, atque institutis, temerariâ quadam audaciâ atque imprudente impetu, amant res novas adiungere, ambulantes in mirabilibus super se, in-

insolitâ quadam seueritate, ac contritione, de qua tandem imbecillior natura remittere cogitur, referuntur retro ipsi, immanibus deiectionibus, tantâque celeritate desistunt, quanta susceperant leuitate, aut asperiores repugantes virtutis viam deficiunt, abijciuntque in vitia sese & licentiam, aut cæci sui amore capti, inflati que dicunt cum Phariseo: Non sum sicut cæteri hominum; indeque in præcipitia prorunt, unde inconsultius eniti moliebantur, aut denique valetudinem celerius labefactando student adipiscendis inter Religiosos commoditatibus; aut si ijs non student, Ordo ipse Religiosus, vix materno in suos affectu communi charitatis impulsus impetu, eas illis, quas potest, decetque imunitates indulget. Atque ita, qui sublimius volare conabantur cæteris, nec cæteros æquare possibus, nec communem cum ijs vitam aut leges valent obseruare. Berchmanno sanè non erat hæc morum via, quoniam

nam obseruantissimus & amantissimus
erat Ordinis sui.

Enimuerò summa, quam de Societa-
te combiberat opinio, admirandos in eo
excitabat affectus, ac primò quidem a-
morem quendam intimū, tenerimūq;
aduersus Societatem, cuius lætis succes-
sibus gestire eum vidisses, sollicitum fa-
mæ ac nominis eius sempiterni, quam
matrem scilicet, Societatem sanctam, so-
cietatem amoris, diuinūque opus ap-
pellare solitabat.

In quanto autem beneficio duceret
Religioni se esse adscriptum, vestibūsq;
Religionis indutum, arguit insignis qui-
dam pietatis actus, quem manè inter
vestiendum quotidie exercebat, imitatu
dignum, atque his ab eo verbis expres-
sum: Cum tunicam tenebis manu prius
quàm induaris, exosculare lætus, te et-
iamnum dignum esse, qui vestiaris insi-
gnibus Christi. Atque hunc amorem
erga Societatem, eiūsque vestem, ad vlti-
mum vsque spiritum vitæ conseruauit,
peti-

petitâ etiam in eâ veste moriendi facultate: Excellens hæc de Societate opinio, ardēnsque in eam affectus, non solum illi conciliabant summam in ea vivendi quietem, atque oblectationem, sed & suavissimam sæpe teneritatem, quam semel, iterumque Cepario significavit, ac primùm quidem mense Decembri his eum verbis compellavit: Contentissimus viuo in vocatione meâ, & magnam sæpè sensi animi teneritudinem erga Societatem. Iterum mense Iunio Anni M. D. C. XXI. primo ferè bimestri, antè quam è vinis abiret: Viuo, inquiebat, maximè contentus; Nunquam, laus Deo, tentatus fui, & hoc semestri talem affectum sensi erga Societatem, qualem nunquam antea. Et: Ita ero Zelosus honoris Societatis Iesu, sicut ambitiosus verus honoris proprii.

Porro qui tantæ fuit Charitatis erga Matrem spiritalem, patris, matrisque

*Eiusdem Charitatis erga
parentes carnales.*

corporalis non est oblitus. Certè cum
ægra mater eius Gertrudis annorum alia
quor inualetudine teneretur, Berchman-
nus eam verbis adeo concinnis, tam ap-
positis, tantòque affectu plenis consola-
ri instituit, vt attonitas haberet circum-
stantium aures.

Verum enimuero, qui sic sodales
suos in Christo fratres, reliquosque à
quibus accepisse beneficia agnouerat
dilexit, nunquid etiam eos, à quibus ac-
ceperat iniurias, opprobria, conuitia, se-
cundum supremi diuinissimique Dicta-
toris leges amauit? Amauit sanè, & qui-
dem etiam dum puer, & quidem pueros
in se iniurios. Vnicum libare iuuerit ex-
emplum. Puer quidam extitit præter
cæteros ad petulantiam educatus, qui
conuitijs eum sæpius, iniurijsque fige-
bat. Sed Berchmannus postquam iniu-
rias omnes summâ cum animi demissio-
ne tolerantiaque tulisset, nulla vnquam
responsione pueri proeaciam fregit, nulla

Eiusdem Charitas erga inimicos

las vnquam apud alios querelas deposuit; dicere itendidem sibi solitus: Matrem te præbe erga alios, erga te ipsum iudicem. Et. Obluiscaris iniuriarū, quas tibi proximus fecit; Sic enim sanctus Dorotheus docet.

Cepar. in mor. dec. 9. 40. Id. p. 260.

Denique qui sua charitate complexus est in se iniurios, viuensque omnes viuos, eādem quoque defunctos persecutus est. Hinc (vt hæc eius charitas aliquo liqueat exemplo) cum quidam è tironibus sub noctem abiisset è viuis Berchmannus sibi visus parum pro defuncto orasse, potestatem fieri sibi preiit plura pro eo Rosaria persoluentis postquam reliqui ad dormiendum essent profecti, &c.

Berchmanni Charitas erga defunctos.

Cepar. pag. 35.

§. X V I I.

B. V. & Berchmanni Charitas erga Deum.

Amauit flagrantissimè Dei Mater
pro

proximum (ut dictum) sed ardentius Deum. Anima MARIÆ, inquit S. Bonaventura, Deum decentissime magnificauit, & in Deo firmissime exultauit, quia Deum excellentissime amauit. Sagitta erat, inquit S. Bernardus, amor Christi in corde B. Virginis, quæ non modo cor eius confixerat, sed vndique transverberauerat, sic ut in toto illo virgineo pectore nihil amore diuino vacuum remanserit. Itaque sæpius ei, Solomonix sponsæ verbis uti licuit: Dilectus meus mihi, & ego illi, id est, ille (Deus) diligit, torusque meis commodis procutandis studet, & quamuis omnes diligat, quas condidit res creatas, tantam tamen aduersus me charitatem demonstrat, ac si curam illarum omnium dimisisset. Cæterum ego vicissim diligo eum, omnisque amore illius ardeo, imò charitatis illius vi suspensa raptaque anima mea, diu, noctuque omnia desideria, cogitatus, actus, curasque omnes

X

ia.

S. Bonan. in spec. B. Virg. c. 4.

in illo solo diligendo consumit. Adeoq;
 haud immerito illa mihi vsurpare ver-
 ba licet : Ego Mater pulchræ dilectio-
 nis &c. Hic Dei amor in B. Virgine,
 præsentia Dei lætabatur, absentia trista-
 batur, vt cum digressa templo Deipara
 Christum amisit, & in templo reperit.
 Atq; in hac charitatis perfectione matri
 suæ, matri pulchræ dilectionis quam
 simillimus esse Berchmannus eiusdem
 filius discupijt, quia Deum flagrantis-
 simè amauit.

*Primum diuina Charitatis
 indicium.*

Amans amati gauisus est Dei sui præ-
 sentia Berchmannus. Hinc ille nusquam,
 quàm in foro rarior, nusquam (veluti
 alter Samuel) frequentior ac in tem-
 plo, vbi se singulariter habitaturum
 Deus olim Salomoni promisit, in hæc
 verba : Oculi mei erunt aperti, & au-
 res meæ erectæ ad orationem eius, qui
 in loco isto orauerit. Elegi enim &
 san-

Lib. 2. Paral. 6. 7. & 10.

sanctificaui locum istum; vt sit nomen
meum ibi vsque in sempiternum, &
permaneant oculi mei, & cor meum
ibi cunctis diebus. Atque hac Dei præ-
sentia Berchmannus adeo gauisus est,
vt nihil nisi eo consulto aggressus sit.
Quam diu enim præfecturam illam
Vicariam Nouitiorum Societatis I E S V
gessit, affirmauit se nunquam Nouitij
cuiusquam erratum ad superiorem de-
tulisse, quàm cum Deo rem omnem
coram SS. Sacramento pertractasset,
cum vt pacem nullius, temerè quid
deferendo turbaret, tum etiam ne arbi-
trio affectuque suo transuersus agere-
tur.

Quando festis vacuisque diebus iu-
bebatur excitandi corporis causâ ambu-
lare, vnum semper, alterumque templū
destinatò visebat, inque his ante omnia
Augustissimam Eucharistiam tanto ado-
rabat affectu, animique ardore, vt sur-
gentem subinde, abeuntēque socium,

ne aduerteret quidem, donec ab ædis lumine redux eum sui admoneret; Ita sapius à sensibus abductum pendentemq; ex Deo, vt nec videret, neque audiret omnino, dum proprio appellatus nomine, ad societatem corporis animus quasi foras peregrinatus, reuerteretur.

*Secundum diuinæ Charitatis
iudicium.*

Idem diuinæ Charitatis ardor Berthmanno fuit auctor, vt non tantummodo Dei præsentia in templo lætaretur, sanctissimamque Eucharistiam supplex, vt diximus veneraretur, sed vt hac frequenter, reuerenter, diligenter vesceretur, vt sic eius præsentia intimè frueretur. Incredibili itaque diligentia ac reuerentia ad S. Synaxin sese comparabat. Rogatus à sodali suo, cur noller villo vacationum die, quamvis solenni, ac Religioso synaxin instituere, quia, inquit, cum ambulandum mihi, aut in vineam eundum est, non ea possum animi quiete ac religione frui, quàm par est tanta

Maier

Maieftati. Quare nec rogatus prodibat,
cum ijs sibi facris defungendum erat.
Dicebat quoties Angelico illo cibo refi-
ceretur, experiri se novum quoddam
spiritus stabilimentum; Cum vero per
hebdomadam abstinuiffet, affici qua-
dam fame, quam solo hoc epulo exple-
re poffet. Magno fanè fuauiffimæ huius
efcæ tenebatur defiderio; ac quoniam
fcholasticis Societatis IESU eâ vefci non
licet, nifi Dominicis, feftisque diebus,
ipfe quoties præterea dies incidiffet in-
figni aliqua religione eximius, fi domi-
nimirum effer, eius fumendæ copiam
impetrabat. Ergo Frascatæ fiue Tufculi
ferijs maiorum vacationum femel per
hebdomadam, folito amplius ad altaris
myfteria accedebat, otio fibi ante meri-
diem indicto. Si fortè fefti alicuius an-
niuerfarius dies in Dominicum incidiffet,
tum fcilicet dolentis in morem:
Hac, inquiebat, hebdomade conuiuij v-
nius tanti iacturam facimus. O quot
excitatis fanctioribus cogitationibus,

quot fidei, charitatis, aliarumq; virtutum
repetitis actibus ad cælestem mentem
accessit? O quàm suauibus est inunde-
tus delitijs, quoties diuino sese manna
refecit! ô quàm dulces ac teneros cum
suo Deo sermunculos seuit! subinde p-
rupit in hæc voces: O Domine, præter
cōmunionē, quid mihi dulce & iucundū
sit, cū tu per eam clarificari deuotissime
rogaueris? Annuntiabo te fratribus meis
bono, & sancto cōuersationis exemplo
& de omnibus bene sentiā. Et: Domine
sū palmes aridus in Societate tuā, sed se-
cundū misericordiā tuā influat me suc-
cus gratiæ tuæ. Et: IESVS, Mundus, Dia-
bolus, & Caro mea quærunt me, & ne-
mo, nisi velim inueniet me. Si caro, dia-
bolus, mundus inueniant me, vt leones
rugientes deuorabunt me. Solus IESVS
Saluabit, & ditabit inuentū me. Volo le-
sv bone, volo vt inuenias, & possideas
me. Nam si tu inuenis me, inueni ego te,
& sufficit mihi. Et: ô bone IESV, quis de-
flectat à via, vbi tu es via? Quis erret à
via, vbi tu es lux & dux in via? Ter-

Tertium diuinæ Charitatis indicium.

Haud dubium singularis in Deum charitatis indicium est, cum quis amore DEI parentes abdicat, deserit, ac relinquit. Nam Veritas dixit: Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus. Ita fecit B. Virgo Dei parens, quæ amore Dei parentum amorem vicit, illisque relictis ad Hierosolymitanum templum in religiosum Deo dicatarum Virginum Parthenonem concessit, quò DEVM scilicet ardentius, & perfectius amaret. Imitatus est matrem Virginem in hoc diuinæ charitatis genere, filius eius Berchmannus, qui in uenculus etiam dum concepto proposito, Deoque facta sui in Societate IESV consecrandi oblatione, meriti maioris ac firmitatis ergò, propositum hoc suum voto sanxit. Itaque cum iam septimum decimum ætatis annum attigisset, seu ut quam primum Deo sese consecraret, seu ne parentes frustra quidquam de se statuerent, decreuit suam illis volunta-

tem literis indicare, simulque significare, facto abs se voto id propositum esse sancitum. Acerbus Patri, matrique accidit tam insperatus nuntius, cum, quod, ut prosperrimum nuptiarum suarum verum amarent vnicè, tum quod spes omnes suas, hac orbi prole, collabi augerarentur, in cuius felicissimis auspicijs vniuersa domus suæ procumbentis incrementa collocassent. Adornati fuere a parentibus Patres Capucini, qui eum interrogarent, missusq; ad eos Berchmannus haud grauatè iuit, atque ad obiectas sibi in audiendarum Confessionum minere, alijsque id genus officijs difficultates adeò appositè respondit, ut & ipsi acquiescerent, & Berchmanno sua constantia gratularentur. Religiosus quidam matris fortè obsequentiâ ductus, ut Berchmanni constantiam à proposito flecteret, sæpius etiam domum eius veniebat. Ac principio quidem Berchmannus ferebat omnia, hominemque etiam observabat; at tandem sermones eius non

non ferens, sumpto etiam maiore spiri-
tu, apprehensum protrahit ad limen do-
mus, &, en Pater, inquit, si aliud nihil
vis, en ianuam, abi, qua venisti. Quibus
ille verbis pudefactus, deinceps eius ten-
randi fiduciam dimisit. Denique supe-
ratis pertinaci ferè perseverantiâ diffi-
cultatibus omnibus, parentibusq; quan-
tum ratione fieri potuit, pacaris, Cal.
Octob. Anno Christiano M. D. C. X V I.
annos natus septemdecim, & medium,
Societatem IESV ingressus est. Vbi se
mundo expeditum, Deique servis vidit
adnumeratum, tantâ fuit interius dulce-
dine perfusus, ut totâ eâ horâ ob tener-
rimum animi sensum lacrymis conti-
nenter indulgere cogeretur. Itaque qui
sic parentes amore Dei abdicavit, non-
ne Deum singulariter amavit? Amavit
perfecto, dignusque ideo, quem mun-
dus non tantummodo admiretur, sed
etiam imitetur.

*Quartum diuinae Charitatis
iudicium.*

Exactissima diuinorum mandatorum custodia certissima est insignitissime in DEVM charitatis tessera. Nam qui DEVM diligit, eius mandata custodit: iste vel ipsissima Veritate, cuius hoc est oraculum: Qui habet mandata mea, & seruat ea, ille est, qui diligit me. Itaque quo quisque ardentius DEVM diligit, eo perfectius DEI mandata custodit. Ergo cum DEI mater DEVM, filium nempe suum flagrantissime amat, consequens est, ut & eius mandata diligentissime obseruauerit. In hoc etiam genere charitatis, Berchmannus, utpote filius Virgini Matri non degener esse contendit. Nam ad extremum usque vitae diem seruauit intactam, puramque; omni mortali flagitio praetextam innocentiae in baptismo acceptae; Praeterquam quod Confessionem eius arbitri asseuerent, ipse quoque testatum schedio scripto reliquit, in quod breuiter gratitudinis

ergo

ergò collata sibi à Deo beneficia his
verbis coniecit. Fecit Christianum, so-
cium IESV, amicum, sponsum, conser-
uauit sine peccato mortali. Atque hæc
causa fuit cur initio sui in societatem
IESV ingressus, dum spiritualibus pri-
mùm exercitationibus coleretur, medi-
tando de peccatis proprijs (quorum re-
putatione aliorum obdurata pectora in
poenitentiam ac dolorem ac planctum,
pudorémque molliri solent) ipse se ari-
dum siccúmque, & omnis expertem mo-
tionis sentiret; quod aliàs quóque sem-
per, quoties de peccatis meditando co-
gitaret, euenisse sibi scriptum in hæc
verba reliquit: In exercitio de peccatis
in sæculo totus fui siccus, & aridus & si-
ne vlla commotione. Et dum iterum
Romæ eadem exercitia obiisset, ita scri-
bit: Successit sine vlla prorsus commo-
tione. Cum denique tertium, ac postre-
mum sese ijs imbuisset: Successit, ait,
sine vlllo affectu, & in primo, & secundo
puncto magnam passus sum desolatio-
nem.

nem; Nempe quòd nihil admodum
periret, cuius, vti diximus, admissi per
teret, culpamque deplorare posset. Sing
licem profectò Berchmannum, dilige
tem planè diuinorum mandatorum
stodem, qui diuino fauore gratiaque
xus, didicerit virtutum ædificium, firm
innocentiæ in baptismo datæ funda
mento imponere, idemq; mox per eos
qui deinde visi sunt gradus, in tanta
extruere altitudinem perfectionis!

Nèque diuinarum tantummodo
gum, quas decalogum appellamus, se
regularū quoque Ordinis sui obserua
ritimus, iuxtaque amantissimus
Quare quàm sancto has leges Ordinis
affectu, tanquam veræ sanctitatis, perfe
ctionisque normam diuinitus sibi d
tam complecteretur, vel eò cognosc
potest, quòd omni vespérâ, cum de
mitum se conferret (rem nouam,

Cepar. pag. 70. Et seqq.

*Berchmannus legum Regularumque
sui Ordinis amantissimus Et ob
seruantissimus.*

modum mihi quidem inauditam) Berchmannus
omnino religiosus librum Regularum
singulari quodam pietatis sensu subij-
ceret capiti suo, ac tum quietiori animo
arctiorem somnum sibi capere videretur;
moribundus verò eundem librum
adferri iussu, manibus tenere vellet.
Tantus amor ei fuit erga Societatis IESV
regulas. Vnde & dicere sibimet solitabat.
Non curabo aliorum dicta, circa observationem
Regularum. Et: Disrumpar potius, quàm vel
minimam ordinationem, aut Regulam voluntariè
transgrediar; potius amittere omnem
sanitatem, quàm ob illam, vllam regulam
prætergredi; potius mori, quàm pro
sanitate vllam regulam violare.

Festo S. Ignatii Societatis IESV fundatoris die, cum sacris Missarum solennijs interfuisset, quæ in æde IESV fuerant augustiore ritu peracta, reuertentē ad Collegium comes percontatus est, quàm præcipuè gratiam à S. Patre flagitasset: Oraui, inquit, in Socie-

tate mori, nullâ vnquam Regulâ violatâ. Atque harum regularum, quô sapius meminisset, præstò ei ante oculos perpetuò erat regularum liber; quem non eò tantum sibi iugiter ob oculos ponebat, vt esset Regularum memor, sed etiam factor & obseruans. Hinc cum quidam qui eodem cum Berchmanno cubiculo vtebatur, aliquando ei indicasset, in animo sibi esse, peterè à superioribus, rei nescio cuius veritæ facultatem; dissuasit Berchmannus. Et: Ego inquit, non peterem, cum quia non esse necessaria videatur, tum quòd adduci non possim, vt rem vllam aut lege, aut iussu interdictam efflagitem. Addebantq; semel atque iterum non leui fuisse religionis commotum, quòd obseruantia Magistri sui potestatem impetrasset, festo aliquo die manendi domi, nec audiendi lectionem, quæ in æde Iesv habebatur; adductus hoc argumento, quòd regula iubeat frequentari Concionem, aut lectionem, quæ habebatur in templo

plum nostrum; templum autem IESV, com-
muni loquendi usu, non accipi pro tem-
plo Collegij, cum aliud proprium Col-
legio templum sit, atque etiam (licet
synaxis sacra diebus festis hinc obeatur,
ibi verò concio conuocetur) nihilomi-
nus in Collegio examen conscientiae si-
gno consueto indicetur, quod moribus
Societatis IESV non permetteretur. Con-
trà tamen videri, ædem illam instar
templi Collegij censer, quando in eo
sonitum est ad audiendam Concionem,
aut lectionem. Sed, ego, inquit, edocri-
me certius curabo, ac si quidem lege te-
neri comperero, nunquam in posterum
licentiam petiturus sum. Quo clarè æ-
stimari possit, quàm ille mordicus Re-
gularum obseruationi inhæreret. Nam
& inter ea, quæ sibi tanquam principia
quædam statuerat, hæc quoque senten-
tia comperitur. Odisse ut pestem dispen-
sationem in regulis. Néque sanè dein-
ceps priuilegio vlllo generali, huius, il-
liusue rei pro arbitrio gerendæ, aut o-
mit-

mittendæ eximius haberi voluit (ad imitationem B. Virginis, quæ se nec exemit à lege Purificationis &c.) quod sentiret scilicet minore periculo, aut maiore merito, quotiescunque res ferebat, facultatem submisit, indifferenterque à superiore flagitari: Non facile peram, inquit, facultatem pro aliqua re.

Amantis est proprium, nulla prorsus re, quamvis leuissimâ amatum offendere: Sic amavit B. Virgo Deipara DEVM, quem nunquam personaliter, actualiter, venialiter offendit. Atque hanc Mariannæ charitatis methodum imitari quoque studuit Berchmannus, dum se vel à minimis etiam erratis diligenter abstinuit. Commisit ille quidem culpas dum viveret, sed eas tamen, quas dum vivunt sanctissimi quique contrahere consueverunt corporis huius sarcina onerati, pronique in malum. Et sanè qui dissentiret, censeretque contrarium, in errore versaretur, cum & Berchmannus se accusaret, fatereturque peccare in multis, sed

sed leues adeo erant, quæ in eo reside-
bant culpæ, vt oculos nostros effuge-
rent, nec deprehendi omnino possent,
nisi cælestis illius luminis fulgore, quo
mens eius affatim erat illustrata. Illa
quippe accurata diligentia, quâ præten-
tissimum animum, cuiuscunque à se susce-
ptæ actiunculæ afferebat, absolutum
eum adeo perfectumque oculis nostris
reddebant, vt qui minimum in moribus
eius notarit peccatum, aut leuem in a-
ctionibus eius imperfectionem depre-
henderit, repertus adhuc sit nemo. Quæ
res adeo magna est, vt propria magis sit
beatis mentibus, ad cælestem portum
appulsis, quam miseris hisce exulibus,
qui in vitæ mortalis fluctibus iactantur.
debita magis felicitati Angelicæ, quam
mortali imbecillitati.

Vixit Berchmannus in Societate IESU
ferè quinquennium, in qua Societate
(quæ DEI gratia est) floret, vt videmus.
primus ille, disciplinæ incorruptæ vigor,
viuitque recens quædam ac viridis ob-

seruatio legum. Philosophiæ studijs in-
cubuit in Collegio Romano, in quo &
iuuentus frequentissima, & tot superio-
rū attentissimi oculi, qui perpetuo excu-
babant, nū ab omnibus leges mandataq;
obseruentur. Maxima autē sollicitudine,
minimi etiam nāui, & leuissima quæq;
errata adnotantur, in iuuenibus præci-
puè, quibus acrius inuigilatur, vt cōstan-
tes adsuescant. Nemo tamen aut supe-
rior, aut subditus, aut sacerdos, aut adu-
tor, aut Magister, aut scholarū alumnus,
aut cubiculi contubernalis, aut studiorū
Collega aut alias quispiā eorū omniū,
qui in Collegio degebant, eūmq; & vi-
debant, & familiariter vtebantur, in eo
vnquam potuere deprehendere vel mi-
nimā imperfectionē, aut culpā quantū-
uis leuē, aut etiam imperiū aliquē affectū
alicuius præcurrentis (mōtus primos ap-
pellant) vel audire aliquod eius verbulū
superuacaneū, aut minus præcogitatū.
Nemo vnquam vidit oculos attollentem
liberiū, gestus agentē immodestiū, ri-
sus

sus edentē solutiū. Nemo in statu corporis, in motu membrorū, in cura vestimentorū vidit incompositū. Nemo violentem silendi leges, dum silendum fuit. Nemo, dum per leges Latinē loquendū erat, utentem Italico sermone audiuit. Nemo vel temporis momentum inutiliter consumentem, vel otio transigentē observauit. Nemo notauit eum aut per respectum hominum, aut per occasionem, aut casum, limites vel minimæ legis fuisse transgressum. Ad summam nemo vnquam vilius generis erratum ab eo admissum aduertit. Quæ res quàm facilē narrantur, tam difficile perficiuntur nisi ab eo, quem benignus DEI oculus perpetuā vigilantia tueatur, & singulari ope auxiliisque extraordinarijs diuinæ suæ gratiæ iuuet.

Sed enim quomodo Berchmannus ad tam sublimem Charitatis apicem ascendit, ut DEVM peccato vel leuissimo offendere veritus sit? Primū stabili fundamento integritatis in baptismo

acceptæ (cuius ille gratiam nunquam
vti dictum est, effudit) adiunxit constans
decretum, nunquam, quod sciens vo-
lensq; faceret, admittendi vel minimam
venialis peccati noxam, aut vllius gen-
ris leuissimam labeculam, aut violanda
per quamcunque occasionem vllius, et-
iam minimæ legis, aut mandati superio-
rum. Hinc illa suprema fuere ferè mo-
rientis verba: Non faciam. Ego vt of-
fendam te Domine? MARIA, ego nun-
quam offendam filium tuum. Absit à
me, non faciam. Malo millies mori, de-
cies millies, centies millies, millies,
millies.

Cepar. pag. 64. Ec. Ep 197.

Huius firmissimi decreti cum in ser-
mone meminit sæpius, tum etiam scri-
pto frequenter his verbis fecit mentio-
nem: Mori potius millies, quàm vel le-
uissimo peccato me obstringere. Sum-
mâ diligentia ab omni veniali noxa ab-
stinebo. Quanta potero animi contem-
tione euitabo perpetuo quemcunque
vel

vel parvum defectum. Mori potius
quàm vel vnicam violare regulam.
Prius valetudinem, quàm vel vnicam
Ordinis nostri legem pessundare Atque
hæc ab eo retenta fuisse constantissimè,
quo ad interiora quidem, constat affir-
matione eorū, qui audiendis eius Con-
fessionibus, curandòque animo operam
dedere. Quo ad externa autem indicio
Patris illius, qui Collegij Romani res
domesticas administrabat, ad quem pro
muneris parte domesticorum erratorū
spectat cognitio ac censura, qui hæc de
eo testata reliquit: nunquam notavi,
aut accepi vllam ab eo Religionis regu-
lam fuisse violatam, nèque vnquam in
vllò eius opere labeculam observavi;
quin contra eius facta omnia sanctimo-
niam, religionemque redolebant; quod
ipsum complures affirmavere iurati.

Quidam verò è Patribus vir gravita-
te, doctrinàque insignis, tantæ in Berch-
manno perfectionis admirator, deditâ
operâ aliquando observare acutissimè

capit, num defectus alicuius compertus, quo à summâ illâ perfectione aut inter loquendū, aut agendum, disputandūue recessisset (quibus scilicet in rebus, nisi quis ad amissim perfectus sit, procliuissimus est lapsus) nunquam tamen in eo vel erratum leuissimum ne aduersus Eutrapeliam quidem, obseruare potuit.

Enimvero si vigilans Berchmannus fuerit in abstinendo se ab omni peccato, quamuis leuissimo; at longe certè diligentissimus, circumspectissimūque fuit in custodiendo aduersus vmbas etiam earum labecularum, quæ vel remorè castimoniam obscurare possent: scriptūque reliquit, perpetuis se execrationibus abominaturum vel minimas noxas, quæ honestatis virtuti, castimonixque aduersarentur, vt sunt ciborum lautiorum appetentia, ingluuies, oculorum, quâ domi, quâ foris incauta licentia, similiâque libidinis irritamenta.

*Berchmanni in tuendâ castitate
Vigilantia.*

Reue.

Reuerâ enim (vtri dicebat) qui impurus fit, peior demonibus omnibus efficitur. Sic habent eius verba: In æternum etiam leuissimas imperfectiones contra castitatem tendentes, vt propensionem in cibos, incuriam in oculis tam domi, quàm foris custodiendis, detestabor, & execrabor, quia reuerâ qui fit impurus, nequior fit omnibus diabolis. Ad hanc puritatem tuendam magnæ illi semper cum intemperantiâ inimicitiae intercessere; adeoque eam Castitatis hostem, & earum, quibus condiri oratio solet, deliciarum corruptionem appellabat, dicere consuetus, nulla re aliâ (secundum impudicitiam) offendi à Religiosis sæculares magis, quàm si eos in ingluuiem videant proiectiores, audiântq; de cibo, & potu sæpius loquentes. Ipse sanè modestè admodum vefcebatur, sed abstinentiæ ferè immodicæ; vt vix parabili victu ad explenda naturæ desideria defungeretur. Nullo vnquâ quâuis specioso sanctitatis titulo adduci potuit, vt

præter vulgare obsonium quicquam in
cibum adhiberet, dicebatque se sperare,
Deo cordi fore, ut communia non no-
cerent, quando ijs vteretur, ne discede-
ret à communi vsu.

Iam oculos ita in officio tenebat ac
tale cū ijs pepigerat fædus, ut nunquam
eos terrâ attolleret, nisi ratione aut ne-
cessitate cogeretur. Eâ re nunquam (ni-
si in principio ad internoscendum) eos
aspiciebat, quibuscum loquebatur. A
natura comparatum est subitis, nouisq;
in casibus eò oculos conuerti, vnde stre-
pitus exauditur; at Berchmannus ne rum
quidem commouebat sese. Atque hinc
præclara quædam illi nascebantur orna-
menta, inprimis ille morum tenor, ex-
pers mutationis, nullo vnquam vllius
motionis, turbationis, affectionisq; con-
citæ signo interruptus, & iugis illa af-
fluentia nunquam satis laudatæ lætitiæ
spiritualis, quam tanti semper fecere viri
sancti, commendaruntque perfectionis

Berchmanni in continendis

oculis cura. Cepar. pag. 92.

vita

vitæ Magistri, utpote quæ arguat excellentem animi puritatem; fastidium quoddam ac nauseam rerum caducarū; vacuitatem appetituum, gratiæ diuinæ, ac rationis in omnes affectus, motusque animi perfectum dominatum.

Interrogatus quandoque ab eiusdem secum cubiculi contubernali, percepissetne aliquando vel sensum leuissimum nascentis in se tristitiæ, seu melancholiæ; Ego, respondit, quid rei melancholia sit, aut melancholicum esse, quid sit, nescio. Nempe haud meminerat, se unquam, quid id esset, fuisse expertum. Et audita semel Rectoris domestica adhortatione, docentis quantum religioso homini noceret tristitia, ut quæ mater esset, ac nutrix tentationum omnium, ipse in colloquio sepius ea damna cum execratione celebrabat, subiiciebatque se usu quidem id non didicisse, sed auctoritate Rectoris ita affirmantis; Cætera per Dei gratiam nunquam expertū.

Y 5

Et

Berehmannus omnis tristitia expertus.

Et sanè felix ille Berchmanni animus
haud obscure indicabat se mortali hac
in vita gustum quendam præcipere æ-
ternæ felicitatis, ac pignore illo secu-
turæ gloriæ potiri, ad quam tantis amo-
ris significationibus à Deo esset desti-
natus.

Res altera, quæ magno ei adiumento
fuit, erat certa ac constans viuendi ratio,
quam semper laudatissimam tenuit.
Solebat semestribus singulis (per id
interdium, quo Societatis homines ne-
gotijs ferè omnibus sibi interdiciunt ad
instauranda melius, renouandâque re-
ligionis vora) distribuere temporum,
dierum, horarum etiam interualla, qui-
bus ad res quâsque erat opus. Atque
hanc partitionem in proximæ renoua-
tionis tempus obseruabat constanter:
ac tum si vsûs esset ob diuersitatem vel
habitationis, vel occupationum, eam
commutabat. Quoniam verò interdium
spatia quædam temporis incidunt, aut
ab-

Berchmanni constans viuendi ratio.

abrupta, aut brevia, quæ facile incurioso alicui elabuntur, ille, qui temporis scilicet erat avidissimus, peculiare quasdam actiones affixerat eorum singulis pro cuiusque duratione, prorsus ut ne momenti quidem faceret iacturam.

Berchmanni parsimonia in tempore, quam fructuosissimè collocando.

Néque ea temporis parsimonia contentus, insuper præmeditata habebat quæcunque ei incumbere agenda, quæ nempe ratione, ea quam optimè faceret. Exempli gratia quemadmodum somnū repeteret; quomodo, aut in lectulo se collocaret, aut ex eo surgeret; quo se studio ad orandum, & ad commentandum præpararet; qua religione sacris interesset, aut ad sacra obeunda mysteria se compararet; quæ curâ in conscientiam quæreret; quæ denique sollicitudinem rem quamlibet aliam (quam quidem certum sciret à se esse procurandam) ad-

ministraret; adeoque designauerat scripto, quo potissimum finē, quo tempore, quibus adiunctis ea res agenda esset, ut quando constitutum rei suscipiendæ tempus aduenisset, eam rem præstaret, tanquam præcogitatam, omni cum perfectione.

Ad hæc per summam illam vigilantiam sublimius denique eniti studuit, ut non solum eas res, quas indubiè, certoque administrare deberet, verum etiam incerta, extraordinariæque negotia, ad ordinem ac tempus suum reuocaret; ne improvisis vnquam rebus prius opprimeretur, quam ad eas ipse prudens paratûsque accessisset. Extat exemplum literis ab eo mandatum in hæc verba: Si hoc, illudue euenerit, tum hoc, illudue faciam; si hac, illaue de re interrogatus fuero, illâ, istaue ratione respondebo. Ea re semper loquebatur, agebaturque præcogitatò, vitabaturque omnem culpam. Rogatus igitur à commilitone,

Eiusdem prudentia in

rerum futurarum prouisione.

nequid faceret, quô nunquam verbis peccaret: Nunquam aiebat, nisi præfinito verbû facio, ac Deo prius commendatum, ne quid illi ingratum proferam.

Tertium, quo plurimum proficiebat, & obuias noxas effugiebat, fuit linguæ custodia, cuius ferè vitio homines prolabuntur, vt perfectus merito æstimetur, qui sermone non peccat. Berchmannus igitur nihilo in vita constanterior, quam verbis cautior, tam erat in loquendo circumspectus, vt nullum vnquam eius ab ore verbum sit exceptum, quod non aut necessario, aut utiliter, aut honestè fuit pronunciatum. Atque vt diuersa sunt Societatis Iesv, quæ sermonem spectant, præcepta, Berchmannus nullo prætermisso seruauit vniuersa.

Berchmanni custodia lingua.

Quartum præsidium, quo ab omni noxia se longissimè remouebat fuit perpetuus vsus cognitionis exercendæ in conscientiam suam; res adeo à S. Ignatio laudata, necessariâque omnibus per-

Conscientia examen. Y 7 fe.

perfectionis religiosę studiosis. Examen, quod IESV Societas generale vocat, bis ille per diem, manẽ iterũque vesperi, vna cum cæteris Societatis alumniis, horis constitutis habebat.

Alterum prætera, quod Societas Particulare nominat, instituebat quotidie tempore statò, nisi tamen pro locorum, rerumue gerendarum diuersitate, mutaret pro Societatis more. Atq; ille vno ferẽ ante obitũ mense, dicere auditus est, nunquam vel vnum aliquod horumue examinũ vllo abs se die fuisse suo tempore intermissum; quòdque nec pretio, nec gratiã, vel examen vel orationem, vel apertam illam simplicitatem in deregendo se superioribus intermittere vellet. Quin & illud iam secum decreuerat, ne tum quidem aliquid horum prætermittere, cum vel æger lectulo attineretur, asseuerabãtque his præsidij ad egregiam puritatem perfectionemq; posse perueniri.

Reuertens aliquando è Patrum Professo-

sefforum domo, quo se ad audiendam
Præpositi Generalis adhortationem,
contulerat, socium ita temporis admo-
nebat: Commodum per viam, conscien-
tiam nostram ad calculos vocabimus;
nam in Collegio iam signum examini
faciendo datum erit. Idem alteri cui-
dam repetijt, dum fortè dominico die è
SS. Triados ad pontem Sixti rediret,
quo ad subseruiendum communioni
generali fuerat ablegatus.

Quodam Vacationis hebdomadariæ
die proximè prandij horam, in vinea
obambulans cum aliquot sodalium:
Mi frater, inquit, hoc tempore soleo
breuiter rationem conscientia à me
exigere. Et cum dicto discedens, quod
dixerat, facere instituit. Eaque libertate
per nullum humanitatis respectum, id
genus leges obseruabat.

De examine Particulari ita sentiebat,
vt dicere solet; nullum eo constanter
adhibito, præstantius, præsentiusue esse

Berchmanni sententia

reme-

de examine particulari.

remedium, aut virijs excindendis, aut virtutibus inferendis: Ipseque ad ritè id obeundum duabus se rebus excitabat, inprimis exemplo S. Ignatii, Lutetia literis operam navantis, qui summâ id curâ inter studendum exercebat. Deinde etiam cogitando, quanti id examen fecissent semper primi Societatis IESU Patres. Ipse autem ad amussim præcepta, regulasque omnes, quæ huic examini faciendo S. Ignatius in libello Exercitiorum suorum præscripsit, sequebatur. Si verò aut per causam, aut obliuionem, vnum aliquod eorum neglexisset; præterquam quòd certâ se ipse poena multaret; vltro etiam apud superiorem, aut Præfectum conscientia accusabat. Quam rem vt cautior in posterum redderetur, pro freno, & calcari sibi esse assererebat. Præterea, eo ipso die, quo examen istud cæperat adhibere, vitio alicui, aut prauæ propensioni excindendæ, exempli gratia, elationi animi, simul actus duos virtutis contrariæ, nimirum demissio-

missionis, manè vnum, de prandio alterum incipiebat exercere, die sequenti binos item amplius eiusdem virtutis actus; die tertio geminos item alios adiungebat; qui numerus adeo crescebat, vt in decades multas perueniret. Planè vt mirū sit mentem tot alijs rebus fatigatā non grauius ab eo læsam fuisse.

Eadem verò ratione virtutum actus multiplicabat, quoties virtuti alicui adipiscendæ per id examen incumberebat. Quamuis autem res ipse suas acriter admodum, minutatimque excuteret, mentis nimirū puræ adeo, ac teneræ, vt Præfecti Confessionibus eius audiendis, vix culpæ vllius reum comperirent: Tamen, vt illi affirmant, nunquam molestis vllis scrupulorum religionibus fuit agitur; ac sodali cuidam suo asseruit, se nunquam anxietatis huiusmodi sensum vllum percepisse. Quod quidem magnum meritò videtur in eo, qui res suas omnes adeo perspiciebat accuratè, vt non modo appenderet actiones, & verba

verba, sed & cogitata, & animi quoque interiores affectus, quemadmodum ijs schedis constar, quæ superioribus ipse, ad impetrandas obiurgationes publicas obtrudebat, in quibus tam exiles suos defectus adnotabat, vt haud obscure appareret, quanta cæli luce esset illustratus, quantaque innocentia duceret vitam. Et certè qui hæc audiebant, admiratione, ac pudore sancto afficiebantur, multique (pro ea, quam de eo conceperant sanctitatis opinione) id genus schedia habuere in honore.

Sed ne quotidianæ hæ exercitationes hebescerent, excogitauit scilicet religiosissimus Iuuenis nouam præterea industriam tuendi, seruandiq; earum sempiternum vigorem. Nimirum de maiorum licentia diem festum aliquem, aut feriarum, crepto ex studijs otio, quot mensibus seponebat, animi sui rebus inspiciendis. Hoc ille die, neque cubiculo egrediebatur, neque cum domesticis agebat, perinde atque receptui cecinisset, & in

secre.

secretiores sese occupationes abdiderat;
extraque quaternas (quas meditando
consumebat) horas, diei reliquum co-
gnoscentis vitæ suæ moribus impende-
bat. Diem cum die, hebdomadem cum
hebdomade, mensem cum mense com-
ponebat, in semet descendendo, ut lucri,
damniue rationes sibi constarent. Inqui-
rebat an leges Societatis accuratè obser-
uasset; reputabat secum; an ordinem,
quem sibi ipse præscripserat, proposita-
que, quæ animo destinauerat, constanter
tenuisset, quemadmodum conscientia
quæstiones exercuisset; quomodo oculo-
los, linguam, reliquosque sensus refre-
nasset. Si autem huius citharæ suæ fidem
remissiorem aduertisset, protinus inten-
debat, ut suauem faceret diuinis auribus
concentum. Atque hæ ferè artes & in-
dustriæ sunt, quibus Berchmannus ad
vitanda mala, noxasque declinandas
(quæ prima est iustitiæ pars) utebatur,
suamque in Deum charitatem singula-
rem probare nitēbatur. Nam probatio
veræ

veræ charitatis, est declinatio cuiuscunque imperfectionis & iniquitatis.

*Quantum diuina Charitatis
inducium.*

Luculentum veræ charitatis est argumentum, si quis amari causa quæuis tollerare gestiat aduersa. Talia tolerare gestijt pro Deo suo B. MARIA; talia etiam (quamuis imparibus humeris) ferre studuit filius B. MARIAE Berchmanus. Pati aduersa pro Deo, vel à prima gestijt pueritiâ. Hinc puer à scholis domum reuersus, si fortè pulsata diutius ianuâ excluderetur, non ille impatientius aliorum puerorum more, strepitum machinari, sed senili quadam maturitate in vicinam ædem, Rosarij persoluenti causa abire consueuerat. Et quid mirum? Patientiam hanc gnauus doctore Christo discipulus probè didicerat teste Cepario, cuius verba sunt; Suapte ingenio, & non alio, quàm doctore Deo id ætatis puer meditari didicit cruciatus seruatoris nostri Christi. Hac patientia
quas.

quasuis vitiosas inclinationes domabat. Hinc somnolentiam qua vexabatur subinde cum inter audiendum publicas, domesticasue concionantium adhortationes, somnum non teneret, commorrendis ad sanguinem labiis, brachijsq; livore compressionum decolorandis expugnabat: Sic pertinacissimo naturæ vitio superato, vigiliâ se, attentioneque assuefecit, eodemque remedio pluribus eodem malo laborantibus medicinam fecit. *Cep. p. 33.*

Chinas adite non semel, sed sæpius, ardentèrque optauit, quò non tantum multa pro Christo pateretur, sed etiam eum sanguine vitam profundèret. Idcoque multus erat in memorandis hominum Societatis I & s u religiosorum missionibus ad laponem & Chinas, earumque postremam experere ipse se ostendebat, ac si quæ inde de religione noua adferebantur, primus sodalibus indicare ad eorum consolationem festinabat.

Z

Verum

Verum enim verò quamuis Berchmanno defuerit occasio martyrii, habuit tamen & pax eius martyrium suum; quia etsi carnis colla ferro non subiecit, spiritali tamen gladio carnalia desideria in mente trucidauit. Genus enim martyrij est, spiritu facta carnis mortificare, illo nimirum, quo membra caduntur ferro, horrore quidem mitius, sed diuturnitate molestius. Atque hujus amore martyrii incensus Berchmannus non tantum aspera, dura, molestaque corpori non defugit, sed mirabili etiam, ignotoque mundi Candidatis & palatinis ambitu appetiuit, & impetrauit. Exemplo rem declaramus. Impetrauerat officium publicas Collegii Romani lucernas concinnandi. Has igitur ille, nullo non die diligenter inspicere, exinanitas oleo ellychnioque instruere, fungos & amurcam extergere, diebus feriatis aut prius mundare, quam ad vineam

S. Greg. hom. 3. in Euangelia.

S. Bern. serm. 3. in cant. Cep. p. 145.

neam egredi, aut domum citius ad concinnandas reuerti. Ac veritus ne hoc quisquam munus (quanto quidem in speciem vilius, tanto apud Deum honorificentius) inuideret sibi, Rectorem demisse exorauit, eam sibi prouinciam diutius confirmaret, etiam si per hiemem incommodissime ab eo administraretur, cuius nempe jam manus, digiti que nimio frigoris appellu tumefacti atque ambusti miserationem intuentibus commouebant. Et inerat carni tanta mollitudo, ut non aures modò, sed vultus totius cutem Boreales ei auræ adusserint. Quo viso, sacerdos aliquis rarus id voluntaria aliqua Berchmanni asperitate procuratum; nimium, inquit, mi frater in te asper, ac durus es. Cui contrà Berchmannus: Falleris ait, mi Pater; sed ut ita esse faciamus, facti certè me non puderet, cum inter Religiosos id genus afflictiones, asperitatésque pudori esse non possint.

Ecce Berchmanni martyrium; ecce

corpus eius non igne, sed frigore adu-
sum. Quid enim (inquit S. Chryso-
stomus) si non igni comburatur corpus,
sed alio igne potest, utpote paupertatis,
voluntariæ afflictionis. Cum enim li-
ceat deliriosè degere, si eligatur laborio-
sa vita, & amara, mortificansque cor-
pus, nonne holocaustoma est? Quod
enim gladius operatur, hoc hic animi a-
lacritas facit. Certè in Berchmanno se-
cit. Hinc & ter quot hebdomadis in
suum tergus animaduerrebat, aut pluri-
mum quater, quantum scilicet, & quo-
ties ei maiorum nutus concedebat. So-
lennioribus præterea festis cilicio cor-
pus exasperabat, sed rarius, cum id ei ob
inualetudinem esset interdictum. Hinc
& frequenti ieiunio corpus maciabat,
quo constat, nihil supra pænarum, aspe-
ritatúmque modum ab eo fuisse susce-
ptum. Hinc & in obuia quaque re cor-
poris sui vexandi, afflictiandique ansas

con.

*Chrysoſt. hom. 11. in cap. 6. ad Hebræos
Cep. p. 147.*

conquirebat; sedens flectensque nullo
unquam fulcro nitebatur.

Quod si teste Dalmararum sanctissi-
mo juxtaque eruditissimo habet & pu-
dicitia seruata martyrium suum, quid
verat, quin & Berchmannus martyr au-
diat? cuius virginalis pudicitia omnes
in stuporem dedit?

*S. Hieronym. Epist. 8. ad Demetriad. de
Virginitate seruanda.*

Quod si denique martyrium est o-
mnium, qui vitam Christiano homine
dignam vivunt, hoc est diuinis manda-
tis obtemperant, & contra quotidiana
nas tentationes & peccata belligerant;
(Nam: quicumque inquit Clemens Ale-
xandrinus, mandata Seruatoris excipi-
untur, in unaquaque actione sunt mar-
tyres, facientes quidem quod vult, con-
sequenter autem nominantes Domi-
num, & reipsa testantes ei cui credunt
esse carnem, cum eam cruci affixerint
cum vitiis & concupiscentiis. Et S. Hie-
ronymus de Epitaphio Paulæ Matris:

S. Hieron. ep. 27.

Z 3

Pars

Pars tua Dominus, & quo magis gaudeas, mater tua longo martyrio coronata est. Non solum enim effusio sanguinis in confessione reputatur, sed deuotæ quoque mentis seruitus immaculata, quotidianum martyrium est. Et S. Augustinus in sermonibus de tempore: Nemo, inquit, dicat, quod temporibus nostris martyrum certamina esse non possint; habet enim & pax nostra Martyres suos. Nam sicut frequenter suggestimus iracundiam mitigare, libidinem fugere, iustitiam custodire, auaritiam contemnere, superbiam humiliare, pars magna martyrij est. Consequens est Berchmanno martyrium haud defuisse, adeoque suam Deo charitatem eximie omnino probasse. Nam, maiorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. At hanc pro amicissimo sibi Deo Berchmannus posuit, dum totam prorsus ei vitam suam consecravit.

Mat. 15. 9. 13.

Mani

Sextum diuinae charitatis indicium.

Manifestum veræ sinceræq; erga Deum charitatis indicium est frequenter eidem libenterque colloqui. Sic amauit Deum Berchmannus. Hinc præ cæteris perpetua orandi, jungendique se Deo consuetudo manabat illi jugiter velut è suauissima quadam scaturigine amoris. Hinc & assidua diuinæ præsentiae dulcedine fruebatur, re nulla prius facta, quàm cum Deo pertractata. Hinc tanta operum ab eo susceptorum perfectio, ac splendor, quo oculos in se omnium conuertebat. Hinc & præ studio orationis, diuinarumque rerum commentationibus, ei cuncta, quæ mundus diligit, ac suspicit, vilebant. Ideo nunquam adduci potuit, ut hortos, vineasque, quæ Romæ in admiratione sunt ullasue res alias nouas inspectum iret; Ne solennes quidem illas equitationes, quibus crebro Romæ Cardinalium, Principum, Legatorumue aduentus insigni pompa

Z 4

exci.

Cep. p. 149. Cep. p. 75.

excipiuntur: in quas si fortè ex itinere incidisset præteribat oculis in solum, animo in preces Deumque intentis. Ideo & Pontificem Maximum recens creatum, dum ad D. Ioannis in possessionem mittitur, cum Sacerdotes, reliquique Societatis I s s v religiosi prædomus Professæ janua aperirentur, flexisque genibus supplicabundi, submissionis ergò, Apostolicam ab eo benedictionem precarentur; huc una cum Collegis reliquis Berchmannus missus erat, præteruehente Gregorio XV. rogatusque à comite cum redirent: Equid ei arrisisset splendidissima illa equitatus pompa; Equidem, inquit, non vidi, quia priores, post quos latui, spectanti mihi offecerunt; reuerà autem spectaculo illo neglecto dederat se ad orationem. Nunquam à sodalibus persuaderi potuit, ut vel ad spectandas ceremonias, quæ Romæ Pontifici Maximo recens creato in D. Petri adhibentur, vel ad spectacula vlla videnda prodiret: acquiescere

escere se dicebat vna visa supplicatione, qua Pontifex circumtulerať Sanctissimam Eucharistiam. Tanta erat despicientia rerum externarum prae interiorē dulcedine orationis diuinæque contemplationis.

Venerat in Romanum Collegium Cardinalis Sabaudia Princeps, utque à Collegio honorificè acciperetur. Berchmanno inter adolescentes, qui sua quisque lingua erant peroraturi, obuenerat munus sua quoque Belgarum lingua dicendi; atque oratiuncula sua absoluta, neque confessum illum spectandi, neque alios post se oratores audiendi cupiditate pellectus vel momento restitit, sed quam mox adito rogatoque Vice-Ministro, num quid se veller, aut sua in purgandis aut eluendis culinæ lancibus opera opus esset; cum non esse respondisset, ille in templum prorinus ad orandum se recepit.

Dominicis omnibus, festisque diebus
ædem se IESV conferebat audiendæ
lectio-

lectioni. Ingressus statim certo se in
templi angulo componebat ad oran-
dum, flexis genibus, oculis in terram
deiectis, corpore penitus immoto dum
vesperæ finirentur.

Genuensis aliquis domi Nobilis (ea
re sæpius explorata) Iuuenem non sine
delectatione obseruauit, & sacerdotem
quendam Ignatium Lomellium ciuem
suum ita percunctatur: Quâ causa, mi
Pater, existimas me huc venisse? Opinor,
inquit sacerdos, vesperarum causâ. Quin
imò, ait ille, Iuuenis illius videnti cau-
sa, qui omnibus huc Festis ventitat, co-
que se loco tener orans, curuatis geni-
bus quietè, modestiâque tanta, ut nec
oculos semel attollat. Equidem de eo
eam excellentem opinionem habeo, ut
credam esse adolescentem sanctum.

Nam cum in sacra æde hos videam
audiendæ Musicæ attentos, illos huc il-
luc circumspicientes, alios confabulan-
tes, solus hic Iuuenis orat eâ modestiâ,
eoque corporis habitu, ut sanctus mihi
esse

esse videatur. Et meritò hæc ei laus debita ac delata. Nam & ad orandum meditandumque diuina componebat sese oculis leniter clausis, manibus ante petus adductis, genibus perpetuò flexis, corpore ad stuporem immoto, ore quasi subidente. Et sanè is ardor erat vultus, ut facillè cuius eum intuenti constaret, quàm feruenti Dei amore eius animus deflagraret. Alioqui verò inter orandum, quàm poterant proximè illum circumstabant, sperantes se inflammatum iri propinquitate, ardorisque aliquid eum eo partituros. Omnium verò imperfectionum remedium esse affirmabat jugem illam cum Deo consuetudinem, quæ ex orandi frequentia nasceretur; quæ quanta illi cum Deo intercesserit, nullo negotio conjici potest ex ephemeride quadam, quam ipse sibi tirocinii tempore confecit, in quâ totius diei actus distribuit eo ordine, modoque, ut in negotiis omnibus mentem perpetuò in Deo habuisse defixam liquidò videretur.

Nun-

Quæ meditandi orandiq; methodus melior Berchmanno visa.

Nunquam peregrino orandi meditandique genere usus, præscriptam à S. Ignatio rationem affectu maximo imbibere conabatur, accuratissimus scilicet monitorum omnium, legum, præceptorumque observator, quæ tantus orandi Magister suo Exercitiorum libello docet; nec latum ab his unguem digressus; probabatque mirè illam medirandi rationem Romæ excusam, quâ Romani Societatis IESU tirones utuntur, quæ sibi utrique commodissima proximæque Ignatianis Exercitiis videbatur, & hac ille viâ tantam tam insignem orandi, meditandique præstantiam est affecturus, ut omnibus se diceret mentis evagationibus in orando immunem; neque sentire per id tempus aut aculeatos pulicum morsus, aut molestiam insidentium muscarum. Nunquam se prius lecto dabat, nisi perlecto prius crastina meditationis argumento, quæ deinde
prima

prima erat manè euigilantis cogitatio.

Dum in communi viueret contubernio, quàm primùm lectulo eripuerat sese, lignæ crucis icunculæ aduolutus, calidissimis identidem suspiriis eam exosculabatur, interque vestiendum, ardentioribus etiam pectus inflammabat affectibus; ac bis fortè accidit, ut Berchmannus, falsus quiete sui contubernalis (quem exisse cubiculo crediderat) contentiore inciperet vocē breues aliquas scripturæ sententiolas vibrare; cuius mox animaduersâ præsentia, virgineus scilicet pudor deprehensum perfudit, coëgitque moderari voci. Aliàs quàm citò se in pedes erexerat, genibus protinus curuatis dimidiato horæ quadrante, tantâ spiritus dulcedine precabatur, ac si noctem totam orando extraxisset; mox solum terens osculis, mox animum suspirationibus erigens, mox aliis mentem accendens artibus. Subinde surgens è lectulo psalmorum versiculos, similes.

que

que preces ita suauiter modulabatur, ut nullam contubernali molestiam adferret.

Statam meditationis horam flexis perpetuò peragebat genibus, re nulla mixtus. Priusquam orandi daretur signum, haud procul eo aberat loco, quo se erat in genua curuaturus, reliquòque commentationis tempore adeo quiescebat, ut ne minimo motu præsentia eius percipi posset, donec paulatim gliscente calore pectoris, locum erumpenti flammæ cum gemitu dare cogeretur, eiusque suspiria plerumque suauissima, subinde adeo erant vehementia, ut contubernali ad alterius usque meditationis horam fortè dormienti expellerent somnum. Sæpè clanculum à sodalibus sub id tempus observatus eo erat ardore vultus, ut non absimilis Seraphino videretur.

Solebat imminente meditationis fine statim in pedes sese erigere, breuiterque expenso orationis peractæ cursu accedens ad mensulam, notabat strictim &

commentationis progressum, & propo-
sita facienda, & faciendorum incita-
menta. Iam verò illustria multa lumina,
sublimésque mysteriorum sensus, abdi-
tásque rerum cælestium cognitiones o-
rando obtinebat, quò mundus intelligas
studium orationis, diuinæque com-
mentationis non tantummodò non ef-
se sterile ac inopiosum, sed diuinis gau-
diis, solatiis, opibus omnino refertum.

Sed enim Berchmannus, qui viuens,
valens tam Dei sui fuit amans, ut cum
eo frequentissimè, libentissimè, suavissi-
mèque per orationem, meditationem-
que loqueretur, nunquid eiusdem mo-
riens oblitus est? Absit. Nam cum mo-
tus naturalis sit in fine velocior, & perfe-
ctior teste Philosopho, nunquid non ve-
locior & perfectior erit motus affectus-
que supernaturalis, qualis est charitatis
& dilectionis, quam Berchmannus à
Matre sua, Matre pulchræ dilectionis,
dubio procul impetrauit, quia rogauit
sæpius in hæc verba: Petemus, Aue re-
cita-

citato, charitatem quâ enituit, primò
quia amavit ab omni proprio commo-
do aliena; tu quæres maiorem Dei glo-
riam in omnibus. Secundò feruens
more, & laboriosa, nunquam cessans; tu
nunquam defatigaberis. Tertiò ob-
morem fortis & constans juxta crucem;
tu amabis etiam tentatus. Quartò libe-
ralis, & se totam cum Filio suo commu-
nicans; tu efferes te in holocaustum.
Quintò tota diuino amore æstuans, &
languens; tu Deum ardentè amabis ex
toto corde.

Et certè sicut his ultimis verbis Berch-
mannus firmè decreuit, ita perfectè
compleuit, maximè moriens. Tunc
enim cum rerum mortalium omnium
obliuio, incidit amantis animo, amantis-
simi Dei recordatio. Hinc ultimo eius
vitæ anno, qui erat millesimus sexcente-
simus, primus & vigesimus, frontem
chartæ cuiusdam, quam rebus suis inte-
riori-

*Berchmanni morientis in Deum
charitas. Cep p. 105.*

rioribus adnotandis aptauerat, inscripfit
his verbis : Dixi, Nunc cæpi ; Virtusque
cui animum & oculos adiecerat , cuius
etiam adeptionem singulari examine
persequebatur , fuit charitas & læticia
spiritualis. Paginæ eius omnes his ver-
bis sunt refertæ : Charitas, charitas, &
Viuerè in dies & in horas ; quæ duo sci-
licet coniungebat, expertus diuini amo-
ris mercedem esse flammam illam pe-
toris, quâ vitæ longioris oblitus, jam
viuebat in horas, ac dies, præstò semper
diuinæ voluntati , immensis tamen a-
moris facibus anhelans ad boni illius
infiniti possessionem.

Nam teste S. Augustino : In quo Dei
amor est , semper cogitat quando ad
Deum perueniat, quando mundum de-
relinquat, quando carnis corruptionem
euadat Hinc Berchmannus Valetudina-
rii Præfecto mortem nuncianti : Quin,
inquit, læti nos comparamus ? Tum
Christi crucifixi simulacrum peticum
a ubi

S. Aug. in Manual. c. 28.

vbi manibus tenuit, sic affari cæpit: Do-
 mine tu scis esse vnicum, vniuersumque
 bonum meum, quod in hac vita posse-
 di, possideoque adhuc. Sed ô Domine
 IESV ne me nunc desere. His, similibus-
 que cum Deo colloquiis ardentibus sa-
 nè, tempus extraxit, acceptoque diuinis-
 simo æternitatis viatico, & perennis glo-
 riæ pignore, humisso parumper capite,
 brachijsque ante pectus in crucem de-
 cussatis, totus interea abreptus est ani-
 mo, ad diuinum illum hospitem omni-
 bus flagrantissimæ charitatis officijs
 demerendum, à quo in vicem ipse cele-
 sti erat hospitio accipiendus. Mox in le-
 ctulum reclinatus sacro se oleo linxit in
 extremi agonis luctum postulauit. Di-
 ctum, factum; sed ingens omnium com-
 ploratio erupit; contra ille qui ploraba-
 tur, placidissimâ quiete animi ac tran-
 quillitate, junctis manibus, oculis in cæ-
 lum fixis, animo in præsentis mysterij
 cogitationem, Sacerdoti ultro respon-
 dit, contenta voce, ac fere solus, cum re-

liquo

liquorum vocem lacrymarum, gemitusque impedirent.

Denique cum supremos jam spiritus traheret, nihil aliud Berchmannus nisi contritionem, nempe dolorem amoris plenum, fidem, spem, charitatemque spirare posse visus est. Ideoque frequenter, libenterque has usurpare voces auditus est: Doleo Domine, credo Domine, spero Domine, Amo Domine. Ita Berchmannus pronunciatis sanctissimis IESU ac MARIAE nominibus media inter virtutum fragantium summisionis, modestiae, domesticae sanctaeque solitudinis, obedientiae, paupertatis, castitatis, religiosi silentij, temperantiae, maturitatis & grauitatis comitate conditae, frequentis de spiritalibus rebus colloquij, fidei, speique aromata, tanquam phoenix charitatis igne succensus expirauit. multosque Phoenices alios Marianos nempe sodales, sui cineris, imò virtutis maximè charitatis haeredes, ac successores reliquit.

§. XVIII.

Primum Hyperdulia premium.

Fuit vniuersim, quòd sicut ipse Berchmannus fuit Marianarum virtutum imitator, sic multos imitatores suarum nunc habet, & Deo Deiparâq; fauentibus, deinceps habebit.

§. XIX.

Alterum Hyperdulia premium.

Fuit, quod Berchmannus Marianæ summisionis & humilitatis imitator, fuerit etiam in terris exaltatus & prophetiæ spiritu (vt in eius vitâ patet) multisque mirandis honoratus; nam: Qui se humiliauerit, exaltabitur. Deinde quòd in suis ad Deum precibus sit exauditus. Nam: Respexit (Deus) in orationem humilium, & non spreuit precem eorum. Porro, quòd hac humilitate Dei gratiam, & gloriam vitâque (uti certa spes est) meritus sempiternam. Nam: Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Et: Qui humiliatus fuerit

erit
Matth. 23. 12. Ps. 101. 146. 4. 6. 7.

erit in gloriâ , & qui inclinauerit oculos
ipse saluabitur. Et: Tu populum humi-
lem saluum facies. Et: Beati pauperes
spiritu , quoniam ipsorum est regnum
cælorum.

Iob. 22. & 29. Ps. 17. & 8. Matth. 5. & 2.

§. X X.

Tertium Hyperdulia premium.

Fuit, quod Berchmannus Marianam
modestiam imitatus, vel eò fuerit Ange-
linomen consecutus. Nam aiebant alij
(inquit Ceparius) etiamsi cælestis ali-
quis genius humana carne vestitus, ho-
minis membra induisset, non fuisse ma-
iore modestiâ vsurum. Tanto in eam
studio Berchmannus incubuerat, ut &
summo in gradu obtineret. *Cep 78.*

§. X XI.

Quartum Hyperdulia premium.

Fuit, quod Berchmannus Sanctam B.
MARIAE solitudinem imitatus, vel eò
magnam sit pacem cordis adeptus.
Nam: Pax est in cellâ, foris autem pluri-
mabella. Deinde, quod Berchmanno

a 3

vel

vel eò fuerit amicus, ac familiaris eol-
locutus ipse Deus, cuius animam quam-
cunque sibi dilectam alloquentis vox
est: Ducam eum in solitudinem, & lo-
quar ad cor eius. *Osea 2. 6. 14.*

§. XXI.

Quintum Hyperdulia premium.

Fuit, quòd Berchmannus B. Virginis
obedientiam imitatus, non unâ fuerit
victoriâ potitus. Nam vir obediens lo-
queretur victorias. Victimæ enim sunt
obsequia obedientium, quia cum homi-
nibus pro Deo subijcitur, superbos
spiritus superamus. Cæteris quidem vir-
tutibus dæmones impugnamus, per o-
bedientiam vincimus. Victores ergo
sunt, qui obediunt, quia voluntatem
suam aliis perfectè subijciunt, ipsi lapsi
per obedientiam Angelis dominantur.
Deinde quòd Berchmannus Marianam
obedientiam imitatus, gratiore, quàm
vel sacrificium sit, Deum sit cultu vene-
ratus, & (quòd consequens sit oportet)

Proverb. 21. 6. 28.

omnia

S. Gregor. mor. l. 4. Reg. c. 4.

omnia sacrificij, pluraque etiam merita,
fauoresque consecutus. Nam: Melior
est obedientia, quam victimæ, & auscul-
tare magis, quam offerre adipem arie-
tum. Et verò obedientia jure victimis
præponitur, quia per victimas aliena ca-
ro, per obedientiam voluntas propria
maclatur. *1. Reg. 15. 6. 22.*

Tanto ergo quisque D E U M citius
placat, quanto erga eius oculos, repressa
arbitrij sui superbiâ gladio præcepti se
immolat. Quo contra ariolandi pecca-
tum inobedientia dicitur, ut quanta sit
vireus obedientiæ demonstretur. Ex ad-
uerso igitur melius ostenditur, quid de
eius laude sentiatur. Si enim quasi ario-
landi peccatum est repugnare, & quasi
scelus idololatriæ nolite acquiescere, so-
la est, quæ fidei meritum possidet, sine
qua quisque infidelis esse videatur.

Denique quod Berchmannus Maria-
nam obedientiam imitatus sit cælo so-
lòque factus omnino clarus, imò præ-
clarus. Nam: Humilitas (quam continet
obedi-

obedientia) inquit S. Augustinus, claritatis est meritum, claritas humilitatis (& obedientiæ) est præmium.

§. XXIII.

Sextum Hyperdulie prælium.

Fuit, quod Berchmannus Marianam pauperem imitatus, spiritali fuerit gaudio inundatus. Nam: Pauperes homines in Sancto Israël exultabunt. Deinde quod magna fuerit, vel eò, securitate donatus. Nam:

Cantabit vacuus (pauper) coram latrone viator. Et: Pauperes fiducialiter requiescent. Denique, quod æterna (uti spes) salute sit potitus, secundum illud sacri Codicis præmissum: Pauperem saluum facies. Et: Salvum faciet (Deus) egenum. *Isa. 14. 1 Reg 22. Iob. 5.*

§. XXIV.

Septimum Hyperdulie præmium.

Fuit, quod Berchmannus Castitatem B. Virginis imitatus fuerit felicissime potitus numine inuictæ sanctimonie, probitatis præsidio, improbitatis excidio.

dio, animæ victoriâ, corporis prædâ, v-
bertate gloriarum, sterilitate criminum,
pronuba sanctitatis, repudio turpitudi-
nis, sinceritatis indicio, abolitione scan-
dalorum, exercitio continentiae, euacua-
tione tota luxuriæ, pace securâ virtu-
tum, debellatione inquieta bellorum,
puritatis culmine, honestatis portu, vir-
ginitatis matre, loricâ pudoris, spolio
probrositatis, muro vigoris, destructio-
ne vulgaritatis, securitatis gladio, trium-
phatore dissolutionis, armaturâ virium,
exarmatura fluxorum, integritatis digni-
tate, fornicationis addictione, claritatis
fastigio, dedecoris præcipitio, bonorum
operum voluntate, afflictione vitio-
rum, refrigerio pudicitiae, requie salutis,
vita spiritus, statûque angelicæ qualita-
tis. *S. Cypr. lib. de sing. cler.*

§. XXV.

Octauum Hyperdulia premium.

Fuit, quod Berchmannus Marianam
patientiam imitatus, fuerit hac promif-
sione exhilaratus à Deo, cuius oraculum

a s

est:

est: Quoniam seruasti verbum patientiæ
meæ, & ego seruabo te ab hora tenta-
tionis, quæ ventura est in orbem uniuersum
tentare habitantes in terrâ. *Apoc. 3.*

Deinde, quod Berchmannus per Ma-
rianæ imitationem patientiæ, clarior ac
celebrior euaserit, quouis urbium ex-
pugnatore. Nam: Longanimis, fortis
præstat, & qui animo suo imperat eis
qui expugnat urbes. Nimirum

Nobile Vincendi genus est patientia, Vincit

Qui patitur; si sis Vincere, discipati.

*Plus Vincit qui se, quam qui fortissima
Vincit*

Mœnia, nec Virtus altius ire potest.

Denique, quod Berchmannus Maria-
næ patientiæ imitator, factus sit animæ
sue possessor; promittente sic patienti-
bus omnibus ipsissima Veritate, cuius
verba sunt: In patientia vestra possidebi-
tis animas vestras. *Luc. 22.*

§. XXVI.

Nonum Hyperdulæ premium.

Fuit, quod Berchmannus Marianum
filen.

silentium imitatus, Christiani Philosophi nomen sit adeptus. Nam taciturnitas est vna de virtutibus Philosophiæ: Quia cum Orator non aliter, nisi orando probetur, Philosophus non minus tacendo pro tempore, quam loquendo Philosophatur.

Deinde, quòd Berchmannus hoc suo silentio non tantummodò Philosophi, sed etiam sapientis, prudentisque titulum commeritus. Nam & Stultus si tacerit sapiens videbitur. Et: qui moderatur labia sua prudentissimus est. Et: Homo sapiens tacebit ad tempus; Et: qui moderatur sermones suos, doctus & prudens est. *Prov. 17. & 28. Prov. 10.*

& 19. Eccl. 20. & 7. Prov. 17. & 27.

Denique quod Berchmannus hoc suo silentio custodiuit animam suam; Nam: Qui custodit os suum, custodit animam suam. Et: Qui custodit os suum & linguam suam custodit ab angustiis animam suam.

a 6

Deci.

Proverb. 13 & 3. Proverb. 21. 23.

Decimum Hyperdulia primum.

Fuit, quod Berchmannus Marianæ gratitudinis imitator, optimus esse meruerit beneficiorum diuinorum custos ac tutor. Optima quippe beneficiorum custos est memoria beneficiorum, & perpetua gratiarum confessio. Propterea & reuerenda ac salutaria illa mysteria, quæ in omni certè Ecclesiæ congregatione celebramus, Eucharistia, id est gratiarum actio nuncupatur. Sunt enim beneficiorum recordatio plurimorum, caputque ipsum diuinæ erga nos charitatis ostendunt, nōsque faciunt debitas Deo gratias semper exoluere.

S. Chrysost hom. 26 in Matth.

Deinde, quod Berchmannus Marianæ gratitudinis æmulus, factus ita Eni comasticæ Eucharisticæ, acceptissimæq; Deo victimæ sacrificulus. Nam: Quod sacratius est laudis sacrificium, quam in gratiarum actione? Et unde maiores Deo

S. Aug cont. adu. leg & proph. lib. 1. c. 18.

Deo agenda sunt gratiæ, quàm pro
ipsius gratia per Dominum nostrum
Iesum Christum?

Denique, quòd Berchmannus Maria-
nam gratitudinem imitatus, magno the-
sauro, magnisque diuitiis fuerit cumu-
latus. Nam: Magnus thesaurus gratia-
rum actio, magnæ diuitiæ inconsum-
ptum bonum, armatura fortis; sicut bla-
sphemia ingruentem iacturam intendit
iis, qui peierare solent, plura insuper pe-
tire facit. Perdidisti pecunias? Si gratias
quidem egeris, animum lucratus es, &
maiores nactus es diuitias, quia Dei be-
neuolentiam hausisti amplius; si verò
blasphemaueris, insuper & salutem
tuam amisisti, & quam habuisti, ani-
mam occidisti.

*S. Chrysoft. homil. ad
popul. Antioch.*

§. XXVIII.

Vndecimum Hyperdulia premium.

Fuit, quòd Berchmannus Marianam
temperantiam imitatus, audire merue-
rit, temperans, abstinens, parcus, so-
brius,

brius, moderatus, pudicus, tacitus, ferius, verecundus. Nam talem temperantia, si non inuenit, facit.

S. Prosp. de vita contempl.

Deinde, quod Berchmannus Mariae nam temperantiam consecutus, sanitatem mentis, & corporis est consecutus. Nam temperantiae studiosis (quibus etiam Berchmannus accensus) consultum: Excipite malè valētes sanitatis matrem, qui bona estis valetudine, excipite bonae habitudinis custodem. Interroga medicos, ac dicent tibi, nihil esse periculosius habitudine corporis extremè bona; eoque qui peritissimi sunt artis, per temperantiam detrahunt redundantia, ne vis naturae pondere corpulentiae succumbat. *S. Basil. homil. de ieiun.*

Denique, quod Berchmannus Mariae temperantiae imitator, factus sit suimet victor, daemonum domitor. Nam: Vides, inquit S. Athanasius, quid faciat temperantia? prauas cogitationes effugiat, cor mundum creat, daemones superat.

Et: Quisquis ab immundo spiritu
vexatur, certum habere debet hoc phar-
maco, temperantiâ inquam, statim spiri-
tus malos abscedere, vim temperantiæ
metuentes.

§. XXIX.

Duodecimum Hyperdulciæ premium.

Fuit, quod Berchmannus Marianam
maturitatem gravitatemque comitate
conditam imitatus, in pueritiâ quoque
nihil puerile designans, velut alter qui-
dam Tobias existimatus est.

Deinde, quod Berchmannus per hanc
gravitatem, & præcocem morum ma-
turitatem, comitate conditam (quam-
vis adhuc esset adolescens) virili sit ha-
bitus toga dignus.

Denique quod Berchmannus instar
illius Musæ virginis à S. Gregorio (post-
quam pueritiæ nuces abdicavit, leuita-
temque posuit) laudatæ, singularem
Magnæ Matris Virginis affectum me-
ruerit &c.

§. XXX.

Tertium decimum Hyperdulie premium.

Fuit, quòd Berchmannus B. Virginis in instituendis spiritualibus colloquijs imitator, præsentem sibi meruerit habere Christum, cuius oraculum est: Vbi sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Quid autem ei non adest boni, penès quem est omne bonum, Deus? *Matth. 18. 20.*

Deinde, quod Berchmannus spiritualium colloquiorum diligens, factus est spiritualis; spiritualis autem iudicat omnia, & ipse à nemine iudicatur.

1. Cor. 2. 6. 15.

Denique, quòd Berchmannus eiusce modi ardentibus colloquijs, non se tantummodò, sed & alios in Dei charitate succenderit, seque esse Deo plenum declararit. Ex abundantia enim cordis os loquitur.

§. XXXI.

Quartum decimum Hyperdulie premium.

Fuit, quòd Berchmannus fidem B. Virgi-

Virginis imitatus, charitatem sic adeptus. Nam: In nouo Testamento fides impetrat charitatem.

S. August. lib. 1. cont. aduersar. legis & prophet c. 17.

Deinde, quòd Berchmannus per Marianæ fidei imitationem, iusticiam sic impetratus. Hinc Apostolus: Arbitramur hominem iustificari per fidem. Et: Salui facti estis per fidem. Et: Sancti per fidem vicerunt regna, operari sunt iustitiam. Et S. Ignatius epistola ad Philipenses: Principium, inquit, vitæ est fides, finis verò eius dilectio.

Rom. 3. 28. Ephes. 2. 8.

Denique quòd Berchmannus Marianæ fidei imitatione, intelligentiam, bonamque innumera sit consecutus. Nam: oculus omnem illuminans conscientiam est fides, & intelligentiam efficiens. Dicit enim Propheta: Nisi credideritis, non intelligetis. Hinc S. Augustinus: Intellectui fides viam aperit, infidelitas clau-

S. Cyrillus Hierosol. cateches. 5.

claudit. Fides & non petita conceditur,
ut ei petenti alia concedantur.

*S. Aug. in sententiis à S. Prospero ex-
p. Id. de grat. & lib. arb.*

§. XXXII.

*Quintum decimum Hyperdulia
premium.*

Fuit, quod Berchmannus spem B.
Virginis imitatus, multo solidoque so-
lacio, & gaudio sit impertitus. Nam
fortissimum solatium habemus, qui
confugimus ad tenendam propositam
spem. Vnde S. Augustinus in Psalmum
CXXVII. proposita quæstione cur Da-
uid dicat: Labores manuum tuarum
quia manducabis. Quis enim ait, labo-
res manducat, & non potius fructus la-
borum? Respondet: Modo labores ha-
bemus, postea fructus erit.

Heb. 6. 15. S. Aug. in Psal. 127.

Sed quia & ipsi labores non sunt si-
ne gaudio propter spem, de qua paulo
ante diximus: spe gaudentes, in tribula-
tione patientes; modo nos ipsi labores

iucund.

cediunt, iucundant, & lætos faciunt de spe. Si ergo labor noster potuit manducari, & potuit iucundare, manducatus fructus ipsius laboris, qualis erit? Manducabant labores suos, qui euntes ibant & flebant mittentes semina sua. Quanto iucundius manducabunt fructus laborum, qui venientes venient cum exultatione portantes manipulos suos?

Deinde, quod Berchmannus spem B. Virginis imitatus, inuictum sit animi robur aduersus omnia aduersa consecutus. Nam: Qui sperant in Domino mutabunt fortitudinem, assumunt pennas sicut aquilæ, current, & non laborabunt, ambulabunt, & non deficient. Et: In silentio & spe erit fortitudo vestra. Vnde S. Ambrosius in Psalmum CXIX. Esto, sint, inquit, aliqui duri ad labores, firmi ad iniurias perferendas, si spem auferas, non potest perpetua esse patientia. Et S. Gregorius ille Magnus: Spes, inquit, in æternitatem animos erigit, & idcirco.

Is. 40. 31. Is. 40. 31. S. Amb. in Ps. 118.

idcirco nulla mala exterius quæ tolerat
sentit. *S. Greg. M. 6. moral. c. 16.*

Denique, quod Berchmannus spem
B. Virginis imitatus, nulla ferè sua pe-
rione frustratus sit, aut confusus. Nam
spes non confudit. Nullus speravit in
domino, & confusus est. Vnde S. Augu-
stinus in psalmum XXXVI. Quis est qui
confunditur? Qui dicit quod sperabam
non inueni. Non immerito. Sperabas
enim de te, aut sperabas de homine a-
mico Maledictus autem qui spem suam
ponit in hominem. Confunderis, quia
fefellit te spes, fefellit spes posita in me-
dacio. Omnis enim homo mendax. Si
autem ponas spem tuam in D E O
tuo, non confunderis, quia ille in quo
spem posuisti, falli non potest. Vnde &
ille, quem paulò ante commemoravi ju-
stus confirmatus, positus in tempore
malo, in die tribulationis, quia non con-
fundebar, quid ait? Gloriamur in tri-
bulationibus, scientes quoniam tribula-

Rom. 5. 5. Eccl. 2. 11. S. Aug. in Ps. 36.

ratio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio verò spem, spes autem non confundit. Vnde spes non confunditur, quia in Deo posita est. Ideo sequitur: Quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum, qui datus est nobis. Iam datus est nobis spiritus sanctus; quomodo nos fallere cuius tale pignus tenemus?

§. XXXIII.

*Sextum decimum Hyperdulia
premium.*

Fuit, quod Berchmannus Marianam Charitatem erga proximos imitatus, in vicem fuerit ab omnibus redamatus. Nam à socijs (qui eum in sinu gerebant) non solum diligebatur, verum etiam in tanta habebatur veneratione, ut ab eo se moneri; regique permitterent, ut supra dictum.

Deinde, quòd Berchmannus Marianam charitatem erga proximos imitatus, omnium defectuum & peccatorum veniam videatur consecutus. Nam cha-

ritas operit multitudinem peccatorum.
 Et: Vniuersa delicta operit charitas,
 non vt maneant, sed vt tollantur, quem-
 admodum S. Augustinus intelligit, illa
 Psalmi XXXI. verba interpretatur:
 Beati quorum remissæ sunt iniquitates,
 & quorum resecta sunt peccata.

1. Pet. 4. 8. Pro. 10. 12.

S. Aug. in Psal. 31.

Denique quòd Berchmannus Maria-
 nae charitatis erga proximos imitator
 factus esse uideatur omnium ferè virtut-
 rum possessor. Nam: Charitas patientia
 est, benigna est; charitas non æmulari-
 non agit perperam, non inflatur, non est
 ambitiosa, non quærit quæ sua sunt,
 non irritatur, non cogitat malum, non
 gaudet super iniquitate, congaudet au-
 tem veritati, omnia suffert, omnia cre-
 dit, omnia sperat, omnia sustinet.
 quid mirum charitate virtutes omnes
 contineri? cum sit harum forma.

1. Cor. 13. 4.

S. XXXIV.

§. XXXIV.

*Septimum decimum Hyperdulia
præmitum.*

Fuit, quòd Berchmannus charitatis
erga Deum imitator, in vicem fuerit di-
lectus à Deo, cuius hæc est promissio:
Ego diligentes me diligo. Et: Qui dili-
git me, diligetur à patre meo, & ego di-
ligam eum, & manifestabo me ipsum.

Deinde, quòd Berchmannus charita-
tem erga Deum imitatus, videatur ab
omni timore liberatus. Nam: Timor
non est in charitate, sed perfecta chari-
tas foras mittit timorem, quoniam ti-
mor pœnam habet. Vnde S. Ambrosius
in Psalmum CXII X. scribens: Gene-
raliter quidem, inquit, charitas excludit
timorem, vt miles, qui Imperatorem
diligat, bella pro Imperatore suscepta nō
metuit; vt servus amans dominū, quam-
vis per dubia & prærupta mittatur, ta-
men omnia pericula Domini amore cō-
temnit; ac si quis Dominum petat, se
Proverb. 8. 17. b 2 ipsum
3, Ioan. 4. 18. S. Ambros. serm. 9.

ipsum offerre non trepidat; vt qui trans
mare positos videre filios desiderat, non
metuit naufragia, liberorum charitate,
ingreditur maris fluctus, subit incerta
nauigij, sed merum discriminis leuant
desideria filiorum.

Denique quòd Berchmannus Maria-
nam charitatem erga Deum imitatus
perenni, beatâque vita (vri certa Spes)
sit remuneratus. Nam: oculus non vi-
dit, quæ præparauit Deus iis, qui dili-
gunt eum. Et: Beatus vir, qui suffert
tentationem, quoniam cum probatus
fuerit, accipiet coronam vitæ, quam re-
promisit Deus diligentibus se. Utinam

Deo placeat, & vivum eius ope imi-
temur, & mortuum in æter-
nam gloriam subse-
quamur.

I. Cor. 2. 9. Iac. 1. 12.

X X X I.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Aliquam quotidie alijs historiam
de B. MARIA recensere.

§. I.

PEXAMœna, perutilis, ac necessaria est
humanæ vitæ historia, utpote quæ
sit, auctore Tullio, testis temporum, lux
veritatis, vita memoriæ, magistra vitæ,
nuncia vetustatis.

Cic. lib. 2. de Orat. ad Quint. fratrem.

Porro cum omnis historia sit eiusmodi,
maximè tamen est illa de sanctis.
Nam: Quemadmodum ex igne natura-
liter emicat splendor, ex unguento quò-
que præstanti diffunditur odor: sic è
sanctorum commemoratione gestorum ad
omnes puenit utilitas omnino magna:
inquit Magnus ille sanctusq; Basilus.

*S. Basil. Orat. in Gordianum marty-
rem Casareensem.*

Ergo cum talis historia de sanctis sit,

ut & mirissimus inde splendor emicet,
& suauissimus odor expiret, & ingens
omnino quæstus redundet, quantus est
splendor, odor, quæstus historiæ, quæ ad
omnium sanctorum sanctarumq; SAN-
CTISSIMAM pertinet?

Probè norat id Berchmannus ideoq;
nullo non die de Virginum SANCTIS-
SIMA, historiam alijs aliquam enarra-
bat. Quotidie, inquit Ceparius in eius
vitâ, historiam de Beatissima Virgine af-
ferebat.

————— Ô res
Cōmemoranda nouis Annalibus, atq;
recenti Historia!

§. II.

Primum Hyperdulia premium.

Fuit, quòd non paucos, tot historiârū
Marianarum splendore collustrarit, o-
dore recrearit, quæstu ditarit.

§. III.

Alterum Hyperdulia premium.

Fuit, quòd historias Marianas recen-

sens

sens ipse pulcherrimam de se scribendæ
materiam historiæ Historiographis reli-
querit.

§. I V:

Tertium Hyperdulia premium.

Fuit, quòd cum historia etiam ad imi-
tationem pertineat, multos dubio pro-
cul ad æmulanda suæ pietatis in Virgi-
num SANCTISSIMAM vestigia excita-
rit, hodièq; excitet, ac inflammet. Nam:
Sicut præliantes exurgunt buccinis, ut
equorum celeritas ad potiore cursum
ferrata calce prouocetur: ita dum maio-
rum virtus sollicitat, ingenia nouella
confortat, inquit Ennodius. Qui cana
exercitia, & veterum gesta relegit, ad di-
sciplinarum frugem propositis laudum
præmijs inardescit. Imago præcedentis
gloriæ, ut ad posteros veniat, linguarum
catena retinetur. Non licet per ætates
perire, si quid lectio serenis actibus ami-
ca susceperit. Itaque eloquentiæ diutur-
nitas, mortalis naturæ, sine congressio-
nis periculo, vincit angustiam, per quam

optimorum conuersatio, ipsis decidentibus, nescit occasum. Restituetur quidem corpus origini, & destinatus à superis spiritus ad proprium recurreret auctorem. Quorum tamen probitas libris mandata fuerit, eorum vitalis est obitus.

Verè vitalis est etiam tuus, ô Berchmanne, obitus, quia quamuis in hemisphærio nostro tuum tantisper iubar occubuisse noctuis in luce caligantibus existimeretur, nobis tamen per historiam, nempe lucem veritatis semper illustrior exurgit, & exurget.

Non Enquam occumbit, Vivit post funera Virtus.

Euge, Berchmanne, viue; non potes in nostra mori memoria, cum vel huius historia facti prorsus inclyti, quo quotidie Marianas recensuisti historias, sit vita memoriæ, magistra vitæ.

*Omnia ad maiorem Dei, Deiq;
Matris Virginis gloriam.*

IDENTI-
undem
superis
torem
nanda-

Berch-
hemi-
ar oc-
ntibus
oriam,
ustrior

ost fu-

pores
huius
quo-
rias,

ig-

-

INDEX

RERVM PRÆCIPVA- RUM HOC OPUSCU- lo contentarum.

A.

Abdicatio parentum, diuinæ charitatis
indicium. p. 155.

Æsopulus. p. 193.

Agasilai Regis lusus. p. 193.

B. Albertus Magnus ope B. V. sapiens. 179

Allectio ad bonum. p. 174.

B. Aloysius Gonzaga singulariter cultus.
p. 273.

B. Aloysius & Berchmannus.

Alexander Berrus B. V. charus. p. 181

Amani crudelitas. p. 63.

Amor in DEVM vid. V. charitas.

Amor in Deiparam, & proximos. vid.

Amor ingeniosus. p. 77. (ibid.)

Amor officiosus. p. 73.

b s

Amor

INDEX

Amor, similitudinis Mater.

Anonymus Sueffionensis à B. V. eruditus. p. 181.

Anchieta Marianus poeta. p. 161.

Angelus custos singulariter cultus. p. 272
eius tutela, p. 81.

Angelus, Berchmannus dictus. p. 9. 11.
13. 24. 25. 27. 31. 297.

Angelicae salutationis explicatio, p. 120

Apollinis lusus. p. 193.

Apum proprietas. p. 198.

Ardor discendi, nobilitas magistri. p. 4

Armilla Berchmanni. p. 207.

Artifex etiam cui non sunt instrumenta.

Asper collis B. V. sacer. p. 79. (p. 271

Affueri charitas in Hesteram, Mardo-
chæum, Iudæos. p. 63.

B.

B. Beneuentæ pietas in B. V. p. 163.

Berchmanni Charitas in DEVM. B. V.
& Sanctos, proximum. vide Charitas.

Berchmanni castitas vide Castitas.

Berchmanni comitas vide comitas.

Berchmanni diuina colloquia vide col-
loquia. Berch-

INDEX.

Berchmanni fides vide Fides.
Berchmanni spes vide spes.
Berchmanni fiducia vide fiducia.
Berchmanni gratitudo vide gratitudo.
Berchmanni grauitas vide grauitas.
Berchmanni humilitas vide Humilitas.
Berchmanni iuramentū vide Iurament.
Berchmanni ieiunia vide Ieiunium.
Berchmanni imagines vide Images.
Berchmanni læticia vide Læticia.
Berchmanni lusus vide Lusus.
Berchmanni modestia vide Modestia.
Berchmanni musica vide Musica.
Berchmanni obedientia vid. Obediētia.
Berchmanni oratio vide Oratio.
Berchmanni parsimonia vid. Parsimon.
Berchmanni patientia vide Patientia.
Berchmanni prudentia vide Prudentia.
Berchmanni prophetia vide Prophetia.
Berchmanni perfectio vide Perfectio.
Berchmanni temperantia vid. Temper.
Berchmanni Virginitas vide Virginitas.
Berchmanni votum vide Votum.
Berchmanni pietas erga conceptionem

Maria.

INDEX.

Marianam vide Conceptio.

Berchmanni pietas erga B. V. iconem
vide Imago.

Berchmanni silentium vide Silentium.

Berchmanni officium vide Officium.

Berchmanni torques vide Rosarium.

Berchmannicorum studiorum Præses.
p. 176.

Berchmannus ceruo, infanti & api com-
paratus. p. 198.

Berchmannus in desolationibus ad B.
V. confugus. p. 199.

Berchmannus elegans cæli Palatinus.

Berchmannus miles. p. 207. (p. 200

Berchmannus Modestissimi cognomen
adeptus. p. 231. (204

Berchmannus habuit, quod voluit. p.

Berchmannus, alter Aloysius. p. 275.

Berchmannus, Angelus cognominatus
vide Angelus.

Berchmannus alter Tobias vid. Tobias.

Berchmannus, alter S. Lætus & S. Hila-
rius vide Lætus & Hilarius.

Berchmanni læticia vide Læticia.

Berch-

INDEX.

Berchmannus Annunciatae Virginis So-
dalis in epist. DD.

Berchmannus B. MARIAE servus, & fi-
lius. p. 7. 40.

Berchmannus & B. Aloysius, gemelli
In Carm.

Berchmannus mirabilis Musicus Maria-
nus vide Musicus.

Berchmannus purgatorii ignis expertus.
Beatitudinis fiducia. p. 62. (p. 7. 42

S. Bernardinus Senensis. p. 69.

S. Bernardus B. V. ope sapiens. p. 180.

S. Bonaventura Mariani cultus magi-
ster. p. 96.

B. Virgo Musae apparens. p. 229.

Bonum summum, sui summè commu-
nicativum. p. 174.

C.

Catonis lusus. p. 193.

Charitas B. V. erga DEVM. p. 348. &
seqq. erga proximum. p. 326.

Charitas Berchmanni erga proximum.
p. 226. erga B. V. 36. 40. 54. erga SS.
Iosephum & Annam. 63. erga paupe-
res,

I N D E X.

- res. 329. erga reos. 230. erga animas.
 230. erga nouitium. 232. erga Scho-
 lasticum. 333. erga hospites. 334. erga
 Adiutores Societatis. 336. erga parente-
 tes carnales. 346. erga inimicos. 347.
 erga defunctos. 348. erga Deum. p.
 348. & seqq.
- Charitatis diuinæ indicia. p. 350.
- Claudij Imp. lusus. p. 194.
- Colloquia B. V. diuina. p. 301.
- Colloquia Berchmanni diuina. p. 39.
- Comitas B. V. p. 292. (302. 391)
- Comitas Berchmanni. p. 293. 37. 27.
 præmium. p. 415.
- Commentatio in Angelicam salutatio-
 nem. p. 199.
- Commentationis in Angelicam saluta-
 tionem præmium. p. 127.
- Conceptionis immaculatæ Marianæ
 defensio. p. 40. 142. 145.
 præmium. 152. (27. 374)
- Constantia in religiosa perfectione. p.
- Cor Deo gratissimum. p. 151.
- Corona Mariana stellarum duodecim
 p.

INDEX.

p. 12°. explicatio. ibid. præmiū. 140
Cornelius à Lapide Berchmanno fami-
liaris. p. 156.

S. Crucis cultus. p. 397.

Cultus B. V. tessera salutis. p. 175.

Custodia diuinorū mandatorū. p. 358.

Curiositas oculorum vitata p. 373. & p.

Cygni Mariani. p. 161. (392

D.

Deus summum bonum. p. 174.

Deus cordis amantissimus. p. 151.

S. Dionysij Areopag. pietas in B. V. p. 226

Domitiani Imp. lusus. p. 193. 194.

E.

Elzearii Comitis pietas in B. V. p. 181

Examen particulare. p. 327. eius utilitas
& necessitas. 38.

Examen conscientiae. p. 377.

F.

Festi B. M. dies quomodo colendi. p. 163
præmium. 174.

Fides B. V. p. 311. & seqq.

Fides Berchmanni. p. 114. & seqq.

Fidei

I N D E X.

- Fidei præmia. p. 417.
 Fiducia erga B. V. p. 84. præmium. p. 19.
 Filiorum degenerum proprietas. p. 71.
 Filiorum bonorum proprietas. p. 79.
 Flos Virginitas. p. 98.
 Fœderis percutiendi ritus. p. 154.
 Fœderis erymon. p. 154.
 S. Franciscus Xaverius singulariter cul-
 tus. p. 273.
 Franciscus Suarez sapiens ope B. V. p. 179.
 Frenatio linguæ. p. 377.
 Frequentatio Eucharistiæ, indicium di-
 vine charitatis. p. 352. & seqq.

G.

- Galbæ Imp. lusus. p. 194.
 Gratitude B. V. erga DEVM. p. 264.
 Gratitude Berchmanni erga DEVM. p.
 267, 268, 269. erga B. V. p. 269. erga
 S. Angelum custodem. p. 272. erga SS.
 Ioannem Evang. Ignatium, Xaverium,
 Aloysium, Stanislaum. p. 273. erga P.
 Generalem. p. 275. præceptores. p.
 276. &c. beneficos omnes. p. 281. er-
 ga Superiorem. p. 283. erga censeores
 suos

INDEX.

suos. p. 282. erga nuntium mortis.
p. 284.

Gratus quis. p. 271.

Grammatici excellentes. p. 95.

Grauius morum Berchm. p. 293.

præmium. p. 415.

(180

Guilielmus Eyselin ope B. V. sapiens. p.

H.

Heresiarchæ. p. 208.

(181

Henricus Delfon ope B. V. eruditus. p.

Henrici R. Angliæ, in B. V. pietas. p. 163

Hermannus contractus ope B. V. erudi-
tissimus. p. 180.

S. Hermannus Confessor cognomine Io-
seph. ope B. V. doctus. p. 180.

Hermannus Dominicanus ope B. V. sa-
piens p. ead.

S. Hilarius alter, Berchmannus. p. 298

Historiæ vis, & præmium. p.

Humilitas B. V. in vilibus laboribus. p.

211. in vestib. 212. in officijs. p. 213

in confessu. ibid. in celandis Dei do-
nis. p. 215.

Humilitas Berchmanni. p. 37. in occul-

I N D E X.

tandis Dei donis. p. 216. in officijs. p.
219. in statu, sessu, incessu. 221. in ver-
bis. 222. in scriptis. 323.

Humilitatis præmia. p. 404. & p. 405

I.

S. Ildefonsus in B. V. pius. p. 165.

Imago Mariana culta. p. 69. 76.

præmium. 77.

Imagines Berchmanni supra triginta
millia. p. 32.

Imagines Berchmanni à 12. elegantissi-
mis Belgij sculptoribus incisæ. p. 32

Imago Berchmanni pro S. Lipsano as-
servata. p. 77.

IESVS centrum cordis. p. 41.

Ieiunij Mariani encomia. p. 168.

Ieiuniorum Marianorum præmia. p. 165

S. Ignatius singulariter cultus. p. 273.

Ignis purgatorij Berchmannus expers.
p. 7. 41.

Imitatio Marianarum virtutum. p. 209
præmium. p. 404.

Immodestus iniurius in Christum. p. 22

Infantis proprietates. p. 199.

Iose-

INDEX.

Iosephus B. V. Sponsus singulariter cul-
tus. p. 63. 273.

Iosephus patriarcha exaltatus. p. 64.

Iuramentum nouum sanguine humano
scriptum. p. 156.

Iuramenta varia illicita. p. 157. laudabi-
lia. p. 158. horum præmia. 157. &c.

L.

Laboris vis. p. 191. (p. 185

Lapis philosophicus omnia in aurum.

Lætitia Berchmanni. p. 40. 44. 37.

S. Lætus alter, Berchmannus. p. 228.

Lælij lusus. p. 193.

Litanæ Lauretanæ. p. 141.

Luciani de relaxatione sententia p. 192

Ludouicus II. Gall. Rex in B. V. pius. p.

Lusus varij. p. 193. (163

M.

B. Maria literarum præses. p. 176.

Mariani psalterij à S. Bonau. scripti reci-
tatio. p. 95. præmium. ibid.

Mariani Rosarij recitatio. p. 119. præmiū.

Mariomastyges. p. 208. (ibid.

Martyrium duplex. p. 286. & seqq.

INDEX

- Martyrium Berchmanni. p. ead. & seqq.
S. Margaretha officio Mariano memorata. p. 74.
Manlius Torquatus. p. 206.
Mardocheus exaltatus. p. 63.
Mæcenatis lusus. p. 193.
Mathematici excellentes. p. 95.
Meditatio Berchmanni. p. 396.
Missarum Marianarum fructus. p. 92.
Missarum vis. ibid.
Modestia B. V. p. 226.
Modestiae præmium. p. 405.
Modestiae definitio. ibid.
Modestiae incitamenta. ibid. actiones.
Modestiae efficiens causa. p. 228.
Modestiae exempla. p. 228.
Motus naturalis in fine velocior. p. 399.
Musicus quis. p. 271.
Musicus sine doctore mirus. p. 40.
Musici excellentes. p. 95.

N.

- Nonij Lusus. p. 194.
Numerus nouenarius. p. 112.

Obe

INDEX.

O.

- Obedientia B.V. p. 237. præmium. p. 407.
Obedientia Berchmanni. p. 38. 39. 237.
Oratio Berchmanni. p. 38. 391.
Oscula pia. p. 67. horum præmia. 70.
Officium B.V. p. 73. 163.

P.

- Palatinorum mundialium off. p. 202.
Palatinus Berchmannus. p. 207.
Palladis & B.V. comparatio p. 77.
Patientia B.V. p. 253. 384.
Patientiæ præmia. p. 410.
Patientia Berchmanni. p. 255. &c.
Patientiæ definitio, motiua, media ex-
empla. p. 258. & seqq.
Parfimonia temporis. p. 31. 376.
Pauli lusus. p. 194.
Paupertas B.V. p. 241.
Paupertas Berchmanni in cubiculo. p.
246. in cingulo. ibid. in imaginibus
ibid. in Rosario. p. 249. in papyro. ibid.
in cibo. 249. vestimento. 250.
Perfectio Berchmanni. p. 6. 7. 10. 14. 17.
25. 35. 40. 371.

I N D E X.

- Pharaonis charitas in Iosephum. p. 64.
 Philosophi excellentes. p. 95.
 Poëtae Mariani. p. 161.
 Poëta Berchmannus. p. 161.
 Poëseos Marianæ præmium. p. 162.
 Præmium votæ virginitatis. p. 106. 107.
 & seqq.
 Præmium recitatæ salutationis Angeli-
 cæ. p. 117.
 Præmium Castitatis. p. 408.
 Præmia diuinorum colloquiorū. p. 416.
 Præmium charitatis erga DEVM. p. 421.
 & 422.
 Præmium charitatis erga B. V. p. 62.
 Præmium charitatis erga SS. Iosephum
 & Annam. p. 66.
 Præmia piorum osculorum. p. 70. &c.
 Præmia recitati officij B. V. p. 76.
 Præmia visitorum templorum Maria-
 norum. p. 80. sacellorum. p. 83.
 Præmium fiduciæ erga B. V. p. 89.
 Præmium paupertatis. p. 408.
 Psalterium B. V. à S. Bonauentura com-
 positum. p. 96. recitati præmiū. p. ead.
 Pur-

INDEX.

Purpura Regium insigne. p. 159.

R.

Regularum Religiosarum custodia exactissima. p. 362. &c.

Relaxatio corporis necessaria. p. 192.

Rhetores excellentes. p. 95.

Roseus torques. p. 207.

Rubrica, & lex, synonyma. p. 159.

S.

Sabbatha B. V. sacra. p. 163.

Sabbathinae diei cultæ præmia. p. 169.

Sabbathinae diei cultores. p. 163.

Sabbatho Berchmannus natus, denatus, societatem Iesv, cælestemque Hierusalem ingressus. p. 170. & 171.

Sacella Mariana frequentata. p. 82.

præmia. p. 83.

Salve Regina versibus adstrictum. p. 161
præmium. ibid.

Sanguis lapidem philosophicum significans. p. 158.

Sanguis omnia mundans. p. 158.

Sanguis symbolum fœderis. p. 154.

Sanguis symbolum Sponsi. p. 159.

INDEX.

- Sanguis fusus, charitatis index. p. 158.
Sanguinea Berchmāni syngrapha. p. 156
Scævolæ lusus. p. 194.
Serratus mons B. V. facer. p. 165.
Smaragdus, Virginitas. p. 198. (DD.
Sodalitatum Mercurialium finis in epist.
Sodalitatum Marianarum finis. ibid.
Socratis lusus. 193.
Silentium B. V. p. 260.
Silentium Berchmanni. p. 262. præ-
mium. p. 411.
Similitudo mater Amoris. p. 194.
Similitudinis vis. p. 210.
Solitudo sancta B. V. p. 235.
Solitudo sancta Berchmanni. p. ead.
Solitudinis sanctæ præmia. p. 405.
Spes B. V. p. 320.
Spes Berchmanni. p. 322.
Spei præmia. p. 418. & 419. & 420.
Statuarij excellentes. p. 95.

T.

- Templum Tholosanum B. V. p. 178.
S. Tecla Modestiae exemplum. p. 228.
Temperantia B. V. p. 285.

Tem-

I N D E X.

- Temperantia Berchmanni. p. 286.
 præmium. p. 413. & 414.
 Temporis parsimonia. p. 375. 44.
 Temporis distributio vtilissima. p. 376.
 Tempestas Magica. p. 80.
 Templorum Marianorum frequentatio.
 p. 78. præmium. 80.
 Templorum pia frequentatio, amoris
 diuini indicium. p. 350.
 Themistij de lusu sententia. p. 192.
 Theologi excellentes. p. 95.
 Thesaurus, Virginitas. p. 98.
 Testimonia grauissimorum virorum de
 Berchmanno. p. 4. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.
 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. & seqq. vsque
 ad 47.
 Tristitia omnium tentationum nutrix.
 p. 373.

V.

- Veri Imp. lusus. p. 193.
 Virginitas virtus Heroica. p. 101. Deo
 gratissima. 99. Flori, smaragdo, the-
 sauro comparata. 97. præmium. 106.
 402.

INDEX.

Virtus omnium bonorum compendit.
p. 99.

Vnio pretiosissimus. p. 106.

Votum humanæ mutabilitatis antido-
tum. p. 147.

Votum defendendæ Conceptionis im-
maculatæ. p. 147.

Voluntatis bonæ vis. p. 148. & seqq.

SYL

SYLLABVS
AVCTORVM IN
HOC OPVSCVLO
citatorum.

A.

A Gricola.

Aloysius Lippomannus.

B. Aloysius Gonzaga.

B. Albertus Magnus.

S. Ambrosius Episcopus Mediolan.

Angelus Cæsus Dux Aquæ Spartæ.

S. Anselmus Cantuariensis Archiep.

Antonius Balinghen.

Antonius Ricciardinus.

Antonius Sucquetius.

S. Antoninus Florentin. Archiep.

Archipresbyter Diesthemienfis.

Aristoteles.

S. Augustinus.

Auicenna.

Auitus.

B.

Balthasar Alvarez. †

Baptista Mantuanus.

S. Bernardus Abb. Clarevall.

Benzius.

S. Bencuentá.

S. Bona ventura.

Burgheius.

C.

Carolus Scribanus

Cato.

Catullus.

Cicero.

Chrysippus.

Cornelius à Lapide.

S. Cyprianus Episc. Carthaginens.

D.

S. David Iessæus Vates.

Domitius Bruffon.

S. Dionysius Areopagita.

E.

Ennodius.

F.

Fabius Paulinus.

Ferdinandus Castellanus.

S. Franciscus Seraphicus.

Franciscus Arrias.

Franciscus Piccolomini.

Franciscus Suarez.

G.

S. Gregorius Magnus.

S. Gregorius Nazianzenus.

S. Gregorius Nyssenus.

H.

Hermannus Contractus.

Hermannus Hugo.

Hermanus Confess. cognomine Iosephus

Her.

Hermannus Dominicanus.

Henricus Anglia Rex.

Henricus Delsom.

S. Hieronymus.

S. Hierotheus.

S. Hilarius.

Homerus Poëta.

Horatius Poëta.

Hugo de S. Victore.

S. Hyacinthus Dominicanus.

I.

Iacobus Bidermannus.

Iacobus Billius.

Iacobus Pontanus.

Iacobus Crucius.

S. Ignatius Loiola.

Ioannes Baptista Ceccotti.

Ioannes Crombecius.

S. Ioanes Euangelista.

S. Ioannes Damascenus.

Ioannes Baptista Fulgosi.

Ioannes Freymontius.

Ioannes Niefs.

Ioannes Trithemius.

S. Ildefonsus.

Isocrates.

Iosephus Copponi.

Iosephus Anchieta.

Iuuenalis Satyricus.

Iustus Lipsius.

L.

Laurentius Surius.

Lælius.

Liuius.

Lucianus.

M.

S. Mechtildis.

S. Moses Legislator Hebr.

Muretus Orator.

Mutius Vitellescus.

N.

Nauarrus.

Nicolaus Orlandinus.

S. Nicolaus Tolentinas.

S. Nicephorus.

O.

Ouidius.

Orpheus.

P.

S. Paulus Apostolus.

Paulus V. Papa.

Petrus Ant. Spinellus.

Petrus Bongus.

Petrus Canisius.

S. Petrus Chrysologus.

B. Petrus Damianus.

Petrus Emmericus.

Petrus Ribadineira.

Petrarcha.

Pierius Valerius.

Plato.

S. Pro-

S. Prosper.

Plautus Comicus.

Propertius.

R.

Robertus Card. Bellarminus.

Rogierius Historic. Anglus.

B. Rupertus Tuitiensis.

S.

Salomon.

Sallustius.

Sanazarius.

Sedulius.

Seneca.

Statius.

Stephanus Forcatulus Gall. Hist.

Symmachus.

T.

Themistius.

S. Tecla.

S. Teresa.

Tibullus Poëta.

S. Thomas Aquinas.

Thomas Bisdomini.

Thomas Masuccius.

Thomas Sanchez.

V.

Virgilius Ceparius.

Virgilius Maro.

Vrbanus Papa VIII.

F I N I S.

AD LECTOREM.

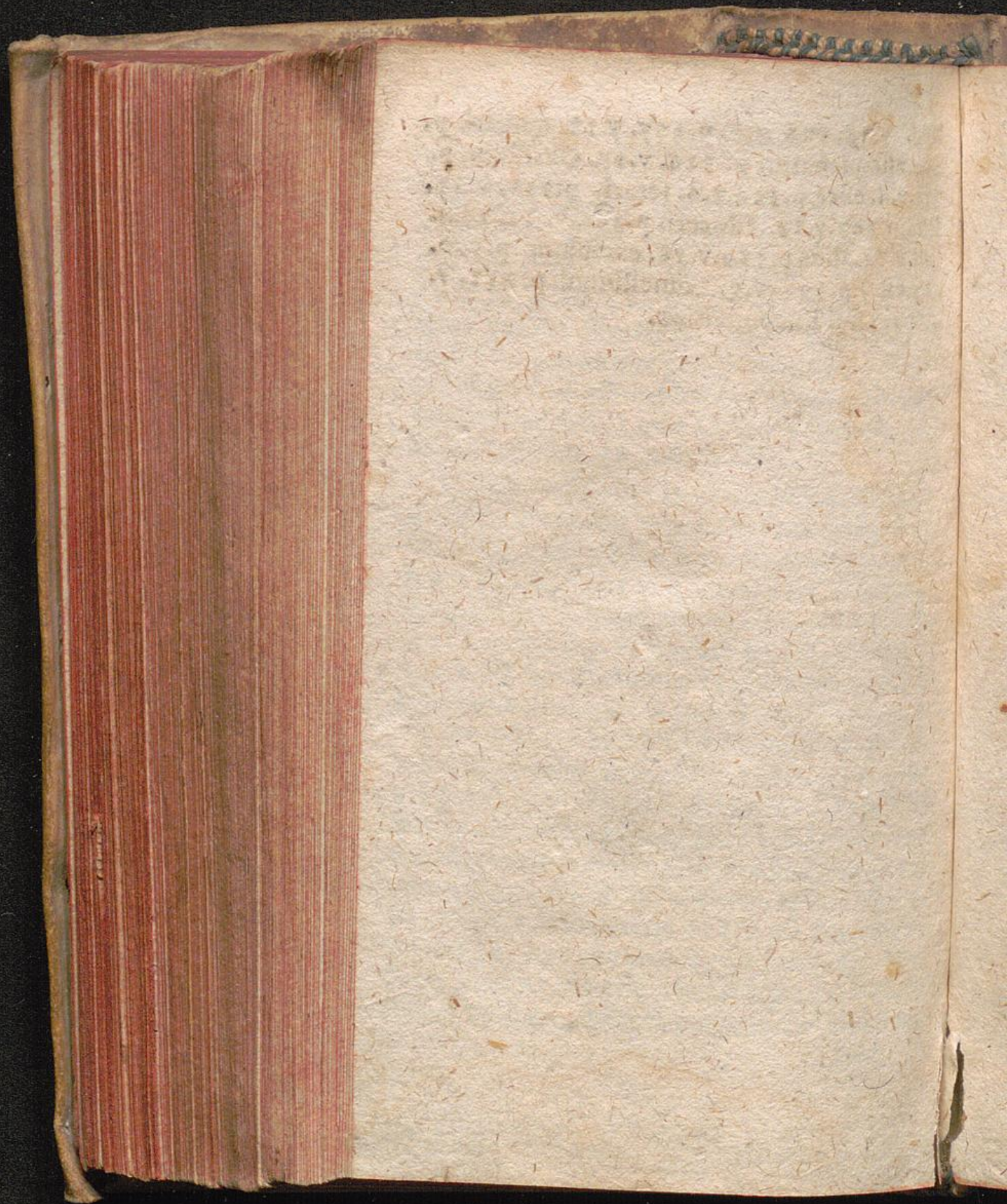
Auctor huius opusculi Iacobus Canisius Societatis IESV Sacerdos, ex voto pro ciuibus Monachiensibus Anno Christiano M. D. C. XXXIV. pestilentia grauer afflētis, quibus seruierat, facto, Lauretum in Italiam Romamque peregrinatus, huic editioni coram non affuit, ideoque menda quædam facilius irrepsere: quæ Lector beneuolus, uti subnotata sunt, emendare velit.

In pag. 1. opposita in carmine. v. 6. domum. p. 4. à fin. v. 2. purissimis. p. 5. v. 12. inquit, deleatur. p. 8. v. 8. si præsens. p. 47. v. 3. quaneus, dele. p. 63. v. 11. ille, dele. p. 85. v. 4. à fin. tebatur. p. 93. v. 5. à fin. solitaue. p. 104. v. 11. prauī. p. 117. v. 14. legere est. p. 117. v. 2. à fin. Angelorum. p. 120. v. 5. à fin. ductum. p. 131. v. 7. tota meditatio omittitur, quia sequenti repetitur. p. 147. v. 2. de dele. p. 147. vers. vltim. parasset. p. 148. v. 4. à fin. maximam laudē. p. 151. v. 3. cor quarrit. p. 165. v. 12. Virginis. p. 168. v. 15. Papa VIII p. 174. v. 8. liberalissimus. p. 181. v. Anno. p. 196 v. 4. tergeatur. p. 200. v. 2. desertionisque. Et eadem pagina. v. 3. à fin. dixit. p. 218. obser. p. 224. v. 12. 2. subijcere. p. 238. v. 6. à fin. educaret. p. 248. v. 5. contentus. p. 250. v. vlt. nem suam. p. 257. v. 1. perfunderetur. p. 257. v. 8. nos letho. Ibid. v. 15. preces. p. 246. v. 11. etiam ex. Ibid.

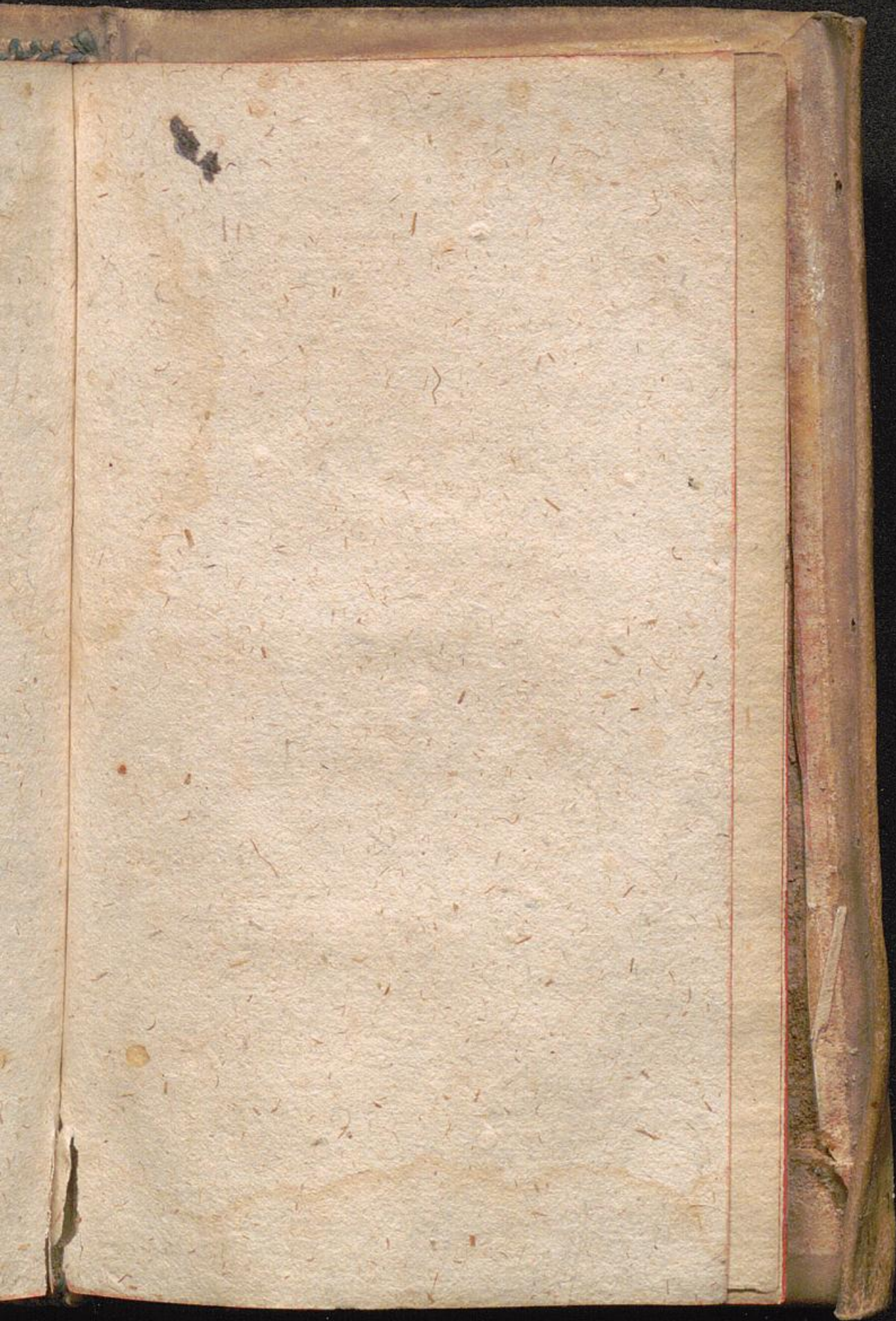

Ibid. v.14. vno ore. p.267. v.12. muneri. p.
280. assequebatur. p. 316. v.17. Christum. p.
317. v.6. elice. p.330. v.6. serari. p.332. v.13.
fortè. p.363. v.13. edoceri. p.366. v. 11. adiu.
Ibid. v.14. alius. p.389. v.18. excipiunt. p.390.
v.15. est) p.394. v.9. Lomellinum. p.412. v.
4. & 5. à fin. Encomiasticæ.

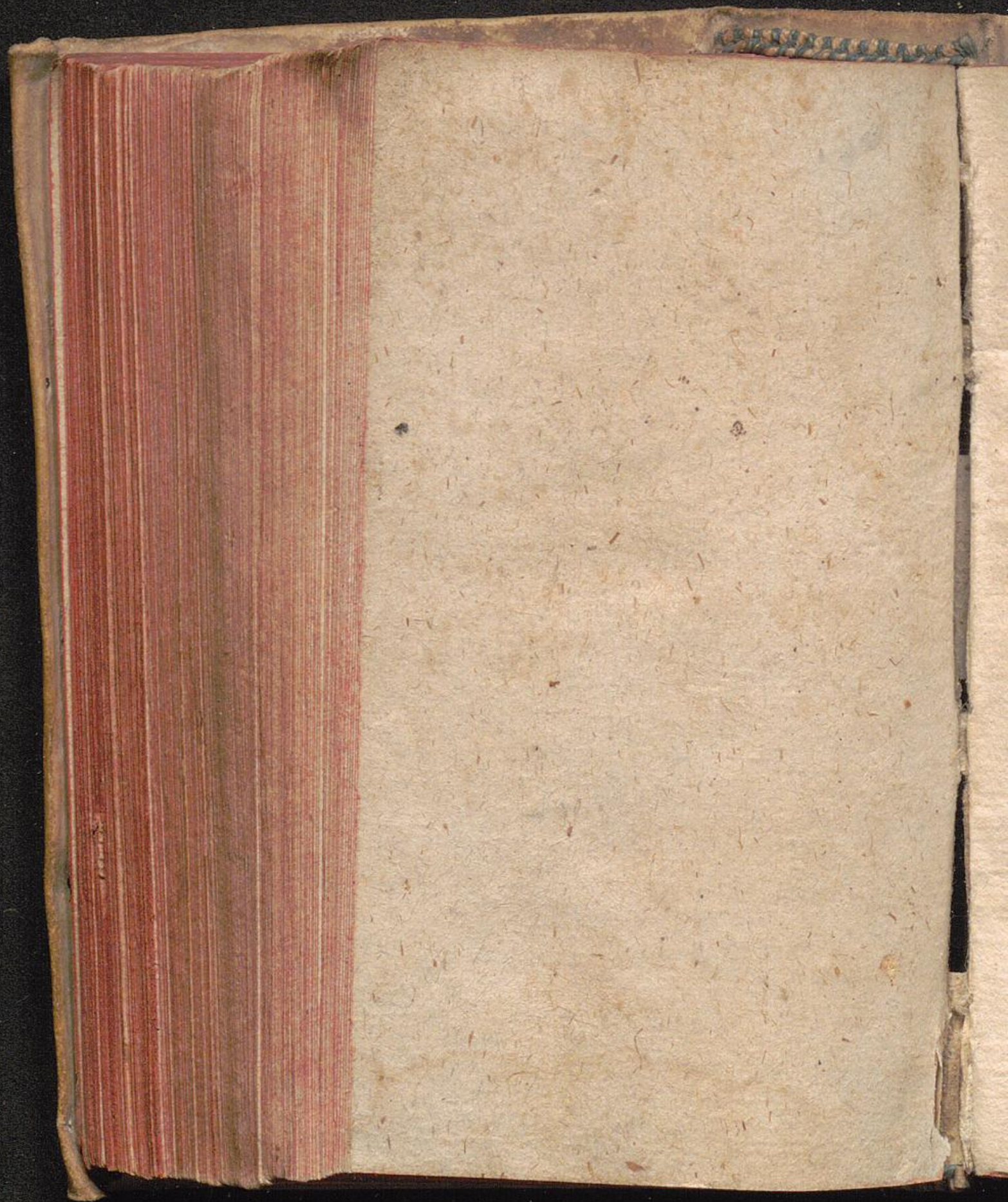

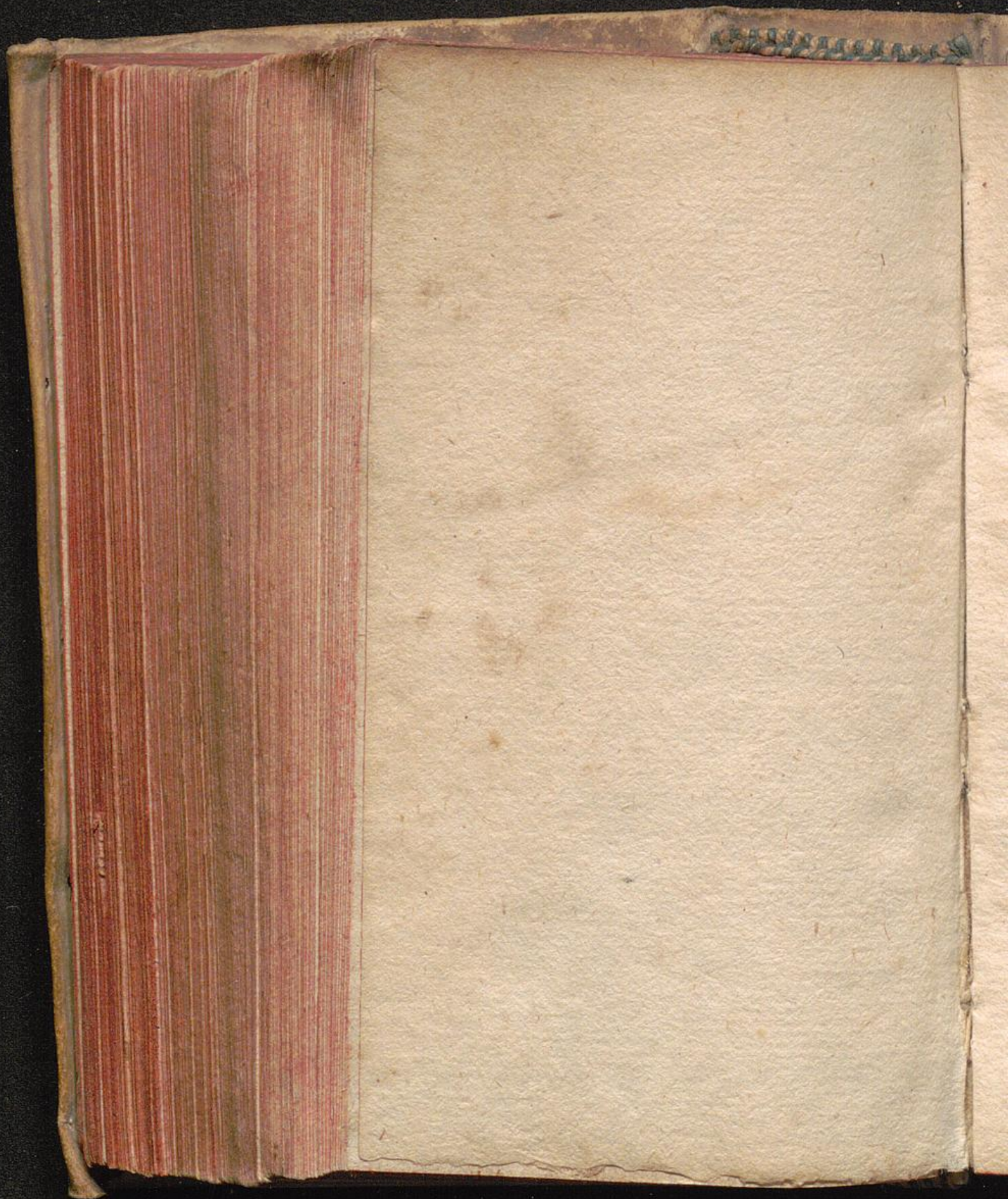

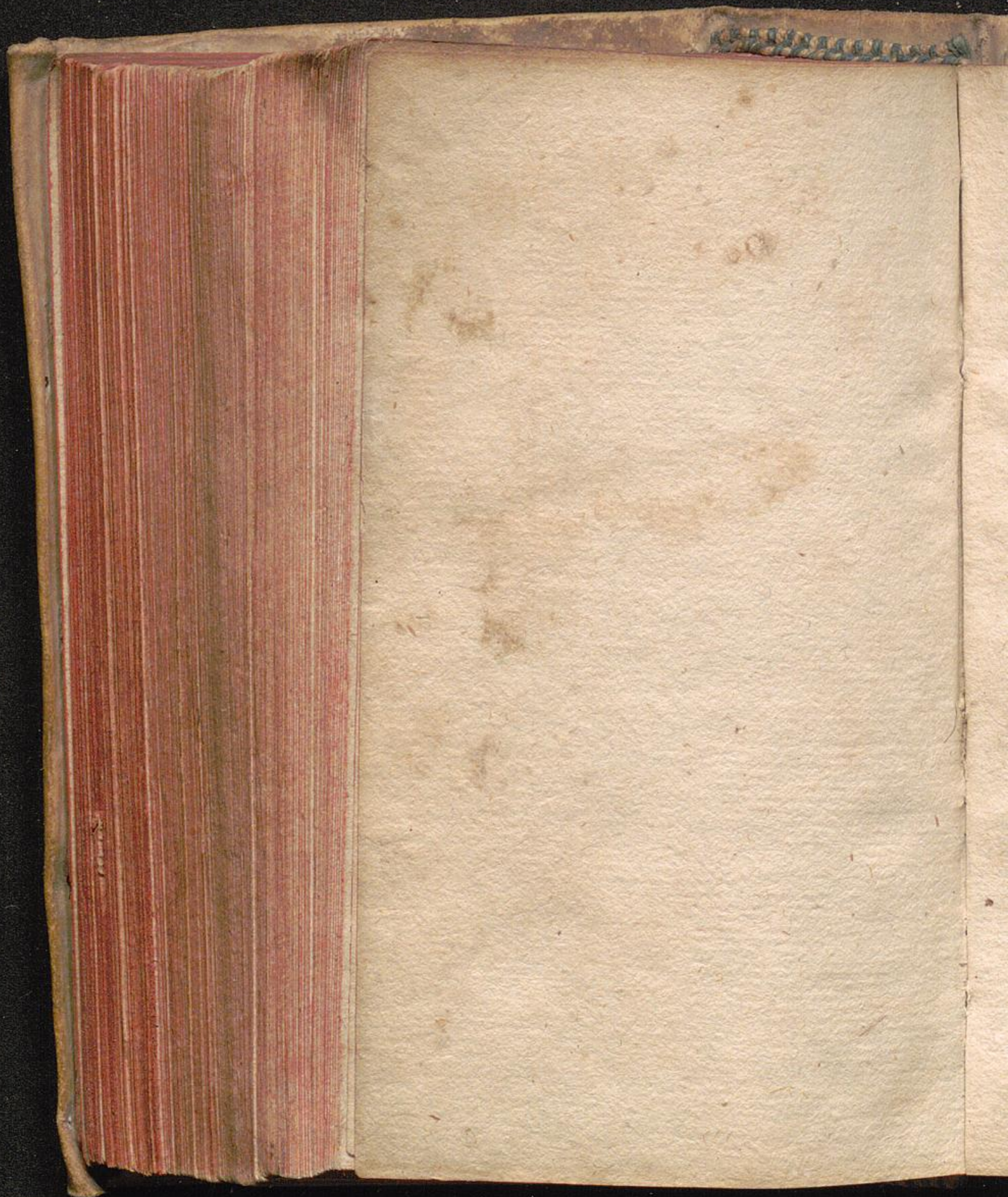

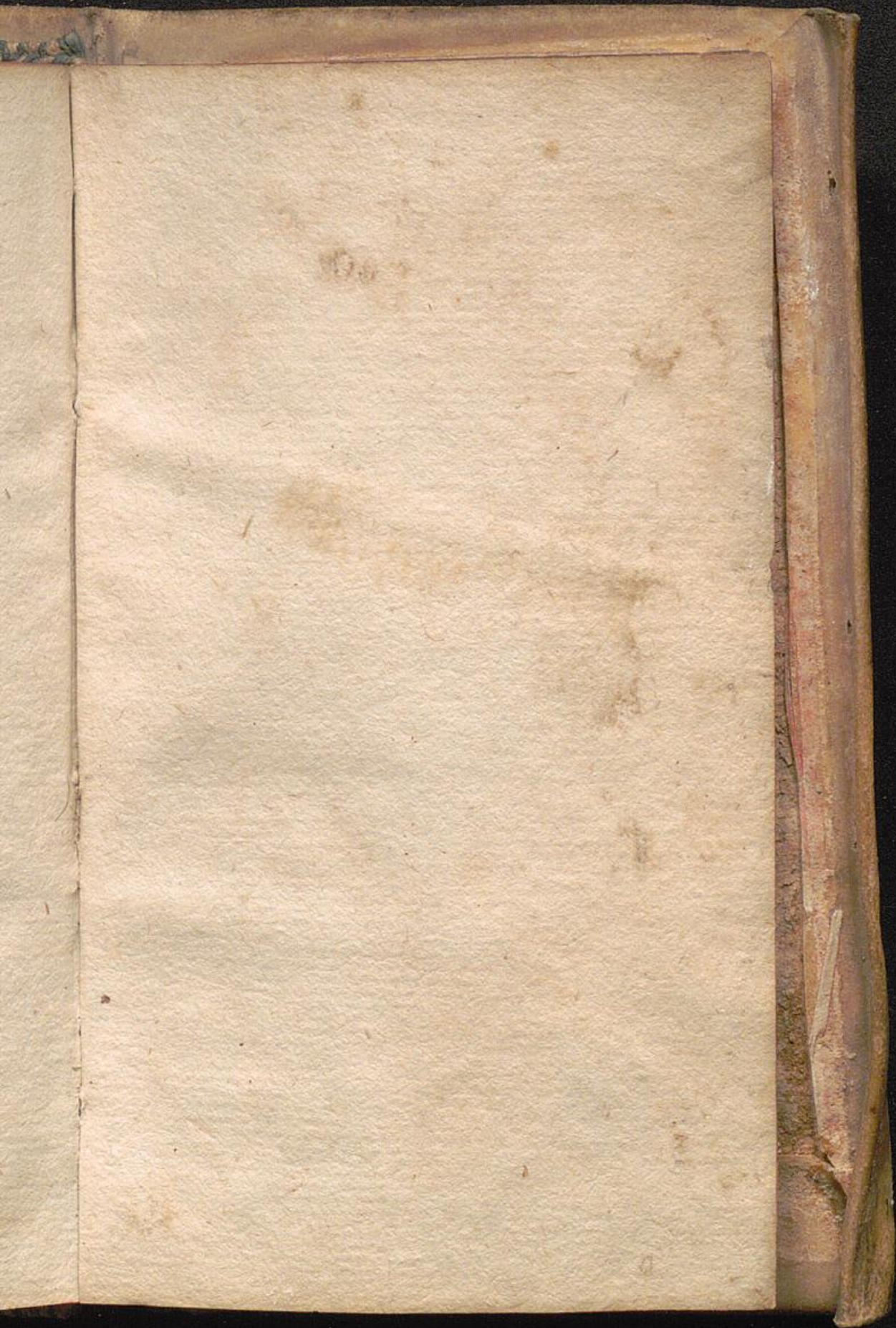

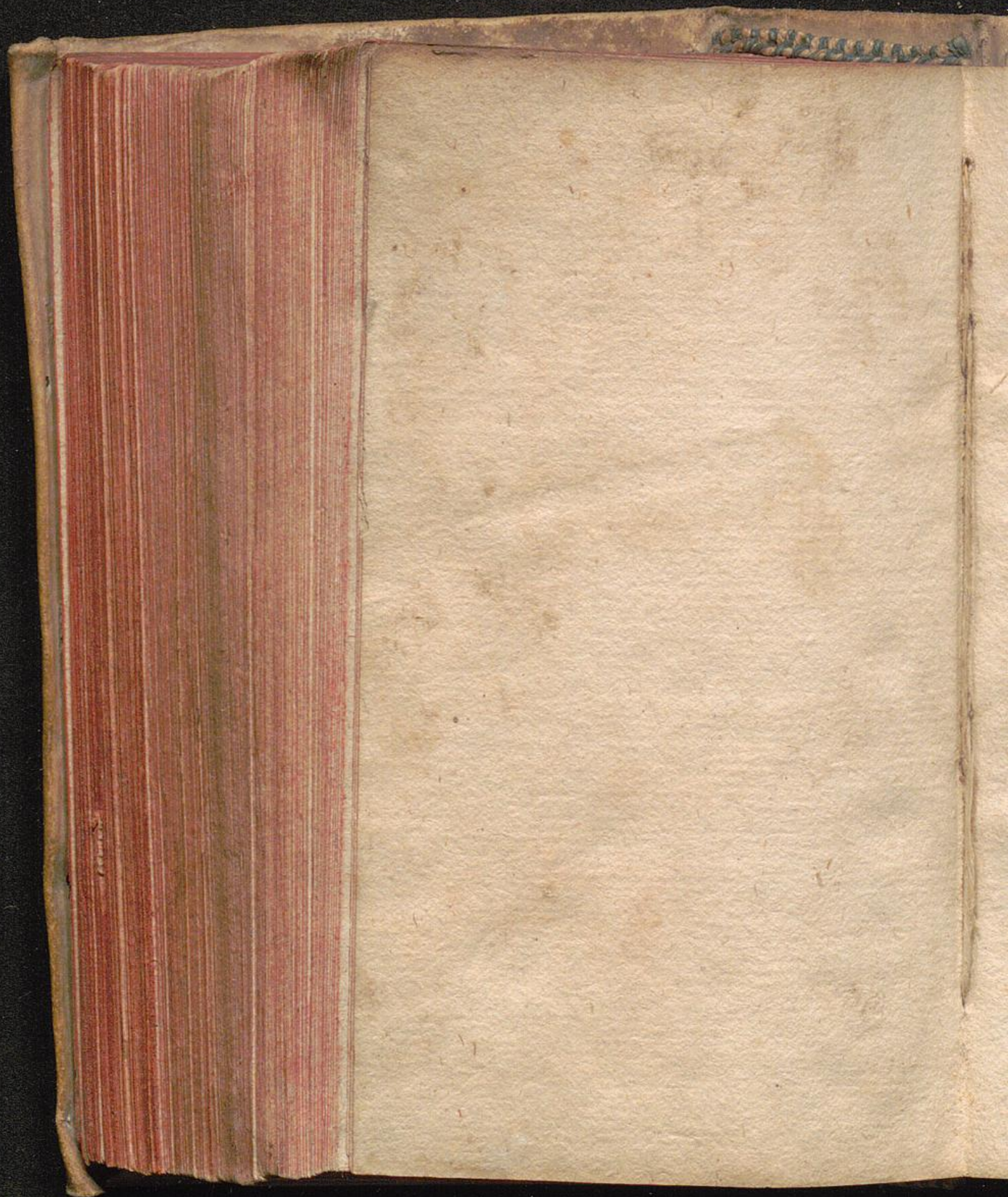

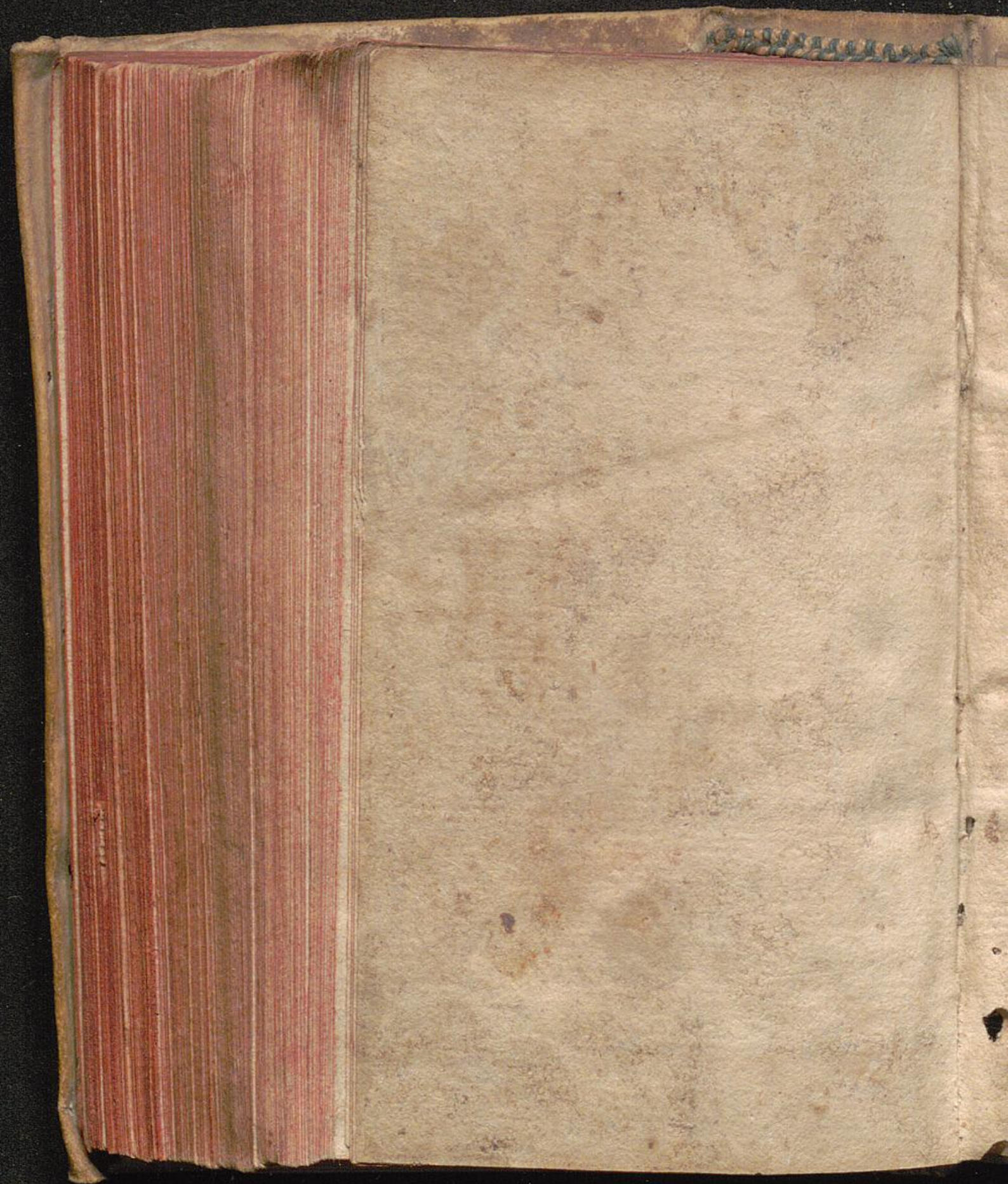

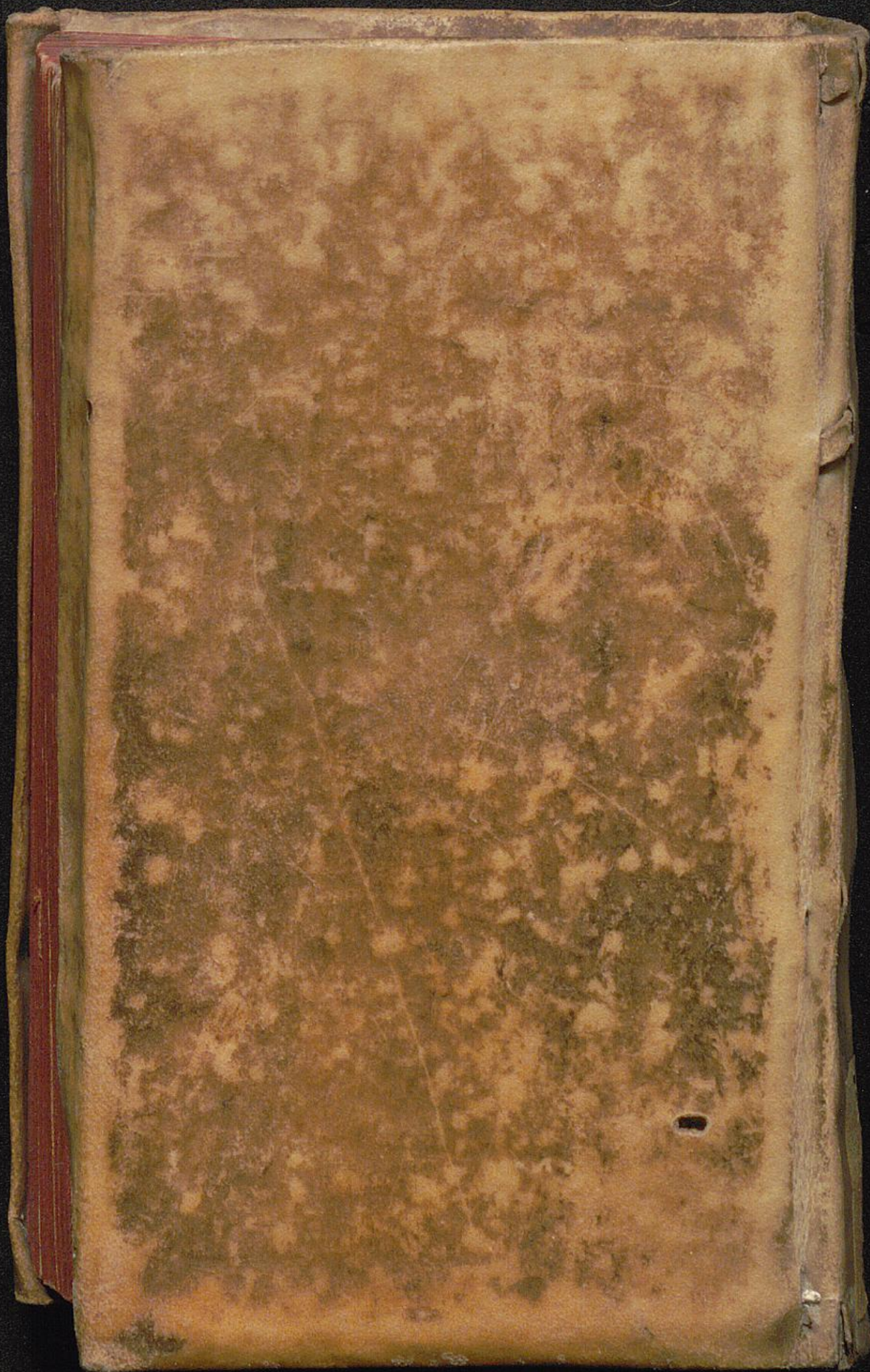

Th
3253